

Dato: 9. januar 2026
Kontor: Formueretskontoret
Sagsbeh: Sigrid Amalie
Havslund Jørgensen
Sagsnr.: 2025-00010
Dok.: 3812830

Forslag
til
Lov om produktansvar¹⁾

Kapitel 1
Anvendelsesområde og ufravigelighed

§ 1. Denne lov finder anvendelse på erhvervsdrivendes ansvar for skade forårsaget af defekte produkter, der er bragt i omsætning eller taget i brug, og for erstatning for sådan skade, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på gratis open source-software, der er udviklet eller leveret uden for rammerne af kommerciel aktivitet.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse på skader som følge af nukleare ulykker, hvis ansvaret for sådanne skader er omfattet af lov om erstatning for atomskader (nukleare skader).

§ 2. En erhvervsdrivendes ansvar i henhold til denne lov kan ikke ved aftale eller lov begrænses eller fraviges til skade for skadelidte.

Kapitel 2
Definitioner

§ 3. I denne lov forstås ved:

1) Produkt: Enhver løsøregenstand, uanset om genstanden er integreret i eller forbundet med en anden løsøregenstand eller en fast ejendom, herunder elektricitet, digitale produktionsfiler, råmaterialer og software.

¹⁾ Loven gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF, EU-Tidende 2024, L af 18. november 2024.

2) Digital produktionsfil: En digital version af eller en digital skabelon for en løsøregenstand, der indeholder de funktionelle oplysninger, der er nødvendige for at fremstille en fysisk genstand ved at muliggøre automatiseret styring af maskiner eller værktøjer.

3) Relateret tjeneste: En digital tjeneste, som er integreret i eller forbundet med et produkt på en sådan måde, at fraværet af denne tjeneste ville forhindre produktet i at udføre en eller flere af sine funktioner

4) Komponent: Enhver materiel eller immateriel genstand, ethvert råmateriale eller enhver relateret tjeneste, som er integreret i eller forbundet med et produkt.

5) Fabrikantens kontrol:

a) Fabrikanten af et produkt udfører eller, for så vidt angår tredjemands tiltag, tillader eller giver sit samtykke til

i) integration, forbindelse eller levering af en komponent, herunder softwareopdateringer eller -opgraderinger, eller

ii) ændring af produktet, herunder væsentlige ændringer.

b) Fabrikanten af et produkt har mulighed for at levere softwareopdateringer eller opgraderinger selv eller via en tredjepart.

6) Data: Enhver digital repræsentation af handlinger, kendsgerninger eller oplysninger og enhver samling af sådanne handlinger, kendsgerninger eller oplysninger, herunder i form af lyd- eller videooptagelser eller audiovisuelle optagelser.

7) Gøre tilgængelig på markedet: Enhver levering af et produkt med henblik på distribution, forbrug eller anvendelse på EU-markedet som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag.

8) Bringe i omsætning: Første tilgængeliggørelse af et produkt på EU-markedet.

9) Ibrugtagning: Første anvendelse af et produkt i Den Europæiske Union som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag, under omstændigheder, hvor dette produkt ikke er blevet bragt i omsætning inden dets første anvendelse.

10) Fabrikant: Enhver fysisk eller juridisk person, som

a) udvikler, fremstiller eller producerer et produkt,

b) får et produkt udformet eller fremstillet, eller som ved at anbringe sit navn, varemærke eller andre kendetegn på produktet præsenterer sig som dets fabrikant, eller

c) udvikler, fremstiller eller producerer et produkt til eget brug.

11) Bemyndiget repræsentant: Enhver i Den Europæiske Union etableret fysisk eller juridisk person, som har modtaget en skriftlig fuldmagt fra en fabrikant til at handle på den pågældende fabrikants vegne i forbindelse med varetagelsen af specificerede opgaver.

12) Importør: Enhver fysisk eller juridisk person, som bringer et produkt fra et tredjeland i omsætning på EU-markedet.

13) Udbyder af distributionstjenester: Enhver fysisk eller juridisk person, der som led i en kommerciel aktivitet udbyder mindst to af følgende tjenester: oplagring, emballering, adressering og forsendelse af et produkt uden at have ejerskab over dette produkt, undtagen:

a) Posttjenester, hvorved forstås tjenester, der består i indsamling, sortering, transport og omdeling af postforsendelser.

b) Pakkeleveringstjenester, hvorved forstås tjenester, der består i indsamling, sortering, transport og omdeling af pakker.

c) Alle andre posttjenester eller godstransporttjenester.

14) Distributør: Enhver fysisk eller juridisk person i forsyningskæden, som gør et produkt tilgængeligt på markedet, bortset fra fabrikanten eller importøren af dette produkt.

15) Erhvervsdrivende: En fabrikant af et produkt eller en komponent, en udbyder af en relateret tjeneste, en bemyndiget repræsentant, en importør, en udbyder af distributionstjenester eller en distributør

16) Onlineplatform: Hostingtjeneste, som på anmodning af en tjenestemodtager lagrer og udbreder information til offentligheden, medmindre denne aktivitet udgør en mindre og rent accessorisk funktion, der er knyttet til en anden tjeneste, eller udgør en mindre funktionalitet ved den primære tjeneste, og som af objektive og tekniske grunde ikke kan anvendes uden denne anden tjeneste, og hvis integration i den anden tjeneste af denne funktion eller funktionalitet ikke er et middel til at omgå anvendeligheden af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester.

17) Forretningshemmelighed: Oplysninger, som opfylder følgende krav:

a) De er hemmelige i den forstand, at de ikke i deres helhed eller i den præcise konfiguration eller sammensætning af deres komponenter er almindeligt kendt blandt eller umiddelbart tilgængelige for personer i de kredse, der normalt beskæftiger sig med den pågældende type oplysninger.

b) De har handelsværdi, fordi de er hemmelige.

c) De er af den person, som lovligt kontrollerer oplysningerne, under de givne omstændigheder blevet underkastet rimelige foranstaltninger til hemmeligholdelse.

18) Væsentlig ændring: En ændring af et produkt, efter at det er blevet bragt i omsætning eller taget i brug, som

a) anses for væsentlig i henhold til relevante love og andre retsforskrifter eller EU-retsakter om produktsikkerhed, eller

b) hvis relevante love og andre retsfor skrifter eller EU-retsakter om produkt sikkerhed ikke fastsætter nogen tærskel for, hvad der skal betragtes som en væsentlig ændring,

i) ændrer produktets oprindelige ydeevne, formål eller type, uden at denne ændring var forudset i fabrikantens oprindelige risikovurdering, og

ii) ændrer farens art, skaber en ny fare eller øger risikoniveauet.

Kapitel 3

Ret til erstatning

Adgang til at rejse erstatningskrav

§ 4. Enhver fysisk person, der lider skade forårsaget af et defekt produkt, har ret til erstatning i overensstemmelse med denne lov.

Stk. 2. Erstatningskrav i henhold til stk. 1 kan også fremsættes af:

1) En fysisk eller juridisk person, der i medfør af love og andre retsfor skrifter eller EU-retsakter eller ved aftale har overtaget eller er indtrådt i skadelidtes rettigheder.

2) En fysisk eller juridisk person, der i medfør af love og andre retsfor skrifter eller EU-retsakter handler på vegne af en eller flere skadelidte.

Skadestyper

§ 5. Erstatning i henhold til § 4 omfatter alene følgende typer af skader:

1) Død eller personskade, herunder psykisk skade.

2) Skade på eller ødelæggelse af enhver ejendel, undtagen:

a) Selve det defekte produkt.

b) Et produkt, der beskadiges af en defekt komponent, som er integreret i eller forbundet med det pågældende produkt af fabrikanten af det pågældende produkt, eller som er under den pågældende fabrikants kontrol.

c) Ejendele, der udelukkende anvendes til erhvervsmæssige formål.

3) Ødelæggelse eller beskadigelse af data, der ikke anvendes til erhvervsmæssige formål.

Stk. 2. Retten til erstatning i henhold til § 4 dækker alle materielle tab som følge af den skade, der er omhandlet i stk. 1. Retten til erstatning omfatter også immaterielle tab som følge af den skade, der er omhandlet i stk. 1, i det omfang sådanne tab kan erstattes.

Defekt

§ 6. Et produkt anses for at lide af en defekt, hvis det ikke frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes, eller som er påkrævet i henhold til love og andre retsforskrifter eller EU-retsakter.

Stk. 2. Ved vurdering af, hvorvidt et produkt lider af en defekt, tages der hensyn til alle omstændigheder, herunder navnlig:

1) Produktets præsentation og karakteristika, herunder dets mærkning, udformning, tekniske kendetegn, sammensætning og emballagesamt monterings-, installations-, brugs- og vedligeholdelsesanvisninger.

2) Den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes.

3) Virkningen på produktet af enhver evne til fortsat at lære eller erhverve nye funktioner, efter at det er bragt i omsætning eller taget i brug.

4) Den rimeligt forudsigelige indvirkning på produktet af andre produkter, der kan forventes anvendt sammen med produktet, herunder ved forbindelse.

5) Det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug, eller, hvis fabrikanten bevarer kontrollen over produktet efter dette tidspunkt, det tidspunkt, hvor produktet har forladt fabrikantens kontrol.

6) Relevante produktsikkerhedskrav, herunder sikkerhedsrelevante cybersikkerhedskrav.

7) Enhver tilbagekaldelse af produktet eller ethvert andet relevant indgreb vedrørende produktsikkerhed fra en kompetent myndighed eller en erhvervsdrivende, jf. § 7.

8) De specifikke behov hos den gruppe af brugere, som produktet er beregnet til.

9) Er der tale om et produkt, der netop har til formål at forebygge skader, produktets manglende opfyldelse af dette formål.

Stk. 3. Et produkt anses ikke for at være defekt alene af den grund, at et bedre produkt, herunder opdateringer eller opgraderinger af et produkt, allerede er bragt eller efterfølgende bringes i omsætning eller tages i brug.

Kapitel 4

Erhvervsdrivendes erstatningsansvar

Erhvervsdrivende med erstatningsansvar

§ 7. Følgende erhvervsdrivende er ansvarlige for skader i overensstemmelse med denne lov:

1) Fabrikanten af et defekt produkt, herunder også for enhver skade forårsaget af en defekt komponent, hvis den er integreret i eller forbundet med et produkt, som denne fabrikant har kontrol over.

2) Fabrikanten af en defekt komponent, hvis komponenten er integreret i eller forbundet med et produkt, som er under fabrikantens kontrol, og som har medført, at produktet er defekt, uden at dette berører ansvaret for den i nr. 1 omhandlede fabrikant.

3) For så vidt angår en fabrikant af et produkt eller en komponent, der er etableret uden for Den Europæiske Union, og uden at dette berører denne fabrikants ansvar:

- a) Importøren af det defekte produkt eller den defekte komponent,
- b) fabrikantens bemyndigede repræsentant, og
- c) hvis der ikke er nogen importør, der er etableret i Den Europæiske Union, eller en bemyndiget repræsentant, udbyderen af distributionstjenester.

Stk. 2. Enhver fysisk eller juridisk person, der ændrer et produkt væsentligt uden for fabrikantens kontrol og derefter gør det tilgængeligt på markedet eller tager det i brug, betragtes som fabrikant af dette produkt for så vidt angår stk. 1.

Stk. 3. Kan en erhvervsdrivende blandt dem, der er omhandlet i stk. 1, og som er etableret i Den Europæiske Union, ikke identificeres, er hver distributør af det defekte produkt ansvarlig, hvis:

1) Den skadelidte anmoder den pågældende distributør om at identificere en erhvervsdrivende blandt dem, der er omhandlet i stk. 1, og som er etableret i Den Europæiske Union, eller dennes egen distributør, der har leveret produktet til vedkommende, og

2) den pågældende distributør ikke identificerer en erhvervsdrivende eller dennes egen distributør, som omhandlet i stk. 3, nr. 1, senest en måned efter at have modtaget den i nr. 1 omhandlede anmodning.

Stk. 4. Stk. 3 finder også anvendelse på enhver udbyder af en onlineplatform, der giver forbrugere mulighed for at indgå fjernsalgsaftaler med erhvervsdrivende, og som ikke er en erhvervsdrivende. Dette gælder kun, hvis onlineplatformen præsenterer den specifikke information eller på anden måde muliggør den pågældende specifikke transaktion på en måde, der ville få en gennemsnitsforbruger til at tro, at den information eller det produkt eller den tjeneste, der er genstand for transaktionen, enten leveres af onlineplatformen selv eller af en tjenestemodtager, der handler under platformens myndighed eller kontrol.

UDKAST

Distributørers erstatningsansvar

§ 8. En distributør skal erstatte produktskader omfattet af § 5, medmindre distributøren kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse.

Distributørers hæftelsesansvar

§ 9. En distributør hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere distributører i forsyningskæden for ansvar for produktskader omfattet af § 5, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af en ansvarlig erhvervsdrivende omfattet af § 7 eller tidligere distributører i forsyningskæden.

Kapitel 5 *Bevisregler*

Fremlæggelse af bevismateriale

§ 10. Retten pålægger efter anmodning fra en person, der kræver erstatning i en sag ved domstolene for skade forårsaget af et defekt produkt, og som har fremlagt kendsgerninger og bevismateriale, der er tilstrækkelige til at underbygge erstatningskravets berettigelse, sagsøgte at fremlægge relevant bevismateriale, som sagsøgte råder over, på de betingelser, der er fastsat i stk. 3-5. Sådant bevismateriale kan omfatte dokumenter, som sagsøgte skal nyfremstille ved at samle eller klassificere det foreliggende bevismateriale.

Stk. 2. Retten kan i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom efter anmodning fra en sagsøgt, der har fremlagt kendsgerninger og bevismateriale, der er tilstrækkelige til at påvise sagsøgtes behov for bevismateriale med henblik på at gøre indsigelse mod et erstatningskrav, pålægge sagsøgeren at fremlægge relevant bevismateriale, som sagsøger råder over.

Stk. 3. Rettens pålæg efter stk. 1 og 2 skal begrænses til, hvad der er nødvendigt og forholdsmæssigt. Retten skal herved tage hensyn til alle berørte parter, herunder tredjeparters, legitime interesser, navnlig i forbindelse med beskyttelse af fortrolige oplysninger og forretningshemmeligheder.

Stk. 4. Retten kan på eget initiativ eller efter en behørigt begrundet anmodning fra en part træffe de specifikke foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre fortroligheden af oplysninger om en forretningshemmelighed eller en påstået forretningshemmelighed, som en sagsøgt er pålagt at fremlægge efter stk. 1, når de anvendes, eller der henvises til dem under eller efter retsagen.

Stk. 5. Retten kan på eget initiativ eller efter en behørigt begrundet anmodning fra en part pålægge modparten at fremlægge bevismateriale, som modparten er pålagt at fremlægge efter denne bestemmelse, på en lettilgængelig og letforståelig måde, hvis retten anser en sådan fremlæggelse for at være forholdsmæssig med hensyn til den forpligtede parts omkostninger og indsats.

Bevisbyrde

§ 11. Det påhviler sagsøger at føre bevis for, at et produkt lider af en defekt, den lidte skade og årsagssammenhængen mellem denne defekt og skaden.

Stk. 2. Det antages, at produktet lider af en defekt, hvis en af følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Sagsøgte efterkommer ikke et pålæg efter § 10, stk. 1.
- 2) Sagsøgeren påviser, at produktet ikke opfylder de obligatoriske produktsikkerhedskrav, der er fastsat i love og andre retsforskrifter eller EU-retsakter, og som har til formål at beskytte mod risikoen for den skade, som den skadelidte har lidt.
- 3) Sagsøgeren påviser, at skaden er forårsaget af en åbenbar fejl ved produktet under anvendelse, som med rimelighed kan forventes, eller under normale omstændigheder.

Stk. 3. Der antages at være en årsagssammenhæng mellem produktets defekt og skaden, hvis det er godtgjort, at produktet lider af en defekt, og at den forvoldte skade er af en art, der typisk stemmer overens med den pågældende defekt.

Stk. 4. Det antages, at produktet lider af en defekt, eller at der er årsagssammenhæng mellem dets defekt og skaden eller begge dele, hvis, trods fremlæggelsen af bevismateriale i overensstemmelse med et pålæg efter § 10 og under hensyntagen til alle relevante omstændigheder i sagen, hvis

1) sagsøgeren står over for uforholdsmæssigt store vanskeligheder, navnlig på grund af teknisk eller videnskabelig kompleksitet, med hensyn til at bevise, at produktet lider af en defekt, eller at der er årsagssammenhæng mellem dets defekt og skaden eller begge dele, og

2) sagsøgeren påviser, at det er sandsynligt, at produktet lider af en defekt, eller at der er en årsagssammenhæng mellem produktets defekt og skaden, eller begge dele.

Stk. 5. Sagsøgte har ret til at afkræfte enhver af de antagelser, der er omhandlet i stk. 2-4.

Kapitel 5

Ansvarsfritagelse, ansvarsfordeling og regres

Ansvarsfritagelse

§ 12. En erhvervsdrivende som omhandlet i §§ 7-9 er ikke ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den erhvervsdrivende beviser et eller flere af følgende forhold:

1) Er der tale om en fabrikant eller importør, at vedkommende ikke har bragt produktet i omsætning eller taget det i brug.

2) Er der tale om en distributør, at vedkommende ikke har gjort produktet tilgængeligt på markedet.

3) At det er sandsynligt, at den defekt, der forårsagede skaden, ikke forelå på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning, taget i brug eller, for så vidt angår en distributør, gjort tilgængeligt på markedet, eller at denne defekt opstod efter dette tidspunkt, jf. dog stk. 2.

4) At den defekt, der forårsagede skaden, skyldes produktets overholdelse af retlige krav.

5) At den objektive videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug eller i den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol, ikke var af en sådan art, at defekten kunne opdages.

6) Er der tale om en fabrikant af en defekt komponent som omhandlet i § 7, stk. 1, nr. 2, at defekten ved det produkt, hvori den pågældende komponent er integreret, kan tilskrives udformningen af produktet eller de anvisninger, som fabrikanten af produktet har givet fabrikanten af den pågældende komponent.

7) Er der tale om en person, der ændrer et produkt som omhandlet i § 7, stk. 2, at den defekt, der forårsagede skaden, vedrører en del af produktet, som ikke er berørt af ændringen.

Stk. 2. Uanset stk. 1, nr. 3, fritages en erhvervsdrivende ikke for ansvar, hvis defekten ved et produkt skyldes et eller flere af følgende forhold, forudsat at det er inden for fabrikantens kontrol:

1) En relateret tjeneste.

2) Software, herunder softwareopdateringer eller -opgraderinger.

3) Manglende softwareopdateringer eller -opgraderinger, der er nødvendige for at opretholde sikkerheden.

4) En væsentlig ændring af produktet.

Flere erhvervsdrivendes ansvar og regres

§ 13. Er to eller flere erhvervsdrivende ansvarlige for en skade i henhold til denne lov, hæfter de solidarisk, jf. dog stk. 4.

Stk. 2. Er flere erhvervsdrivende ansvarlige for en skade, fordeles ansvaret mellem disse i mangel af aftale herom under hensyn til årsagen til defekten, den enkelte erhvervsdrivendes anledning til og mulighed for at føre kontrol med produktet, foreliggende ansvarsforsikringer og omstændighederne i øvrigt.

Stk. 3. Er mere end én erhvervsdrivende ansvarlig for en og samme skade, har den erhvervsdrivende, der har ydet erstatning til skadelidte, ret til at tage retsmidler i anvendelse mod andre erhvervsdrivende, som er ansvarlige i henhold til §§ 7-9, jf. dog stk. 4.

Stk. 4. En fabrikant, der integrerer software som en komponent i et produkt, har ikke ret til regres over for fabrikanten af en defekt softwarekomponent, der forårsager skade, hvis

1) fabrikanten af den defekte softwarekomponent på det tidspunkt, hvor den pågældende softwarekomponent blev bragt i omsætning, var enten en mikrovirksomhed, hvorved forstås en virksomhed, der, når den vurderes sammen med alle dens partnervirksomheder, beskæftiger under 10 personer, og som har en årlig omsætning eller en samlet årlig balance på ikke over 2 mio. EUR, eller en lille virksomhed, hvorved forstås en virksomhed, der, når den vurderes sammen med alle dens partnervirksomheder, beskæftiger under 50 personer, og har en årlig omsætning eller en samlet årlig balance på ikke over 10 mio. EUR, og

2) den fabrikant, der integrerede den defekte softwarekomponent i produktet, har indgået aftale med fabrikanten af den defekte softwarekomponent om at give afkald på denne ret.

Reduktion af ansvar

§ 14. En erhvervsdrivendes ansvar reduceres eller bortfalder ikke, hvis skaden skyldes, at et produkt lider af en defekt og en tredjeparts handling eller undladelse.

Stk. 2. En erhvervsdrivendes ansvar kan reduceres eller bortfalde, hvis skaden er forårsaget både af, at produktet lider af en defekt og af fejl udvist af skadelidte eller af en person, for hvem skadelidte er ansvarlig.

UDKAST

Kapitel 6

Forældelsesfrister og udløbsfrister

Forældelsesfrist

§ 15. Der gælder en forældelsesfrist på 3 år for anlæggelse af søgsmål med krav om erstatning for skader omfattet af denne lov. Forældelsesfristen regnes fra den dag, hvor skadelidte fik eller med rimelighed burde have fået kendskab til skaden, defekten og identiteten af den relevante erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig for skaden i henhold til §§ 7-9.

Stk. 2. Forældelsesfristen efter stk. 1 suspenderes eller afbrydes efter reglerne i forældelsesloven.

Udløbsfrist

§ 16. En skadelidt har ikke længere ret til erstatning i henhold til denne lov ved udløbet af en periode på 10 år, medmindre den skadelidte i mellemtiden har anlagt sag mod en erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig i henhold til §§ 7-9, jf. dog stk. 2. Denne periode løber fra den dato, hvor det defekte produkt, der forårsagede skaden, blev bragt i omsætning eller taget i brug, eller for så vidt angår et væsentligt ændret produkt, den dato, hvor dette produkt blev gjort tilgængeligt på markedet eller taget i brug efter dets væsentlige ændring.

Stk. 2. Har en skadelidt ikke kunnet anlægge sag inden for 10 år efter de datoer, der er omhandlet i stk. 1, på grund af en personskaides latenstid, har skadelidte ikke længere ret til erstatning i henhold til denne lov efter udløbet af en periode på 25 år, medmindre skadelidte i mellemtiden har anlagt sag mod en erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig i henhold til §§ 7-9.

Kapitel 7

Offentliggørelse af domme

§ 17. Endelige domme afsagt i henhold til denne lov af landsretterne eller Højesteret offentliggøres i Domsdatabasen.

Kapitel 8

Ikrafttræden m.v.

§ 18. Loven træder i kraft den 9. december 2026.

Stk. 2. Lov om produktansvar, jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 26. marts 2007, ophæves.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse på produkter, der er bragt i omsætning eller taget i brug før lovens ikrafttræden. For sådanne produkter finder de hidtil gældende regler anvendelse.

UDKAST

Kapitel 9

Ændringer i anden lovgivning

§ 19. I lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet, jf. lovbekendtgørelse nr. 1250 af 28. oktober 2025, foretages følgende ændring:

1. I § 53, *stk. 1* og *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »lægemiddelproducenter« til: »lægemiddelfabrikanter«, og »melleghandlere« ændres til: »distributører«.

Kapitel 10

Lovens territoriale gyldighedsområde

§ 20. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

UDKAST

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse	
1.	Indledning
2.	Lovforslagets hovedpunkter
2.1.	Anvendelsesområde
2.1.1.	Gældende ret
2.1.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.1.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.2.	Fravigelighed
2.2.1.	Gældende ret
2.2.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.2.3.	Justitsministeriets overvejelser og en foreslåede ordning
2.3.	Definitioner
2.3.1.	Gældende ret
2.3.1.1.	Definition af produkt
2.3.1.2.	Definition af producent
2.3.1.3.	Definition af importør
2.3.1.4.	Definition af mellemhandler

UDKAST

2.3.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.3.2.1.	Produkt (artikel 4, nr. 1)
2.3.2.2.	Digital produktionsfil (artikel 4, nr. 2)
2.3.2.3.	Relateret tjeneste (artikel 4, nr. 3)
2.3.2.4.	Komponent (artikel 4, nr. 4)
2.3.2.5.	Fabrikantens kontrol (artikel 4, nr. 5)
2.3.2.6.	Data (artikel 4, nr. 6)
2.3.2.7.	Gøre tilgængelig på markedet (artikel 4, nr. 7)
2.3.2.8.	Bringe i omsætning (artikel 4, nr. 8)
2.3.2.9.	Ibrugtagning (artikel 4, nr. 9)
2.3.2.10.	Fabrikant (artikel 4, nr. 10)
2.3.2.11.	Bemyndiget repræsentant (artikel 4, nr. 11)
2.3.2.12.	Importør (artikel 4, nr. 12)
2.3.2.13.	Udbyder af distributionstjenester (artikel 4, nr. 13)
2.3.2.14.	Distributør (artikel 4, nr. 14)
2.3.2.15.	Erhvervsdrivende (artikel 4, nr. 15)
2.3.2.16.	Onlineplatform (artikel 4, nr. 16)
2.3.2.17.	Forretningshemmelighed (artikel 4, nr. 17)
2.3.2.18.	Væsentlig ændring (artikel 4, nr. 18)
2.3.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.3.3.1.	Definition af produkt
2.3.3.2.	Definition af digital produktionsfil

UDKAST

2.3.3.3.	Definition af relateret tjeneste
2.3.3.4.	Definition af komponent
2.3.3.5.	Definition af fabrikantens kontrol
2.3.3.6.	Definition af data
2.3.3.8	Definition af bringe i omsætning
2.3.3.7.	Definition af tilgængeliggørelse på markedet
2.3.3.9.	Definition af ibrugtagning
2.3.3.10.	Definition af fabrikant
2.3.3.11.	Definition af bemyndiget repræsentant
2.3.3.12.	Definition af importør
2.3.3.13.	Definition af udbyder af distributionstjenester
2.3.3.14.	Definition af distributør
2.3.3.15.	Definition af erhvervsdrivende
2.3.3.16.	Definition af onlineplatform
2.3.3.17.	Definition af forretningshemmelighed
2.3.3.18.	Definition af væsentlig ændring
2.4.	Adgang til erstatning
2.4.1.	Gældende ret
2.4.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.4.2.1.	Retten til erstatning (artikel 5)
2.4.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.5.	Skadebegrebet

UDKAST

2.5.1.	Gældende ret
2.5.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.5.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.6.	Defekt
2.6.1.	Gældende ret
2.6.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.6.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.7.	Erhvervsdrivende med erstatningsansvar
2.7.1.	Gældende ret
2.7.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.7.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.8.	Distributøransvar- og hæftelse
2.8.1.	Gældende ret
2.8.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.8.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.9.	Fremlæggelse af bevismateriale
2.9.1.	Gældende ret
2.9.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

UDKAST

2.9.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.10.	Bevisbyrde regler
2.10.1.	Gældende ret
2.10.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.10.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.11.	Fritagelse for ansvar
2.11.1.	Gældende ret
2.11.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.11.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.12.	Flere erhvervsdrivendes ansvar og regres
2.12.1.	Gældende ret
2.12.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.12.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.13.	Reduktion af ansvar
2.13.1.	Gældende ret
2.13.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.13.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.14.	Forældelsesfrist og udløbsfrist
2.14.1.	Gældende ret

UDKAST

2.14.2.	Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF
2.14.3.	Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.15.	Valgmuligheder ved gennemførelse af direktivet
2.15.1.	Undtagelse fra ansvarsfrihed i forbindelse med udviklingsrisici
3.	Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
4.	Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
5.	Administrative konsekvenser for borgerne
6.	Klimamæssige konsekvenser
7.	Miljø- og naturmæssige konsekvenser
8.	Forholdet til EU-retten
9.	Hørte myndigheder og organisationer m.v.
10.	Sammenfattende skema

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at gennemføre Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF (herefter produktansvarsdirektivet) i dansk ret. Produktansvarsdirektivet ophæver og erstatter Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar (herefter 1985-direktivet).

Det fremgår af præamblen til produktansvarsdirektivet, at 1985-direktivet har været et effektivt og vigtigt instrument, men at det bør tages op til revision i lyset af udviklingen i forbindelse med nye teknologier, herunder kunstig intelligens (AI), nye forretningsmodeller i forbindelse med cirkulær økonomi og nye globale forsyningskæder, hvilket har ført til uklarheder og retsusikkerhed, navnlig med hensyn til betydningen af udtrykket »produkt«. Erfaringerne fra anvendelsen af 1985-direktivet har også vist, at skadelidte har vanskeligt ved at opnå erstatning på grund af begrænsninger i forbindelse med fremsættelse af erstatningskrav og på grund af udfordringer med at indsamle bevismateriale for ansvar, navnlig i lyset af den stigende tekniske og videnskabelige kompleksitet.

Produktansvarsdirektivet har overordnet til formål at revidere produktansvarsreglerne, så de tilpasses i lyset af den ovenfor beskrevne udvikling. Direktivet skal sikre, at produktansvarsreglerne fortsat lever op til deres formål om at sikre et velfungerende indre marked, fri bevægelighed for varer, lige konkurrence mellem markedsaktører samt et højt niveau af beskyttelse af forbrugernes sundhed og ejendom.

Produktansvarsdirektivet er – ligesom det er tilfældet med 1985-direktivet – et såkaldt totalharmoniseringsdirektiv. Det betyder, at der inden for direktivets anvendelsesområde som udgangspunkt ikke kan fastsættes regler, der afviger fra reglerne i direktivet. På enkelte områder indeholder produktansvarsdirektivet dog regulatoriske valgmuligheder. Der lægges med lovforslaget op til, at implementeringen af produktansvarsdirektivet som udgangspunkt vil ske uden overimplementering. Det skyldes, at det vurderes, at produktansvarsdirektivet sikrer et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, balancerer hensynene til forbrugere og erhvervslivet, og at overimplementering efter omstændighederne vil kunne pålægge erhvervslivet unødige byrder.

Produktansvarsdirektivet viderefører det objektive ansvar for skader forvoldt af defekte produkter, som producenter er pålagt efter de hidtidige regler, men indeholder i forhold til 1985-direktivet en række væsentlige ændringer. Hertil kommer, at produktansvarsdirektivet er betydeligt mere detaljeret i sin udformning end 1985-direktivet med henblik på i endnu højere grad end hidtil at harmonisere reglerne om produktansvar. Justitsministeriet har i lyset heraf fundet det hensigtsmæssigt at gennemføre produktansvarsdirektivet i dansk ret ved en ny hovedlov, der erstatter den gældende lov nr. 371 af 7. juni 1989, som senest ændret ved lov nr. 541 af 8. juni 2006, jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 20. marts 2007.

Lovforslaget indeholder navnlig følgende hovedelementer:

- En række præciseringer og ændringer af de nugældende definitioner, bl.a. vil det fremgå, at produktbegrebet også omfatter digitale produktionsfiler, råmaterialer og software. Endvidere tilføjes en række nye definitioner.
- Kredsen af ansvarlige erhvervsdrivende udvides til også at omfatte fabrikantens bemyndigede repræsentant, udbydere af distributions-tjenester og visse onlineplatforme.
- Der indføres en række formodningsregler, som under visse betingelser vil lette skadelidtes bevisbyrde i sager om produktansvar.
- Den absolutte forældelsesfrist udvides til 25 år i tilfælde, hvor en personskade først viser sig efter en længere periode.

Som det fremgår af pkt. 2.3.2 gælder det for en række af definitionerne i produktansvarsdirektivet, jf. pkt. 2.3.2.1-2.3.2.18, at disse i forhold til 1985-direktivet indeholder præciseringer og ændringer af indholdsmæssig karakter. Derudover indeholder direktivet en række nye definitioner.

Det bemærkes, at produktansvarsdirektivet ikke berører allerede eksisterende rettigheder om erstatning i og uden for kontrakt, når ansvaret hviler på andre grundlag end fabrikantens objektive produktansvar efter direktivet. Den nugældende produktansvarslov indeholder i den forbindelse særlige danske regler om mellemhandlers præsumptionsansvar- og hæftelsesansvar. Reglen om mellemhandlerens præsumptionsansvar indebærer, at en mellemhandler skal erstatte skader omfattet af loven, medmindre mellemhandleren kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse. Reglen om mellemhandlerens hæftelsesansvar indebærer, at mellemhandlere hæfter for skader omfattet af loven, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af producenten eller tidligere mellemhandlere i omsætningskæden. Med henblik på at sikre et højt forbrugerbeskyttelses-

niveau foreslås det, at de særlige danske regler opretholdes, idet begrebet »melleghandler« dog ændres til »distributør« i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets terminologi.

De bestemmelser, der er nødvendige for at gennemføre produktansvarsdirektivet i dansk ret, skal være vedtaget og offentliggjort senest den 9. december 2026.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Anvendelsesområde

2.1.1. Gældende ret

Efter produktansvarslovens § 1 gælder loven for det ansvar, der påhviler en producent og en melleghandler for skade forårsaget af en defekt ved et produkt, der er produceret eller leveret af denne (produktsskade). Loven gennemfører 1985-direktivet, der er totalharmoniserende.

Produktansvarslovens § 1 gennemfører artikel 1 i 1985-direktivet.

Det følger af bemærkningerne til produktansvarslovens § 1, at fire grundbetingelser skal være opfyldt, før der kan foreligge et erstatningsansvar efter loven. Det er for det første en betingelse, at der skal foreligge en skade på en person eller ting, jf. lovens § 2. Denne skade skal være forvoldt på et produkt, jf. lovens § 3. Endvidere skal det skadevoldende produkt skal være defekt, jf. definitionen af dette begreb i lovens § 5, og endelig skal kravet rejses mod den, der har produceret produktet (producenten) eller den importør eller melleghandler, der ifølge lovens § 4 ifalder ansvar som producent, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1617 f.

Ved »skade« forstås personsskade og skade på ting, hvis den pågældende genstand efter sin art sædvanligvis er beregnet til ikke-erhvervsmæssig benyttelse og hovedsagelig af skadelidte er anvendt i overensstemmelse hermed (såkaldte forbrugertingsskader). Uden for produktansvarsloven falder dermed de såkaldte erhvervstingsskader, der alene er reguleret af det ulovbestemte produktansvar. Om skadesbegrebet efter gældende ret henvises nærmere til pkt. 2.5.1.

Produktansvarsloven omfatter alene skade forårsaget af »produkter«, der er defineret som enhver løsøregenstand, hvad enten denne er forarbejdet eller er et naturprodukt, og uanset om genstanden er indføjlet som en bestanddel af en anden løsøregenstand eller en fast ejendom, herunder elektricitet. Skade forvoldt af fast ejendom eller tjenesteydelser reguleres derimod ikke

af loven, men alene af det ulovbestemte produktansvar. Der henvises uddybende herom til pkt. 2.3.1.1.

Ansvar efter produktansvarsloven kommer kun på tale, hvis det pågældende produkt er defekt. Der er tale om en »defekt«, hvis et produkt ikke frembyder den sikkerhed, der med rette kan forventes. Ved bedømmelsen heraf kan der tages hensyn til alle omstændigheder, herunder produktets markedsføring, den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes, og det tidspunkt da produktet blev bragt i omsætning. Der er ikke tale om en defekt, alene fordi der senere er bragt et bedre produkt i omsætning. Om defektbegrebet henvises nærmere til pkt. 2.6.1.

Det bemærkes, at ansvaret efter produktansvarsloven som udgangspunkt er objektivt. Efter produktansvarsloven påhviler produktansvaret i første række producenten. Producenten er den, der fremstiller et færdigt produkt, den, der frembringer eller indsamler et naturprodukt, og den, der ved at anbringe sit navn mv. på produktet udgiver sig for at være dets producent. Som producent anses desuden den, der som led i sin erhvervsvirksomhed indfører et produkt i EU med henblik på videresalg, udlejning, leasing eller anden form for omsætning. Om en producents ansvar henvises nærmere til pkt. 2.7.1.

Det fremgår af produktansvarslovens § 13, at loven ikke begrænser skadelidtes adgang til erstatning efter almindelige regler om erstatning i eller uden for kontrakt eller i medfør af regler, som er fastsat i eller i henhold til anden lovgivning.

Bestemmelsen gennemfører artikel 13 i 1985-direktivet.

Af bemærkningerne til produktansvarslovens § 13 fremgår det, at bestemmelsen indebærer bl.a., at dansk rets almindelige regler om produktansvar vedbliver at gælde ved siden af reglerne produktansvarsloven, og at også regler i anden lovgivning bevarer deres betydning. Som eksempler på særlige regler om produktansvar nævnes i den forbindelse lov om naturgasforsyning, luftfartsloven, arbejdsskadesikringsloven, lov om erstatning for vaccinationsskader og lov om erstatning til skadelidte værnepligtige. Reglerne bevarer i praksis deres betydning, i det omfang, de er mere gunstige for skadelidte end produktansvarslovens regler, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1641.

Endelig fremgår det af produktansvarslovens § 15, at loven ikke gælder for skader, der er omfattet af lov nr. 332 af 19. juni 1974 om erstatning for atomskader (nukleare skader).

Bestemmelsen gennemfører artikel 14 i 1985-direktivet.

Af bemærkningerne til produktansvarslovens § 15 fremgår det, at baggrunden for undtagelsen er medlemsstaternes særlige konventionsbundne forpligtelser ved nukleare ulykker, der tillige måtte være forårsaget af en defekt ved et produkt. Efter en konvention om ansvar over for tredjemand på den nukleare energis område (Pariserkonventionen med senere tillægskonventioner) vil et erstatningskrav som følge af en nuklear ulykke skulle rettes mod indehaveren af atomanlægget. Dette gælder også, selv om et uheld skyldes en defekt ved f.eks. en reaktor, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1642.

2.1.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

2.1.2.1. Produktansvarsdirektivets anvendelsesområde (artikel 1 og 2)

Artikel 1 i produktansvarsdirektivet omhandler direktivets genstand og formål. Det fremgår heraf, at der ved dette direktiv fastsættes fælles regler for erhvervsdrivendes ansvar for skade, der påføres fysiske personer, og som er forårsaget af defekte produkter, og for erstatning for sådan skade. Det fremgår videre, at direktivets formål er at bidrage til et velfungerende indre marked og samtidig sikre et højt beskyttelsesniveau for forbrugere og andre fysiske personer.

Produktansvarsdirektivets artikel 2 vedrører direktivets anvendelsesområde. Artikel 2, stk. 1, fastslår, at direktivet finder anvendelse på produkter, der bringes i omsætning eller tages i brug efter den 9. december 2026, hvor det finder anvendelse fra. Af præambelbetragtning 6 til direktivet fremgår det, at der – for at sikre, at Unionens produktansvarsordning er dækkende – bør gælde et objektivt ansvar for defekte produkter for alle løsøregenstande, inkl. software, herunder når de er integreret i anden løsøregenstand eller monteret i fast ejendom.

Produktansvarsdirektivets artikel 2, stk. 2-4, indeholder en række undtagelser til direktivets anvendelsesområde.

Efter artikel 2, stk. 2, finder direktivet ikke anvendelse på »gratis og open source-software«, der er udviklet eller leveret uden for rammerne af en kommerciel aktivitet. Det følger af præambelbetragtning 14 til direktivet, at »gratis og open source-software«, der ikke er leveret i erhvervsmæssig sam-

menhæng, ikke er omfattet af direktivet. Det skyldes, at disse produkter ikke bringes i omsætning. Direktivet finder dog ifølge præambelbetragtningen anvendelse, hvis softwaren leveres mod betaling eller for personoplysninger, der anvendes kommercielt.

Efter artikel 2, stk. 3, finder direktivet ikke anvendelse på skader som følge af nukleare ulykker, for så vidt ansvaret for sådanne skader er omfattet af internationale konventioner, der er ratificeret af medlemsstaterne.

Direktivets artikel 2, stk. 4, indeholder en opregning af regler og rettigheder, som direktivet ikke berører.

Efter artikel 2, stk. 4, litra a, berører produktansvarsdirektivet ikke anvendelsen af EU-retten om beskyttelse af personoplysninger, navnlig Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (databeskyttelsesforordningen), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (e-beskyttelsesdirektivet) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA (retshåndhævelsesdirektivet).

Det fremgår af artikel 2, stk. 4, litra b, at produktansvarsdirektivet ikke berører enhver rettighed, som en skadelidt har i henhold til nationale regler om ansvar i kontraktforhold eller om ansvar uden for kontraktforhold af andre grunde end, at et produkt lider af en defekt som fastsat i direktivet, herunder nationale regler til gennemførelse af EU-retten. Det anføres i præambelbetragtning 9, at en skadelidt i henhold til medlemsstaternes nationale ret kan have et erstatningskrav på grundlag af ansvar i kontraktforhold eller på grundlag af ansvar uden for kontraktforhold, som ikke involverer fabrikantens ansvar for et produkts defekt som fastsat i direktivet. Dette vedrører f.eks. ansvar baseret på en garanti eller culpaansvar eller erhvervsdrivendes objektive erstatningsansvar for skader forårsaget af en organismes egenskaber som følge af genteknik. Det fremgår videre, at sådanne bestemmelser i national ret, som har til formål bl.a. at nå målet om effektiv beskyttelse af forbrugere og andre fysiske personer, ikke bør berøres af direktivet.

Endelig fremgår det af artikel 4, stk. 2, litra c, at produktansvarsdirektivet ikke berører enhver rettighed, som en skadelidt har i henhold til en særlig ansvarsordning, der eksisterede i national ret den 30. juli 1985.

2.1.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Produktansvarsloven gælder for det ansvar, der påhviler en producent og en mellemhandler for skade forårsaget af en defekt ved et produkt, der er produceret eller leveret af denne (produktskade).

Det fremgår af produktansvarsdirektivet og de tilhørende præambelbetragtninger, at det med direktivet skal sikres, at anvendelsesområdet for produktansvar præciseres, således at det tydeligt vil fremgå, at en bredere vifte af produkter, herunder nye teknologier som AI, nye forretningsmodeller i forbindelse med cirkulær økonomi mv. bliver omfattet af den forbrugerbeskyttelse, som direktivet yder, jf. præambelbetragtning 3 til produktansvarsdirektivet. Det fremgår også, at det i samme forbindelse er nødvendigt at præcisere definitionerne af en række grundlæggende begreber.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivet artikel 1 og 2, at loven finder anvendelse på erhvervsdrivendes ansvar for skade forårsaget af defekte produkter, der er bragt i omsætning, der påføres fysiske personer og for erstatning for sådan skade.

Med den foreslåede bestemmelse i § 1, stk. 1, vil sondringen mellem producent og mellemhandler i den gældende produktansvarslov erstattes med begrebet »erhvervsdrivende«, som udgør produktansvarsdirektivets samlebetegnelse for kredsen af personer, som kan ifalde erstatningsansvar.

Begrebet »erhvervsdrivende« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 15, som en fabrikant af et produkt eller en komponent, en udbyder af en relateret tjeneste, en bemyndiget repræsentant, en importør, en udbyder af distributionstjenester eller en distributør, jf. også lovforslagets § 3, nr. 15, og bemærkningerne hertil.

Forslaget vil derudover medføre, at en række etablerede begreber vil skulle forstås i overensstemmelse med lovforslagets nye definitioner. Det gælder eksempelvis begrebet »skade«, som præciseres i forhold til den gældende produktansvarslov til også at omfatte psykisk skade. Begrebet vil også efter forslaget omfatte data, der ikke anvendes til erhvervsmæssige formål. Skade på ejendele, der både benyttes privat og i erhvervsmæssig sammenhæng, vil desuden være omfattet, hvilket udgør en udvidelse i forhold til den gældende retstilstand, som alene omfatter de såkaldte forbrugertingsskader, jf. også lovforslagets § 5 og bemærkningerne hertil.

Derudover vil produktbegrebet bringes i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets definition af produkter, jf. artikel 4, nr. 1, hvorefter produktbegrebet præciseres til bl.a. også at omfatte software og softwarekomponenter, herunder AI.

Endelig vil lovens anvendelsesområdet ikke kun omfatte produkter, der er bragt i omsætning, men også produkter, der er taget i brug. Eksempelvis vil produkter, der leveres som led i en sponsoreringskampagne og dermed ikke i klassisk forstand bringes i omsætning, være omfattet. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Det foreslås i overensstemmelse med artikel 2, stk. 2, at loven ikke finder anvendelse på gratis open source-software, der er udviklet eller leveret uden for rammerne af kommercielle aktiviteter.

Den foreslåede bestemmelse i § 1, stk. 2, vil sikre, at lovens anvendelsesområde afgrænses, således at bl.a. innovation og forskning, som ofte drives af open source-miljøer, ikke hæmmes af reglerne om produktansvar.

Det foreslås derudover i overensstemmelse med artikel 2, stk. 3, at loven ikke finder anvendelse på skader som følge af nukleare ulykker, hvis ansvaret for sådanne skader er omfattet af lov om erstatning for atomskader (nukleare skader).

Den foreslåede bestemmelse i § 1, stk. 3, svarer til den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 15.

Det følger af direktivets artikel 2, stk. 4, litra a, at direktivet ikke berører anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (databeskyttelsesforordningen), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (e-databeskyttelsesdirektivet) samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbårde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA (retshåndhævelsesdirektivet).

Databeskyttelsesforordningen og de nævnte direktiver fastlægger betingelserne for behandling af personoplysninger og sikrer den registrerede en række rettigheder, herunder retten til indsigt, berigtigelse og sletning.

Disse regler vil uafhængigt finde anvendelse ved siden af produktansvarsreglerne, eksempelvis i tilfælde, hvor behandling af personoplysninger har sammenhæng med en lidt skade.

Det bemærkes, at lovforslaget vil omfatte erstatning som følge af ødelæggelse eller beskadigelse af data såsom digitale filer, der slettes fra en harddisk, herunder for omkostningerne ved at genfinde eller genoprette disse data, jf. præambelbetragtning 20 til produktansvarsdirektivet. Det fremgår videre af præambelbetragtningen, at ødelæggelse eller beskadigelse af data adskiller sig fra datalækager eller brud på databeskyttelsesregler, og erstatning for overtrædelser af eksempelvis Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (databeskyttelsesforordningen), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (e-databeskyttelsesdirektivet) samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA (retshåndhævelsesdirektivet), og at disse regler ikke berøres af direktivet.

Det fremgår af direktivets artikel 2, stk. 4, litra b, at direktivet ikke berører enhver rettighed, som en skadelidt har i henhold til nationale regler om ansvar i kontraktforhold eller om ansvar uden for kontraktforhold af andre grunde end, at et produkt lider af en defekt som fastsat i direktivet, herunder nationale regler til gennemførelse af EU-retten.

Artikel 2, stk. 4, litra b, tydeliggør, at produktansvarsdirektivet ikke er udtømmende i forhold til andre erstatningsordninger, og at direktivets formål ikke er at ændre skadelidtes rettigheder efter eksisterende regler om erstatningsansvar.

En skadelidt kan således fortsat påberåbe sig andre ansvarsgrundlag, herunder eksempelvis regler om mangelsansvar i kontraktforhold, regler om pro-

duktsikkerhed, culpaansvar uden for kontrakt, arbejdsgiveransvar eller objektive ansvarsordninger reguleret i særlovgivningen. Sådanne bestemmelser i national ret, som har til formål bl.a. at nå målet om effektiv beskyttelse af forbrugere og andre fysiske personer, berøres ikke af direktivet, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 9.

Det følger af direktivets præambelbetragtning 10, at nationale ordninger, hvorefter skadelidte kan kræve erstatning for skader forårsaget af lægemidler, ikke berøres af direktivet. Som eksempel kan nævnes Patienterstatningen, som træffer afgørelse om erstatning for behandlingsskader ved bl.a. medicinsk udstyr, herunder for skade forårsaget af bivirkninger ved lægemidler, efter lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet.

Eventuelle ændringer i disse ordninger vil efter direktivet kunne gennemføres, hvis de ikke undergraver virkningen af produktansvarsloven, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 10. Produktansvarsdirektivet afskærer dermed ikke en skadelidt fra at gøre krav gældende efter andre regler og vil ikke berøre anvendelsen eller fortolkningen heraf.

Det er Justitsministeriets vurdering, at der ikke er behov for at gennemføre produktansvarsdirektivets artikel 2, stk. 4, litra b. Det foreslås dog med hjemmel i direktivets artikel 2, stk. 4, litra b, at opretholde de særlige danske regler om mellemhandleransvar og -hæftelse. Der henvises til pkt. 2.8.1 samt lovforslagets §§ 8 og 9 og bemærkningerne hertil.

Det fremgår af direktivets artikel 2, stk. 4, litra c, at direktivet ikke berører enhver rettighed, som en skadelidt har i henhold til en særlig ansvarsordning, der eksisterede i national ret den 30. juli 1985.

Direktivets artikel 2, stk. 4, litra c, understøtter princippet om, at harmonisering af produktansvarsreglerne ikke må gå ud over skadelidtes eksisterende rettigheder, som allerede er sikret gennem nationale ordninger. Efter bestemmelsen begrænser direktivet ikke skadelidtes rettigheder efter særlige erstatningsordninger, der eksisterede i dansk ret før den endelige vedtagelse af 1985-direktivet.

Det er Justitsministeriets vurdering, at der ikke er behov for at gennemføre produktansvarsdirektivets artikel 2, stk. 4, litra c.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1 og bemærkningerne hertil.

2.2. Ufravigelighed

2.2.1. *Gældende ret*

Det følger af produktansvarslovens § 12, at loven ikke ved forudgående aftale kan fraviges til skade for skadelidte eller den, som indtræder i skadelidtes krav.

Bestemmelsen gennemfører artikel 12 i 1985-direktivet.

Det fremgår af bemærkningerne til produktansvarslovens § 12, at bestemmelsen er udvidet i forhold til 1985-direktivet, idet den både forbyder forudgående fravigelser, som er til skade for skadelidte, og forudgående fravigelser til skade for nogen, som indtræder i skadelidtes krav, f.eks. en mellemhandler, der udreder erstatning til skadelidte efter reglen om mellemhandleransvar, og derfor indtræder i skadelidtes krav, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1640.

Baggrunden for bestemmelsen er bl.a., at det ville stride mod lovens formål, hvis reglerne om produktansvar var undergivet princippet om aftalefrihed. Ansvar er efter bestemmelsen derfor ufravigeligt, således at det hverken på forhånd kan fraskrives eller indskrænkes over for skadelidte ved en ansvarsfritagelses- eller ansvarsbegrænsningsklausul eller ved en aftale om, at en mellemhandler ikke kan gøre regres, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1640.

Bestemmelsens forbud angår alene forudgående aftaler om ansvarsbegrænsning, idet det kun er på forhånd, at en eventuel skadelidt vil have vanskeligt ved at overskue konsekvenserne af en sådan aftale. Bestemmelsen er dermed ikke til hinder for, at den skadelidte og den ansvarlige indgår aftale om f.eks. erstatningsberegningen eller forlængelse af forældelsesfrister, efter at en konkret skade er indtruffet. Der er omvendt efter bestemmelsen intet til hinder for, at skadelidte ved en forudgående aftale tillægges beføjelser, der går videre end lovens regler, ved f.eks. at få ret til fuld erstatning. Det vil sige uden fradrag af 4.000 kr. i forbindelse med en forbrugertingsskade, jf. produktansvarslovens § 8, stk. 1, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1640.

Det fremgår videre af bemærkningerne til bestemmelsen, at selv om reglerne i loven ikke kan fraviges ved en forudgående aftale mellem parterne, vil de advarsler, instruktioner og informationer, som følger med et produkt kunne få samme virkning som en egentlig »ansvarsfraskrivelse«, idet bedømmelsen af, om et produkt er defekt, påvirkes af disse oplysninger. En advarsel om, at produktet ikke må benyttes af personer, som lider af visse sygdomme, vil efter denne bestemmelse normalt indebære, at en person, som lider af en

af de omtalte sygdomme, ikke vil kunne kræve erstatning, hvis den pågældende desuagtet benytter produktet. Oplyser producenten derimod i forbindelse med produktets markedsføring, at denne fraskriver sig ethvert produktansvar, som følger af anvendelse af produktet, uden at oplyse om bestemte risici, vil en sådan ansvarsfraskrivelse ikke få nogen betydning i forbindelse med vurderingen af, om producenten er ansvarlig, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1640.

2.2.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

2.2.2.1. Fravigelighed (artikel 15)

Det følger af produktansvarsdirektivets artikel 15, at direktivet pålægger medlemsstaterne at sikre, at en erhvervsdrivendes ansvar i henhold til dette direktiv ikke begrænses eller udelukkes i forhold til skadelidte ved en kontraktbestemmelse eller ved national ret.

Det fremgår af direktivets præambelbetragtning 56, at formålet om beskyttelse af fysiske personer ville blive bragt i fare, hvis det var muligt at begrænse eller udelukke en erhvervsdrivendes ansvar gennem kontraktbestemmelser, og at kontraktlige undtagelser derfor ikke bør være tilladt. Det fremgår videre, at det af samme grund ikke bør være muligt for bestemmelser i national ret at begrænse eller udelukke ansvar såsom ved at fastsætte finansielle lofter for en erhvervsdrivendes ansvar.

2.2.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Efter produktansvarslovens § 12 kan loven ikke ved forudgående aftale fraviges til skade for skadelidte eller den, som indtræder i skadelidtes krav.

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 15, at medlemsstaterne skal sikre, at en erhvervsdrivendes ansvar i henhold til direktivet ikke begrænses eller udelukkes i forhold til skadelidte ved en kontraktbestemmelse eller ved national ret.

Begrebet »skadelidte« skal fortolkes i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 5. Efter artikel 5, stk. 1, er skadelidte enhver fysisk person, der lider skade forårsaget af et defekt produkt. Efter artikel 5, stk. 2, skal erstatningskrav derudover kunne fremsættes af en person, der i medfør af EU-retten eller national ret eller aftale har overtaget eller er indtrådt i skadelidtes rettigheder, eller der i medfør af EU-retten eller national ret handler på vegne af en eller flere skadelidte.

Da artikel 5, stk. 1, alene omtaler »skadelidte« som en fysisk person, der lider skade forårsaget af et defekt produkt, er det efter Justitsministeriets opfattelse ikke hensigten med direktivet, at personer, der indtræder i skadelidtes krav, tillige skal være omfattet af artikel 15 om begrænsning eller udelukkelse af en erhvervsdrivendes ansvar ved aftale.

Det bemærkes i den forbindelse, at produktansvarsdirektivet er et totalharmoniseringsdirektiv, og at det ikke er muligt for medlemsstaterne at indføre hverken strengere eller lempeligere bestemmelser for at sikre et andet beskyttelsesniveau, medmindre andet fremgår af direktivet.

Det foreslås på den baggrund i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 15, at erhvervsdrivendes ansvar i henhold til loven ikke ved aftale kan begrænses eller fraviges til skade for skadelidte.

Den foreslåede bestemmelse i § 2 udvider i forhold til gældende ret erhvervsdrivendes adgang til at indgå aftaler om ansvarsbegrænsninger med eksempelvis forsikringsselskaber eller andre ansvarlige erhvervsdrivende, der har overtaget eller er indtrådt i skadelidtes krav, eller handler på vegne af en eller flere skadelidte. Forbuddet mod indgåelse af sådanne aftaler med tredjemand vil dermed ikke efter forslaget længere være gældende, hvis aftalen ikke begrænser den erhvervsdrivendes ansvar over for skadelidte.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2 og bemærkningerne hertil.

2.3. Definitioner

2.3.1. Gældende ret

Produktansvarsloven indeholder i kapitel 2 definitioner af begreberne »skade«, »produkt«, »producent«, »importør«, »melleghandler« og »defekt«. Med lovforslaget foreslås det alene, at produktansvarsdirektivets tilsvarende definitioner af begreberne »produkt«, »fabrikant«, »importør« og »distributør« videreføres i et kapitel om definitioner. Begrebet »skade«, som defineres i produktansvarslovens § 2, behandles i pkt. 2.5.1, mens begrebet »defekt«, som defineres i produktansvarslovens § 3, behandles i pkt. 2.6.1.

2.3.1.1 Definition af produkt

Begrebet »produkt« defineres i produktansvarslovens § 3, 1. pkt., som enhver løsøregenstand, hvad enten denne er forarbejdet eller er et naturprodukt, og uanset om genstanden er indføjjet som en bestanddel af en anden løsøregenstand eller en fast ejendom. Det fremgår af § 3, 2. pkt., at reglerne om produkter også omfatter elektricitet.

Bestemmelsen gennemfører artikel 2 i 1985-direktivet.

Begrebet omfatter efter bemærkningerne til produktansvarslovens § 3 enhver løsøregenstand i modsætning til fast ejendom og tjenesteydelser. En »løsøregenstand« er ethvert produkt, hvad enten dette er forarbejdet eller er et naturprodukt. Således er produkter som f.eks. naturgas, fjernvarme, vand og jord omfattet af produktansvarsloven. Der skelnes ikke mellem industrielt eller håndværksmæssigt fremstillede produkter, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1625.

Tjenesteydelser er ikke omfattet af produktansvarslovens produktbegreb. Baggrunden herfor skal dels findes i, at 1985-direktivet ikke omfatter tjenesteydelser og dels, at Justitsministeriet ved produktansvarslovens fremsættelse ikke fandt, at loven burde finde anvendelse på udførelse af sådanne arbejdsopgaver, der er af meget forskelligartet karakter, som f.eks. rådgivning, vedligeholdelse og reparation. Justitsministeriet lagde herved bl.a. vægt på, at de generelle hensyn, som ligger bag det objektive ansvar for produktskader, ikke generelt gør sig gældende på samme måde ved produktskader i forbindelse med tjenesteydelser, ligesom der i retspraksis har udviklet sig et strengt ansvar for fagfejl, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1608.

Produktansvarslovens produktbegreb omfatter ikke kun færdigvarer. Delprodukter og råvarer, der indføres i en anden genstand, vedbliver således at være et produkt i lovens forstand. Dette indebærer, at en producent af et delprodukt kan blive ansvarlig for den skade, som det færdige produkt volder, hvis skaden skyldes en defekt ved delproduktet, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1619.

Fast ejendom er heller ikke omfattet af produktbegrebet. Loven omfatter dog en væsentlig del af skader i forbindelse med fast ejendom, da skader, som skyldes f.eks. byggemateriale og bygningsdele, der indgår som en bestanddel i en fast ejendom, omfattes af reglerne om objektivet ansvar for produktskader, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1608-1609. Justitsministeriet fandt i forbindelse med fremsættelsen af produktansvarsloven, at produktskader, som forårsages af fast ejendom på grund af manglende vedligehold ikke burde medtages i loven, fordi der i disse tilfælde efter retspraksis påhviler husejeren et strengt ansvar, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1608 og 1609.

Begrebet produkt omfatter derudover også elektricitet. Producenten heraf vil f.eks. kunne blive ansvarlig, hvis den elektricitet, der er kommet ud i forsyningsnettet, har en alt for høj spænding, Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1619.

Det har tidligere været genstand for diskussion, om software kan anses som et produkt i 1985-direktivets forstand.

Kommissionen har imidlertid taget stilling hertil, jf. Kommissionens rapport af 19. februar 2020 (COM(2020) 64 final) om de konsekvenser kunstig intelligens, tingenes internet og robotteknologi vil have for sikkerhed og erstatningsansvar. Her fremgår det, jf. rapportens side 14, at:

»Selv om komplekse produkter og værdikæder ikke er nye for den europæiske industri eller dennes reguleringsmæssige model, så er der grund til at sætte ekstra fokus på software og kunstig intelligens med hensyn til produktansvar. Software er af afgørende betydning for, at en lang række produkter fungerer, og kan have indvirkning på deres sikkerhed. Det er integreret i produkter, men kan også leveres separat for at gøre brugeren i stand til at anvende produktet som påtænkt. Hverken en computer eller en smartphone ville være til nogen nytte uden software. Dette betyder, at software kan gøre et håndgribeligt produkt defekt og medføre fysisk beskadigelse [...]. Dette kan i sidste ende resultere i, at producenten af produktet bliver erstatningsansvarlig i henhold til direktivet om produktansvar (egen understregning).

Da der findes mange typer af og former for software, er løsningerne på spørgsmålet om klassificering af software som en tjeneste eller et produkt dog ikke altid så lige til. Så selv om den software, der styrer et håndgribeligt produkts funktion, kan betragtes som en del eller komponent af dette produkt, så er det sværere at klassificere nogle former for stand-alone software.«

Det må på den baggrund antages, at en skade, som forårsages af en fysisk genstand, der indeholder software, er omfattet af produktansvarsloven, uanset om skaden skyldes den fysiske genstand eller selve softwaren.

2.3.1.2. Definition af producent

Det fremgår af produktansvarslovens § 4, stk. 1, at som »producent« anses den, der fremstiller et færdigt produkt, et delprodukt eller en råvare, den, der frembringer eller indsamler et naturprodukt, samt den, der ved at anbringe

sit navn, mærke eller andet kendetegn på produktet udgiver sig for at være dets producent.

Bestemmelsen gennemfører artikel 3, stk. 1, i 1985-direktivet.

Begrebet »producent« kan efter § 4, stk. 1, opdeles i tre grupper. For det første omfatter bestemmelsen den egentlige producent, der direkte har deltaget i produktets fremstillingsproces, uanset om der er tale om en industriel eller håndværksmæssig produktion.

Derudover omfatter bestemmelsen den situation, hvor der er tale om naturprodukter, og hvor producenten følgelig ikke direkte kan siges at have fremstillet produktet. Producenten er her i stedet i lovbemærkningerne beskrevet som den, der indsamler eller frembringer et produkt, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1621.

Endelig omfatter bestemmelsen den situation, hvor den, der ikke har fremstillet et produkt, alligevel bliver ansvarlig, fordi den pågældende ved at anbringe sit navn, mærke eller andet kendetegn på produktet udgiver sig for at være dets producent. Alene den omstændighed, at forbrugeren måtte få den opfattelse, at produktet er produceret af den pågældende, er tilstrækkeligt til, at vedkommende bliver anset som producent. I modsætning hertil kan nævnes situationer, hvor et firma f.eks. i reklameøjemed får sit navn og adresse på et produkt. Ved vurderingen af, om den pågældende er producent i lovens forstand er det uden betydning, om skadelidte i det konkrete tilfælde rent faktisk vidste, at produktet ikke er produceret af den, der udgiver sig for at være producent. Det må derimod tillægges betydning, om anbringelse af varemærke mv. generelt er egnet til at give dette indtryk, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1622.

Det er en betingelse for alle tre kategorier af producenter, at fremstillingen, frembringelsen eller indsamlingen er sket som led i erhvervsvirksomhed, jf. produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 2.

Det er alene de producenter, der for egen regning har deltaget i fremstillingsprocessen af et produkt, der er ansvarlige efter produktansvarsloven. Herved udelukkes personer, der alene udfører rent lønarbejde, fra at ifalde selvstændigt ansvar, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1622.

Det er ikke en betingelse for, at producenten kan ifalde ansvar, at denne selv har fremstillet en eller flere dele af det færdige produkt. En fabrikant af elek-

tronisk materiel, der alene samler komponenter, som fabrikanten har købt hos forskellige delproducenter, er således producent i produktansvarslovens forstand, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1622.

Råvare- og delproducenter er ligesom færdigvareproducenter objektivt ansvarlige for en defekt ved de pågældendes produkter, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1622.

Endelig omfatter producentbegrebet ikke alene producenten af et produkt, men også producenten af komponenter, som indgår i slutproduktet.

2.3.1.3. Definition af importør

Det følger af produktansvarslovens § 4, stk. 2, at som »importør« anses den, der som led i sin erhvervsvirksomhed indfører et produkt i EF med henblik på videresalg, udlejning, leasing eller anden form for omsætning.

Bestemmelsen gennemfører artikel 3, stk. 2, i 1985-direktivet.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at den pågældende import skal være sket med henblik på salg eller anden form for omsætning, hvorfor indførsel af f.eks. en maskine udelukkende til brug i importørens egen erhvervsvirksomhed ikke medfører, at importøren omfattes af § 4, stk. 2. Det er ikke nogen betingelse for, at importøren ifalder ansvar som producent, at overdragelse til forbrugeren er betinget af vederlag. Ikke-erhvervsmæssig indførsel af produkter f.eks. i forbindelse med turistrejser medfører ikke, at den pågældende anses som importør efter stk. 2. Det gælder, selv om de pågældende varer købes med henblik på videresalg eller bortgivelse, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1623.

Formålet med bestemmelsen er at beskytte forbrugeren bedst muligt ved at sikre, at forbrugeren altid kan rejse et erstatningskrav mod en ansvarlig, der har hjemting i EU, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1623.

2.3.1.4. Definition af mellemhandler

Begrebet »mellemhandler« defineres i produktansvarslovens § 4, stk. 3, hvoraf det fremgår, at som mellemhandler anses den, der erhvervsmæssigt bringer et produkt i omsætning uden at anses som producent. Produktansvarslovens § 4, stk. 4 og 5, indeholder derudover regler om mellemhandlerens erstatningsansvar. Disse regler behandles i pkt. 2.7.1.

1985-direktivet indeholder ikke en definition af begrebet »mellehandler«. I stedet anvendes begrebet »leverandør«, som imidlertid heller ikke er nærmere defineret i direktivet. Ved Ministerrådets vedtagelse af 1985-direktivet tilføjes rådsprotokollen en erklæring om, at Rådet noterede, at der ved begrebet »leverandør« i henhold til artikel 3, stk. 3, forstås en person, der er et led i distributionskæden.

Det fremgår af bemærkningerne til produktansvarslovens § 4, stk. 3, at enhver form for omsætning som udgangspunkt omfattes af begrebet mellehandler. Et produkt er i den forbindelse ikke kun bragt i omsætning, når der foreligger videresalg, men også når der foreligger leasing eller udlejning. Det er ikke en betingelse for, at produktet er bragt i omsætning, at overdragelsen er sket mod vederlag. Den, der alene har foretaget transport af produktet eller f.eks. som handelsagent formidlet handlen, er derimod ikke mellehandler, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1623 f.

Det er en betingelse for at blive anset som mellehandler, at den pågældende har bragt produktet i omsætning erhvervsmæssigt. Begrebet »erhvervsmæssigt« skal forstås på samme måde som begrebet »som led i sin erhvervsvirksomhed«, der anvendes i definitionen af en importør i § 4, stk. 2, jf. herom pkt. 2.3.1.3. Den, der f.eks. sælger sin brugte bil til en bilforhandler eller til en anden privat anses ikke som mellehandler. Dette gælder, selv om den pågældende er erhvervsdrivende, f.eks. håndværker, når blot salg af bilen ikke er et led i den pågældendes erhvervsvirksomhed, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1624.

Som mellehandler anses som udgangspunkt ethvert led i omsætningskæden med undtagelse af producenter og importører, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1624.

2.3.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Produktansvarsdirektivets artikel 4 fastlægger, hvad der forstås ved en række af de centrale begreber, der anvendes i direktivet. Artiklen indeholder i forhold til 1985-direktivet en række nye definitioner. Samtidig indeholder de eksisterende definitioner flere sproglige ændringer og præciseringer.

Det følger af produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 12, at der ved Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 768/2008/EF fastsættes fælles principper og referencebestemmelser, der skal anvendes i al sektorspecifik

produktlovgivning. For at sikre overensstemmelse med afgørelsen bør visse bestemmelser i direktivet, navnlig definitionerne, tilpasses til denne.

2.3.2.1. Produkt (artikel 4, nr. 1)

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 1, at der ved et »produkt« forstås enhver løsøregenstand, selv om genstanden er integreret i eller forbundet med en anden løsøregenstand eller en fast ejendom. Det omfatter elektricitet, digitale produktionsfiler, råmaterialer og software.

Produktbegrebet præciseres i forhold til definitionen af et produkt i 1985-direktivet til også at omfatte software, immaterielle produkter og råmaterialer. Derudover omfatter begrebet også digitale produktionsfiler.

Den nye definition i produktansvarsdirektivet skal sikre bl.a., at det fremgår tydeligt, at software, såsom operativsystemer, »firmware«, computerprogrammer, applikationer eller AI-systemer også omfattes af produktbegrebet, uanset om de selvstændigt bringes i omsætning som produkter, eller om de efterfølgende integreres i andre produkter som komponenter, jf. direktivets præambelbetragtning 13.

2.3.2.2. Digital produktionsfil (artikel 4, nr. 2)

Produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 2, definerer en »digital produktionsfil« som en digital version af eller en digital skabelon for en løsøregenstand, der indeholder de funktionelle oplysninger, der er nødvendige for at fremstille en fysisk genstand ved at muliggøre automatiseret styring af maskiner eller værktøjer.

Definitionen skal ses i sammenhæng med definitionen af et produkt i artikel 4, nr. 1, hvorefter produktbegrebet bl.a. omfatter digitale produktionsfiler, jf. pkt. 2.3.2.1.

Som eksempel på en digital produktionsfil kan nævnes digitale filer, der indeholder de funktionelle oplysninger, der er nødvendige for at fremstille en fysisk genstand ved at muliggøre automatiseret styring af maskiner eller værktøjer såsom boremaskiner, drejebænke, møller og 3D-printere, jf. direktivets præambelbetragtning 16.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.3. Relateret tjeneste (artikel 4, nr. 3)

Med »relateret tjeneste« forstås efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 3, en digital tjeneste, som er integreret i eller forbundet med et produkt på en sådan måde, at fraværet af denne tjeneste ville forhindre produktet i at udføre en eller flere af sine funktioner.

Det følger af direktivets præambelbetragtning 17 bl.a., at selvom produktansvarsdirektivet ikke finder anvendelse på tjenester som sådan, er det nødvendigt at udvide det objektive ansvar til også at omfatte sådanne integrerede eller sammenkoblede digitale tjenester, da de er afgørende for produktets sikkerhed lige så meget som fysiske eller digitale komponenter. Det skyldes, at det stadig bliver mere almindeligt, at digitale tjenester integreres i eller forbindes med et produkt på en sådan måde, at fraværet af tjenesten vil forhindre produktet i at udføre en af sine funktioner.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.4. Komponent (artikel 4, nr. 4)

Begrebet »komponent« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 4, som enhver materiel eller immateriel genstand, ethvert råmateriale eller enhver relateret tjeneste, som er integreret i eller forbundet med et produkt.

Det følger af præambelbetragtning 13 til produktansvarsdirektivet, at en komponent bl.a. omfatter software, som integreres i andre produkter. Dette gælder også gratis og open source-software, der leveres uden for rammerne af en kommerciel aktivitet og efterfølgende integreres af en fabrikant i et produkt som led i en kommerciel aktivitet og dermed bringes i omsætning, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 15.

Derudover betragtes relaterede tjenester som komponenter i det produkt, som de er integreret i eller forbundet med, hvor de er under kontrol af fabrikanten af det pågældende produkt, jf. præambelbetragtning 17 til produktansvarsdirektivet.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.5. Fabrikantens kontrol (artikel 4, nr. 5)

»Fabrikantens kontrol« omfatter efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 5, litra a, at fabrikanten af et produkt udfører eller, for så vidt angår tredjemands tiltag, tillader eller giver sit samtykke til 1) integration, forbindelse eller levering af en komponent, herunder softwareopdateringer eller -opgraderinger, eller 2) ændring af produktet, herunder væsentlige ændringer.

Efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 5, litra b, omfatter »fabrikantens kontrol« tillige, når fabrikanten af et produkt har mulighed for at levere softwareopdateringer eller opgraderinger selv eller via en tredjepart.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.6. Data (artikel 4, nr. 6)

Ved »data« forstås efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 6, data som defineret i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/868.

Begrebet »data« defineres i artikel 2, stk. 1, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/868 af 30. maj 2022 om europæisk datastyring og om ændring af forordning (EU) 2018/1724 (forordning om datastyring) som enhver digital repræsentation af handlinger, kendsgerninger eller oplysninger og enhver samling af sådanne handlinger, kendsgerninger eller oplysninger, herunder i form af lyd- eller videooptagelser eller audiovisuelle optagelser.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.7. Gøre tilgængelig på markedet (artikel 4, nr. 7)

Udtrykket »gøre tilgængelig på markedet« defineres efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 7, som enhver levering af et produkt med henblik på distribution, forbrug eller anvendelse på EU-markedet som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.8. Bringe i omsætning (artikel 4, nr. 8)

Produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 8, definerer udtrykket »bringe i omsætning« som den første tilgængeliggørelse af et produkt på EU-markedet.

Tidspunktet for omsætning er efter præambelbetragtning 50 til direktivet normalt det tidspunkt, hvor et produkt forlader fabrikantens kontrol, mens det for distributørers vedkommende er det tidspunkt, hvor de gør produktet tilgængeligt på markedet.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.9. Ibrugtagning (artikel 4, nr. 9)

Ved »ibrugtagning« forstås efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 9, den første anvendelse af et produkt i Unionen som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag, under omstændigheder, hvor dette produkt ikke er blevet bragt i omsætning inden dets første anvendelse.

Begrebet »ibrugtagning« er relevant for produkter, der ikke er bragt i omsætning inden deres første anvendelse, som det kan være tilfældet for elevatorer, maskiner eller medicinsk udstyr, jf. præambelbetragtning 26 til produktansvarsdirektivet.

Tidspunktet for et produkts ibrugtagning er normalt det tidspunkt, hvor et produkt forlader fabrikantens kontrol, jf. direktivets præambelbetragtning 50.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.10. Fabrikant (artikel 4, nr. 10)

En »fabrikant« defineres efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 10, som enhver fysisk eller juridisk person, som 1) udvikler, fremstiller eller producerer et produkt, 2) får et produkt udformet eller fremstillet, eller som ved at anbringe sit navn, varemærke eller andre kendetegn på produktet præsenterer sig som dets fabrikant, eller 3) udvikler, fremstiller eller producerer et produkt til eget brug.

Definitionen er udvidet i forhold til definitionen af en producent i 1985-direktivet til også at omfatte fabrikanter, som får et produkt udformet eller fremstillet og dermed udliciterer produktionen. Endvidere udvides definitionen til også at omfatte fabrikanter, der udvikler, fremstiller eller producerer et produkt til eget brug.

Endelig vil enhver fysisk eller juridisk person, der ændrer et produkt væsentligt uden for fabrikantens kontrol og derefter gør det tilgængeligt på markedet eller tager det i brug, betragtes som fabrikant af dette produkt for så vidt angår ansvar for skader i overensstemmelse med direktivet, jf. produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 2.

2.3.2.11. Bemyndiget repræsentant (artikel 4, nr. 11)

Begrebet »bemyndiget repræsentant« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 11, som enhver i Unionen etableret fysisk eller juridisk person,

der har modtaget en skriftlig fuldmagt fra en fabrikant til at handle på den pågældende fabrikants vegne i forbindelse med varetagelsen af specificerede opgaver.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.12. Importør (artikel 4, nr. 12)

Ved »importør« forstår efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 12, enhver fysisk eller juridisk person, som bringer et produkt fra et tredjeland i omsætning på EU-markedet.

1985-direktivet indeholder i artikel 3, stk. 2, en lignende bestemmelse, hvorefter den, der med henblik på videresalg, udlejning, leasing eller enhver anden form for distribution som led i sin erhvervsvirksomhed indfører et produkt i Fællesskabet, skal anses som dettes producent. Den omhandlede personkreds i artikel 3, stk. 2, omtales i 1985-direktivets artikel 3, stk. 3, som importører.

2.3.2.13. Udbyder af distributionstjenester (artikel 4, nr. 13)

»Udbyder af distributionstjenester« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 13, som enhver fysisk eller juridisk person, der som led i en kommerciel aktivitet udbyder mindst to af de tjenester, der opregnes i bestemmelsen. Disse tjenester omfatter oplagring, emballering, adressering og forsendelse af et produkt uden at have ejerskab over dette produkt. Undtaget er dog posttjenester som defineret i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF, pakkeleveringstjenester som defineret i artikel 2, nr. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/644, og alle andre posttjenester eller godstransporttjenester.

»Posttjenester« defineres i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF af 15. december 1997 om fælles regler for udvikling af Fællesskabets indre marked for posttjenester og forbedring af disse tjeneesters kvalitet som tjenester, der består i indsamling, sortering, transport og omdeling af postforsendelser.

»Pakkeleveringstjenester« defineres i artikel 2, nr. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/644 af 18. april 2018 om grænseoverskridende pakkeleveringstjenester som tjenester, der består i indsamling, sortering, transport og omdeling af pakker.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.14. Distributør (artikel 4, nr. 14)

Med »distributør« forstår efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 14, enhver fysisk eller juridisk person i forsyningskæden, som gør et produkt tilgængeligt på markedet, bortset fra fabrikanten eller importøren af dette produkt.

Af produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 12 følger det, at direktivets definitioner skal forstås i overensstemmelse med og tilpasses i forhold til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 768/2008/EF af 9. juli 2008 om fælles rammer for markedsføring af produkter og om ophævelse af Rådets afgørelse 93/465/EØF, der fastsætter fælles principper og referencebestemmelser, der skal anvendes i al sektorspecifik produktlovgivning.

Det følger af præambelbetragtning 23 i Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 768/2008/EF af 9. juli 2008 om fælles rammer for markedsføring af produkter, at en distributør gør et produkt tilgængeligt på markedet, efter at det er bragt i omsætning af fabrikanten eller importøren.

Begrebet svarer til, hvad der efter 1985-direktivet forstås ved en leverandør. »Leverandør« defineres dog ikke direkte i 1985-direktivet. Enhver, der leverer et produkt, er imidlertid ifølge præambelbetragtning 4 til 1985-direktivet omfattet af produktansvaret, hvis producenten og importøren ikke kan identificeres. Ved Ministerrådets vedtagelse af 1985-direktivet tilførtes rådsprotokollen derudover en erklæring om, at Rådet noterede, at der ved begrebet »leverandør« forstår en person, der er et led i distributionskæden, hvilket svarer til definitionen efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 14, i produktansvarsdirektivet.

2.3.2.15. Erhvervsdrivende (artikel 4, nr. 15)

»Erhvervsdrivende« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 15, som en fabrikant af et produkt eller en komponent, en udbyder af en relateret tjeneste, en bemyndiget repræsentant, en importør, en udbyder af distributionstjenester eller en distributør.

Begrebet er en samlebetegnelse for de fysiske og juridiske personer, der kan ifalde ansvar efter produktansvarsdirektivet.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.16. Onlineplatform (artikel 4, nr. 16)

Efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 16, defineres en »onlineplatform« som en onlineplatform som defineret i artikel 3, litra i, i forordning (EU) 2022/2065.

Onlineplatform defineres i artikel 3, litra i, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordning om digitale tjenester) som en hostingtjeneste, som på anmodning af en tjenestemodtager lagrer og udbreder information til offentligheden. Dette gælder dog ikke, hvis denne aktivitet udgør en mindre og rent accessorisk funktion, der er knyttet til en anden tjeneste, eller udgør en mindre funktionalitet ved den primære tjeneste, og som af objektive og tekniske grunde ikke kan anvendes uden denne anden tjeneste, og hvis integration i den anden tjeneste af denne funktion eller funktionalitet ikke er et middel til at omgå anvendeligheden af forordningen.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.17. Forretningshemmelighed (artikel 4, nr. 17)

Ved »forretningshemmelighed« forstås efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 17, en forretningshemmelighed som defineret i artikel 2, nr. 1, i direktiv (EU) 2016/943.

Det fremgår af artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/943 af 8. juni 2016 om beskyttelse af fortrolig knowhow og fortrolige forretningsoplysninger (forretningshemmeligheder) mod ulovlig erhvervelse, brug og videregivelse, at der ved forretningshemmelighed forstås oplysninger, som opfylder en række krav. Oplysningerne skal for det første være hemmelige i den forstand, at de ikke i deres helhed eller i den præcise konfiguration eller sammensætning af deres komponenter er almindeligt kendt blandt eller umiddelbart tilgængelige for personer i de kredse, der normalt beskæftiger sig med den pågældende type oplysninger (artikel 2, nr. 1, litra a). Oplysningerne skal derudover have handelsværdi, fordi de er hemmelige (artikel 2, nr. 1, litra b). Endelig skal de af den person, der lovligt kontrollerer oplysningerne, under de givne omstændigheder være blevet underkastet rimelige foranstaltninger til hemmeligholdelse (artikel 2, nr. 1, litra c).

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.2.18. Væsentlig ændring (artikel 4, nr. 18)

Begrebet »væsentlig ændring« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 18, som en ændring af et produkt, efter at det er blevet bragt i omsætning eller taget i brug og som enten 1) anses for væsentlig i henhold til relevante EU-regler eller nationale regler om produktsikkerhed, eller 2) hvis relevante EU-regler eller nationale regler om produktsikkerhed ikke fastsætter nogen tærskel for, hvad der skal betragtes som en væsentlig ændring, som i) ændrer produktets oprindelige ydeevne, formål eller type, uden at denne ændring var forudset i fabrikantens oprindelige risikovurdering, og ii) ændrer farens art, skaber en ny fare eller øger risikoniveauet.

1985-direktivet indeholder ikke en lignende bestemmelse.

2.3.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som det fremgår af pkt. 2.3.2 gælder det for en række af definitionerne i produktansvarsdirektivet, jf. pkt. 2.3.2.1-2.3.2.18, at disse i forhold til 1985-direktivet indeholder præciseringer og ændringer af indholdsmæssig karakter. Derudover indeholder direktivet en række nye definitioner.

2.3.3.1. Definition af produkt

Et produkt defineres i produktansvarslovens § 3, 1. pkt., som enhver løsøre-genstand, hvad enten denne er forarbejdet eller er et naturprodukt, og uanset om genstanden er indføjjet som en bestanddel af en anden løsøre-genstand eller en fast ejendom. Det fremgår videre af § 3, 2. pkt., at reglerne om produkter også omfatter elektricitet.

Efter gældende ret er produktbegrebet knyttet til løsøre-genstande. Det har på den baggrund været uklart, i hvilket omfang immaterielle produkter som software er omfattet af begrebet. Kommissionen har dog i Rapport om de konsekvenser, som kunstig intelligens, tingenes internet og robotteknologi vil have for sikkerhed og erstatningsansvar (COM(2020) 64 final) fastslået, at software, herunder at AI kan udgøre produkter og komponenter efter 1985-direktivet, jf. rapportens side 14.

Med produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 1, indføres en ny definition af produktbegrebet.

Direktivets artikel 4, nr. 1, skal ses i lyset af, at den teknologiske udvikling, herunder AI, nye forretningsmodeller i forbindelse med cirkulær økonomi og nye globale forsyningskæder har ført til uklarheder og retsusikkerhed, navnlig med hensyn til betydningen af begrebet »produkt«, jf. præambelbe-tragtning 3 til direktivet.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 1, at der ved »produkt« forstås enhver løsøregenstand, selv om genstanden er integreret i eller forbundet med en anden løsøregenstand eller en fast ejendom, herunder elektricitet, digitale produktionsfiler, råmaterialer og software.

Produktbegrebet vil efter den foreslåede bestemmelse i forhold til den gældende retstilstand præciseres til også at omfatte software, immaterielle produkter og råmaterialer. Derudover vil begrebet også omfatte digitale produktionsfiler.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.2. Definition af digital produktionsfil

Produktansvarsloven indeholder ikke nogen definition af en »digital produktionsfil«.

Produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 2, definerer en digital produktionsfil. Definitionen skal ses i sammenhæng med definitionen af et produkt i artikel 4, nr. 1, hvorefter produktbegrebet bl.a. omfatter digitale produktionsfiler.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 2, at der ved en »digital produktionsfil« forstås en digital version af eller en digital skabelon for en løsøregenstand, der indeholder de funktionelle oplysninger, der er nødvendige for at fremstille en fysisk genstand ved at muliggøre automatiseret styring af maskiner eller værktøjer.

Almindelige digitale filer, der alene indeholder oplysninger som eksempelvis mediefiler eller e-bøger, vil derimod ikke anses som produkter og falder uden for lovforslagets anvendelsesområde, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 13.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.3. Definition af relateret tjeneste

Produktansvarsloven indeholder ikke nogen definition af relateret tjeneste.

Begrebet »relateret tjeneste« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 3, som en digital tjeneste, som er integreret i eller forbundet med et produkt på en sådan måde, at fraværet af denne tjeneste ville forhindre produktet i at udføre en eller flere af sine funktioner.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 3, at indføre en tilsvarende definition i produktansvarsloven.

Forslaget vil medføre, at ansvaret efter lovforslaget også vil omfatte sådanne integrerede digitale tjenester, som i praksis kan være lige så afgørende for et produkts sikkerhed som fysiske komponenter. Relaterede tjenester vil betragtes som komponenter i det produkt, som de er integreret i eller forbundet med, hvis de er under kontrol af fabrikanten af det pågældende produkt, jf. præambelbetragtning 17 til produktansvarsdirektivet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.4. Definition af komponent

Produktansvarsloven indeholder ikke en definition af begrebet »komponent«.

»Komponent« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 4, som enhver materiel eller immateriel genstand, ethvert råmateriale eller enhver relateret tjeneste, som er integreret i eller forbundet med et produkt.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 4, at indføre en tilsvarende definition i produktansvarsloven.

Forslaget vil sikre, at komponentbegrebet skal fortolkes bredt, og at bl.a. både fysiske genstande, digitale elementer og relaterede tjenester, der benyttes til at sammensætte, integrere eller forbinde produkter, vil være omfattet af begrebet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.5. Definition af fabrikantens kontrol

Udtrykket »fabrikantens kontrol« defineres ikke i produktansvarsloven.

Efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 5, litra a, er et produkt under fabrikantens kontrol, når fabrikanten af et produkt udfører eller, for så vidt angår tredjemands tiltag, tillader eller giver sit samtykke til enten integration, forbindelse eller levering af en komponent, herunder softwareopdateringer eller -opgraderinger (nr. i) eller ændring af produktet, herunder væsentlige ændringer (nr. ii).

Efter direktivets artikel 4, nr. 5, litra b, er et produkt derudover under fabrikantens kontrol, når fabrikanten af et produkt har mulighed for at levere softwareopdateringer eller opgraderinger selv eller via en tredjepart.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 5, at indføre en tilsvarende definition i produktansvarsloven.

Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. have betydning for, om en erhvervsdrivende kan ifalde ansvar for produktskader forårsaget af defekte komponenter, idet det efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1, vil være en betingelse herfor, at komponenten er integreret i eller forbundet med et produkt, som fabrikanten har kontrol over.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.6. Definition af data

Produktansvarsloven inder ikke en definition af »data«.

»Data« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 6, som data som defineret i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/868.

Data defineres i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/868 af 30. maj 2022 om europæisk datastyring og om ændring af forordning (EU) 2018/1724 (forordning om datastyring) som enhver digital repræsentation af handlinger, kendsgerninger eller oplysninger og enhver samling af sådanne handlinger, kendsgerninger eller oplysninger, herunder i form af lyd- eller videooptagelser eller audiovisuelle optagelser.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 6, at indføre en tilsvarende definition i produktansvarsloven.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.7. Definition af tilgængeliggørelse på markedet

Produktansvarsloven definerer ikke udtrykket »gøre tilgængelig på markedet«.

Udtrykket »gøre tilgængelig på markedet« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 7, som enhver levering af et produkt med henblik på di-

stribution, forbrug eller anvendelse på EU-markedet som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag.

Det foreslås at indføre en tilsvarende definition i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 7.

Den foreslåede definition vil indebære, at et produkt kun anses for at være gjort tilgængeligt på markedet, hvis leveringen er af økonomisk eller erhvervsmæssig karakter. Leveringen kan i den forbindelse både ske med eller uden vederlag. Eksempelvis vil reklameartikler, sponsoreringskampagner eller produkter, der er fremstillet med henblik på levering af en tjeneste finansieret med offentlige midler, være omfattet af bestemmelsen, da denne leveringsmåde er af økonomisk eller erhvervsmæssig karakter, jf. præambelbetragtning 26 til produktansvarsdirektivet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.8. Definition af bringe i omsætning

Produktansvarsloven indeholder ikke en definition af udtrykket »bringe i omsætning«.

Udtrykket defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 8, som første tilgængeliggørelse af et produkt på EU-markedet.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 8, at indføre en tilsvarende definition i produktansvarsloven.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at alene den første tilgængeliggørelse af et produkt på EU-markedet vil være omfattet af definitionen. Efterfølgende overdragelser af produktet mellem eksempelvis distributører medfører således ikke, at det pågældende produkt på ny anses for at være bragt i omsætning.

Tidspunktet for, hvornår et produkt er bragt i omsætning, vil normalt være det tidspunkt, hvor produktet forlader fabrikantens kontrol, jf. præambelbetragtning 50 til direktivet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 8, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.9. Definition af ibrugtagning

Produktansvarsloven indeholder ikke en definition af »ibrugtagning«.

Begrebet »ibrugtagning« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 9, som første anvendelse af et produkt i Unionen som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag, under omstændigheder, hvor dette produkt ikke er blevet bragt i omsætning inden dets første anvendelse.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 9, at indføre en tilsvarende definition i produktansvarsloven.

Begrebet »ibrugtagning« vil særligt være relevant for produkter, der ikke er bragt i omsætning inden deres første anvendelse, som det kan være tilfældet for elevatorer, maskiner eller medicinsk udstyr, jf. præambelbetragtning 26 til direktivet. Ibrugtagning har for disse produkter fundet sted i det øjeblik, den første anvendelse i EU har været mulig. Tidspunktet for den første ibrugtagning er vigtigt, idet den bl.a. har betydning for lovforslagets udløbsfrist, jf. lovforslagets § 16, stk. 1, 2. pkt.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 9, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.10. Definition af fabrikant

Det fremgår af produktansvarslovens § 4, stk. 1, at som producent anses den, der fremstiller et færdigt produkt, et delprodukt eller en råvare, den, der frembringer eller indsamler et naturprodukt, samt den, der ved at anbringe sit navn, mærke eller andet kendetegn på produktet udgiver sig for at være dets producent.

Produktansvarsdirektivet definerer i artikel 4, nr. 10, en »fabrikant« som enhver fysisk eller juridisk person, som udvikler, fremstiller eller producerer et produkt (litra a), får et produkt udformet eller fremstillet, eller som ved at anbringe sit navn, varemærke eller andre kendetegn på produktet præsenterer sig som dets fabrikant (litra b), eller udvikler, fremstiller eller producerer et produkt til eget brug (litra c).

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 10, at indføre en tilsvarende definition i produktansvarsloven.

Definitionen er udvidet i forhold til gældende ret til også at omfatte fabrikanter, som får et produkt udformet eller fremstillet og dermed udliciterer produktionen. Endvidere vil definitionen også omfatte fabrikanter, der udvikler, fremstiller eller producerer et produkt til eget brug.

Fabrikanter er efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1, objektivt ansvarlige for skader forårsaget af defekte produkter.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 10, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.11. Definition af bemyndiget repræsentant

Produktansvarsloven indeholder ikke nogen definition af, hvad der forstås ved »bemyndiget repræsentant«.

Produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 11, definerer »bemyndiget repræsentant« som enhver i Unionen etableret fysisk eller juridisk person, som har modtaget en skriftlig fuldmagt fra en fabrikant til at handle på den pågældende fabrikants vegne i forbindelse med varetagelsen af specificerede opgaver.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 11, at indføre en tilsvarende definition i produktansvarsloven.

En bemyndiget repræsentant vil efter det foreslåede omfatte enhver fysisk eller juridisk person, som er udpeget af fabrikanten til at handle på dennes vegne. Det afgørende vil være, at den bemyndigede repræsentant er etableret i EU, mens fabrikanten kan være etableret såvel i som uden for EU.

Fabrikantens bemyndigede repræsentant vil efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 3, litra b, kunne ifalde produktansvar, hvis fabrikanten er etableret uden for EU.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 11, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.12. Definition af importør

Det følger af produktansvarslovens § 4, stk. 2, at der ved »importør« forstås enhver, der som led i sin erhvervsvirksomhed indfører et produkt i EF med henblik på videresalg, udlejning, leasing eller anden form for omsætning.

Ved »importør« forstås efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 12, enhver fysisk eller juridisk person, som bringer et produkt fra et tredjeland i omsætning på EU-markedet.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 12, at indføre en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

Det er Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede definition svarer til den, der gælder i dag efter produktansvarslovens § 4, stk. 2. Der er således ikke med forslaget tilsigtet nogen ændringer i den gældende retstilstand.

Importører vil efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 3, litra a, kunne ifalde produktansvar, hvis fabrikanten er etableret uden for EU.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 12, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.13. Definition af udbyder af distributionstjenester

Produktansvarsloven indeholder ikke nogen definition af begrebet »udbyder af distributionstjenester«.

Begrebet »udbyder af distributionstjenester« defineres i produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 13, som enhver fysisk eller juridisk person, der som led i en kommerciel aktivitet udbyder mindst to af de tjenester, der opregnes i bestemmelsen. Disse tjenester omfatter oplagring, emballering, adressering og forsendelse af et produkt uden at have ejerskab over dette produkt. Undtaget er dog posttjenester som defineret i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF, pakkeleveringstjenester som defineret i artikel 2, nr. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/644, og alle andre posttjenester eller godstransporttjenester.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 13, at indføre en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

Udbydere af distributionstjenester vil efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 3, litra c, kunne ifalde produktansvar, hvis fabrikanten er etableret uden for EU, og ingen importør eller bemyndiget repræsentant er etableret i EU, jf. også præambelbetragtning 37 til direktivet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 13, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.14. Definition af distributør

Det fremgår af produktansvarslovens § 4, stk. 3, at som »melleghandler« anses den, som erhvervsmæssigt bringer et produkt i omsætning uden at anses som producent. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen bl.a., at begrebet som udgangspunkt omfatter ethvert led i omsætningskæden med undtagelse af producenter og importører.

Ved »distributør« forstås efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 14, enhver fysisk eller juridisk person i forsyningskæden, som gør et produkt tilgængeligt på markedet, bortset fra fabrikanten eller importøren af dette produkt.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 14, at indføre en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

Det er Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede bestemmelse omfatter den samme persongruppe som produktansvarslovens definition af begrebet »mellemand«. Der er således alene tale om en sproglig ændring af begrebet.

Distributører vil efter lovforslagets § 7, stk. 3, være ansvarlige for skader forårsaget af defekte produkter, hvis en erhvervsdrivende efter § 7, stk. 1, ikke kan identificeres, og distributøren ikke efter anmodning fra skadelidte identificerer en anden ansvarlig.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 14, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.15. Definition af erhvervsdrivende

Produktansvarsloven indeholder ikke nogen definition af begrebet »erhvervsdrivende«.

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 15, at der ved »erhvervsdrivende« forstås en fabrikant af et produkt eller en komponent, en udbyder af en relateret tjeneste, en bemyndiget repræsentant, en importør, en udbyder af distributionstjenester eller en distributør.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 4, nr. 15, at indføre en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

Den foreslåede bestemmelse vil anvendes som en samlebetegnelse for de fysiske og juridiske personer, der kan ifalde ansvar efter direktivet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 15, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.16. Definition af onlineplatform

Produktansvarsloven indeholder ikke nogen definition af begrebet »onlineplatform«.

Det fremgår af direktivets artikel 4, nr. 16, at der ved »onlineplatform« forstås onlineplatform som defineret i artikel 3, litra i, i forordning (EU) 2022/2065.

Det foreslås i overensstemmelse hermed, at indføre en bestemmelse i produktansvarsloven, hvorefter der ved »onlineplatform« forstås en hostingtjeneste, som på anmodning af en tjenestemodtager lagrer og udbreder information til offentligheden. Dette gælder ikke, hvis denne aktivitet udgør en mindre og rent accessorisk funktion, der er knyttet til en anden tjeneste, eller udgør en mindre funktionalitet ved den primære tjeneste, og som af objektive og tekniske grunde ikke kan anvendes uden denne anden tjeneste, og hvis integration i den anden tjeneste af denne funktion eller funktionalitet ikke er et middel til at omgå anvendeligheden af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordningen om digitale tjenester).

Den foreslåede definition vil finde anvendelse i situationer, hvor en erstatningsansvarlig erhvervsdrivende, som er etableret i EU, ikke kan identificeres. I sådanne tilfælde vil enhver udbyder af enhver onlineplatforme, der giver forbrugere mulighed for at indgå fjernsalgsaftaler med erhvervsdrivende, og som ikke er en erhvervsdrivende, kunne ifalde erstatningsansvar på samme måde som distributører, jf. lovforslagets § 7, stk. 4, hvis de er omfattet af de betingelser, der opstilles i forslaget.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 16, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.17. Definition af forretningshemmelighed

Produktansvarsloven indeholder ikke nogen definition af begrebet »forretningshemmelighed«.

Produktansvarsdirektivet definerer »forretningshemmelighed« som en forretningshemmelighed som defineret i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/943 af 8. juni 2016 om beskyttelse af fortrolig knowhow og fortrolige forretningsoplysninger (forretningshemmeligheder) mod ulovlig erhvervelse, brug og videregivelse.

Det foreslås i overensstemmelse hermed at indføre en bestemmelse i produktansvarsloven, hvorefter der ved forretningshemmelighed forstås som oplysninger, som opfylder en række opregnede krav. For det første skal oplysningerne være hemmelige i den forstand, at de ikke i deres helhed eller i den præcise konfiguration eller sammensætning af deres komponenter er al-

mindeligt kendt blandt eller umiddelbart tilgængelige for personer i de kredse, der normalt beskæftiger sig med den pågældende type oplysninger. For det andet skal oplysningerne have handelsværdi, fordi de er hemmelige. Endelig skal oplysningerne af den person, som lovligt kontrollerer oplysningerne, under de givne omstændigheder være blevet underkastet rimelige foranstaltninger til hemmeligholdelse.

Den foreslåede definition vil have relevans i sager, hvor sagsøger anmoder sagsøgte om at fremlægge bevismateriale. Det følger af forslaget til § 10, stk. 4, at sagsøgtes interesser i den forbindelse skal varetages, navnlig med hensyn til fortrolige oplysninger og forretningshemmeligheder.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 17, og bemærkningerne hertil.

2.3.3.18. Definition af væsentlig ændring

Produktansvarsloven indeholder ikke nogen definition af udtrykket »væsentlig ændring«.

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 18, litra a, at der ved »væsentlig ændring« forstås en ændring af et produkt, efter at det er blevet bragt i omsætning eller taget i brug, som anses for væsentlig i henhold til relevante EU-regler eller nationale regler om produktsikkerhed.

Det fremgår videre af produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 18, litra b, at hvis relevante EU-regler eller nationale regler om produktsikkerhed ikke fastsætter nogen tærskel for, hvad der skal betragtes som en væsentlig ændring, forstås ved væsentlig ændring, en ændring, som ændrer produktets oprindelige ydeevne, formål eller type, uden at denne ændring var forudset i fabrikantens oprindelige risikovurdering (litra b, nr. i), og ændrer farens art, skaber en ny fare eller øger risikoniveauet (litra b, nr. ii).

Det foreslås i overensstemmelse hermed at indføre en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. indebære, at produkter, der undergår ændringer, som kan påvirke produktets funktioner eller sikkerhed på en måde, der ikke var forudset i fabrikantens oprindelige risikovurdering, anses som væsentligt ændrede.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 18, og bemærkningerne hertil.

2.4. Adgang til erstatning

2.4.1. Gældende ret

Produktansvarsloven indeholder ikke regler, der fastlægger, hvem der kan rejse et erstatningskrav efter loven. 1985-direktivet fastsætter heller ikke nærmere regler herom.

Det følger af produktansvarslovens § 2, stk. 1, 1. pkt., at loven omfatter erstatning og godtgørelse for personskade og erstatning for tab af forsørger. Der er i forhold til personskade og tab af forsørger ingen begrænsninger i adgangen til erstatning, hvis de almindelige erstatningsbetingelser i øvrigt er opfyldt. Det indebærer, at enhver fysisk person, der direkte lider personskade, uanset om den pågældende eksempelvis er forbruger, arbejdstager eller blot tilfældigt rammes af en skade, der kan føres tilbage til et defekt produkt, er erstatningsberettiget efter loven.

Hvad angår indirekte skadelidte, er disses adgang til erstatning efter gældende ret begrænset. Det fremgår i Højesterets dom af 23. marts 2007 (sag 200/2005), udgivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2007, side 1562, at det som udgangspunkt ikke kan pålægges den erstatningsansvarlige at erstatte tab, der påføres andre end den direkte skadelidte. Det anføres videre i dommen, at der i hidtidig praksis er tilkendt erstatning for psykisk skade til indirekte skadelidte bl.a. i tilfælde, hvor den pågældende har været i fare for at blive påført fysisk skade. Det anføres samtidig, at det ikke kan udelukkes, at der også i visse andre tilfælde kan blive tale om erstatning for psykisk skade. Som eksempel nævnes, at en person overværer, at en nærtstående bliver dræbt ved en ulykke.

Det fremgår af produktansvarslovens § 2, stk. 2, 1. pkt., at skade på ting er omfattet af loven, hvis den pågældende genstand efter sin art sædvanligvis er beregnet til ikke-erhvervsmæssig benyttelse og hovedsagelig er anvendt af skadelidte i overensstemmelse hermed. Bestemmelsen indebærer, at enhver indehaver af en genstand, der hovedsageligt anvendes til ikke-erhvervsmæssig brug, er skadelidt efter loven, hvis genstanden beskadiges som følge af et defekt produkt, og de almindelige erstatningsbetingelser i øvrigt er opfyldt.

Indehavere af beskadigede genstande, der hovedsageligt anvendes til erhvervsmæssigt brug, er således ikke skadelidte i medfør af produktansvarsloven. Sådanne krav må i stedet forfølges efter de almindelige erstatningsretlige regler.

Erstatningskrav kan derudover fremsættes af enhver, der indtræder i skadelidtes krav eller handler på vegne af en eller flere skadelidte.

Det fremgår eksempelvis af erstatningsansvarslovens § 22, stk. 1, at hvis der er erstatningsansvar for en skade, der er dækket af en skadesforsikring, indtræder forsikringsselskabet i det omfang, det har betalt erstatning, i den skadelidtes ret mod den erstatningsansvarlige. Dette gælder dog ikke ved livs-, ulykkes- eller sygeforsikring eller anden personforsikring, jf. erstatningsansvarslovens § 22, stk. 2.

Derudover kan en skadelidt også lade sig repræsentere af bl.a. en advokat eller en værge i retssager om produktansvar efter reglerne i retsplejelovens § 260.

2.4.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 5, stk. 1, at medlemsstaterne sikrer, at enhver fysisk person, der lider skade forårsaget af et defekt produkt (»den skadelidte«), har ret til erstatning i overensstemmelse med dette direktiv.

Af produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 27 fremgår det, at hvis den nationale lovgivning giver mulighed herfor, bør skadelidtes ret til erstatning gælde både for direkte skadelidte, der lider skade direkte som følge af et defekt produkt, og for indirekte skadelidte, der lider skade som følge af den direkte skadelidtes skade.

Det fremgår videre af direktivets artikel 5, stk. 2, at medlemsstaterne tillige sikrer, at erstatningskrav i henhold til stk. 1 også kan fremsættes af en person, der i medfør af EU-retten eller national ret eller aftale har overtaget eller er indtrådt i skadelidtes rettigheder (litra a), eller en person, der i medfør af EU-retten eller national ret handler på vegne af en eller flere skadelidte (litra b).

1985-direktivet indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse.

2.4.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Produktansvarsloven indeholder ikke regler, der fastlægger hvem der kan betragtes som skadelidte. Det kan imidlertid udledes, at loven omfatter enhver fysisk person, der lider skade som følge af et defekt produkt og indehavere af de genstande, som omfattes af lovens skadesbegreb. Erstatnings-

krav kan desuden rejses af fysiske og juridiske personer, der er indtrådt i skadelidtes ret eller handler på vegne af en eller flere skadelidte.

Indirekte skadelidte kan som hovedregel ikke blive tilkendt erstatning som følge af en produktskade. Udgangspunktet kan dog under visse omstændigheder fraviges.

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 5, stk. 1, at medlemsstaterne sikrer, at enhver fysisk person, der lider skade forårsaget af et defekt produkt (»den skadelidte«), har ret til erstatning i overensstemmelse med dette direktiv.

Af produktansvarsdirektivets artikel 5, stk. 2, fremgår det videre, at medlemsstaterne tillige sikrer, at erstatningskrav i henhold til stk. 1 også kan fremsættes af en person, der i medfør af EU-retten eller national ret eller aftale har overtaget eller er indtrådt i skadelidtes rettigheder (litra a), eller en person, der i medfør af EU-retten eller national ret handler på vegne af en eller flere skadelidte (litra b).

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 5 at indføre en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at kredsen af erstatningsberettigede samt kredsen af fysiske og juridiske personer, der kan fremsætte erstatningskrav, vil fremgå direkte af produktansvarsloven.

Det er i den forbindelse ikke Justitsministeriets vurdering, at produktansvarsdirektivets artikel 5 udvider kredsen af erstatningsberettigede i forhold til den gældende retstilstand.

For så vidt angår indirekte skadelidte, foreslås det i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 27, at bestemmelsen ligeledes skal omfatte disses adgang til at rejse erstatningskrav efter loven. Forslaget vil medføre, at indirekte skadelidte har ret til erstatning i samme omfang som efter gældende ret. Indirekte skadelidtes ret til erstatning vil således fortsat være begrænset.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 4 og bemærkningerne hertil.

2.5. Skadesbegrebet

2.5.1. Gældende ret

Det fremgår af produktansvarslovens § 2, stk. 1, 1. pkt., at loven omfatter erstatning og godtgørelse for personskade og erstatning for tab af forsørger. Endvidere omfatter loven erstatning for skade på ting i de tilfælde, der er nævnt i bestemmelsens stk. 2, jf. § 2, stk. 1, 2. pkt.

Det fremgår videre af produktansvarslovens § 2, stk. 2, 1. pkt., at skade på ting er omfattet af loven, hvis den pågældende genstand efter sin art sædvanligvis er beregnet til ikke-erhvervsmæssig benyttelse og hovedsagelig er anvendt af skadelidte i overensstemmelse hermed. Loven omfatter derimod ikke skade på selve det defekte produkt, jf. § 2, stk. 2, 2. pkt.

Produktansvarslovens § 2 gennemfører artikel 9 i 1985-direktivet.

Bestemmelsen definerer begrebet »skade«. Lovens skadesbegreb omfatter personskade i vid forstand og skade på visse formuegoder, jf. produktansvarslovens § 2. Almindelig formueskade, som ikke er udløst af en personskade eller forbrugertingsskade, omfattes ikke af loven.

Begrebet »personskade« defineres ikke i 1985-direktivet, og det er således erstatningsansvarslovens regler om personskade, der finder anvendelse i forbindelse med produktskade, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1618.

Efter den almindelige erstatningsret består en personskade af enhver form for helbredsforringelse eller dødsfald. Begrebet omfatter også psykisk skade, om end adgangen til erstatning herfor er mere restriktiv end ved fysiske skader.

Bestemmelsen i produktansvarslovens § 2, stk. 1, omfatter erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, helbredsudgifter og andet tab, tab eller forringelse af erhvervsevnen, godtgørelse for svie og smerte samt varigt mén. I forbindelse med tab af forsørger er erstatningsposterne begravelsesudgifter og erstatning for tab af forsørger, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1610.

Selve erstatningsudmålingen foretages i overensstemmelse med erstatningsansvarsloven, som indeholder detaljerede regler om beregning af erstatning for personskader. Erstatningen fastsættes ud fra faste retningslinjer på grundlag af skadelidtes méngrad og årsindkomst, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1610.

Tingsskade omfatter efter produktansvarslovens § 2, stk. 2, både erstatning for totalskade, delskade og afsavn. Tingsskader omfatter alle formuegoder, herunder skader på fast ejendom. Dog er alene skade på ting til privat brug

– de såkaldte forbrugertingsskader – omfattet af loven. Erhvervstingsskader kan i stedet kræves erstattet efter de almindelige erstatningsretlige regler, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1610.

Ved bedømmelsen af, om en tingsskade kan kræves erstattet, er det afgørende, om det formuegode, som et defekt produkt har forvoldt skade på, opfylder såvel den objektive som den subjektive betingelse, der er nævnt i § 2, stk. 2, 1. pkt. Efter den objektive betingelse skal den beskadigede genstand være af en sådan art, at det normalt er beregnet til privat brug eller forbrug. Er der tale om skade på genstande, der normalt kun er beregnet til erhvervsmæssig brug, herunder de fleste større maskiner, vil skaden udgøre en erhvervstingskade, som ikke er omfattet af loven, uanset om skadelidte måtte have anskaffet en sådan genstand til privat brug, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1618.

Ved skade på genstande, der både er beregnet til erhvervsmæssig og privat brug, herunder biler og møbler, afgøres det efter den subjektive betingelse, om skaden er omfattet af loven. Det er efter denne betingelse afgørende, hvordan genstanden hovedsagelig er benyttet af skadelidte. Er genstanden hovedsagelig anvendt erhvervsmæssigt, omfattes den ikke af loven, mens det modsatte er tilfældet, hvis den hovedsagelig er benyttet til privat brug, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1618.

Spørgsmålet om erstatning for tingsskade afgøres som udgangspunkt efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Herefter skal skadelidte have fuld erstatning for det individuelle økonomiske tab, der er en følge af produkt-skaden, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1610.

Skadesbegrebet er derudover sammenfaldende med dansk rets almindelige skadesbegreb, hvilket betyder, at der skal være sket en konstaterbar forandring af negativ karakter.

Bestemmelsen omfatter ikke skader på selve det defekte produkt, jf. § 2, stk. 2, 2. pkt. Erstatning for sådanne skader reguleres af reglerne i købeloven, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1609.

Afgrænsningen af, hvilke skader der er omfattet af henholdsvis købeloven og reglerne om produktansvar, vil kunne give anledning til vanskeligheder i praksis, særligt hvis defekten skyldes en defekt komponent, som er integreret i et produkt, og det er produktet, der beskadiges, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1616.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at vurderingen af spørgsmålet skal tage udgangspunkt i, om det defekte produkt er en del af et pro-

dukt, der er blevet solgt som en enhed. Som eksempel herpå nævnes en privat benyttet bil. I tilfælde af, at der opstår skade på eksempelvis bilens karrosseri som følge af, at bilen ved købet havde defekte bremses, vil skaden skulle betragtes som en skade på selve det defekte produkt, hvorfor skaden ikke omfattes af reglerne om produktansvar. Hvis bilen senere forsynes med nye bremses, vil en skade på bilen, som følge af, at de nye bremses var defekte, være en skade på en anden genstand end selve det defekte produkt, og skadelidte vil kunne kræve erstatning af producenten af bremsesne efter reglerne om produktansvar, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1616.

Det er herefter aftaleforholdet mellem skadelidte og den kontraktspart, der har leveret produktet, der er afgørende for vurderingen af, om der foreligger en skade på andet end det defekte produkt. Spørgsmålet herom vil i praksis bero på, hvilket led i omsætningskæden kravet rettes imod.

Ved beregningen af den samlede tingsskadeerstatning fradrages et beløb på 4.000 kr., jf. produktansvarslovens § 8, stk. 1.

2.5.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 6, stk. 1, at retten til erstatning i henhold til direktivets artikel 5 udelukkende finder anvendelse i forbindelse med en række opregnede skadestyper.

Disse omfatter død eller personskaade, herunder lægeligt anerkendt skade for den mentale sundhed (artikel 6, stk. 1, litra a), skade på eller ødelæggelse af enhver ejendel, undtagen selve det defekte produkt (artikel 6, stk. 1, litra b, nr. i), et produkt, der beskadiges af en defekt komponent, som er integreret i eller forbundet med det pågældende produkt af fabrikanten af det pågældende produkt, eller som er under den pågældende fabrikants kontrol (artikel 6, stk. 1, litra b, nr. ii) og ejendele, der udelukkende anvendes til erhvervsmæssige formål (artikel 6, stk. 1, litra b, nr. iii). Omfattet er også ødelæggelse eller beskadigelse af data, der ikke anvendes til erhvervsmæssige formål (artikel 6, stk. 1, litra c).

Det fremgår videre af direktivets artikel 6, stk. 2, 1. pkt., at retten til erstatning i henhold til artikel 5 dækker alle materielle tab som følge af den skade, der er omhandlet i stk. 1. Retten til erstatning omfatter også immaterielle tab

som følge af den skade, der er omhandlet i stk. 1, for så vidt som de kan erstattes i henhold til national ret, jf. artikel 6, stk. 2, 2. pkt.

Endelig fremgår det af direktivets artikel 6, stk. 3, at artiklen ikke berører national ret vedrørende erstatning for skade i henhold til andre ansvarsordninger.

2.5.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det fremgår af produktansvarslovens § 2, stk. 1, 1. pkt., at loven omfatter erstatning og godtgørelse for personskade og erstatning for tab af forsørger. Endvidere omfatter loven erstatning for skade på ting i de tilfælde, der er nævnt i stk. 2, jf. § 2, stk. 1, 2. pkt.

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 6, stk. 1, at retten til erstatning i henhold til direktivets artikel 5 udelukkende finder anvendelse i forbindelse med en række opregnede skadestyper. Dette omfatter død eller personskade, herunder lægeligt anerkendt skade for den mentale sundhed (artikel 6, stk. 1, litra a).

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 6, stk. 1, litra a, at der indføres en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven. Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, idet det dog præciseres, at personskade også omfatter psykisk skade.

Det foreslås videre i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, litra b, at direktivet omfatter skade på eller ødelæggelse af enhver ejendel.

Det bemærkes i tilknytning hertil, at den nugældende produktansvarslov omfatter skade på »ting«, jf. produktansvarslovens § 2, stk. 2, 1. pkt. Det fremgår tilsvarende af artikel 9, litra b, i 1985-direktivet, at dette direktiv omfatter skade på »ting«.

Justitsministeriet har i den forbindelse overvejet, om produktansvarsdirektivets anvendelse af udtrykket »enhver ejendel« indebærer en begrænsning af de typer af skader, der er omfattet af direktivets artikel 6, stk. 1, idet tingskade efter dansk ret både omfatter skade på både løsøre og fast ejendom, hvorimod skade på »enhver ejendel« sprogligt kan give indtryk af, at kun løsøregenstande er omfattet.

Produktansvarsdirektivets præambelbetragtninger berører ikke spørgsmålet.

I den engelske sprogversion af 1985-direktivet fremgår det af artikel 9, litra b, at 1985-direktivet omfatter skade på »any item of property«. I den engelske sprogversion af det nye direktiv fremgår det af artikel 6, stk. 1, litra b, at direktivet omfatter skade på »any property«. Sprogligt kan førstnævnte udtryk forstås som en henvisning til en konkret genstand, mens sidstnævnte i princippet kan forstås bredere og efter omstændighederne både kan omfatte konkrete genstande og ejendele i mere generel forstand.

Da en sammenligning af de engelske sprogversioner af direktiverne ikke ses at indebære en begrænsning af de skadestyper, der er omfattet af produktansvaret, er det Justitsministeriets vurdering, at ændringen af ordlyden i den danske sprogversion af produktansvarsdirektivet alene er udtryk for en sproglig modernisering.

Den foreslåede bestemmelse viderefører således den gældende retstilstand.

Det foreslås derudover i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 6, stk. 1, litra b, nr. i, at skade på eller ødelæggelse af selve det defekte produkt er undtaget fra loven.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at selvbeskadigelsestilfælde er undtaget fra lovforslagets skadesbegreb. Forslaget viderefører den gældende retstilstand.

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 6, stk. 1, litra b, nr. ii, at direktivet undtager skade på et produkt, der beskadiges af en defekt komponent, som er integreret i eller forbundet med det pågældende produkt af fabrikanten af det pågældende produkt, eller som er under den pågældende fabrikants kontrol.

Det foreslås i overensstemmelse hermed at indføre en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

Den foreslåede bestemmelse præciserer udgangspunktet om, at selvbeskadigelsestilfælde ikke er omfattet af produktansvaret. Efter den foreslåede bestemmelse vil det udgøre et selvbeskadigelsestilfælde, hvis et produkt beskadiges som følge af en defekt komponent, som er integreret i eller med forbundet med produktet, eller som er under fabrikantens kontrol. Det afgørende vil i den forbindelse således være, hvorvidt komponenten er under produktfabrikantens kontrol.

UDKAST

Dette udgør en ændring af den gældende retstilstand, hvor det afgørende i vurderingen af, om en komponents beskadigelse af det produkt, den er en del af, udgør et selvbeskadigelsestilfælde, er, om den defekte komponent udgør en del af et produkt, der er blevet solgt som en enhed.

Videre foreslås det i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 6, stk. 1, litra b, nr. iii, at loven undtager skade på ejendele, der udelukkende anvendes til erhvervsmæssige formål.

Den foreslåede bestemmelse vil ændre den gældende retstilstand, idet det ikke længere vil være den beskadigede genstands art, men derimod den beskadigede genstands faktiske anvendelse, der vil være afgørende for, om genstanden er omfattet af lovforslagets skadesbegreb. Derudover vil det ikke længere være et krav, at den beskadigede genstand hovedsageligt er anvendt privat, idet lovforslaget alene undtager genstande, der udelukkende anvendes erhvervsmæssigt. Således vil beskadigede genstande, der både benyttes privat og erhvervsmæssigt med forslaget være omfattet.

I overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 6, stk. 1, litra c, foreslås det, at loven omfatter ødelæggelse eller beskadigelse af data, der ikke anvendes til erhvervsmæssige formål.

Den foreslåede bestemmelse vil sikre, at alle former for ødelæggelse og beskadigelse af data er omfattet af produktansvaret. Det vil imidlertid være en betingelse, at den beskadigede data udelukkende anvendes til private formål.

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 6, stk. 2, 1. pkt., at retten til erstatning i henhold til direktivets artikel 5 dækker alle materielle tab som følge af den skade, der er omhandlet i artikel 6, stk. 1. Retten til erstatning omfatter også immaterielle tab som følge af den skade, der er omhandlet i stk. 1, for så vidt som de kan erstattes i henhold til national ret, jf. artikel 6, stk. 2, 2. pkt.

Det foreslås i overensstemmelse hermed at indføre en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at økonomiske tab, herunder erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, helbredsudgifter, tab eller forringelse af erhvervsevnen, tab af forsørger samt immaterielle tab, herunder svie og

smerte samt varigt mén, vil kunne kræves erstattet efter lovforslaget. Den foreslåede bestemmelse vil ikke ændre den gældende retstilstand.

Endelig fremgår det af produktansvarsdirektivets artikel 6, stk. 3, at artiklen ikke berører national ret vedrørende erstatning for skade i henhold til andre ansvarsordninger.

Det er Justitsministeriets vurdering, direktivets artikel 6, stk. 3, har karakter af en afgrænsningsregel, der alene fastslår, at direktivet ikke griber ind i medlemsstaternes eksisterende ansvarsordninger, som således vil finde anvendelse uændret ved siden af direktivet. Det vurderes på den baggrund, at der ikke er behov for at gennemføre direktivets artikel 6, stk. 3.

Det bemærkes, at produktansvarslovens § 8, stk. 1, hvorefter der ved fastsættelse af erstatning i henhold til lovens § 6, stk. 1, for skade på ting fradrages et beløb på 4.000 kr., ikke foreslås videreført. Skadelidte vil således kunne kræve erstatning for alle produktskader og vil kunne opnå erstatning for det fulde lidte tab.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 5 og bemærkningerne hertil.

2.6. Defekt

2.6.1. Gældende ret

Efter produktansvarslovens § 5, stk. 1, lider et produkt af en »defekt«, når det ikke frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes. Det fremgår videre, at der ved bedømmelsen af, om der foreligger en defekt skal tages hensyn til alle omstændigheder, navnlig til produktets markedsføring (nr. 1), den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes (nr. 2), og tidspunktet, da produktet er bragt i omsætning (nr. 3).

Bestemmelsen gennemfører artikel 6 i 1985-direktivet.

Det fremgår af bemærkningerne til § 5, stk. 1, at der ved afgørelsen af, om et produkt lider af en defekt, som udgangspunkt skal lægges vægt på, om produktet frembyder den sikkerhed, som forbrugeren kan gøre krav på. Ved vurderingen heraf skal der ses bort fra fejlagtig anvendelse af produktet, der under de angivne omstændigheder må anses for ufornuftig, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1625.

Begrebet »sikkerhed« indeholder ikke alene en henvisning til begrebet »fare«. Produktets manglende anvendelighed eller effektivitet til det forud-

satte formål vil således også kunne medføre, at produktet er defekt. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvor en fryser ophører med at fungere på grund af en defekt og herved volder skade på de nedfrosne fødevarer, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1625. I forlængelse heraf angives det, at det forhold, at der ikke er tale om en snæver forståelse af begrebet sikkerhed kommer til udtryk i stk. 1, hvorefter der ved bedømmelsen af, om produktet frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes, skal tages hensyn til alle sagens omstændigheder, herunder bl.a. den anvendelse af produktet som med rimelighed kan forventes. Samtidig understreges det, at Justitsministeriet ikke finder, at manglende eller forsinket leverance er en defekt, der medfører produktansvar, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1625.

Yderligere fremgår det af lovbemærkningerne, at et produkt efter § 5, stk. 1, lider af en defekt, når det ikke frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes under hensyntagen til alle omstændigheder. En defekt kan således bero på en egenskab, som et produkt ikke har, men som det med rette forventes at have, eller en egenskab, produktet har, men som det med rette forventes ikke at have. Hvilken grad af sikkerhed, et produkt bør frembyde for ikke at blive anset som defekt, må afgøres efter generelle objektive kriterier og uafhængig af den konkrete skadelidtes opfattelse af produktets anvendelsesmuligheder. Den sikkerhed, som kan forventes, skal vurderes under hensyntagen til alle omstændigheder, navnlig produktets markedsføring, den forventede anvendelse af produktet og det tidspunkt, da produktet blev bragt i omsætning. For nogle produkters vedkommende har det offentlige udfærdiget sikkerhedsforskrifter eller godkendelseskrav, hvis formål er at yde sikkerhed mod skadeforvoldelse. Bringes et produkt, der ikke overholder de sikkerhedsforskrifter eller godkendelseskrav, som er opstillet for det pågældende produkt, i omsætning, vil det som udgangspunkt altid blive anset for defekt, idet forbrugeren må være berettiget til at forvente den grad af sikkerhed, som følger af gældende offentlige bestemmelser, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1626.

I forlængelse heraf fremgår det, at for de produkters vedkommende, hvor der ikke er udstedt offentlige sikkerhedsforskrifter eller godkendelseskrav, må der ved bedømmelsen af ansvarsspørgsmålet tages stilling til, om skadesrisikoen for vedkommende produkt går ud over det, der normalt må kunne forventes af den pågældende produkttype. Dette betyder imidlertid ikke, at det er tilstrækkeligt for at undgå at ifalde ansvar, at producenten beviser, at dennes produkt ikke er værre end de fleste af samme kategori. Det fremhæves i den forbindelse, at en defekt i lovens forstand er forskelligt fra købelovens mangelsbegreb. Det er derfor ingen betingelse for at pålægge

ansvar for en produktskade, at produktet lider af en mangel i købelovens forstand. Efter gældende ret antages et produkt at være farligt (defekt), hvis det kan forvolde skade i forbindelse med sædvanlig anvendelse, og denne beskrivelse må antages i det væsentligste at svare til defektdefinitionen i direktivet og dermed produktansvarsloven, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1626.

Det fremgår af § 5, stk. 1, nr. 1, at der i vurderingen af, om et produkt lider af en defekt, navnlig skal tages hensyn til produktets markedsføring. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår det, at udtrykket »markedsføring« dækker alle oplysninger om produktet uanset disses art og form. Som typiske eksempler nævnes omtale af produktet i annoncer samt de brugsanvisninger, advarsler og lignende, som følger med produktet, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1626.

Det følger videre, at der ved anvendelsen af begrebet markedsføring ikke er tilsigtet en henvisning til markedsføringslovens regler, men alene en omskrivning af direktivets udtryk »præsentation«. Det understreges, at det ikke altid vil kunne lade sig gøre at konstruere et produkt således, at det ikke kan volde skade. I disse tilfælde vil det ved afgørelsen af, om produktet er defekt, være af afgørende betydning, hvorledes produktet er blevet markedsført for forbrugerne. En skadesrisiko i forbindelse med brug af et produkt, som forbrugeren kender, og derfor kan tage i betragtning ved anvendelsen af produktet, vil dermed ikke gøre produktet defekt, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1626 f.

Det bemærkes derudover, at det imidlertid ikke er i alle tilfælde, at en advarsel vil medføre ansvarsfrihed. Dette må bl.a. afhænge af den personkreds, varen retter sig imod. Kan en fare uden væsentlige vanskeligheder og fordyrelse af produktet, imødegås ved en konstruktionsmæssig forbedring, vil en advarsel eller instruktion endvidere normalt heller ikke kunne fritage for ansvar. Det vil ikke være nødvendigt at advare mod fare ved et produkt, hvis den fare for skade, der er forbundet med almindelig brug, er velkendt for forbrugeren. Efter produktansvarsloven stilles der ikke bestemte krav til udformningen af de oplysninger, der følger produktet, idet disse krav fremgår af markedsføringslovens § 3, hvorefter der skal gives en efter formuegodets art forsvarlig vejledning, når denne er af betydning for bedømmelsen af godets karakter eller egenskaber, herunder især brugsegenskaber, holdbarhed, farlighed og vedligeholdelsesmuligheder, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1627. Det bemærkes, at erhvervsdrivendes oplysningspligt

for aftaler vedrørende varer og ikkefinansielle tjenesteydelser i dag reguleres i forbrugeraftalelovens kapitel 3.

Det følger af produktansvarslovens § 5, stk. 1, nr. 2, at der i vurderingen af, om et produkt lider af en defekt navnlig skal lægges vægt på den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår det, at en anvendelse af produktet til andre formål end det, som det er fremstillet til, vil kunne pege i retning af ansvarsfrihed for producenten. I visse tilfælde må en producent imidlertid forvente en vis atypisk brug af produktet, og producenten må derfor indrette produktet således, at det ikke volder skade i forbindelse hermed, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1627.

Højesteret afsagde den 19. november 2012 dom (sag 157/2010), udgivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2013, side 480)) i en sag om produktansvar i forbindelse med en ulykke, hvor skadelidte under udskiftning af et rustent greb i en garageport placerede en dyknagle på en maskinskrue og herefter slog på dyknaglen med en hammer. Slaget medførte, at dyknaglen sprang af og ramte skadelidtes øje, hvilket forvoldte varig øjenskade. Skadelidte gjorde gældende, at producenten var erstatningsansvarlig, idet dyknaglen var behæftet med en fabrikationsfejl. Højesteret lagde til grund, at en dyknagle alene er beregnet til neddykning af stifter og dykker, og at skadelidte ikke med rette kunne forvente, at vedkommende kunne bruge dyknaglen på den måde uden fare for, at spidsen sprang af med den deraf følgende risiko for personskade. Der forelå herefter ikke ansvar efter reglerne om produktansvar. Landsretten var nået til samme resultat.

Det fremgår af bemærkningerne til § 5, stk. 1, nr. 3, hvorefter der navnlig skal lægges vægt på tidspunktet, da produktet er bragt i omsætning, at der for de fleste produkters vedkommende gennem tiderne har udviklet sig visse krav til sikkerheden. Disse kan have form af offentlige godkendelseskrav eller sikkerhedsforskrifter, brancheaftaler eller sædvaner udviklet i retspraksis eller anden praksis. Disse krav kan være blevet skærpet, i tiden mellem produktet blev sat i omsætning og skadestidspunktet. Dette kan have sammenhæng med ændrede forhold, f.eks. at der i den mellemliggende tid er kommet nye og mindre risikobetonede produkter på markedet eller nye produktionsmetoder, der gør det muligt at mindske risikoen for en defekt. Det fastslås, at i disse tilfælde må der ved vurderingen af, om der foreligger et produktansvar, lægges vægt på den sikkerhedsstandard, der var gældende på det tidspunkt, da produktet blev sat i omsætning. Det ligger heri, at forbrugeren ikke altid kan forlange samme grad af sikkerhed ved et ældre pro-

dukt, som ved et nyt. For eksempel kan man ikke forvente, at ældre bilmodeller er forsynet med lige så gode bremses som nye modeller eller i det hele taget er så sikre som nye. Heri ligger dog ikke, at ældre produkter aldrig kan anses for defekte, idet det afgørende er, om produktet opfylder de krav til sikkerhed, som man er berettiget til at forvente også af det ældre produkt, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1627 f.

Det fremgår af produktansvarslovens § 5, stk. 2, at et produkt ikke anses for at være defekt, alene fordi der senere er bragt et bedre produkt i omsætning.

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår det, at bestemmelsen præciserer, at alene den omstændighed, at der senere er bragt et bedre og dermed mere sikkert produkt i omsætning, ikke medfører, at det produkt, der tidligere er bragt i omsætning, lider af en defekt. Dette udelukker naturligvis ikke, at andre omstændigheder medfører, at produktet er defekt, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1628.

2.6.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Produktansvarsdirektivets artikel 7 fastlægger kriterierne for, hvornår et produkt anses for at lide af en defekt.

Udgangspunktet efter artikel 7, stk. 1, er, at et produkt anses for at lide af en »defekt«, hvis det ikke frembyder den sikkerhed, som en person med rette kan forvente, eller som er påkrævet i henhold til EU-retten eller national ret.

Det følger af direktivets præambelbetragtning 30 bl.a., at der i vurderingen af, om et produkt lider af en defekt, skal lægges vægt på produktets sikkerhed og ikke dets brugsegnethed, samt at vurderingen bør tage udgangspunkt i en analyse af den sikkerhed, som den brede offentlighed med rette kan forvente og ikke den sikkerhed, som en bestemt person med rette kan forvente. Der skal desuden bl.a. tages hensyn til produktets tilsigtede formål, den rimeligt forudsigelige anvendelse, produktets præsentation, dets objektive egenskaber og forventede levetid samt de særlige behov hos den brugergruppe, som produktet er tiltænkt.

I artikel 7, stk. 2, opregnes en række omstændigheder, der navnlig skal indgå i vurderingen af, hvorvidt et produkt lider af en defekt. Disse omstændigheder omfatter a) produktets præsentation og karakteristika, herunder dets mærkning, udformning, tekniske kendetegn, sammensætning og emballage

samt monterings-, installations-, brugs- og vedligeholdelsesanvisninger, b) den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes, c) virkningen på produktet af enhver evne til fortsat at lære eller erhverve nye funktioner, efter at det er bragt i omsætning eller taget i brug, d) den rimeligt forudsigelige indvirkning på produktet af andre produkter, der kan forventes anvendt sammen med produktet, herunder ved forbindelse, e) det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug, eller, hvis fabrikanten bevarer kontrollen over produktet efter dette tidspunkt, det tidspunkt, hvor produktet har forladt fabrikantens kontrol, f) relevante produktsikkerhedskrav, herunder sikkerhedsrelevante cybersikkerhedskrav, g) enhver tilbagekaldelse af produktet eller ethvert andet relevant indgreb vedrørende produktsikkerhed fra en kompetent myndighed eller en erhvervsdrivende som omhandlet i artikel 8 og h) de specifikke behov hos den gruppe af brugere, som produktet er beregnet til. Er der tale om et produkt, der netop har til formål at forebygge skader, fremgår det af artikel 7, stk. 2, litra i, at der skal tages hensyn til produktets manglende opfyldelse af dette formål.

Hvordan de opregnede omstændigheder skal indgå i vurderingen af, om et produkt lider af en defekt, uddybes i produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 31-34.

Det fremgår af direktivets artikel 8, stk. 3, at et produkt ikke anses for at være defekt alene af den grund, at et bedre produkt, herunder opdateringer eller opgraderinger af et produkt, allerede er bragt eller efterfølgende bringes i omsætning eller tages i brug.

Det følger af direktivets præambelbetragtning 35, at baggrunden for undtagelsen i artikel 8, stk. 3, skal ses i lyset af hensynet til forbrugernes valgmuligheder og fremme af innovation, forskning og let adgang til nye teknologier, som betyder, at eksistensen eller den efterfølgende omsætning af et bedre produkt ikke i sig selv fører til den konklusion, at et produkt er defekt. Det fremgår videre, at levering af opdateringer eller opgraderinger af et produkt tilsvarende ikke i sig selv bør føre til den konklusion, at en tidligere version af produktet er defekt.

2.6.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det følger af produktansvarslovens § 5, at et produkt anses for at lide af en defekt, når det ikke frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes. Ved bedømmelsen heraf tages hensyn til alle omstændigheder, navnlig 1) produktets markedsføring, 2) den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes, og 3) tidspunktet, da produktet er bragt i omsætning.

Det fremgår af § 5, stk. 2, at et produkt ikke anses for at være defekt, alene fordi der senere er bragt et bedre produkt i omsætning.

Som det fremgår af pkt. 2.6.2, anses et produkt efter produktansvarsdirektivets artikel 7, stk. 1, for at lide af en defekt, hvis det ikke frembyder den sikkerhed, som en person med rette kan forvente, eller som er påkrævet i henhold til EU-retten eller national ret.

Der skal derudover efter artikel 7 foretages en helhedsvurdering, hvor alle omstændigheder tages i betragtning. Artikel 7, stk. 2, opregner en ikke-udtømmende opregning af forhold, der særligt skal indgå i vurderingen. Det drejer sig bl.a. om produktets tilsigtede formål, den anvendelse, der med rimelighed kan forudses, præsentationen, det pågældende produkts objektive karakteristika og egenskaber, herunder dets forventede levetid, samt de specifikke krav hos den gruppe af brugere, som produktet er beregnet til.

Det er præciseret i artikel 7, stk. 3, at et produkt ikke i sig selv anses for defekt, blot fordi en forbedret, opdateret eller opgraderet version senere bringes i omsætning eller tages i brug.

Det foreslås at videreføre den gældende retstilstand, dog således at ordlyden i den foreslåede bestemmelse ændres i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 7. Forslaget vil medføre, at der i bestemmelsens ordlyd tilføjes en række nye omstændigheder, som kan tillægges betydning ved vurderingen af, om et produkt er defekt.

Efter det foreslåede vil et produkt anses for at lide af en defekt, hvis det ikke frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes, eller som er påkrævet i henhold til danske love og andre retsforskrifter eller EU-retsakter.

Ved vurderingen af, om et produkt lider af en defekt, vil det ikke være afgørende, om produktet er egnet til sit formål, men om det frembyder den sikkerhed, som med rimelighed forventes. Den sikkerhed, som den brede offentlighed kan forvente, vil blive afgjort ud fra en objektiv helhedsvurdering, hvor der bl.a. skal lægges vægt på produktets tilsigtede formål, dets forventede levetid, de specifikke behov hos den brugergruppe, som produktet er rettet imod, samt de risici, der i almindelighed er kendte ved brugen af produktet. Med den foreslåede bestemmelse tilføjes det derudover bl.a., at der kan tages hensyn til produktsikkerhedskrav, herunder krav til produktets udformning og virkningen på produktet af enhver evne til fortsat at lære

efter ibrugtagningen. Forslaget afspejler produkternes skiftende karakter i den digitale tidsalder og EU-Domstolens praksis.

Endeligt foreslås det at videreføre den gældende bestemmelse om, at et produkt ikke anses for at være defekt alene, fordi der senere bringes et bedre produkt i omsætning. Bestemmelsen udvides dog til også udtrykkeligt at omfatte produkter, hvor funktionaliteten kan ændres eller forbedres gennem opdateringer eller opgraderinger.

Den foreslåede bestemmelse er udtryk for et bredt defektbegreb og skal sikre en afbalanceret defektvurdering, hvor både faktiske, tekniske og retlige forhold inddrages.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 6 og bemærkningerne hertil.

2.7. Erhvervsdrivende med erstatningsansvar

2.7.1. Gældende ret

Det fremgår af produktansvarslovens § 6, stk. 1, at en producent skal erstatte skade, der er forårsaget af en defekt ved et produkt, som er produceret eller leveret af denne.

Produktansvarslovens § 6, stk. 1, gennemfører artikel 1 i 1985-direktivet.

Det fremgår af bemærkningerne til produktansvarslovens § 6, stk. 1, at bestemmelsen fastlægger ansvarsgrundlaget for produktskader. Producenten, som defineres i produktansvarslovens § 4, er efter § 6, stk. 1, objektivt ansvarlig for skade, der forårsages af et defekt produkt, som den pågældende har leveret eller produceret. Dette objektive ansvar gælder, selvom der inden for visse områder er fastsat særregler om erstatningsansvar, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1628.

Produktansvarslovens § 4 fastlægger kredsen af de personer, der efter loven kan gøres erstatningsansvarlige for skader forårsaget af et defekt produkt. Bestemmelserne i § 4, stk. 1, 2, 4, og 5, gennemfører artikel 3 i 1985-direktivet, hvorimod § 4, stk. 3, der indeholder en definition på begrebet mellemhandler, er en særlig dansk regel, der ikke findes i direktivet.

Efter produktansvarslovens § 4, stk. 1, anses som producent den, der fremstiller et færdigt produkt, den, der frembringer eller indsamler et naturprodukt, samt den, der ved at anbringe sit navn, mærke eller andet kendetegn på produktet udgiver sig for at være dets producent.

Det fremgår af bemærkningerne til produktansvarslovens § 4, stk. 1, at det først og fremmest er den egentlige producent af et produkt, der ifalder ansvar. Det er ikke en betingelse, at producenten selv har fremstillet en eller flere dele af det færdige produkt. En fabrikant af eksempelvis elektronisk materiel, der alene samler komponenter, som fabrikanten har købt hos forskellige delproducenter, er således også ansvarlig som producent, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1622.

Det fremgår videre af bemærkningerne til § 4, stk. 1, at producenten som udgangspunkt er ansvarlig for en defekt ved det færdige produkt, medmindre der foreligger en af de ansvarsfrihedsgrunde, der oplistes i produktansvarslovens § 7. Dette gælder både en defekt, der er opstået i færdigvareproducentens egen virksomhed og en defekt opstået ved produktionen eller fremstillingen af en delkomponent eller en råvare. Råvare- og delproducenten er derimod kun ansvarlig for en defekt ved det færdige produkt, hvis denne skyldes en defekt ved det produkt, der er leveret af denne. Bestemmelsen om delproducentens ansvar skal således bl.a. ses i sammenhæng med de begrænsninger, der følger af produktansvarslovens § 7, stk. 2 og 3. Ifølge § 7, stk. 2, kan delproducenten frigøre sig for ansvar, hvis det må antages, at dennes produkt ikke var defekt, da det blev bragt i omsætning, hvilket i denne situation typisk sker i forbindelse med salget til færdigvareproducenten. Ifølge § 7, stk. 3, bliver delproducenten endvidere fri for ansvar, hvis producenten kan bevise, at defekten på delproduktet kan tilskrives udformningen af det produkt, i hvilket delproduktet indgår, eller anvisninger der er givet af fabrikanten af det færdige produkt. Hvis flere kan drages til ansvar efter produktansvarslovens bestemmelser, hæfter disse solidarisk, jf. produktansvarslovens § 12, der tillige indeholder regler om regres, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1622 f.

For en nærmere gennemgang af producentbegrebet henvises der til pkt. 2.3.1.2.

Det fremgår af produktansvarslovens § 4, stk. 2, at som producent anses endvidere den, der som led i sin erhvervsvirksomhed indfører et produkt i EU med henblik på videresalg, udlejning, leasing eller anden form for omsætning.

Efter bestemmelsen kan en skadelidt rejse et erstatningskrav mod EU-importøren af et defekt produkt, der har forvoldt skade. EU-importøren anses

efter bestemmelsen som producent og ifalder på samme måde som producenten objektivt ansvar for produktskader.

Formålet med bestemmelsen er at beskytte forbrugeren bedst muligt ved at sikre, at forbrugeren altid kan rejse et erstatningskrav mod en ansvarlig, der har hjemting i EU, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1623.

Der henvises til pkt. 2.3.1.3 for en nærmere gennemgang af importørbegrebet.

Det fremgår af produktansvarslovens § 4, stk. 4, at kan skadelidte ved et produkt, der er produceret i EF, ikke konstatere, hvem der har produceret dette, eller kan skadelidte ved et produkt, der er produceret uden for EF, ikke konstatere, hvem der har indført dette i EF, anses enhver mellemhandler af produktet som producent.

Begrebet »mellemhandler« defineres i produktansvarslovens § 4, stk. 3, hvorefter det fremgår, at som mellemhandler anses den, der erhvervsmæssigt bringer et produkt i omsætning uden at anses som producent. Definitionen behandles nærmere i pkt. 2.3.1.4.

Produktansvarslovens § 4, stk. 4, indebærer, at mellemhandlere anses som producenter og således ifalder objektivt ansvar for produktskader efter produktansvarslovens § 6, stk. 1, i to tilfælde.

Dette gælder for det første, hvis et produkt er produceret i EU, men skadelidte ikke kan identificere producenten på grundlag af de oplysninger, der ledsager det pågældende produkt. Med producenten menes i den sammenhæng den, der er producent af det skadevoldende produkt, jf. produktansvarslovens § 4, stk. 1.

En mellemhandler er derudover ansvarlig som producent, hvis et produkt er produceret uden for EU, og skadelidte ikke kan identificere EU-importøren efter produktansvarslovens § 4, stk. 2.

Det fremgår af artikel 3, stk. 3, første led, i 1985-direktivet, at hvis producenten af produktet ikke kan identificeres, anses enhver leverandør af produktet som dets producent. Det anføres i den forbindelse videre i præambelbetragtning 4 til 1985-direktivet, at direktivet pålægger produktansvar for »enhver, der leverer et produkt, hvis producenten ikke kan identificeres«.

Det fremgår af produktansvarslovens § 4, stk. 5, 1. pkt., at bestemmelsen i § 4, stk. 4, ikke gælder, hvis mellemhandleren inden rimelig tid giver skadelidte oplysninger om producentens eller importørens navn og adresse eller navnet og adressen på den, der har leveret produktet til mellemhandleren. Mellemhandleren kan ikke henvise skadelidte til en ansvarlig, der har hjemting uden for EF, jf. § 4, stk. 5, 2. pkt.

Det følger af bemærkningerne til produktansvarslovens § 4, stk. 4, at formålet med bestemmelsen er at sikre, at en skadelidt kan gennemføre et erstatningskrav inden for EU. Dette formål tilgodeses ved at fritage mellemhandleren fra ansvar efter § 4, stk. 4, hvis mellemhandleren inden for rimelig tid oplyser identiteten af producent med hjemting inden for EU, en EU-importør eller en leverandør med hjemting i EU. De oplysninger om den ansvarliges identitet, som skadelidte skal modtage efter stk. 5, for at mellemhandleren ikke anses som producent, skal være så præcise, at skadelidte på grundlag heraf vil kunne retsforfølge den pågældende. Skadelidte skal derfor både have kendskab til den ansvarliges navn og adresse, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1624 f.

Det fremgår videre af bemærkningerne, at mellemhandleren efter bestemmelsen har ret til at fremkomme med de nødvendige oplysninger inden for rimelig tid. Det afgørende er i den forbindelse alene den tid, der går, fra skadelidte rejser kravet over for mellemhandleren. Hvad der i øvrigt nærmere ligger i begrebet »rimelig tid« beror på en konkret vurdering. I denne forbindelse tages der hensyn til både de vanskeligheder, der er forbundet med at skaffe oplysningerne, men også til skadelidtes behov for eller ønske om at kunne gennemføre sit erstatningskrav inden for rimelig tid, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1625.

I relation til den, som et eventuelt krav rettes mod, begynder den 3-årige forældelsesfrist efter produktansvarslovens § 14, stk. 1, først at løbe fra den dag, da skadelidte havde eller burde have det fornødne kendskab til skaden, defekten og vedkommende producents navn og opholdssted, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1625.

2.7.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Efter produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 1, pålægges medlemsstaterne at sikre, at de erhvervsdrivende, der opregnes i artiklen, er ansvarlige for skader i overensstemmelse med direktivet.

Ifølge artikel 8, stk. 1, litra a, påhviler ansvaret for det første fabrikanten af et defekt produkt.

Fabrikanten af en defekt komponent er derudover efter artikel 8, stk. 1, litra b, ansvarlig i tilfælde, hvor komponenten er integreret i eller forbundet med et produkt, som er under fabrikantens kontrol, og som har medført, at produktet er defekt, uden at dette berører ansvaret for den i litra a omhandlede fabrikant.

Formålet med artikel 8, stk. 1, litra a og b, er at sikre en effektiv beskyttelse af fysiske personer ved at pålægge alle fabrikanter, der har andel i produktionsprocessen, ansvar for defekte produkter og komponenter, jf. direktivets præambelbetragtning 36.

Det følger videre af præambelbetragtningen, at ansvaret også omfatter personer, der præsenterer sig som fabrikant ved at sætte – eller bemyndige andre til at sætte – navn, varemærke eller andet kendetegn på et produkt.

Artikel 8, stk. 1, litra b, fastslår endvidere, at hvis en defekt komponent er integreret i et produkt, som er under fabrikantens kontrol, kan skadelidte rejse krav mod både produktets fabrikant og komponentens fabrikant for samme skade. Hvis en komponent derimod integreres i et produkt uden for kontrollen af fabrikanten af det pågældende produkt, kan skadelidte kun kræve erstatning fra komponentfabrikanten, hvis komponenten selv er et produkt i henhold til direktivet, jf. direktivets præambelbetragtning 36.

Ansvaret omfatter efter artikel 8, stk. 1, litra c, også importører (nr. i) og bemyndigede repræsentanter (nr. ii), når fabrikanten er etableret uden for EU. Endvidere kan udbydere af distributionstjenester pålægges ansvar (nr. iii), da de i stigende grad udfører funktioner svarende til importører. Udbydere af distributionstjenesters ansvar er dog subsidiært og indtræder kun, hvis der ikke findes en importør eller bemyndiget repræsentant i Unionen, jf. præambelbetragtning 37 til direktivet.

Det fremgår videre af artikel 8, stk. 1, andet afsnit, at den i første afsnit, litra a, omhandlede fabrikants ansvar omfatter også enhver skade forårsaget af en defekt komponent, hvis den er integreret i eller forbundet med et produkt, som denne fabrikant har kontrol over.

Fabrikanten af et defekt produkt er herefter ikke alene ansvarlig for skader forårsaget af defekter ved produktet, men også for skader forårsaget ved en defekt komponent, hvis komponenten er integreret eller forbundet med et produkt, som fabrikanten har kontrol over.

Artikel 8, stk. 2, fastslår, at enhver fysisk eller juridisk person, der ændrer et produkt væsentligt uden for fabrikantens kontrol og derefter gør det tilgængeligt på markedet eller tager det i brug, betragtes som fabrikant af dette produkt for så vidt angår artiklens stk. 1.

Artikel 8, stk. 2, afspejler efter produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 39 omstillingen til en cirkulær økonomi, hvor produkter designes til at kunne genbruges, repareres og opgraderes. Det følger videre af præambelbetragtningen, at hvis et produkt ændres væsentligt og derefter gøres tilgængeligt på markedet, anses det som et nyt produkt, og den, der foretager ændringen uden for den oprindelige fabrikants kontrol, bliver ansvarlig som fabrikant. En ændring betragtes som væsentlig, hvis den ændrer produktets oprindelige funktion, påvirker produktets overholdelse af gældende sikkerhedskrav eller ændrer dets risikoprofil.

Efter artikel 8, stk. 3, skal medlemsstaterne sikre, at hvis en erhvervsdrivende blandt dem, der er omhandlet i stk. 1, og som er etableret i Unionen, ikke kan identificeres, er hver distributør af det defekte produkt ansvarlig, hvis en to betingelser er opfyldt. Det er efter artikel 8, stk. 3, litra a, for det første en betingelse, at den skadelidte anmoder den pågældende distributør om at identificere en erhvervsdrivende blandt dem, der er omhandlet i stk. 1, og som er etableret i Unionen, eller dennes egen distributør, der har leveret produktet til vedkommende. Endvidere er det efter artikel 8, stk. 3, litra b, en betingelse, at den pågældende distributør ikke identificerer en erhvervsdrivende eller dennes egen distributør, som omhandlet i litra a, senest en måned efter at have modtaget den i litra a omhandlede anmodning.

Artikel 8, stk. 3, har til formål at sikre, at ansvaret kanaliseres over på fabrikanter, importører, bemyndigede repræsentanter og udbydere af distributionstjenester, hvorfor det efter artiklen alene er muligt at holde distributører ansvarlige, hvis de ikke med det samme identificerer en relevant erhvervsdrivende, der er etableret i Unionen, jf. direktivets præambelbetragtning 37.

Ifølge artikel 8, stk. 4, finder artikel 8, stk. 3, også anvendelse på enhver udbyder af en onlineplatform, der giver forbrugere mulighed for at indgå fjernsalgsaftaler med erhvervsdrivende, og som ikke er en erhvervsdri-

vende, forudsat at betingelserne i artikel 6, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordningen om digitale tjenester) er opfyldt.

Artikel 8, stk. 4, indebærer, at onlineplatforme kan holdes ansvarlige på linje med fabrikanter, importører og distributører, når de reelt indtager en rolle i forsyningskæden. Har de kun en formidlende funktion, er de som udgangspunkt fritaget, men ansvar kan pålægges, hvis de præsenterer produktet eller på anden måde muliggør den specifikke transaktion, der vil få en gennemsnitsforbruger til at tro, at produktet leveres enten af onlineplatformen eller en erhvervsdrivende, der handler under dens myndighed eller kontrol, og kun hvis onlineplatformen ikke straks identificerer en relevant erhvervsdrivende i EU, jf. direktivets præambelbetragtning 38.

Endelig fremgår det af artikel 8, stk. 5, at hvis skadelidte ikke opnår erstatning, fordi ingen af de personer, der er omhandlet i stk. 1-4, kan holdes ansvarlige i henhold til direktivet, eller fordi de ansvarlige personer er insolvente eller er ophørt med at eksistere, kan medlemsstaterne anvende eksisterende nationale sektorspecifikke erstatningsordninger eller indføre nye sådanne i henhold til national ret, – helst ikke finansieret af offentlige indtægter – til at yde passende erstatning til skadelidte, der har lidt skade forårsaget af defekte produkter.

2.7.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Produktansvarslovens § 4 fastlægger kredsen af de fysiske og juridiske personer, der er erstatningsansvarlige efter loven. Det omfatter producenten efter produktansvarslovens § 4, stk., 1, EU-importøren efter produktansvarslovens § 4, stk. 2, og mellemhandleren efter produktansvarslovens § 4, stk. 4. For så vidt angår mellemhandleren, er denne ikke ansvarlig, hvis vedkommende inden rimelig tid giver skadelidte oplysninger om producentens eller importørens navn og adresse eller navnet og adressen på den, der har leveret produktet til mellemhandleren, jf. produktansvarslovens § 4, stk. 5, 1. pkt. Mellemhandleren kan ikke henvise skadelidte til en ansvarlig, der har hjemting uden for EF, jf. § 4, stk. 5, 2. pkt.

Efter produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 1, pålægges medlemsstaterne at sikre, at de erhvervsdrivende, der opregnes i artiklen, er ansvarlige for skader i overensstemmelse med direktivet.

Det foreslås i overensstemmelse hermed at indføre en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

Det foreslås videre i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 1, litra a, og produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 1, andet afsnit, at ansvaret påhviler fabrikanten af et defekt produkt, hvilket herunder også omfatter enhver skade forårsaget af en defekt komponent, hvis den er integreret i eller forbundet med et produkt, som denne fabrikant har kontrol over.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, hvorefter producenter er objektivt ansvarlige for skader, der er forårsaget af et defekt produkt, herunder for produktskader, der skyldes en defekt komponent i slutproduktet, uanset om den pågældende producent har fremstillet komponenten, dog således at det vil være afgørende for fabrikantens komponentansvar, at integrationen eller forbindelsen af komponenten til det endelige produkt er sket under fabrikantens kontrol.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 1, litra b, at fabrikanten af en defekt komponent er ansvarlig i tilfælde, hvor komponenten er integreret i eller forbundet med et produkt, som er under fabrikantens kontrol, og som har medført, at produktet er defekt, uden at dette berører ansvaret for den i litra a omhandlede fabrikant.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at hvis en defekt komponent er integreret i et produkt, som er under fabrikantens kontrol, kan skadelidte rejse krav mod både produktets fabrikant og komponentens fabrikant for samme skade. Hvis en komponent derimod integreres i et produkt uden for kontrollen af fabrikanten af det pågældende produkt, kan skadelidte kun kræve erstatning fra komponentfabrikanten, hvis komponenten selv er et produkt i henhold til produktansvarsdirektivet, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 36.

Den foreslåede bestemmelse viderefører den gældende retstilstand, idet delproducenter efter produktansvarsloven er objektivt ansvarlige for skader forårsaget af en defekt ved en komponent, der er leveret af den pågældende.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 1, litra c, at ansvaret, for så vidt angår en fabrikant af et produkt eller en komponent, der er etableret uden for Den Europæiske Union, og uden at dette berører denne fabrikants ansvar, kan rettes mod importøren af det defekte produkt eller den defekte komponent, fabrikantens bemyndigede re-

præsentant, og hvis der ikke er nogen importør, der er etableret i Unionen, eller en bemyndiget repræsentant, udbyderen af distributionstjenester.

Den foreslåede bestemmelse vil sikre, at skadelidte har et erstatningskrav, der kan fuldbyrdes, hvis en fabrikant af et produkt er etableret uden for Den Europæiske Union, jf. direktivets præambelbetragtning 37. Forslaget vil imidlertid ikke berøre skadelidtes adgang til at rette et produktansvar direkte mod fabrikanten.

For så vidt angår importørens ansvar, viderefører den foreslåede bestemmelse den gældende retstilstand. Derimod er hverken fabrikantens bemyndigede repræsentant eller udbydere af distributionstjenester erstatningsansvarlige efter den nugældende produktansvarslov, og forslaget indebærer derfor for disse en udvidelse af ansvaret.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 2, at enhver fysisk eller juridisk person, der ændrer et produkt væsentligt uden for fabrikantens kontrol og derefter gør det tilgængeligt på markedet eller tager det i brug, betragtes som fabrikant af dette produkt for så vidt angår stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at produkter, der undergår fysiske eller digitale ændringer, som kan påvirke produktets art, funktion eller sikkerhed på en måde, der ikke var forudset i fabrikantens oprindelige risikovurdering, anses som væsentligt ændrede. Efter forslaget vil et produkt, der er ændret væsentligt og derefter gøres tilgængeligt eller tages i brug, uden for den oprindelige fabrikants kontrol, anses for at være et nyt produkt, og den person, der har foretaget den væsentlige ændring, vil være objektivt ansvarlig som fabrikant af det ændrede produkt, jf. direktivets præambelbetragtning 39.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet produktansvarsloven ikke indeholder regler om ansvar for produkter, der er ændret væsentligt.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 3, at hvis en erhvervsdrivende blandt dem, der er omhandlet i stk. 1, og som er etableret i Den Europæiske Union, ikke kan identificeres, er hver distributør af det defekte produkt ansvarlig, hvis en af to betingelser er opfyldt. Det vil i overensstemmelse med artikel 8, stk. 3, litra a, for det første være en betingelse, at den skadelidte anmoder den pågældende distributør om at identificere en erhvervsdrivende blandt dem, der er omhandlet i stk.

1, og som er etableret i Unionen, eller dennes egen distributør, der har leveret produktet til vedkommende. Derudover vil det i overensstemmelse med artikel 8, stk. 3, litra b, være en betingelse, at den pågældende distributør ikke identificerer en erhvervsdrivende eller dennes egen distributør, senest en måned efter at have modtaget den omhandlede anmodning.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre det objektive ansvar, som efter den gældende produktansvarslov påhviler mellemhandlere. I overensstemmelse med produktansvarsdirektivets terminologi ændres betegnelsen »mellemhandler« imidlertid til »distributør«. Endvidere indebærer forslaget, at distributøren for at blive ansvarsfri skal give skadelidte oplysninger om en ansvarlig erhvervsdrivendes identitet inden for en måned. Der vil således ikke længere skulle foretages en konkret vurdering af, om oplysningerne er givet inden for rimelig tid.

Hvis en distributør frigør sig for det objektive ansvar, der følger af den foreslåede bestemmelse, vil det ikke medføre, at distributøren herved bliver ansvarsfri. I stedet vil distributøren omfattes af et præsumptionsansvar efter lovforslagets § 8 og et hæftelsesansvar efter lovforslagets § 9.

Endelig foreslås det i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 4, at lovforslagets § 7, stk. 3, også finder anvendelse på enhver udbyder af en onlineplatform, der giver forbrugere mulighed for at indgå fjernsalgsaftaler med erhvervsdrivende, og som ikke er en erhvervsdrivende. Dette gælder kun, hvis onlineplatformen præsenterer den specifikke information eller på anden måde muliggør den pågældende specifikke transaktion på en måde, der ville få en gennemsnitsforbruger til at tro, at den information eller det produkt eller den tjeneste, der er genstand for transaktionen, enten leveres af onlineplatformen selv eller af en tjenestemodtager, der handler under platformens myndighed eller kontrol.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det subsidiære objektive ansvar, der gælder for distributører efter lovforslagets § 7, stk. 3, også vil gælde for disse onlineplatforme.

Forslaget indebærer en ændring af den gældende retstilstand, idet de omfattede onlineplatforme ikke er omfattet af kredsen af ansvarlige erhvervsdrivende efter den produktansvarslovs § 4 og derfor ikke kan ifalde ansvar. Det skyldes, at de onlineplatforme, der omfattes af den foreslåede bestemmelse, ikke selv er erhvervsdrivende i relation til en konkret transaktion, men i stedet fungerer som formidlere mellem en erhvervsdrivende sælger og forbrugeren. De omfattede onlineplatforme vil derfor som udgangspunkt ikke have

direkte kontrol over produktet, men vil dog have præsenteret produktet eller muliggjort transaktionen på en måde, der kan få en gennemsnitsforbruger til at tro, at produktet leveres af platformen selv eller af en erhvervsdrivende under platformens kontrol.

Det bemærkes, at onlineplatforme, der fungerer som fabrikant, importør, bemyndiget repræsentant, udbyder af distributionstjenester eller distributør i forbindelse med et defekt produkt, vil kunne pålægges samme ansvar som sådanne erhvervsdrivende, jf. præambelbetragtning 38 til direktivet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 8 og bemærkningerne hertil.

Endelig fremgår det af produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 5, at hvis skadelidte ikke opnår erstatning, fordi ingen af de personer, der er omhandlet i stk. 1-4, kan holdes ansvarlige i henhold til direktivet, eller fordi de ansvarlige personer er insolvente eller er ophørt med at eksistere, kan medlemsstaterne anvende eksisterende nationale sektorspecifikke erstatningsordninger eller indføre nye sådanne i henhold til national ret – helst ikke finansieret af offentlige indtægter – til at yde passende erstatning til skadelidte, der har lidt skade forårsaget af defekte produkter.

Artikel 8, stk. 5, giver medlemsstaterne mulighed for at etablere nationale sektorspecifikke erstatningsordninger eller anvende eksisterende sådanne, hvis skadelidte ikke kan opnå compensation fra de personer, der er omhandlet i lovforslagets § 7, stk. 1-4, herunder hvis de ansvarlige er insolvente eller er ophørt med at eksistere.

Justitsministeriet vurderer ikke, at muligheden på nuværende tidspunkt giver anledning til at ændre i den gældende retstilstand. Det skyldes, at der i Danmark allerede findes en række etablerede sektorspecifikke erstatningsordninger inden for bl.a. sundhedssektoren, som i praksis sikrer, at skadelidte kan opnå erstatning for skade forårsaget af defekte produkter. Dette udelukker dog ikke, at direktivets artikel 8, stk. 5, på et senere tidspunkt kan blive anvendt, hvis det vurderes nødvendigt for fortsat at opretholde et højt niveau af forbrugerbeskyttelse i relation til defekte produkter.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 7 og bemærkningerne hertil.

2.8. Distributøransvar- og hæftelse

2.8.1. Gældende ret

UDKAST

Det fremgår af produktansvarslovens § 10, at en mellemhandler skal erstatte produktskader omfattet af § 2, medmindre mellemhandleren kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse.

Det fremgår af bemærkningerne til produktansvarslovens § 10, at bestemmelsen fastlægger mellemhandlerens selvstændige ansvar for produktskader omfattet af produktansvarslovens § 2, det vil sige personskader, tab af forsørger og forbrugertingsskader. Mellemhandleren skal efter bestemmelsen erstatte produktskader, medmindre denne kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse. Mellemhandleren er som professionel erhvervsdrivende underlagt en skærpet culpabedømmelse, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 6509.

Bestemmelsen pålægger mellemhandleren en omvendt bevisbyrde. Mellemhandleren skal således påvise, dels at denne ikke ved sin håndtering af produktet har gjort dette farligt, dels at skaden ikke skyldes en defekt, som vedkommende burde have opdaget, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 6509.

Skadelidte kan ikke alene gøre erstatningskrav i medfør af § 10 gældende over for sælgeren af produktet, men kan gøre et sådant krav gældende over for enhver mellemhandler, der er omfattet af definitionen af mellemhandler i produktansvarslovens § 4, stk. 3, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 6509.

Det fremgår af produktansvarslovens § 10 a, at en mellemhandler hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden for ansvar for produktskader omfattet af § 2, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af producenten eller tidligere mellemhandlere i omsætningskæden.

At mellemhandleren hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden, betyder, at det er uden betydning, om det er muligt for skadelidte at gennemføre sit krav mod producenten.

Det fremgår af bemærkningerne til produktansvarslovens § 10 a, at det producentansvar, som mellemhandleren hæfter for, omfatter producentens konstruktions-, instruktions- og fabrikationsfejl. Producenten er ikke ansvarlig for udviklingsskader, hvorfor mellemhandleren ikke hæfter herfor. Det skal efter bestemmelsen ikke påvises, at en bestemt person har begået en fejl eller en forsømmelse. Producenten er ligesom mellemhandleren efter dansk rets almindelige erstatningsretlige principper ansvarlig for både ano-

nyme fejl og kumulerede fejl, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 6509.

Mellemhandleren hæfter på objektivet grundlag for producentens culpaansvar. Producenten vil som professionel erhvervsdrivende være underlagt en skærpet culpabedømmelse, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 6509.

Der findes ikke tilsvarende bestemmelser i 1985-direktivet, og produktansvarslovens §§ 10 og 10 a er således udtryk for nationale regler om produktansvar.

2.8.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Efter produktansvarsdirektivets artikel 3 må medlemsstaterne ikke i national ret opretholde eller indføre bestemmelser, der fraviger dem, der er fastsat i direktivet, herunder strengere eller lempeligere bestemmelser, for at opnå et andet niveau af beskyttelse for forbrugere og andre fysiske personer, medmindre andet er fastsat i direktivet.

Efter direktivets artikel 8, stk. 3, er distributører ansvarlige for produktskader, hvis ikke der kan identificeres enten en fabrikant af et produkt eller en komponent, fabrikantens bemyndigede repræsentant, en importør eller en udbyder af distributionstjenester, hvis den skadelidte anmoder den pågældende distributør om at identificere en ansvarlig erhvervsdrivende, som er etableret i Unionen, eller dennes egen distributør, der har leveret produktet til vedkommende (litra a), og den pågældende distributør ikke identificerer en erhvervsdrivende eller dennes egen distributør, som omhandlet i litra a, senest en måned efter at have modtaget den i litra a omhandlede anmodning (litra b).

Direktivet indeholder ikke regler om, at distributørers selvstændige ansvar eller distributørers hæftelsesansvar.

Det fremgår af direktivets artikel 2, stk. 4, litra b, at direktivet ikke berører enhver rettighed, som en skadelidt har i henhold til nationale regler om ansvar i kontraktforhold eller om ansvar uden for kontraktforhold af andre grunde end, at et produkt lider af en defekt som fastsat i dette direktiv, herunder nationale regler til gennemførelse af EU-retten.

2.8.3. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Justitsministeriet har overvejet om de særlige danske regler om mellemhandleransvar og -hæftelse for skader forvoldt af en defekt ved et produkt (produktansvar), som er fastsat i produktansvarslovens §§ 10 og 10 a, kan opretholdes inden for rammerne af produktansvarsdirektivet.

Produktansvarsdirektivet er et såkaldt totalharmoniseringsdirektiv. Det indebærer, at der inden for direktivets anvendelsesområde som udgangspunkt ikke kan fastsættes regler, der afviger fra direktivet, medmindre andet konkret er fastsat.

Det fremgår i tilknytning hertil af produktansvarsdirektivets artikel 2, stk. 4, litra b, at direktivet ikke berører enhver rettighed, som en skadelidt har i henhold til nationale regler om ansvar i kontraktforhold eller om ansvar uden for kontraktforhold af andre grunde end, at et produkt lider af en defekt som fastsat i dette direktiv, herunder nationale regler til gennemførelse af EU-retten (egen understregning).

Direktivets artikel 2, stk. 4, litra b, kan umiddelbart give indtryk af, at bestemmelsen er til hinder for samtlige nationale ordninger, der anvender et produkts defekt som grundlag for ansvar.

Produktansvarsdirektivet skal imidlertid fortolkes i overensstemmelse med direktivets præambelbetragtninger. Det fremgår i den forbindelse af direktivets præambelbetragtning 9, at:

»I henhold til medlemsstaternes nationale ret kan en skadelidt have et erstatningskrav på grundlag af ansvar i kontraktforhold eller på grundlag af ansvar uden for kontraktforhold, som ikke involverer fabrikantens ansvar for et produkts defekt som fastsat i dette direktiv. Dette vedrører f.eks. ansvar baseret på en garanti eller culpaansvar eller erhvervsdrivendes objektive erstatningsansvar for skader forårsaget af en organismes egenskaber som følge af genteknik. Sådanne bestemmelser i national ret, som har til formål bl.a. at nå målet om effektiv beskyttelse af forbrugere og andre fysiske personer, bør ikke berøres af dette direktiv (egen understregning).«

Det fremgår udtrykkeligt af direktivets præambelbetragtning 9, at produktansvarsdirektivet ikke berører regler, der ikke involverer fabrikantens ansvar for et defekt produkt efter direktivet. Direktivet pålægger fabrikanten et objektivt ansvar for produktskader. Melleghandleransvaret, som er et præsumptionsansvar (culpa med omvendt bevisbyrde) vil således efter Ju-

stitsministeriets vurdering kunne opretholdes. Det samme gælder for mellemhandlerhæftelsen, idet hæftelsen alene vedrører skader som følge af fejl og forsømmelser begået af tidligere led i omsætningskæden, hvilket udgør et culpaansvar. Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at mellemhandleransvaret i § 10 og mellemhandlerhæftelsen i § 10 a i produktansvarsloven kan opretholdes inden for rammerne af direktivet.

De gældende regler om mellemhandleransvar og -hæftelse foreslås opretholdt inden for direktivets rammer. Forslaget skal ses i lyset af, at reglerne sikrer et højt niveau af forbrugerbeskyttelse, da de har til formål at lette skadelidtes adgang til at opnå erstatning. Mellemhandlerhæftelsen blev indført i produktansvarsloven ved lovens vedtagelse i 1989. En mellemhandler hæftede herefter for produktansvar umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden, jf. § 10 i lov nr. 371 af 7. juni 1989. Ved lov nr. 541 af 8. juni 2006 blev reglen ændret, således at mellemhandlere hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden for ansvar for produktskader omfattet af lovens § 2, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af producenten eller tidligere mellemhandlere i omsætningskæden. Ved samme lov blev mellemhandlerens præsumptionsansvar indført. Regler om mellemhandlers selvstændige ansvar for produktskader har således udgjort en integreret del af produktansvarsloven siden lovens ikrafttræden i 1989.

Det foreslås at indføre en bestemmelse, hvorefter en distributør skal erstatte produktskader omfattet af § 5, medmindre distributøren kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse.

Forslaget vil inden for produktansvarsdirektivets rammer pålægge distributører et strengt produktansvar med henblik på at opretholde et højt forbrugerbeskyttelsesniveau.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at distributører pålægges et culpaansvar med omvendt bevisbyrde. Det bemærkes, at det vil påhvile skadelidte at føre bevis for skaden, defekten og årsagssammenhængen mellem defekten og skaden. Skadelidtes bevisbyrde vil dog i visse tilfælde lattes som følge af de foreslåede formodningsregler i lovforslagets § 11, stk. 2-4. Det vil herefter påhvile distributøren dels at påvise, at denne ikke ved sin håndtering af produktet har gjort dette farligt, dels at skaden ikke skyldes en defekt, som vedkommende burde have opdaget.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, idet begrebet »mellehandler« dog ændres til »distributør« i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets terminologi, dog således, at skadelidtes bevisbyrde i visse tilfælde lettes som følge af de foreslåede formodningsregler i lovforslagets § 11, stk. 2-4.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 8 og bemærkningerne hertil.

Det foreslås derudover at indføre en bestemmelse, hvorefter en distributør hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere distributører i forsyningskæden for ansvar for produktskader omfattet af § 5, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af en ansvarlig erhvervsdrivende omfattet af § 7 eller tidligere distributører i forsyningskæden.

Distributøren vil efter den foreslåede bestemmelse alene hæfte for en ansvarlig erhvervsdrivendes culpøse adfærd. Dennes adfærd vil blive bedømt ud fra, om vedkommende har udvist den omhu og faglige dygtighed, som man med rimelighed kan forvente af en professionel erhvervsdrivende. Der vil således være tale om en skærpet culpabedømmelse.

Den skadelidte vil som udgangspunkt skulle føre bevis for, at der foreligger en produktskade, jf. lovforslagets § 11, stk. 1. De foreslåede formodningsregler i lovforslagets § 11, stk. 2-4, vil dog lette kravene til skadelidtes bevisbyrde for, om et produkt lider af en defekt og for årsagssammenhængen mellem produktet og defekten, hvis visse betingelser er opfyldt.

Forslaget skal ses i lyset af, at det kan være forbundet med vanskeligheder for en skadelidt at rette et erstatningskrav mod en erhvervsdrivende, der er etableret i et andet land. Da distributøren ofte vil have hjemsted i Danmark og derfor lettere kan identificeres og holdes ansvarlig, vil hæftelsesansvaret styrke forbrugerbeskyttelsen i praksis.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, idet begrebet »mellehandler« dog ændres til »distributør« i overensstemmelse med direktivets terminologi, dog således, at skadelidtes bevisbyrde i visse tilfælde lettes som følge af de foreslåede formodningsregler i lovforslagets § 11, stk. 2-4. Derudover vil distributøren i medfør af lovforslagets § 7 hæfte for en videre kreds af ansvarlige erhvervsdrivende, end hvad der følger af den gældende produktansvarslov.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 9 og bemærkningerne hertil.

2.9. Fremlæggelse af bevismateriale

2.9.1. *Gældende ret*

Produktansvarsloven indeholder ikke regler om fremlæggelse af bevismateriale. Fremlæggelse af bevismateriale skal således ske i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom.

Retsplejelovens kapitel 28 indeholder regler om parternes og tredjemands forpligtelse til at fremlægge synbare bevismaterialer.

Retsplejelovens § 298 fastsætter rammerne for modpartens editionspligt i civile retssager. Det fremgår af retsplejelovens § 298, stk. 1, at retten efter begæring af en part kan pålægge modparten at fremlægge dokumenter, der er undergivet dennes rådighed, og som parten vil påberåbe sig under sagen, medmindre der derved vil fremkomme oplysninger om forhold, som parten ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jf. retsplejelovens §§ 169-172.

Retsplejelovens § 298, stk. 1, finder til trods for anvendelsen af begrebet »dokumenter« også anvendelse på digitalt opbevarede oplysninger, jf. Vestre Landsrets kendelse af 1. september 2010, 2. afdeling (sag B-1519.10), udgivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2011, side 2. En begæring om edition skal dog rette sig mod oplysninger fæstnet til bestemte dokumenter, og en part kan ikke pålægges at danne og foretage udskrift af dokumenter, jf. Østre Landsrets kendelse af 1. marts 2021, 14. afdeling (BS-10276/2020-OLR), udgivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2021, side 2395.

Retten kan efter retsplejelovens § 299, stk. 1, derudover efter begæring af en part pålægge tredjemand at forevise eller udlevere dokumenter, der er undergivet dennes rådighed, og som har betydning for sagen, medmindre der derved vil fremkomme oplysning om forhold, som vedkommende ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jf. §§ 169-172.

I vurderingen af, om modparten eller tredjemand kan pålægges at fremlægge bevismateriale, der er i vedkommendes besiddelse, indgår det bl.a., om dokumentet er af betydning for sagen, jf. retsplejelovens § 341, samt om parten har et rimeligt krav på at opnå den bevisbyrdelettelse, som et editionspålæg vil kunne give. Retten kan ikke pålægge en part eller tredjemand at udlevere oplysninger vedrørende forhold, som denne efter retsplejelovens §§ 169-172 er udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om. For så vidt

angår internt materiale, vil adgangen til partsedition afhænge af, om det interne materiale er omfattet af disse regler. Det fremgår i den forbindelse af retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 3, at der ikke foreligger en pligt til at afgive forklaring, hvis forklaringen antages at ville påføre vidnet selv eller dennes nærmeste anden væsentlig skade. Dette omfatter eksempelvis forretningshemmeligheder. Retten skal i disse tilfælde foretage en afvejning af betydningen af hemmeligholdelsen over for hensynet til at oplyse sagen.

Forretningshemmeligheder omfatter efter § 2, nr. 1, i lov om forretningshemmeligheder oplysninger, der er hemmelige i den forstand, at de ikke i deres helhed eller i den præcise udformning eller sammensætning er almindeligt kendt blandt eller umiddelbart tilgængelige for personer i de kredse, der normalt beskæftiger sig med den pågældende type oplysninger (litra a), har handelsværdi, fordi de er hemmelige (litra b), og under de givne omstændigheder er blevet underkastet rimelige foranstaltninger til hemmeligholdelse af den person, som lovligt kontrollerer oplysningerne (litra c).

Det fremgår af retsplejelovens § 28 a, stk. 1, at retsmøder er offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov. Retsmøder, hvori der afsiges dom, er altid offentlige, jf. stk. 2. Efter retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 3, kan retten imidlertid bestemme, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre, bl.a. når sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, herunder når der skal afgives forklaring om erhvervshemmeligheder. I civile sager kan der endvidere efter anmodning fra parterne træffes bestemmelse om dørlukning, hvis det er af særlig betydning for parterne at undgå offentlighed om sagen, og ingen afgørende offentlig interesse strider herimod, jf. retsplejelovens § 29, stk. 2. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at der ved afgørelsen af, om det er af særlig betydning for parterne at undgå (eller begrænse) offentlighed om sagen, navnlig må lægges vægt på, om sagen indeholder oplysninger om parternes personlige eller forretningsmæssige forhold af en sådan særlig karakter, at offentligheden bør kunne udelukkes, selv om der ikke ville være tale om at udsætte parterne for en »unødvendig krænkelse, herunder når der skal afgives forklaringer om erhvervshemmeligheder«, som ville kunne begrunde dørlukning efter den dagældende regel i retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 3. Der henvises i den forbindelse til Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 621 f.

Af retsplejelovens § 300 fremgår fælles regler om fremgangsmåden ved edition efter §§ 298 og 299. Af retsplejelovens § 300, stk. 1, fremgår det, at en part, der fremsætter begæring om fremlæggelse af dokumenter i henhold til

§§ 298 og 299, må angive de kendsgerninger, der skal bevises ved dokumenterne, samt de grunde, hvorpå det støttes, at modparten eller den opgivne tredjemand er i besiddelse af dokumenterne. Bestemmelsen indebærer, at begæringen om edition skal konkretiseres, og at en part ikke kan pålægges at udlevere bevismateriale til brug for en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Det fremgår videre af retsplejelovens § 300, stk. 2, at bestemmelse om fremlæggelse af dokumenter træffes, efter at den, der har rådighed over dokumenterne, har haft lejlighed til at udtale sig.

Det følger af retsplejelovens § 298, stk. 2, at undlader modparten uden lovlig grund at efterkomme et editionspålæg, finder bestemmelsen i § 344, stk. 2, tilsvarende anvendelse. En undladelse af at efterkomme et editionspålæg sanktioneres dermed med processuel skadevirkning.

Under sagen kan retten søge en parts uklare eller ufuldstændige påstande, anbringender og udtalelser afhjulpet ved at stille spørgsmål til parten, jf. retsplejelovens § 339, stk. 1. Bestemmelsen omhandler den såkaldte materielle procesledelse og giver retten adgang til at stille spørgsmål om allerede fremsatte påstande, anbringender eller udtalelser. Retten kan derudover efter retsplejelovens § 339, stk. 2, opfordre en part til at tilkendegive sin stilling til såvel faktiske som retlige spørgsmål, som er af betydning for sagen. Efter retsplejelovens § 339, stk. 3, kan retten endelig opfordre en part til at fremlægge dokumenter, tilvejebringe syn eller skøn eller i øvrigt føre bevis, når sagens faktiske omstændigheder uden sådan bevisførelse ville henstå som uvisse.

2.9.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Produktansvarsdirektivets artikel 9 indeholder regler om fremlæggelse af bevismateriale.

Det fremgår af direktivets artikel 9, stk. 1, at medlemsstaterne sikrer, at det efter anmodning fra en person, der kræver erstatning i en sag ved en national domstol for skade forårsaget af et defekt produkt (»sagsøgeren«), og som har fremlagt kendsgerninger og bevismateriale, der er tilstrækkelige til at underbygge erstatningskravets berettigelse, påhviler sagsøgte at fremlægge relevant bevismateriale, som sagsøgte råder over, på de betingelser, der er fastsat i artiklen.

Af direktivets artikel 9, stk. 2, fremgår det, at medlemsstaterne sikrer, at det efter anmodning fra en sagsøgt, der har fremlagt kendsgerninger og bevismateriale, der er tilstrækkelige til at påvise sagsøgtes behov for bevismateriale med henblik på at gøre indsigelse mod et erstatningskrav, påhviler sagsøgeren i overensstemmelse med national ret at fremlægge relevant bevismateriale, som sagsøger råder over.

Efter direktivets artikel 9, stk. 3, sikrer medlemsstaterne, at fremlæggelse af bevismateriale i henhold til stk. 1 og 2 og i overensstemmelse med national ret begrænses til, hvad der er nødvendigt og forholdsmæssigt.

Det fremgår af direktivets artikel 9, stk. 4, at medlemsstaterne sikrer, at de nationale domstole, når de afgør, om fremlæggelsen af bevismateriale, som en part har anmodet om, er nødvendig og forholdsmæssig, tager hensyn til alle berørte parter, herunder tredjeparters, legitime interesser, navnlig i forbindelse med beskyttelse af fortrolige oplysninger og forretningshemmeligheder.

Af direktivets artikel 9, stk. 5, fremgår det, at medlemsstaterne sikrer, at de nationale domstole, hvis det påhviler en sagsøgt at fremlægge oplysninger, der er en forretningshemmelighed eller en påstået forretningshemmelighed, efter en behørigt begrundet anmodning fra en part eller på eget initiativ har beføjelse til at træffe de specifikke foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre fortroligheden af disse oplysninger, når de anvendes, eller der henvises til dem under eller efter retssagen.

Efter direktivets artikel 9, stk. 6, skal medlemsstaterne sikre, at de nationale domstole, hvis det påhviler en part at fremlægge bevismateriale, har beføjelse til efter en behørigt begrundet anmodning fra modparten, eller hvis den pågældende nationale ret finder det hensigtsmæssigt og i overensstemmelse med national ret, at kræve, at sådant bevismateriale fremlægges på en lettilgængelig og letforståelig måde, hvis den nationale domstol anser en sådan fremlæggelse for at være forholdsmæssig med hensyn til den forpligtede parts omkostninger og indsats.

Reglerne i direktivets artikel 9, stk. 1-6, har til formål at sikre en rimelig risikofordeling, idet skadelidte ofte er meget vanskeligt stillet i forhold til fabrikanter med hensyn til adgang til og forståelse af oplysninger om, hvordan et produkt er fremstillet, og hvordan det fungerer, jf. direktivets præambelbetragtning 42.

Endelig fremgår det af direktivets artikel 9, stk. 7, at artiklen ikke berører nationale regler om fremlæggelse af bevismateriale forud for retssagen, hvor sådanne regler findes.

Det følger af direktivets præambelbetragtning 43, at direktivet kun harmoniserer reglerne om fremlæggelse af bevismateriale, for så vidt sådanne spørgsmål er reguleret i direktivet. Som det videre fremgår af præambelbetragtningen omfatter spørgsmål, der ikke er reguleret af direktivet, regler om fremlæggelse af bevismateriale med hensyn til procedurer forud for retssagen, hvor specifik en anmodning om bevismateriale skal være, tredjeparter, tilfælde af anerkendelsessøgsmål og sanktioner for manglende overholdelse af forpligtelsen til at fremlægge bevismateriale.

2.9.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det kan være vanskeligt for en skadelidt at få adgang til oplysninger om, hvordan et produkt er fremstillet, og hvordan det fungerer, hvilket i praksis kan modvirke en rimelig risikofordeling, navnlig i sager med teknisk eller videnskabelig kompleksitet, jf. præambelbetragtning 42 til produktansvarsdirektivet. Der er derfor i direktivets artikel 9 indført regler om fremlæggelse af bevismateriale.

Der findes hverken regler om fremlæggelse af bevismateriale i 1985-direktivet eller i produktansvarsloven. Retsplejelovens kapitel 28 indeholder imidlertid regler om parternes og tredjemands forpligtelse til at fremlægge synbare bevismidler.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 9, stk. 1, at retten efter anmodning fra en person, der kræver erstatning i en sag domstolene for skade forårsaget af et defekt produkt, og som har fremlagt kendsgerninger og bevismateriale, der er tilstrækkelige til at underbygge erstatningskravets berettigelse, pålægger sagsøgte at fremlægge relevant bevismateriale, som sagsøgte råder over, på de betingelser, der er fastsat i bestemmelsen. I overensstemmelse med produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 42 foreslås det videre, at sådant bevismateriale kan omfatte dokumenter, som sagsøgte skal nyfremstille ved at samle eller klassificere det foreliggende bevismateriale.

Den foreslåede bestemmelse i § 10, stk. 1, vil svare til retsplejelovens § 298, stk. 1, dog således at en sagsøgt vil kunne pålægges at nyfremstille dokumenter, ved at samle eller klassificere det foreliggende bevismateriale, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 42. Bestemmelsen vil såle-

des udvide rettens adgang til at give pålæg om bevisfremlæggelse i forhold til gældende ret, idet der efter forslaget ikke alene kan kræves udlevering af eksisterende dokumenter, men også udarbejdelse af nyt materiale. Herved sikres overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 9, som bl.a. har til formål at afhjælpe den informationsmæssige skævhed mellem parterne, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 42.

Det foreslås videre i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 9, stk. 2, at retten i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom efter anmodning fra en sagsøgt, der har fremlagt kendsgerninger og bevismateriale, der er tilstrækkelige til at påvise sagsøgtes behov for bevismateriale med henblik på at gøre indsigelse mod et erstatningskrav, kan pålægge sagsøgeren at fremlægge relevant bevismateriale, som sagsøger råder over.

Den foreslåede bestemmelse i § 10, stk. 2, vil indebære, at gældende ret videreføres. Retten kan således i overensstemmelse med de gældende regler i retsplejeloven herom pålægge sagsøger at fremlægge bevismateriale. Et pålæg efter forslaget til § 10, stk. 2, vil således, modsat forslaget til § 10, stk. 1, skulle begrænses til det bevismateriale, som sagsøgeren reelt råder over.

Derudover foreslås det i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 9, stk. 3, at pålæg i henhold til stk. 1 og 2 skal begrænses til, hvad der er nødvendigt og forholdsmæssigt.

Forslaget til § 10, stk. 3, 1. pkt., vil medføre, at der skal foretages en vurderingen af, om det bevismateriale, som henholdsvis sagsøger og sagsøgte har anmodet om at få fremlagt efter stk. 1 og 2, er nødvendigt og forholdsmæssigt.

I overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 9, stk. 4, foreslås det, at retten i vurderingen af, om fremlæggelse af bevismateriale, som en part har anmodet om, er nødvendig og forholdsmæssig, tager hensyn til alle berørte parter, herunder tredjeparters, legitime interesser, navnlig i forbindelse med beskyttelse af fortrolige oplysninger og forretningshemmeligheder.

Den foreslåede bestemmelse i § 10, stk. 3, 2. pkt., vil medføre, retten ved pålæg efter stk. 1 og 2 skal tage hensyn til alle berørte parter, herunder tredjeparters, legitime interesser, navnlig i forbindelse med beskyttelse af fortrolige oplysninger og forretningshemmeligheder. Dette vil indebære

bl.a., at parternes editionspligt efter § 10, stk. 1 og 2, er undergivet samme begrænsning som reglerne om partsafhøring. Retten vil således ikke kunne pålægge en part at udlevere oplysninger vedrørende forhold, som denne efter retsplejelovens §§ 169-172 er udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 9, stk. 5, at retten på eget initiativ eller efter en behørigt begrundet anmodning fra en part, hvis det påhviler en sagsøgt at fremlægge oplysninger, der er en forretningshemmelighed eller en påstået forretningshemmelighed, kan træffe de specifikke foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre fortroligheden af disse oplysninger, når de anvendes, eller der henvises til dem under eller efter retssagen.

Den foreslåede bestemmelse i § 10, stk. 4, vil videreføre den gældende retstilstand, i det omfang retten efter retsplejelovens regler kan træffe disse foranstaltninger, herunder efter retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 3, hvorefter retten kan bestemme, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre, bl.a. når sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, herunder når der skal afgives forklaring om erhvervshemmeligheder. Det bemærkes, at begrebet »erhvervshemmeligheder« svarer til begrebet »forretningshemmeligheder« efter produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 17.

Endelig foreslås det i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 9, stk. 6, at retten kan pålægge en part at fremlægge bevismateriale efter stk. 1 og 2 på en lettilgængelig og letforståelig måde, hvis retten anser en sådan fremlæggelse for at være forholdsmæssig med hensyn til den forpligtede parts omkostninger og indsats. Ifølge direktivets artikel 9, stk. 6, kan sådant pålæg gives enten efter en behørigt begrundet anmodning fra modparten eller hvis den pågældende nationale ret finder det hensigtsmæssigt og i overensstemmelse med national ret.

Den foreslåede bestemmelse i § 10, stk. 5, ændrer den gældende retstilstand, idet retsplejeloven ikke direkte giver retten mulighed for at pålægge en part at fremlægge bevismateriale på en lettilgængelig og letforståelig måde. Forslaget er begrundet i, at bevismateriale i sager om bl.a. digitale produkter ofte er teknisk komplekst og kan være vanskeligt at overskue for retten og sagens parter. Det findes derfor hensigtsmæssigt, at de nationale domstole får mulighed for både på eget initiativ eller efter en behørigt begrundet anmodning at give pålæg om, at bevismateriale efter stk. 1 og 2 fremlægges i

en lettilgængelig og letforståelig form, jf. præambelbetragtning 42 til produktansvarsdirektivet.

Det følger af produktansvarsdirektivets artikel 9, stk. 7, at artikel 9 ikke berører nationale regler om fremlæggelse af bevismateriale forud for retssagen, hvor sådanne regler findes. Af direktivets præambelbetragtning 43 fremgår det, at direktivet kun harmoniserer reglerne om fremlæggelse af bevismateriale, for så vidt sådanne spørgsmål er reguleret i direktivet, samt at spørgsmål, der ikke er omfattet af direktivet omfatter regler om fremlæggelse af bevismateriale med hensyn til procedurer forud for retssagen, hvor specifikt en anmodning om bevismateriale skal være, tredjeparter, tilfælde af anerkendelsessøgsmål og sanktioner for manglende overholdelse af forpligtelsen til at fremlægge bevismateriale.

Artikel 9, stk. 7, præciserer således alene, at medlemsstaterne fortsat kan opretholde eller indføre nationale regler om fremlæggelse af bevismateriale forud for retssagen mv., som ikke reguleres i produktansvarsdirektivet. Bestemmelsen indebærer efter Justitsministeriets vurdering ikke nye materielle forpligtelser for medlemsstaterne og forudsætter derfor ikke særskilt gennemførelse i dansk ret.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 10 og bemærkningerne hertil.

2.10. Bevisbyrderegler

2.10.1. Gældende ret

Det fremgår af produktansvarslovens § 6, stk. 2, at det påhviler skadelidte at føre bevis for skaden, defekten og årsagsforbindelsen mellem skaden og defekten.

Der er således ligefrem bevisbyrde i produktansvarssager, hvor den, der påberåber sig en skade, en defekt, og at der er årsagssammenhæng mellem skaden og defekten, skal føre bevis herfor.

Produktansvarslovens § 6, stk. 2, gennemfører artikel 4 i 1985-direktivet.

Af bemærkningerne til produktansvarslovens § 6, stk. 2, fremgår det, at bestemmelsen indebærer, at den påståede skadevolder er fri for ansvar, hvis det ikke findes godtgjort, at skadelidte har lidt en skade, at produktet var defekt, og at der foreligger den fornødne årsagssammenhæng mellem defekten og skaden. Det fremgår videre, at bestemmelsen således tager stilling til, hvem der har bevisbyrden for disse forhold, men ikke siger noget om,

hvordan bevisbyrden løftes. Princippet om den frie bevisbedømmelse indebærer, at domstolene i hver enkelt sag må tage stilling til, hvilken sandsynliggørelse der kræves fra skadelidtes side, for at bevisbyrden kan anses for løftet, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1629.

Generelt i civile sager finder forhandlings- og dispositionsprincippet bl.a. anvendelse. Forhandlingsprincippet betyder, at retten vil skulle afgøre sagen efter parternes påstande og anbringender, mens dispositionsprincippet betyder, at det som udgangspunkt er sagens parter, der disponerer over retssagen, herunder ved at tilrettelægge sagen og bestemme, hvilke dokumenter der skal fremlægges, og hvorefter retten træffer sin afgørelse på baggrund af de tilvejebragte oplysninger, jf. Folketingstidende, 2020-21, tillæg A, L 116 som fremsat, side 59.

I civile sager gælder der desuden et udgangspunkt om ligefrem bevisbyrde, hvor det påhviler den part, der gør en påstand gældende, at løfte bevisbyrden for denne. I den forbindelse gælder der et princip om fri bevisførelse, hvor en part som udgangspunkt kan fremlægge de beviser, som den pågældende part finder relevante for sagen. Retten kan dog efter et skøn afskære bevisførelse, hvis bevisførelsen skønnes at være uden betydning for sagen, jf. retsplejelovens § 341. Der henvises i det hele til Folketingstidende, 2020-21, tillæg A, L 116 som fremsat, side 59.

Efter princippet om den frie bevisbedømmelse, som fastlagt i retsplejelovens § 344, stk. 1, skal retten på grundlag af det, der er passeret under domsforhandlingen og bevisførelsen, afgøre, hvilke faktiske omstændigheder der skal lægges til grund for sagens pådømmelse. Retsplejeloven indeholder dog ikke regler om, hvordan retten nærmere skal bedømme beviserne.

Kravene til bevisets styrke fastlægges således af domstolen i den konkrete sag på baggrund af en samlet vurdering af den skadelidtes muligheder for at føre bevis, skadevolderens forhold, defektens karakter og sagens øvrige omstændigheder.

2.10.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Produktansvarsdirektivets artikel 10 fastlægger regler om bevisbyrden og formodningsregler i sager om produktansvar.

Det fremgår af direktivets artikel 10, stk. 1, at medlemsstaterne sikrer, at det påhviler en sagsøger at bevise, at produktet lider af en defekt, den lidte skade og årsagsforbindelsen mellem denne defekt og skaden.

Direktivets artikel 10, stk. 1, svarer til artikel 4 i 1985-direktivet.

Artiklen fastslår, at bevisbyrden ved produktskader er hos sagsøger. Der er således tale om en ligefrem bevisbyrde i sager om produktansvar.

Det fremgår af direktivets artikel 10, stk. 2, at det antages, at produktet lider af en defekt, hvis en af de betingelser, der oplistes i artiklen, er opfyldt. Dette gælder, hvis sagsøgte undlader at fremlægge relevant bevismateriale i henhold til artikel 9, stk. 1 (artikel 10, stk. 2, litra a), sagsøgeren påviser, at produktet ikke opfylder de obligatoriske produktsikkerhedskrav, der er fastsat i EU-retten eller national ret, og som har til formål at beskytte mod risikoen for den skade, som den skadelidte har lidt (artikel 10, stk. 2, litra b), eller sagsøgeren påviser, at skaden er forårsaget af en åbenbar fejl ved produktet under anvendelse, som med rimelighed kan forventes, eller under normale omstændigheder (artikel 10, stk. 2, litra c).

Artikel 10, stk. 2, indeholder således en formodningsregel om, hvornår et produkt må antages at lide af en defekt. Bestemmelsen vil lette sagsøgers bevisbyrde i sager om produktansvar, jf. præambelbetragtning 46 til produktansvarsdirektivet.

1985-direktivet indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse.

Af direktivets artikel 10, stk. 3, følger det, at der antages at være en årsagsforbindelse mellem produktets defekt og skaden, hvis det er godtgjort, at produktet lider af en defekt, og at den forvoldte skade er af en art, der typisk stemmer overens med den pågældende defekt.

Artikel 10, stk. 3, indeholder en formodningsregel for årsagssammenhængen mellem et produkts defekt og en indtrådt skade. Efter artiklen er en sagsøger ikke forpligtet til at bevise årsagssammenhængen, da det må formodes, at denne er tilstede, hvis det er fastslået, at et produkt er defekt, og at den form for skade, der er indtrådt, primært baseret på lignende tilfælde, typisk skyldes den pågældende defekt, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 47.

1985-direktivet indeholder ikke tilsvarende bestemmelser.

Det fremgår af direktivets artikel 10, stk. 4, at en national domstol antager, at produktet lider af en defekt, eller at der er årsagsforbindelse mellem dets defekt og skaden eller begge dele, hvis, trods fremlæggelsen af bevismateriale i overensstemmelse med artikel 9 og under hensyntagen til alle relevante omstændigheder i sagen, hvis betingelserne i artiklens litra a og b er opfyldt. Det er efter artikel 10, stk. 4, litra a, en betingelse, at sagsøgeren står over for uforholdsmæssigt store vanskeligheder, navnlig på grund af teknisk eller videnskabelig kompleksitet, med hensyn til at bevise, at produktet lider af en defekt, eller at der er årsagsforbindelse mellem dets defekt og skaden eller begge dele. Efter artikel 10, stk. 4, litra b, er det videre en betingelse, at sagsøgeren påviser, at det er sandsynligt, at produktet lider af en defekt, eller at der er en årsagsforbindelse mellem produktets defekt og skaden, eller begge dele.

Artikel 10, stk. 4, indeholder en formodningsregel, der letter sagsøgers bevisbyrde i forhold til både beviset for en defekt, årsagssammenhængen mellem defekten og den indtrådte skade i sager, hvor det er uforholdsmæssigt vanskeligt for sagsøgeren, navnlig som følge af sagens tekniske eller videnskabelige kompleksitet, at bevise, at produktet lider af en defekt, eller årsagsforbindelsen eller begge dele. Den tekniske eller videnskabelige kompleksitet skal fastlægges af domstolene fra sag til sag under hensyntagen til forskellige faktorer. Disse faktorer omfatter produktets komplekse karakter såsom et innovativt medicinsk udstyr, den anvendte teknologiske komplekse karakter såsom maskinlæring, den komplekse karakter af de oplysninger og data, som sagsøgeren skal analysere, og den komplekse karakter af årsagsforbindelsen såsom en forbindelse mellem et farmaceutisk produkt eller et fødevarerprodukt og fremkomsten af en lidelse eller en forbindelse, der for at blive påvist vil kræve, at sagsøgeren forklarer et AI-systems indre funktion, jf. direktivets præambelbetragtning 48. Vurderingen af, om der foreligger uforholdsmæssigt store vanskeligheder, skal ligeledes foretages af domstolene fra sag til sag. Sagsøgeren skal kunne fremlægge argumenter for at vedkommende står over for uforholdsmæssigt store vanskeligheder uden at skulle bevise dem.

1985-direktivet indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse.

Efter direktivets artikel 10, stk. 5, har sagsøgte ret til at afkræfte enhver af de antagelser, der er omhandlet i stk. 2-4.

Sagsøgte kan således bestride både selve kravet og påstanden om uforholdsmæssige vanskeligheder, jf. direktivets præambelbetragtning 48.

1985-direktivet indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse.

2.10.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det fremgår af produktansvarslovens § 6, stk. 2, at det påhviler skadelidte at føre bevis for skaden, defekten og årsagsforbindelsen mellem skaden og defekten.

Med produktansvarsdirektivets artikel 10 indføres en række formodningsregler, der vil lette skadelidtes bevisbyrde i sager om produktansvar.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 10, stk. 1, at det påhviler sagsøger at føre bevis for, at et produkt lider af en defekt, den lidte skade og årsagssammenhængen mellem denne defekt og skaden.

Den foreslåede bestemmelse i § 11, stk. 1, vil medføre, at det gældende udgangspunkt om, at den, der påstår at have et krav, skal godtgøre, at kravet består (ligefrem bevisbyrde) vil blive videreført med lovforslaget.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 10, stk. 2, litra a, at det antages, at produktet lider af en defekt, hvis sagsøgte undlader at fremlægge relevant bevismateriale i henhold til § 10.

Den foreslåede bestemmelse i § 11, stk. 2, nr. 1, indeholder for det første en formodningsregel, der vil lette sagsøgers bevisbyrde i sager, hvor fabrikanten eller en anden ansvarlig erhvervsdrivende ikke efterlever et editionspålæg efter § 10, stk. 1. Har den ansvarlige erhvervsdrivende ikke efterkommet et sådant pålæg, vil det formodes, at produktet lider af en defekt. Det vil herefter være op til sagsøgte at afkræfte formodningen ved at godtgøre, at produktet ikke lider af en defekt, jf. lovforslagets § 11, stk. 5.

Domstolene kan i dag tillægge det processuel skadevirkning, hvis en part ikke efterkommer modpartens opfordringer, jf. retsplejelovens § 344, stk. 2. Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet der med forslaget indføres en lovfæstet formodningsregel til fordel for sagsøger i situationer, hvor sagsøgte ikke efterkommer et editionspålæg efter lovforslagets § 10, stk. 1. Det bemærkes, at hvis et pålæg efter § 10, stk. 1, indeholder et pålæg om at fremlægge bevismateriale på en lettilgængelig og letforståelig måde efter lovforslagets § 10, stk. 5, kan pålægget efter stk. 1 ikke anses

for efterkommet, hvis ikke også det relevante bevismateriale er fremlagt på den pålagte måde.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 10, stk. 2, litra b, at det antages, at et produkt lider af en defekt, hvis sagsøgeren påviser, at produktet ikke opfylder de obligatoriske produktsikkerhedskrav, der er fastsat i love og andre retsforskrifter eller EU-retsakter, og som har til formål at beskytte mod risikoen for den skade, som den skadelidte har lidt.

Den foreslåede bestemmelse i § 11, stk. 2, nr. 2, indeholder en formodningsregel, der vil lette sagsøgers bevisbyrde i sager, hvor et produkt afviger fra de gældende sikkerhedskrav, som har til formål at beskytte mod netop den skade, der er lidt. Er betingelsen opfyldt, vil produktet således formodes at lide af en defekt. Det vil herefter være op til sagsøgte at afkræfte formodningen ved at godtgøre, at det pågældende produkt ikke lider af en defekt, jf. lovforslagets § 11, stk. 5.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet der ikke findes en lignende formodningsregel i produktansvarsloven. Domstolene kan dog efter gældende ret fastsætte kravene til bevisets styrke på baggrund af en samlet vurdering af partens muligheder for at føre bevis.

I overensstemmelse med direktivets artikel 10, stk. 2, litra c, foreslås det, at det antages, at et produkt lider af en defekt, hvis sagsøgeren påviser, at skaden er forårsaget af en åbenbar fejl ved produktet under anvendelse, som med rimelighed kan forventes, eller under normale omstændigheder.

Den foreslåede bestemmelse i § 11, stk. 2, nr. 3, er en formodningsregel, der vil lette sagsøgers bevisbyrde i sager, hvor en produktskade skyldes en åbenbar fejl ved et produkt under normale omstændigheder eller ved anvendelse, som med rimelighed kan forventes. Er dette tilfældet, vil der være en formodning for, at produktet lider af en defekt, og det vil herefter påhvile sagsøgte at afkræfte formodningen ved at godtgøre, at produktet ikke lider af en defekt, jf. lovforslagets § 11, stk. 5.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet der ikke findes en lignende formodningsregel i produktansvarsloven. Domstolene kan dog efter gældende ret fastsætte kravene til bevisets styrke på baggrund af en samlet vurdering af partens muligheder for at føre bevis.

Det foreslås videre i overensstemmelse med direktivets artikel 10, stk. 3, at der antages at være en årsagssammenhæng mellem produktets defekt og skaden, hvis det er godtgjort, at produktet lider af en defekt, og at den forvoldte skade er af en art, der typisk stemmer overens med den pågældende defekt.

Det bemærkes, at begrebet »årsagssammenhæng« foreslås anvendt i stedet for direktivets begreb »årsagsforbindelse«, hvilket vil sikre en bedre begrebsoverensstemmelse med dansk ret i øvrigt. Der er alene tale om en sproglig justering, som ikke vil indebære en materiel afvigelse fra begrebet i direktivet.

Den foreslåede bestemmelse i § 11, stk. 3, vil medføre, at der i sager om produktansvar under visse betingelser vil være en formodning for, at der foreligger en årsagssammenhæng mellem en defekt og den lidte skade, hvis skaden er af en type, der typisk udspringer af den pågældende defekt. Som udgangspunkt vil det kræves, at skadelidte beviser, at skaden er typisk for en dokumenteret defekt ved produktet. Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvis produktet fremgår af EU's varslingsystem for farlige nonfoodprodukter (RAPEX). Det vil derudover kræves, at skadelidte løfter bevisbyrden for, at skaden er opstået som følge af brugen af det pågældende produkt.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet der ikke findes en lignende formodningsregel i produktansvarsloven. Domstolene kan dog efter gældende ret fastsætte kravene til bevisets styrke på baggrund af en samlet vurdering af partens muligheder for at føre bevis.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 10, stk. 4, at en national domstol antager, at produktet lider af en defekt, eller at der er årsagssammenhæng mellem dets defekt og skaden eller begge dele, hvis, trods fremlæggelsen af bevismateriale i overensstemmelse med lovforslagets § 10 og under hensyntagen til alle relevante omstændigheder i sagen, betingelserne i bestemmelsens nr. 1 og 2 er opfyldt.

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 10, stk. 4, litra a, at det vil være en betingelse, at sagsøgeren står over for uforholdsmæssigt store vanskeligheder, navnlig på grund af teknisk eller videnskabelig kompleksitet, med hensyn til at bevise, at produktet lider af en defekt, eller at der er årsagssammenhæng mellem dets defekt og skaden eller begge dele.

Det foreslås videre i overensstemmelse med direktivets artikel 10, stk. 4, litra b, at det vil være en betingelse, at sagsøgeren påviser, at det er sandsynligt, at produktet lider af en defekt, eller at der er en årsagssammenhæng mellem produktets defekt og skaden, eller begge dele.

Den foreslåede bestemmelse i § 11, stk. 4, indeholder en formodningsregel, der vil lette sagsøgers bevisbyrde i sager, hvor der foreligger særlige bevisvanskeligheder. Bestemmelsen vil f.eks. kunne finde anvendelse i sager om innovativt medicinsk udstyr eller AI.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet der ikke findes en lignende formodningsregel i produktansvarsloven. Domstolene kan dog efter gældende ret fastsætte kravene til bevisets styrke på baggrund af en samlet vurdering af partens muligheder for at føre bevis.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 10, stk. 5, at sagsøgte har ret til at afkræfte enhver af de antagelser, der er omhandlet i stk. 2-4.

Den foreslåede bestemmelse i § 11, stk. 5, vil medføre, at sagsøgte har mulighed for at afkræfte formodningerne i § 11, stk. 2-4, ved at påvise, at produktet ikke lider af en defekt, at en skade ikke kan henføres til defekten, eller at årsagen til skaden med større sandsynlighed beror på andre forhold end den givne defekt.

Efter gældende ret har sagsøgte som led i princippet om den frie bevisførelse adgang til at føre bevis med henblik på at afkræfte en formodning, selvom der ikke findes en udtrykkelig regel herom. Det følger dog af retsplejelovens § 344, stk. 1, at retten ved afgørelsen af, om en påstand er bevist, skal forholde sig til det, der er passeret under forhandlingerne og bevisførelsen. Den foreslåede bestemmelse vil således videreføre den gældende retstilstand.

Med forslaget til stk. 5 gribes der ikke ind i princippet om den frie bevisbedømmelse, idet det dog vil fremgå direkte af loven, at sagsøgte har ret til at afkræfte enhver af de formodninger, der foreslås indført med lovforslagets § 11, stk. 2-4.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 11.

2.11. Fritagelse for ansvar

2.11.1. Gældende ret

Produktansvarsloven indeholder i § 7 en bestemmelse, der indeholder en opregning af tilfælde, hvor producenten ikke pålægges objektivt ansvar for produktskade.

Produktansvarslovens § 7 gennemfører artikel 7 i 1985-direktivet.

Efter produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 1, er producenten ikke ansvarlig, hvis denne beviser, at denne ikke har bragt produktet i omsætning.

Det fremgår af bemærkningerne til produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 1, at det ikke er muligt generelt at angive, hvornår et produkt må anses for at være bragt i omsætning, og at vurderingen bl.a. vil afhænge af, på hvilken måde producenten bringer den pågældende vare i omsætning. Det vil f.eks. typisk være sket, når produktet er overgivet til forhandler eller selvstændig fragtfører, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1629.

Bestemmelsen indebærer, at producenten ikke er objektivt ansvarlig for skade, som produktet volder, mens det stadig er under produktion. Hvis produktet f.eks. volder skade på producentens ansatte, kan et eventuelt erstatningskrav således ikke støttes på reglerne i produktansvarsloven. Den ansatte vil derimod som udgangspunkt være berettiget til erstatning i medfør af reglerne i arbejdsskadesforsikringsloven, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1630.

I de tilfælde, hvor produktet er bragt i omsætning uden medvirken af producenten eller nogen, som denne har ansvar for, vil producenten efter lovforslaget ikke være objektivt ansvarlig for eventuelle produktskader. Dette gælder, uanset om produktet endnu var under bearbejdelse, eller om det ligger på producentens færdigvarelager. Der sondres således efter direktivet ikke mellem den situation, hvor et stjålet produkt var klargjort til omsætning og den situation, hvor dette ikke var tilfældet. Producenten kan dog have udvist uforsvarlig adfærd i forbindelse med opbevaringen af et produkt, og på grundlag heraf blive erstatningsansvarlig efter den almindelige erstatningsretlige regel (culpareglen), jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1630.

Det er ikke kun producenten, der kan påberåbe sig ansvarsfrihedsgrunden i § 7, stk. 1, nr. 1. Også importøren eller leverandøren vil i medfør heraf kunne blive ansvarsfri. Er produktet f.eks. blevet bragt i omsætning af producenten, men siden stjålet fra importørens varelager, vil importøren ikke være ansvarlig for en eventuel produktskade, og skadelidte må derfor henvises til

at drage producenten til ansvar for skaden, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1630.

Det fremgår af produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 2, at producenten ikke er ansvarlig, hvis denne beviser, at produktet af denne hverken er fremstillet, frembragt, indsamlet eller bragt i omsætning som led i erhvervsvirksomhed. Af bemærkningerne til produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 2, fremgår det, at producenten af et ikke-erhvervsmæssigt fremstillet produkt ikke objektivt ansvarlig for en produktskade. Hvis et sådant produkt imidlertid f.eks. sælges som led i erhvervsmæssig virksomhed, bliver sælgeren objektivt ansvarlig for en eventuel produktskade. I de typiske situationer giver det ikke anledning til tvivl, om der er tale om erhvervsmæssig omsætning. Således falder som udgangspunkt enkeltstående salg af hjemmefremstillede produkter uden for produktansvarsloven, mens regelmæssigt salg som led i en erhvervsvirksomhed omfattes af loven. Skade i forbindelse med et produkt, som er erhvervsmæssigt produceret, omfattes af loven, uanset produktet ikke er bragt i omsætning erhvervsmæssigt, men f.eks. overdraget som gave, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1630 f.

Efter produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 3, er producenten ikke ansvarlig, hvis denne beviser, at defekten skyldes, at produktet skal være i overensstemmelse med ufravigelige forskrifter udstedt af offentlig myndighed.

Det følger af bemærkningerne til produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 3, at en producent efter bestemmelsen er ansvarsfri i de tilfælde, hvor defekten skyldes, at produktet skal være i overensstemmelse med ufravigelige krav i offentlige forskrifter. Må det lægges til grund, at det er et ufravigeligt krav fra en offentlig myndighed, at et produkt eksempelvis skal tilsættes et bestemt stof i en vis mængde, vil producenten efter bestemmelsen ikke være ansvarlig, hvis netop dette stof er baggrunden for, at produktet volder skade. I de formentlig sjældne tilfælde, hvor producenten vidste eller burde have vidst, at sådanne ufravigelige krav medfører, at produktet volder skade, vil den pågældende efter omstændighederne kunne ifalde ansvar efter den almindelige erstatningsretlige regel - culpareglen. Er sikkerhedsforskrifterne udformet således, at producenten selv kan bestemme produktets sammensætning og design inden for grænser, som er offentligt fastsat, vil denne være objektivt ansvarlig for de skader, som produktet måtte forvolde, selv om vedkommende har holdt sig inden for de fastsatte rammer, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1630 f.

Produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 4, vedrører ansvarsfrihed for udviklingsskader. Det følger af bestemmelsen, at producenten ikke er ansvarlig, hvis denne beviser, at det på grundlag af den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, da produktet blev bragt i omsætning, ikke var muligt at opdage defekten.

Af bemærkningerne til § 7, stk. 1, nr. 4, følger det, at det afgørende ved bedømmelsen af, om producenten er ansvarlig, ikke er, hvilken viden den pågældende producent faktisk sad inde med, da denne bragte produktet i omsætning, men om det efter den tilgængelige videnskabelige og tekniske viden, der forelå på dette tidspunkt, måtte betragtes som fejlfrit. Hvor dybtgående undersøgelser producenten bør foretage, afhænger bl.a. af produktets karakter og egenskaber, herunder hvorledes produktet må forventes at blive anvendt. Hvis det først på baggrund af udviklingen i den videnskabelige og tekniske viden på et senere tidspunkt bliver muligt at erkende, at det produkt, som blev betragtet som fejlfrit, i virkeligheden er farligt, er der tale om de såkaldte udviklingsskader, for hvilke producenten ikke ifalder ansvar, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1631.

Det fremgår af produktansvarslovens § 7, stk. 2, at producenten endvidere ikke er ansvarlig, hvis det må antages, at den defekt, der har forvoldt skaden, ikke var til stede på det tidspunkt, da denne bragte produktet i omsætning.

Efter bestemmelsen er producenten ansvarsfri, hvis defekten først er opstået efter, at vedkommende har bragt produktet i omsætning. Producenten har eksempelvis ingen indflydelse på, at et produkt bliver defekt på grund af f.eks. slid eller forkert brug, hvorfor den pågældende ikke er ansvarlig herfor. Opstår defekten efter, at produktet er bragt i omsætning af producenten, men inden importøren eller leverandøren efter omsætter dette, vil importøren eller leverandøren være ansvarlig herfor. Opstår defekten hos en leverandør, der ikke er omfattet af bestemmelsen i produktansvarslovens § 4, skal dennes ansvar bedømmes efter de almindelige erstatningsretlige regler, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1631.

Det følger videre af bemærkningerne til § 7, stk. 2, at for så vidt angår beviskravene, er producenten ansvarsfri, hvis producenten antageligggør, at produktet var fejlfrit, da det forlod dennes kontrol, eller at det må antages, at defekten først er opstået senere, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1631 og 1632.

Endelig fremgår det af produktansvarslovens § 7, stk. 3, at producenten af et delprodukt ikke er ansvarlig, hvis denne beviser, at defekten ved produktet skyldes udformningen af det produkt, i hvilket delproduktet indgår, eller anvisninger, som er givet af den, der har fremstillet det færdige produkt.

Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen, omfatter ansvarsfrihedsgrunden i § 7, stk. 3, alene delproducenter, herunder råvareproducenter. Disse producenter er efter bestemmelsen ikke objektivt ansvarlige, hvis defekten kan tilskrives udformningen af det færdige produkt eller præcise anvisninger, som færdigvareproducenten har givet delproducenten, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1632.

2.11.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Produktansvarsdirektivet indeholder i artikel 11 bestemmelser om ansvarsfritagelser.

Det fremgår af direktivets artikel 11, stk. 1, at en erhvervsdrivende som omhandlet i artikel 8 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser et eller flere af de forhold, der oplistes i artiklens stk. 1, litra a-g.

Dette omfatter efter artikel 11, stk. 1, litra a, for det første tilfælde, hvor det bevises, hvis der er tale om en fabrikant eller importør, at vedkommende ikke har bragt produktet i omsætning eller taget det i brug.

Efter artikel 11, stk. 1, litra b, gælder ansvarsfritagelsen derudover, hvor det kan bevises, hvis der er tale om en distributør, at vedkommende ikke har gjort produktet tilgængeligt på markedet.

Det fremgår af artikel 11, stk. 1, litra c, at ansvarsfritagelsen desuden gælder, hvor det kan bevises, at det er sandsynligt, at den defekt, der forårsagede skaden, ikke forelå på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning, taget i brug eller, for så vidt angår en distributør, gjort tilgængeligt på markedet, eller at denne defekt opstod efter dette tidspunkt.

Ansvarsfritagelsen gælder også, hvor det kan bevises, at den defekt, der forårsagede skaden, skyldes produktets overholdelse af retlige krav, jf. direktivets artikel 11, stk. 1, litra d.

Det følger af direktivets artikel 11, stk. 1, litra e, at ansvarsfritagelsen herudover gælder, hvor det kan bevises, at den objektive videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug eller i den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol, ikke var af en sådan art, at defekten kunne opdages.

Efter direktivets artikel 11, stk. 1, litra f, gælder ansvarsfritagelsen endvidere, hvor det kan bevises, hvis der er tale om en fabrikant af en defekt komponent som omhandlet i artikel 8, stk. 1, første afsnit, litra b, at defekten ved det produkt, hvori den pågældende komponent er integreret, kan tilskrives udformningen af det pågældende produkt eller de anvisninger, som fabrikanten af det pågældende produkt har givet fabrikanten af den pågældende komponent.

Videre fremgår det af artikel 11, stk. 1, litra g, at ansvarsfritagelsen gælder, hvor det kan bevises, hvis der er tale om en person, der ændrer et produkt som omhandlet i artikel 8, stk. 2, at den defekt, der forårsagede skaden, vedrører en del af produktet, som ikke er berørt af ændringen.

Det fremgår endelig af direktivets artikel 11, stk. 2, at uanset stk. 1, litra c, fritages en erhvervsdrivende ikke for ansvar, hvis defekten ved et produkt skyldes et eller flere af følgende forhold, forudsat at det er inden for fabrikantens kontrol. I bestemmelsen oplistes en relateret tjeneste (artikel 11, stk. 2, litra a), software, herunder softwareopdateringer eller -opgraderinger (artikel 11, stk. 2, litra b), manglende softwareopdateringer eller -opgraderinger, der er nødvendige for at opretholde sikkerheden opgraderinger (artikel 11, stk. 2, litra c), og en væsentlig ændring af produktet (artikel 11, stk. 2, litra d).

2.11.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Produktansvarsloven indeholder i § 7 en bestemmelse, der indeholder en opregning af tilfælde, hvor producenten ikke pålægges objektivt ansvar for produktskade. Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor producenten kan bevise, at denne ikke har bragt produktet i omsætning (§ 7, stk. 1, nr. 1), at produktet af denne hverken er fremstillet, frembragt, indsamlet eller bragt i omsætning som led i erhvervsvirksomhed (§ 7, stk. 1, nr. 2). Endvidere omfatter bestemmelsen tilfælde, hvor defekten skyldes, at produktet skal være i overensstemmelse med ufravigelige forskrifter udstedt af offentlig myndighed (§ 7, stk. 1, nr. 3), samt tilfælde hvor det på grundlag af den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, da produktet blev bragt i omsætning, ikke var muligt at opdage defekten (§ 7, stk. 1, nr. 4).

Det følger af produktansvarslovens § 7, stk. 2, at producenten endvidere ikke er ansvarlig, hvis det må antages, at den defekt, der har forvoldt skaden, ikke var til stede på det tidspunkt, da denne bragte produktet i omsætning. Endelig fremgår det af produktansvarslovens § 7, stk. 3, at producenten af et delprodukt ikke er ansvarlig, hvis denne beviser, at defekten ved produktet skyldes udformningen af det produkt, i hvilket delproduktet indgår, eller anvisninger, som er givet af den, der har fremstillet det færdige produkt.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 11, stk. 1, litra a, at en fabrikant eller en importør som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at vedkommende ikke har bragt produktet i omsætning eller taget det i brug.

Efter den foreslåede bestemmelse vil fabrikanter og importører fritages for ansvar, hvis de kan bevise, at en anden person har foranlediget, at produktet forlader fremstillingsprocessen mod deres vilje, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 49. Bestemmelsen vil navnlig finde anvendelse, når et produkt bringes i omsætning eller tages i brug uden fabrikantens eller importørens samtykke, f.eks. hvis et produkt stjæles fra fabrikantens lager under produktionen og efterfølgende omsættes.

Den foreslåede bestemmelse viderefører den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 1.

I overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 11, stk. 1, litra b, foreslås det, at en distributør som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at vedkommende ikke har gjort produktet tilgængeligt på markedet.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at distributører fritages for ansvar, hvis de kan bevise, at de ikke har gjort produktet tilgængeligt på markedet, jf. definitionen heraf i lovforslagets § 3, nr. 14. Forslaget vil eksempelvis finde anvendelse, hvis et produkt stjæles fra distributørens lager. Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse både vil finde anvendelse i sager om distributørers objektive produktansvar samt i sager om distributørers præsumptionsansvar og hæftelsesansvar.

Forslaget viderefører den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 7, nr. 1.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 11, stk. 1, litra c, at en erhvervsdrivende som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at det er sandsynligt, at den defekt, der forårsagede skaden, ikke forelå på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning, taget i brug eller, for så vidt angår en distributør, gjort tilgængeligt på markedet, eller at denne defekt opstod efter dette tidspunkt.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en ansvarlig erhvervsdrivende er ansvarsfri, hvis vedkommende kan bevise, at det er sandsynligt, at defekten først er opstået, efter at produktet er bragt i omsætning, taget i brug eller gjort tilgængeligt på markedet. Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. finde anvendelse i tilfælde, hvor det er sandsynligt, at et produkt som følge af slitage, senere reparationer eller uhensigtsmæssig opbevaring har pådraget sig en defekt, som ikke var tilstede på tidspunktet, hvor produktet var inden for fabrikantens kontrol eller ikke var gjort tilgængeligt på markedet.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 7, stk. 2, dog således at kredsen af ansvarlige erhvervsdrivende udvides i overensstemmelse med produktansvarsdirektivet.

Videre foreslås det i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 11, stk. 1, litra d, at en erhvervsdrivende som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at den defekt, der forårsagede skaden, skyldes produktets overholdelse af retlige krav.

Forslaget vil indebære, at en ansvarlig erhvervsdrivende fritages for ansvar, hvis det kan bevises, at produktets defekt skyldes overholdelse af retlige krav, jf. præambelbetragtning 49 til produktansvarsdirektivet. Retlige krav vil bl.a. omfatte lovpligtige sikkerhedsforskrifter og krav til produkters sammensætning og materialer. Frivillige standarder eller branchevejledninger vil derimod ikke være omfattet. Det vil være en betingelse for ansvarsfrihed efter forslaget, at der kan påvises en direkte sammenhæng mellem overholdelsen af retlige krav og defekten.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 3, dog således at kredsen af ansvarlige erhvervsdrivende udvides i overensstemmelse med direktivet.

I overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 11, stk. 1, litra e, foreslås det, at en erhvervsdrivende som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at den objektive videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug eller i den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol, ikke var af en sådan art, at defekten kunne opdages.

Den foreslåede bestemmelse vedrører ansvarsfrihed for udviklingsskader og vil indebære, at en erhvervsdrivende fritages for ansvar, hvis det kan bevises, at defekten ikke kunne opdages ud fra den videnskabelige og tekniske viden, som fandtes på det mest avancerede niveau på tidspunktet for produktets omsætning, ibrugtagning eller i den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol, jf. direktivets præambelbetragtning 52.

Bestemmelsen vil eksempelvis finde anvendelse, hvis en bestanddel i et produkt viser sig at have uforudsete egenskaber, der medfører en defekt, som ikke kunne konstateres ud fra den videnskabelige og tekniske viden, der fandtes på tidspunktet for produktets omsætning. Hvad angår produkter, der vedbliver med at være under fabrikantens kontrol, efter de bringes i omsætning eller tages i brug, vil vurderingen tage udgangspunkt i den videnskabelige og tekniske viden i den periode, hvor produktet har været under fabrikantens kontrol.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 4, dog således, at den tekniske og videnskabelige viden også skal fastlægges ud fra den periode, hvor et produkt var under fabrikantens kontrol.

Det foreslås derudover i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 11, stk. 1, litra f, at en fabrikant af en defekt komponent som omhandlet i § 7, stk. 1, nr. 2, ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at defekten ved det produkt, hvori den pågældende komponent er integreret, kan tilskrives udformningen af produktet eller de anvisninger, som fabrikanten af produktet har givet fabrikanten af den pågældende komponent.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en fabrikant af en defekt komponent fritages for ansvar, hvis vedkommende beviser, at defekten ved det endelige produkt kan henføres til produktets udformning eller den vejledning og anvisninger, som fabrikanten af det endelige produkt har givet til komponentfabrikanten. Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvis defekten opstår som følge af producentens tekniske krav eller den måde, komponenten er integreret i det endelige produkt.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 7, stk. 3.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 11, stk. 1, litra g, at en erhvervsdrivende som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, hvis der er tale om en person, der ændrer et produkt som omhandlet i § 7, stk. 2, at den defekt, der forårsagede skaden, vedrører en del af produktet, som ikke er berørt af ændringen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en erhvervsdrivende, der væsentligt har ændret et produkt og dermed anses som fabrikant af det ændrede produkt, jf. lovforslagets § 7, stk. 2, fritages for ansvar, hvis det kan bevises, at defekten ikke kan henføres til den del af produktet, der er ændret. Kan defekten derimod henføres til den ændrede del, vil den pågældende være ansvarlig, medmindre en anden ansvarsfritagelsesgrund finder anvendelse.

Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 11, stk. 2, at uanset stk. 1, nr. 3, fritages en erhvervsdrivende ikke for ansvar, hvis defekten ved et produkt skyldes et eller flere af de forhold, der oplistes i forslaget, forudsat at det er inden for fabrikantens kontrol.

Den foreslåede bestemmelse indeholder en undtagelse til reglen om ansvarsfrihed efter lovforslagets § 12, stk. 1, nr. 3, hvorefter erhvervsdrivende fritages for ansvar for produktskader, der skyldes en defekt, som er opstået, efter at produktet er bragt i omsætning, taget i brug eller gjort tilgængeligt på markedet.

I overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 11, stk. 2, litra a, foreslås det, at en erhvervsdrivende ikke fritages for ansvar efter § 12, stk. 1, nr. 3, hvis defekten skyldes en relateret tjeneste.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en fabrikant vil være ansvarlig for defekter, der skyldes en relateret tjeneste, selvom defekten er opstået efter produktet er bragt i omsætning, taget i brug eller gjort tilgængeligt på markedet. Dette vil dog alene være tilfældet, hvis den relaterede tjeneste er under fabrikantens kontrol.

Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 11, stk. 2, litra b, at en erhvervsdrivende ikke fritages for ansvar efter § 12, stk. 1, nr. 3, hvis defekten skyldes software, herunder softwareopdateringer eller -opgraderinger.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at fabrikanten vil være ansvarlig for softwareopdateringer- og opgraderinger, som er foretaget efter, at produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug. Det vil være en betingelse, at softwareopdateringerne- og opgraderingerne er foretaget inden for fabrikantens kontrol.

Produktansvarsloven indeholder ikke en lignende bestemmelse.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 12, stk. 2, litra c, at en erhvervsdrivende ikke fritages for ansvar efter § 12, stk. 1, nr. 3, hvis defekten skyldes manglende softwareopdateringer eller -opgraderinger, der er nødvendige for at opretholde sikkerheden.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at erhvervsdrivende er ansvarlige for skader, der skyldes manglende opdateringer eller opgraderinger af et produkts software, når disse er nødvendige for at opretholde sikkerheden, og defekten opstår, mens produktet fortsat er under fabrikantens kontrol. Erhvervsdrivende vil dog ikke være ansvarlige efter den foreslåede bestemmelse, hvis leveringen eller installationen af en sådan software ligger uden for fabrikantens kontrol, f.eks. hvis ejeren af produktet ikke installerer en opdatering eller opgradering, der leveres med henblik på at sikre eller opretholde produktets sikkerhedsniveau, jf. direktivets præambelbetragtning 51.

Produktansvarsloven indeholder ikke en lignende bestemmelse.

Endelig foreslås det i overensstemmelse med direktivets artikel 11, stk. 2, litra d, at en erhvervsdrivende ikke fritages for ansvar efter § 12, stk. 1, nr. 3, hvis defekten skyldes en væsentlig ændring af produktet.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at erhvervsdrivende er ansvarlige for defekter ved et produkt, hvis denne selv eller via tredjemand foretager væsentlige ændringer af et produkt, uanset om disse er foretaget efter produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug. Det vil være en betingelse, at ændringen er sket under fabrikantens kontrol.

Produktansvarsloven indeholder ikke en lignende bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 12.

2.12. Flere erhvervsdrivendes ansvar og regres

2.12.1. Gældende ret

Reglerne om flere erhvervsdrivendes ansvar og regres fremgår af produktansvarslovens § 11.

Produktansvarslovens § 11, stk. 1, gennemfører artikel 5 i 1985-direktivet, mens lovens § 11, stk. 3, gennemfører artikel 8, stk. 1, i 1985-direktivet.

Det fremgår af produktansvarslovens § 11, stk. 1, at er to eller flere ansvarlige efter loven for samme skade, hæfter de solidarisk.

Af bemærkningerne til produktansvarslovens § 11, stk. 1, fremgår det, at bestemmelsen fastlægger princippet om, at flere skadevoldere hæfter solidarisk. Bestemmelsen medfører, at skadelidte i visse tilfælde vil kunne gøre ansvaret gældende mod råvareproducenten, delproducenten, færdigvareproducenten og samtlige mellemhandlere. Skadelidte kan vælge at anlægge sagen mod dem alle på én gang, men kan også vælge at gøre ansvaret gældende mod den producent eller mellemhandler, som på grund af sin økonomiske stilling vil have bedst mulighed for at betale skadeserstatning, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1639.

Det følger af produktansvarslovens § 11, stk. 2, at hvis flere er ansvarlige som producenter i henhold til lovens § 4, stk. 1, fordeles ansvaret mellem disse i mangel af aftale herom under hensyn til årsagen til defekten, den enkelte producents anledning til og mulighed for at føre kontrol med produktet, foreliggende ansvarsforsikringer og omstændighederne i øvrigt.

Det fremgår af bemærkningerne til produktansvarslovens § 11, stk. 2, at bestemmelsen regulerer den indbyrdes fordeling af ansvaret mellem flere solidarisk hæftende skadevoldere. Bestemmelsen omfatter ikke alene forholdet mellem råvareproducent, delproducent og færdigvareproducent, men derudover også forholdet mellem producenten og den mellemhandler, der betragtes som producent som følge af, at vedkommende har forsynet produktet med et varemærke eller lignende, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1639.

Bestemmelsen anfører nogle af de momenter, der skal tages i betragtning ved fordelingen af ansvaret. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, at opregningen imidlertid ikke er udtømmende, ligesom det ikke generelt er muligt at angive vægten af de enkelte momenter i forhold til andre. Videre fremgår det, at når det i bestemmelsen anføres, at et af de momenter, der kan tillægges betydning, er årsagen til defekten, er der herved navnlig tænkt på, om der foreligger fejl eller forsømmelse hos en eller nogen af producenterne. Endvidere skal der lægges vægt på anledningen til og muligheden for at undgå, at defekten opstår og på foreliggende ansvarsforsikringer, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1639 f.

Efter produktansvarslovens § 11, stk. 3, indtræder den, der som mellemhandler eller som producent i henhold til lovens § 4, stk. 2 eller 4, har betalt erstatning til skadelidte eller en senere mellemhandler, i skadelidtes krav mod tidligere led i produktions- og omsætningskæden. Regreskravet kan bortfalde eller nedsættes, hvis den regressøgende forsætligt eller uagtsomt har medvirket til skadens indtræden eller forøget dens omfang.

Det fremgår af bemærkningerne til produktansvarslovens § 11, stk. 3, at bestemmelsen giver fuld regresadgang til EF-importører og andre mellemhandlere, som efter lovens § 4, stk. 2 og 4, anses som producenter, og til alle mellemhandlere i omsætningskæden. Hvis den regressøgende forsætligt eller uagtsomt har medvirket til skadens indtræden eller forøget dens omfang, kan regreskravet imidlertid nedsættes eller bortfalde, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1640.

Den endelige fordeling af ansvaret mellem flere solidarisk hæftende skadevoldere vil normalt ske uafhængigt af, hvem skadelidte har krævet erstatning hos. Den eller de ansvarlige, der har betalt skadelidte erstatning, kan derfor kræve de andre ansvarlige for deres andel, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1639.

2.12.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 12, stk. 1, at uden at det berører national ret vedrørende ret til regres sikrer medlemsstaterne, at to eller flere erhvervsdrivende, der er ansvarlige for en og samme skade i henhold til direktivet, kan pålægges solidarisk hæftelse.

Artikel 12, stk. 1, finder anvendelse i situationer, hvor to eller flere parter er ansvarlige for en og samme skade, herunder når en defekt komponent er integreret i et produkt, der forårsager skade, jf. direktivets præambelbetragtning 53. Det følger videre af præambelbetragtningen, at skadelidte i disse tilfælde vil kunne kræve erstatning både fra den fabrikant, der har integreret den defekte komponent i sit produkt, og fra fabrikanten af selve den defekte komponent, samt at alle parter hæfter solidarisk i sådanne situationer.

Af direktivets artikel 12, stk. 2, fremgår det, at en fabrikant, der integrerer software som en komponent i et produkt, ikke har ret til regres over for fabrikanten af en defekt softwarekomponent, der forårsager skade, hvis fabrikanten af den defekte softwarekomponent på det tidspunkt, hvor den pågældende softwarekomponent blev bragt i omsætning, var en mikrovirksomhed eller en lille virksomhed, det vil sige en virksomhed, der, når den vurderes sammen med alle dens partnervirksomheder som defineret i artikel 3, stk. 2, i bilaget til Kommissionens henstilling 2003/361/EF og tilknyttede virksomheder som defineret i artikel 3, stk. 3, i nævnte bilag, hvis sådanne findes, er en mikrovirksomhed som defineret i artikel 2, stk. 3, i nævnte bilag eller en lille virksomhed som defineret i artikel 2, stk. 2, i dette bilag (artikel 12, stk. 2, litra a), og den fabrikant, der integrerede den defekte softwarekomponent i produktet, har indgået aftale med fabrikanten af den defekte softwarekomponent om at give afkald på denne ret (artikel 12, stk. 2, litra b).

Artikel 12, stk. 2, har til formål at fremme innovationskapaciteten i mikrovirksomheder og små virksomheder inden for softwaresektoren, hvorfor det efter artiklen vil være muligt for sådanne virksomheder kontraktligt at aftale med fabrikanter, der integrerer deres software i et produkt, at sidstnævnte ikke vil søge regres imod softwareproducenten i tilfælde af, at en defekt softwarekomponent forårsager skade. jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 54. Det følger videre af præambelbetragtningen, at sådanne kontraktlige aftaler bør være tilladt, da fabrikanten af produktet som helhed under alle omstændigheder er ansvarlig for enhver defekt ved produktet, herunder i komponenter.

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 14, at hvis mere end én erhvervsdrivende er ansvarlig for en og samme skade, har en erhvervsdrivende, der har ydet erstatning til skadelidte, ret til at tage retsmidler i anvendelse mod andre erhvervsdrivende, som er ansvarlige i henhold til artikel 8, i overensstemmelse med national ret.

Artikel 14 fastslår således, at den, der har betalt erstatning til skadelidte, har ret til at søge regres hos andre erhvervsdrivende, der også er ansvarlige for samme skade.

2.12.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet bemærker, at produktansvarsdirektivets bestemmelser om ansvarsfordeling og regres i vidt omfang viderefører den gældende retstilstand. Det findes imidlertid nødvendigt at tilpasse de eksisterende regler, så de bringes i overensstemmelse med direktivets ordlyd.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 12, stk. 1, at hvis to eller flere erhvervsdrivende er ansvarlige for en og samme skade i henhold til lovforslaget, hæfter de solidarisk.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, dog således at kredsen af ansvarlige erhvervsdrivende udvides i overensstemmelse med direktivet.

Det foreslås derudover at videreføre en bestemmelse om, at ansvaret mellem de ansvarlige erhvervsdrivende fordeles i mangel af aftale herom under hensyn til årsagen til defekten, den enkelte erhvervsdrivendes anledning til og mulighed for at føre kontrol med produktet, foreliggende ansvarsforsikringer og omstændighederne i øvrigt.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at de momenter, der særligt skal tillægges vægt i vurderingen af ansvarsfordelingen mellem flere ansvarlige erhvervsdrivende, vil fremgå direkte af loven.

Produktansvarsdirektivet indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse, og den nærmere regulering af den indbyrdes fordeling af ansvaret er således overladt til det enkelte medlemsland. Det fremgår i den forbindelse af direktivets artikel 12, stk. 1, at artiklen, som pålægger medlemsstaterne at indføre en regel om solidarisk hæftelse mellem ansvarlige erhvervsdrivende, at ikke berører nationale regler om regres.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 11, stk. 2.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 14, at hvis flere erhvervsdrivende er ansvarlige for en og samme skade, har den erhvervsdrivende, der har ydet erstatning til skadelidte, ret til at tage retsmidler i anvendelse mod andre erhvervsdrivende, som er ansvarlige i henhold til lovforslagets §§ 7-9.

Den foreslåede bestemmelse vil regulere forholdet mellem flere solidarisk ansvarlige erhvervsdrivende. Den, der helt eller delvist har betalt erstatning til skadelidte, vil på baggrund heraf kunne søge regres mod andre ansvarlige erhvervsdrivende.

Forslaget vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 11, stk. 3, 1. pkt., dog således at enhver ansvarlig erhvervsdrivende har ret til at gøre et regreskrav gældende. Ordlyden er derudover ændret i overensstemmelse med direktivets artikel 14.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 12, stk. 2, at en fabrikant, der integrerer software som en komponent i et produkt, ikke har ret til regres over for fabrikanten af en defekt softwarekomponent, der forårsager skade, hvis to betingelser er opfyldt.

Det vil i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 12, stk. 2, litra a, for det første være en betingelse, at fabrikanten af den defekte softwarekomponent på det tidspunkt, hvor den pågældende softwarekomponent blev bragt i omsætning, var enten en mikrovirksomhed, hvorved forstås en virksomhed, der, når den vurderes sammen med alle dens partnervirksomheder, beskæftiger under 10 personer, og som har en årlig omsætning eller en samlet årlig balance på ikke over 2 mio. EUR, eller en lille virksomhed, hvorved forstås en virksomhed, der, når den vurderes sammen med alle dens partnervirksomheder, beskæftiger under 50 personer, og har en årlig omsætning eller en samlet årlig balance på ikke over 10 mio. EUR.

Begreberne »mikrovirksomhed« og »små virksomheder« skal efter den foreslåede bestemmelse forstås i overensstemmelse med bilaget til Kommissionens henstilling 2003/361/EF af 6. maj 2003.

Det vil i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 12, stk. 2, litra b, for det andet være en betingelse, at den fabrikant, der integrerede den

defekte softwarekomponent i produktet, har indgået aftale med fabrikanten af den defekte softwarekomponent om at give afkald på denne ret.

Da direktivets regler om regresret er deklatoriske, kan de ansvarlige erhvervsdrivende internt aftale fordelingen af erstatningsansvaret, herunder i form af ansvarsfraskrivelser. Den foreslåede bestemmelse vil således blot udgøre en lovfæstet præcisering vedrørende en gruppe af erhvervsdrivende, der anses for særligt beskyttelsesværdige.

Produktansvarsloven indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 13.

2.13. Reduktion af ansvar

2.13.1. Gældende ret

Det fremgår af produktansvarslovens § 9, stk. 1, at erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte har medvirket til skaden ved forsæt eller uagtsomhed.

Produktansvarslovens § 9, stk. 1, gennemfører artikel 8, stk. 2, i 1985-direktivet.

Af bemærkningerne til produktansvarslovens § 9, stk. 1, fremgår det, at erstatning efter bestemmelsen kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte på grund af egen skyld har medvirket til skaden. Begrebet »erstatning« dækker såvel erstatning og godtgørelse for personskade, erstatning for tab af forsørger samt tingsskadeerstatning, jf. produktansvarslovens § 2. At skadelidte skal have »medvirket til skaden« dækker på samme måde som det tilsvarende udtryk i erstatningsansvarslovens § 24, stk. 2, såvel egen skyld som accept af risiko, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1632 f.

Det følger videre af bemærkningerne til bestemmelsen, at erstatning efter 1985-direktivet også kan nedsættes eller bortfalde, hvis en person, som skadelidte er ansvarlig for, har begået en fejl. Justitsministeriet fandt det imidlertid ikke hensigtsmæssigt at nævne dette udtrykkeligt i loven, da et sådant princip om passiv identifikation allerede gjaldt efter dansk ret. Som eksempel på et tilfælde, hvor fejl hos andre personer end skadelidte får betydning ved erstatningsudmålingen, kan nævnes erstatning for tab af forsørger, hvor egen skyld hos afdøde kan medføre, at erstatningen til de efterladte nedsættes i samme omfang, som erstatningen til afdøde selv ville være nedsat, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1633.

Derudover anføres det i bemærkningerne, at erstatningen efter gældende ret kan bortfalde, hvis skadelidte kan siges at have accepteret risikoen for skade, f.eks. ved at have benyttet et produkt, som denne vidste var defekt, og at der ikke med produktansvarslovens § 9, stk. 2, er tilsigtet en ændring af den gældende retstilstand vedrørende betydningen af egen skyld, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1612.

Det fremgår af produktansvarslovens § 9, stk. 2, at ved skade på ting skal nedsættelse som følge af egen skyld ske i det beløb, der fremkommer efter fradrag af det i § 8 nævnte beløb.

Produktansvarslovens § 9, stk. 2, skal ses i sammenhæng med lovens § 8, stk. 1, hvorefter der fradrages et beløb på 4.000 kr. ved fastlæggelse af erstatning efter loven. Bestemmelsen fastslår udtrykkeligt, at der ved beregningen af tingsskadeerstatning skal ske fradrag af de i § 8 nævnte 4.000 kr., før erstatningen nedsættes på grund af egen skyld, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1633.

Efter artikel 8, stk. 1, i 1985-direktivet nedsættes producentens ansvar ikke, når skaden er forårsaget af en defekt ved produktet i forening med en tredjemands adfærd. Bestemmelsen er ikke gennemført i dansk ret, da Justitsministeriet vurderede, at bestemmelsen er i overensstemmelse med dansk rets almindelige regler, hvorefter flere skadevoldere hæfter solidarisk over for skadelidte for et opstået erstatningsansvar, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1606.

2.13.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 13, stk. 1, at medlemsstaterne, uden at det berører national ret vedrørende ret vedrørende regres, sikrer, at en erhvervsdrivendes ansvar ikke reduceres eller bortfalder, hvis skaden skyldes både, at et produkt lider af en defekt og en tredjeparts handling eller undladelse.

Artikel 13, stk. 1, finder anvendelse i situationer, hvor en skade skyldes en kombination af en defekt ved et produkt og handlinger eller undladelser udvist af en tredjepart. Dette er eksempelvis tilfældet, hvis en tredjepart udnytter en cybersikkerhedsmæssig sårbarhed, som gør produktet mindre sikkert, end den brede offentlighed med rette kan forvente. I sådanne situationer re-

duceres eller bortfalder den erhvervsdrivendes ansvar af hensyn til forbrugerbeskyttelsen ikke, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 55.

Produktansvarsdirektivets artikel 13, stk. 1, svarer til artikel 8, stk. 1, i 1985-direktivet.

Det fremgår af produktansvarsdirektivets artikel 13, stk. 2, at en erhvervsdrivendes ansvar kan reduceres eller bortfalde, hvis skaden er forårsaget både af, at produktet lider af en defekt og af fejl udvist af skadelidte eller af en person, for hvem skadelidte er ansvarlig.

Artikel 13, stk. 2, medfører, at en erhvervsdrivendes ansvar kan reduceres eller bortfalde, hvis skadelidte selv uagtsomt har bidraget til at forårsage skaden. Et eksempel herpå kan være, at skadelidte uagtsomt har undladt at installere opdateringer eller opgraderinger fra den erhvervsdrivende, som ville have afbødet eller hindret skaden, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 55.

Produktansvarsdirektivets artikel 13, stk. 2, svarer til artikel 8, stk. 2, i 1985-direktivet.

2.13.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
Produktansvarsdirektivets artikel 13 fastsætter regler for, hvornår en erhvervsdrivendes ansvar kan nedsættes.

Det foreslås i overensstemmelse med artikel 13, stk. 1, at en erhvervsdrivendes ansvar ikke reduceres eller bortfalder, hvis skaden skyldes både, at et produkt lider af en defekt og en tredjeparts handling eller undladelse.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en erhvervsdrivendes ansvar ikke kan bortfalde eller nedsættes, hvor tredjemands handlinger eller undladelser i kombination med et produkts defekt forårsager en skade. Forslaget vil eksempelvis finde anvendelse i situationer, hvor en tredjepart udnytter et produkts cybersikkerhedsmæssige sårbarheder på en måde, der forårsager en produktskade, jf. præambelbetragtning 55 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, hvor efter flere skadevoldere hæfter solidarisk over for skadelidte, og hvor der ikke sondres mellem tilfælde, hvor flere erhvervsdrivende er ansvarlige for en produktskade og tilfælde, hvor en skade skyldes en erhvervsdrivendes adfærd i forening med tredjemand. Den foreslåede bestemmelse vil ikke i

øvrigt begrænse muligheden for at gøre et regreskrav gældende efter gældende ret. Det indbyrdes ansvar mellem en ansvarlig erhvervsdrivende og tredjemand vil således skulle vurderes i overensstemmelse med gældende ret.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 13, stk. 2, at en erhvervsdrivendes ansvar kan reduceres eller bortfalde, hvis skaden er forårsaget både af, at produktet lider af en defekt og af fejl udvist af skadelidte eller af en person, for hvem skadelidte er ansvarlig.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at skadelidtes erstatningskrav eller godtgørelseskrav kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte eller en person, som skadelidte hæfter for, har udvist fejl, der har bidraget til, at et defekt produkt har forårsaget skade. Vurderingen af, hvilke personer, udover skadelidte, der vil være omfattet af bestemmelsen, vil tage udgangspunkt i gældende ret om passiv identifikation.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 9, stk. 1, samt gældende ret om passiv identifikation. Det bemærkes, at produktansvarslovens § 8 ikke foreslås videreført, og at der således ikke vil fradrages et beløb på 4.000 kr. før erstatningen nedsættes på grund af egen skyld.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 14.

2.14. Forældelsesfrist og udløbsfrist

2.14.1. Gældende ret

Det fremgår af produktansvarslovens § 14, stk. 1, at erstatningskrav for produktskade efter loven eller efter almindelige regler om erstatning i eller uden for kontrakt, jf. § 13, forældes efter reglerne i forældelsesloven, jf. dog stk. 2 og 3.

Den almindelige forældelsesfrist er efter forældelseslovens § 3, stk. 1, på 3 år, hvilket svarer til forældelsesfristen efter artikel 10, stk. 1, 1985-direktivet. Forældelsesfristen kan efter forældelseslovens § 3, stk. 2, suspenderes ved utilregnelig uvidenhed om kravet.

Efter produktansvarslovens § 14, stk. 2, indtræder forældelse af krav mod producenten i henhold til lovens § 6, stk. 1, senest 10 år efter den dag, da producenten bragte det skadevoldende produkt i omsætning.

Bestemmelsen fastlægger således en absolut forældelsesfrist på 10 år for krav omfattet af produktansvarsdirektivet. Det skyldes, at 1985-direktivets artikel 11 bestemmer, at medlemsstaterne i deres lovgivning skal fastsætte, at skadelidtes rettigheder i henhold til direktivet ophører 10 år efter den dag, da producenten har bragt det produkt, der har forårsaget skaden, i omsætning, medmindre skadelidte inden for dette tidsrum har anlagt retssag mod denne. § 14, stk. 2, adskiller sig herved fra forældelsesloven, hvorefter den absolutte forældelsesfrist ved bl.a. personskade er 30 år efter den skadevoldende handling ophør. De absolutte forældelsesfrister i forældelsesloven, herunder den 30-årige frist ved personskade, gælder som udgangspunkt også på produktansvarslovens område, men på grund af 1985-direktivets artikel 11 med den undtagelse, at den 10-årige absolutte forældelsesfrist i alle tilfælde gælder for produktansvaret efter loven, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, L 166 som fremsat, side 5675.

Bestemmelsen i produktansvarslovens § 14, stk. 2, indebærer, at de absolutte forældelsesfrister efter forældelseslovens § 3, stk. 3, ikke finder anvendelse på krav efter produktansvarsloven. Produktansvarslovens § 14, stk. 2, gælder ikke for krav mod melleghandleren efter produktansvarslovens §§ 10 eller 10 a eller for krav efter dansk rets almindelige regler om erstatning i eller uden for kontrakt, jf. produktansvarslovens § 13, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, L 166 som fremsat, side 5698.

Det fremgår af produktansvarslovens § 14, stk. 3, at forældelseslovens § 12, stk. 2, og kapitel 6 kun gælder for erstatningskrav for produktskade efter loven, i det omfang forældelse ikke forinden indtræder eller er indtrådt efter § 14, stk. 2.

Forældelseslovens § 12, stk. 2, og kapitel 6 giver i visse tilfælde fordringshaver en tillægsfrist, efter at der er sket en foreløbig afbrydelse. § 14, stk. 3, indebærer, at denne tillægtsfrist kun gælder, kun gælder, for så vidt angår krav omfattet af produktansvarsdirektivet, i det omfang forældelse ikke indtræder eller er indtrådt som følge af, at der er forløbet 10 år fra den dag, da producenten har bragt det pågældende produkt i omsætning. Baggrunden herfor er, at de tillægsfrister, der gælder efter forældelsesloven, ellers ville kunne medføre en udvidelse af forældelsesfristen for en producents ansvar udover den 10-årsfrist, som gælder efter artikel 11 i 1985-direktivet, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, L 166 som fremsat, side 5675.

2.14.2. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF

Det følger af produktansvarsdirektivets artikel 16, stk. 1, 1. pkt., at medlemsstaterne skal sikre, at der gælder en forældelsesfrist på tre år for anlæggelse af søgsmål med krav om erstatning for skader, der falder ind under direktivets anvendelsesområde.

Forældelsesfristen løber efter direktivets artikel 16, stk. 1, 2. pkt., fra den dag, hvor skadelidte fik eller med rimelighed burde have fået kendskab til samtlige af de omstændigheder, der opregnes i bestemmelsen.

Disse omstændigheder omfatter skaden (stk. 1, litra a), defekten (stk. 1, litra b) og identiteten af den relevante erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig for skaden i henhold til artikel 8 (stk. 1, litra c).

Direktivets artikel 16, stk. 2, fastslår, at national ret, der regulerer suspensionen eller afbrydelsen af den i stk. 1 omhandlede forældelsesfrist, ikke berøres af direktivet.

Efter direktivets artikel 17, stk. 1, 1. pkt., sikrer medlemsstaterne, at en skadelidt ikke længere har ret til erstatning i henhold til direktivet ved udløbet af en periode på 10 år, medmindre den skadelidte i mellemtiden har anlagt sag mod en erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig i henhold til artikel 8.

I artikel 17, stk. 1, 2. pkt., opregnes de tidspunkter, hvor den 10-årige periode løber fra. Perioden løber efter artikel 17, stk. 1, litra a, fra den dato, hvor det defekte produkt, der forårsagede skaden, blev bragt i omsætning eller taget i brug, eller efter artikel 17, stk. 1, litra b, den dato hvor et væsentligt ændret produkt blev gjort tilgængeligt på markedet eller taget i brug efter dets væsentlige ændring.

Artiklen skal ses i lyset af, at produkter ældes over tid, og at der løbende udvikles højere sikkerhedsstandarder, efterhånden som det videnskabelige og teknologiske niveau forbedres, hvorfor det ikke er rimeligt at pålægge fabrikanterne ansvar for defekter ved deres produkter i en ubegrænset periode, jf. præambelbetragtning 57 til produktansvarsdirektivet.

Det fremgår af artikel 17, stk. 2, at hvis en skadelidt ikke har kunnet anlægge sag inden for 10 år efter de datoer, der er omhandlet i stk. 1, på grund af en

personskades latenstid, har skadelidte, uanset stk. 1, ikke længere ret til erstatning i henhold til direktivet efter udløbet af en periode på 25 år, medmindre skadelidte i mellemtiden har anlagt sag mod en erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig i henhold til artikel 8.

Artikel 17, stk. 2, sikrer, at erstatning for skader forårsaget af et defekt produkt forlænges til 25 år i tilfælde, hvor symptomerne på en personskade ifølge lægelig dokumentation er lang tid om at vise sig, således at muligheden for erstatning ikke unødigt begrænses, jf. præambelbetragtning 57 til produktansvarsdirektivet.

2.14.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
Produktansvarsdirektivet indeholder i artikel 16 og 17 regler om forældelsesfrister og udløbsfrister i sager om produktansvar.

Det foreslås i overensstemmelse med artikel 16, stk. 1, at der gælder en forældelsesfrist på tre år for anlæggelse af søgsmål med krav om erstatning for skader, der falder ind under lovens anvendelsesområde, og at forældelsesfristen løber fra den dag, hvor skadelidte fik eller med rimelighed burde have fået kendskab til skaden, defekten og identiteten af den relevante erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig for skaden i henhold til §§ 7-9.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at der vil gælde en forældelsesfrist på 3 år for anlæggelse af sager om produktansvar efter loven, og at denne vil løbe fra det tidspunkt, hvor skadelidte opnår kendskab til skaden, defekten og identiteten af den relevante erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig for skaden i henhold til §§ 7-9.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 14, stk. 1.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 16, stk. 2, at forældelsesfristen efter stk. 1 suspenderes eller afbrydes efter reglerne i forældelsesloven.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at forældelsesfristen skal forstås i overensstemmelse med forældelseslovens regler om afbrydelse og suspension, medmindre andet fremgår af lovforslaget.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retsstilling, der følger af produktansvarslovens § 14, stk. 1.

Det foreslås i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 17, stk. 1, 1. pkt., at en skadelidt ikke længere har ret til erstatning i henhold til denne lov ved udløbet af en periode på 10 år, medmindre den skadelidte i mellemtiden har anlagt sag mod en erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig i henhold til §§ 7-9, jf. dog stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at der indføres en tidsmæssig begrænsning af erhvervsdrivendes produktansvar efter lovforslaget på 10 år, efter hvis udløb skadelidte ikke længere vil kunne gøre et erstatningskrav gældende, medmindre der forinden er anlagt en sag mod en ansvarlig erhvervsdrivende. Forslaget vil således ikke berøre krav, der behandles i verserende sager, jf. præambelbetragtning 57 til produktansvarsdirektivet. Den 10-årige udløbsfrist vil gælde uanset det tidspunkt, hvor skadelidte fik eller med rimelighed burde have fået kendskab til skaden, defekten og identiteten af den relevante erhvervsdrivende.

Henvisningen til stk. 2 vil indebære, at der for personskader, der først viser sig efter en periode, vil gælde en længere udløbsfrist på 25 år, hvis skadelidte ikke har kunne anlægge sag inden for 10 år, jf. stk. 1, medmindre skadelidte i mellemtiden har anlagt sag mod en ansvarlig erhvervsdrivende.

Det foreslås videre i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 17, stk. 1, 2. pkt., at den 10-årige periode løber fra den dato, hvor det defekte produkt, der forårsagede skaden, blev bragt i omsætning eller taget i brug, eller for så vidt angår et væsentligt ændret produkt, den dato, hvor dette produkt blev gjort tilgængeligt på markedet eller taget i brug efter dets væsentlige ændring.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at 10-årsfristen regnes fra enten den dag, hvor et produkt eller et væsentligt ændret produkt efter dets ændring blev gjort tilgængeligt på markedet eller taget i brug.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 14, stk. 2, 1. pkt., dog således at forslaget vil omfatte væsentligt ændrede produkter, og at krav ikke alene vil bortfalde 10 år efter at et produkt eller et væsentligt ændret produkt bringes i omsætning, men også når disse produkter tages i brug.

Endelig foreslås det i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 17, stk. 2, at hvis en skadelidt ikke har kunnet anlægge sag inden for

10 år efter de datoer, der er omhandlet i stk. 1, på grund af en personskades latensid, har skadelidte ikke længere ret til erstatning i henhold til denne lov efter udløbet af en periode på 25 år, medmindre skadelidte i mellemtiden har anlagt sag mod en erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig i henhold til §§ 7-9.

Den foreslåede bestemmelse vil fastsætte en udvidet absolut frist for erhvervsdrivendes produktansvar efter lovforslaget på 25 år i de tilfælde, hvor skadelidte på grund af en personskade, der først viser sig efter en længere periode, ikke har haft mulighed for at anlægge en sag inden for den almindelige 10-årige frist. Den udvidede udløbsfrist på 25 år vil udgøre en absolut og ufravigelig frist, der vil løbe uafhængigt af skadelidtes kendskab til skaden, defekten og identiteten af den relevante ansvarlige erhvervsdrivende.

Den foreslåede bestemmelse vil udvide den gældende absolutte forældelsesfrist på 10 år efter produktansvarslovens § 14, stk. 2, til 25 år i tilfælde af personskader, der først viser sig efter en længere periode.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til §§ 15 og 16.

2.15. Valgmuligheder ved gennemførelse af direktivet

2.15.1. Undtagelse fra ansvarsfrihed i forbindelse med udviklingsrisici

Produktansvarsdirektivets artikel 18 giver medlemsstaterne mulighed for at fastsætte og bevare regler om ansvarsfrihed i forbindelse med udviklings-skader, det vil sige skader, der ikke kunne opdages på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug, men hvor det på grund af den tekniske og videnskabelige udvikling på et senere tidspunkt bliver muligt at konstatere, at produktet lider af en defekt.

Direktivets artikel 18, stk. 1, indeholder, uanset ansvarsfritagelsen for udviklingsskader i direktivets artikel 11, stk. 1, litra e, en mulighed for medlemsstaterne til i deres retssystemer at bevare eksisterende foranstaltninger, ifølge hvilke erhvervsdrivende er ansvarlige, selv om de beviser, at den objektive videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug, eller i den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol, ikke var af en sådan art, at defekten kunne opdages. Det fremgår videre af bestemmelsen, at enhver medlemsstat, der ønsker at opretholde foranstaltninger i overensstemmelse hermed, meddeler Kommissionen teksten til foranstaltningerne senest den 9. december 2026, og at Kommissionen underretter de øvrige medlemsstater herom.

1985-direktivet indeholder i artikel 15, litra b, en mulighed om at undlade at medtage ansvarsfritagelsen for udviklingsskader. Justitsministeriet vurderede i forbindelse med fremsættelsen af produktansvarsloven i 1989 ikke, at der var grundlag for at medtage en generel regel om ansvar for udviklingsskader, hvilket blev begrundet i, at det på fremsættelsestidspunktet alene var Luxembourg, der havde fremsat et forslag om ansvar herfor, jf. Folketingstidende, 1988-89, tillæg A, spalte 1604.

Idet der i dansk ret ikke findes undtagelser til ansvarsfrihed i forbindelse med udviklingsskader, foreslås muligheden efter direktivets artikel 18, stk. 1, ikke udnyttet.

Efter direktivets artikel 18, stk. 2, kan medlemsstaterne uanset artikel 11, stk. 1, litra e, i deres retssystemer indføre eller ændre foranstaltninger, ifølge hvilke erhvervsdrivende er ansvarlige, selv om de beviser, at den objektive videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug, eller i den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol, ikke var af en sådan art, at defekten kunne opdages. Foranstaltningerne skal i henhold til artikel 18, stk. 3, være begrænset til specifikke produktkategorier (litra a), begrundet i mål af samfundsmæssig interesse (litra b), og forholdsmæssige, således at forstå at de er egnede til at sikre opfyldelsen af de tilsigtede mål og ikke går ud over, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål (litra c).

Justitsministeriet har overvejet muligheden for at indføre en undtagelse fra ansvarsfrihed i forbindelse med udviklingsskader. Det er imidlertid vurderet, at der ikke foreligger tilstrækkelige grunde til at fravige hovedreglen om ansvarsfrihed.

Justitsministeriet har lægt vægt på, at undtagelse fra ansvarsfrihed i forbindelse med udviklingsskader vil indebære, at ansvarlige erhvervsdrivende kan pålægges ansvar for skader, som på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning, ikke var mulige at forudse eller undgå, selv ved anvendelse af det mest avancerede niveau af tilgængelig viden. En sådan retsstilling vil efter Justitsministeriets vurdering kunne hæmme innovationen og den teknologiske udvikling, navnlig på områder, hvor der sker hurtige forskningsmæssige fremskridt, og hvor risikoen for defekter, herunder ukendte bivirkninger, er særlig vanskelig at afdække.

En undtagelse fra ansvarsfrihed i forbindelse med udviklingsskader vil derudover medføre en væsentlig udvidelse af produktansvaret og dermed forøgede økonomiske konsekvenser for erhvervslivet, som bl.a. vil skulle afholde højere forsikringsomkostninger. Disse hensyn skal naturligvis afvejes over for hensynet til forbrugernes berettigede forventning om at kunne opnå erstatning for skader forårsaget af defekte produkter. Undtagelsen for ansvarsfrihed i forbindelse med udviklingsrisici udgør en vis indskrænkelse i skadelidtes mulighed for at opnå erstatning. Indskrænkelsen er dog begrænset, idet bestemmelsen om ansvarsfrihed i forbindelse med udviklingsrisici kun finder anvendelse i begrænset omfang. Det følger således af EU-Domstolens praksis, at producenter alene kan fritages for ansvar, hvis vedkommende kan godtgøre, at det ikke var muligt at opdage defekten på grundlag af den objektive videnskabelige og tekniske viden på det mest avancerede niveau, som ikke er begrænset til den pågældende industrisektor, på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning, jf. herved sag C-300/95, Kommissionen mod Storbritannien og Irland, præmis 26. Hertil kommer, at bestemmelsen om ansvarsfrihed i forbindelse med udviklingsrisici kun sjældent finder anvendelse i praksis. Kommissionens oplysninger viser, at bestemmelsen kun har ført til ansvarsfrihed i 4 pct. af de sager, hvor bestemmelsen er blevet påberåbt (SWD(2022) 316 final af 28. september 2022, s. 21). Det vurderes, at ansvarsfrihedsgrundens begrænsede anvendelsesområde sikrer den rette balance mellem forbrugerrettigheder og hensynet til innovation. En bevarelse af ansvarsfrihedsgrunden vil i den forbindelse bidrage til, at forbrugerne får adgang til teknologisk avancerede produkter, uden at høje forsikringsomkostninger potentielt medfører prisstigninger.

Endelig er der blevet lagt vægt på, at et fravalg af undtagelsen til ansvarsfrihed sikrer overensstemmelse med retsstillingen i langt de fleste andre EU-lande. Dette understøtter lige konkurrencevilkår for danske virksomheder, ligesom det undgås, at dansk erhvervsliv stilles ringere end deres europæiske konkurrenter. Det fremgår i den forbindelse af Kommissionens konsekvensvurdering af direktivforslaget (SWD(2022) 316 final af 28. september 2022, s. 21), at Luxembourg og Finland helt har undtaget at indføre ansvarsfrihed for udviklingsskader. Spanien, Frankrig og Ungarn har valgt at undtage ansvarsfriheden for visse produktkategorier. Undtagelsen fra ansvarsfrihed omfatter i Spanien lægemidler og fødevarer, i Frankrig humane produkter, herunder blod, og i Ungarn lægemidler.

Med lovforslaget foreslås det at videreføre den gældende retstilstand, hvorefter en ansvarlig erhvervsdrivende ikke er ansvarlig for produktskader, der skyldes, at den objektive videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt,

hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug eller i den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol, ikke var af en sådan art, at defekten kunne opdages.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes at medføre begrænsede økonomiske konsekvenser for det offentlige på maksimalt 0,1 mio. kr. årligt, idet forslaget forventes at medføre en begrænset sagstilgang ved domstolene. Eventuelle begrænsede merudgifter for det offentlige vil kunne afholdes inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske ramme.

Lovforslagets § 17, hvorefter domme afsagt af henholdsvis landsretterne og Højesteret skal offentliggøres i Domsdatabasen, vurderes derudover at medføre implementeringskonsekvenser for domstolene, idet domstolenes systemer vil skulle indrettes på en måde, der gør det muligt at fremsøge og offentliggøre afgørelser om produktansvar. De begrænsende merudgifter forbundet med denne tilretning vurderes at kunne afholdes inden for domstolenes eksisterende økonomiske ramme.

Lovforslaget vurderes ikke i øvrigt at have økonomiske konsekvenser eller implementeringskonsekvenser for det offentlige.

Lovforslaget vurderes at være i overensstemmelse med de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning, i det omfang principperne er relevante. Reglerne er så vidt muligt udformet klart og enkelt, jf. princip 1, ligesom der i lovforslaget anvendes allerede kendte begreber fra anden lovgivning, jf. princip 4. Endelig vil den eksisterende offentlige infrastruktur i form af Domsdatabasen anvendes til offentliggørelse af domme, hvilket er i overensstemmelse med princip 6.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Det forventes, at der vil være visse adfærdsvirkninger forbundet med lovforslaget. Disse vil bestå i, at virksomheder må forventes at indhente og opbevare større mængder af data og oplysninger om deres produkter med henblik på at reducere risikoen for fremtidige erstatningskrav. Lovforslaget vurderes i øvrigt ikke at medføre direkte administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Derudover, vil udvidelsen af kredsen af ansvarlige erhvervsdrivende med produktansvar give skadelidte bedre mulighed for at opnå erstatning, hvilket

vil medføre øvrige efterlevelseseffekter for de ansvarlige erhvervsdrivende. For de ansvarlige erhvervsdrivende, der har en ansvarsforsikring, forventes lovforslaget at kunne medføre en mindre stigning i den årlige forsikringspræmie. De ansvarlige erhvervsdrivende, der ikke har en ansvarsforsikring, vil selvstændigt skulle betale erstatning til skadelidte. Det har grundet datamæssige hensyn ikke været muligt at afdække den samlede virksomhedspopulation.

Det er ikke Justitsministeriets umiddelbare forventning, at de øvrige efterlevelseseffekter vil overstige bagatelgrænsen på 10 mio. kr. De øvrige efterlevelseseffekter vil dog blive nærmere kvantificeret parallelt med den offentlige høring. Lovforslaget vurderes ikke at medføre yderligere efterlevelseseffekter.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgere.

6. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have klimamæssige konsekvenser.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have miljø- og naturmæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget implementerer Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF, EU-Tidende 2024, L af 18. november 2024. Produktansvarsdirektivet skal være gennemført i national lovgivning senest den 9. december 2026.

Produktansvarsdirektivet medfører totalharmonisering, medmindre andet konkret fremgår af direktivets enkelte bestemmelser. Det indebærer, at medlemsstaterne alene på enkelte områder har valgfrihed i forbindelse med implementeringen heraf.

Lovforslaget er som udgangspunkt udtryk for en direktivnær implementering, og de regulatoriske valgmuligheder i direktivet udnyttes ikke. Dog foreslås det at opretholde de særlige danske regler om mellemhandleransvar og -hæftelsesansvar inden for direktivets rammer, hvilket er udtryk for regulering, der går videre end reglerne i direktivet. Der henvises til lovforslagets § 8 om distributørers selvstændige ansvar og § 9 om distributørers hæf-

telsesansvar samt bemærkningerne hertil. Den foreslåede opretholdelse af disse regler er begrundet i hensynet til at sikre et tilstrækkeligt niveau af forbrugerbeskyttelse.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 9. januar til den 6. februar 2026 (28 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, Samtlige byretter, Advokatrådet, Advokatsamfundet, Akademikerne, Aktive Forbrugere, Ankenævnet for Forsikring, APPLiA Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdsmiljørådet, AutoBranchen Danmark, Autobranchens Handels- og Industriforening (AUTIG), Brancheforeningen Dansk Luftfart, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, Brancheforeningen LEG, Brancheforum Digitale Medier, Branchen ForbrugerElektronik, Business Danmark, Certificerende Organers Forum, COOP amba, Copenhagen Business School, Juridisk Institut, DAFINA, DANAK – Den Danske Akkrediteringsfond, Danish Seafood Association, Dansk Annoncørforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Bilbrancheråd, Dansk Bilforhandler Union, Dansk Byggeri, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS), Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Markedsføring, Dansk Standard, Danske Advokater, Danske Cykelhandlere, Danske Medier, Danske Regioner, DANVA, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Den Sociale Retshjælps Fond, Det Ethiske Råd, Det Kriminalpræventive Råd, Digitaliseringsstyrelsen, DM&E, DM&T, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, DSK – De Samvirkende Købmænd, Ejendomsforeningen Danmark, Elektronikbranchen i Danmark, Evida, Experian A/S Danmark, FAGA, Finans Danmark, Finans og Leasing, Finansrådet, Forbrugerklagenævnet, Forbrugerlaboratoriet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet Tænk, Forenede Danske Motorejere (FDM), Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Platformsøkonomi i Danmark (FDP), Forsikring og Pension, Forsyningstilsynet, Green Power Denmark, Helsebranchens Leverandørforening, HK-Landsklubben Danmarks Domstole, Håndværksrådet, Ingeniørforeningen i Danmark, IT-Branchen, Kommunernes Landsforening (KL), Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Kosmetik- og Hygiejnebranchen, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet, Det Juridiske Fakultet, Landbrug og Fødevarer, Landsorganisationen i Danmark, Lægemedelindustriforeningen, Medicoindustrien, MERK Danmark, Mobility Denmark, Mærkevareleverandørerne (MLDK), Nævnenes Hus, Retspolitisk Forening, Rigsombudsmanden i Grønland, Salling Group, Sik-

kerhedsbranchen, SMVdanmark, Syddansk Universitet, Juridisk Institut, TEKNIQ Arbejdsgiverne, Teknologisk Institut, Teleindustrien, TÜV Nord Danmark ApS, UL International Demko A/S, Varefakta, VELTEK, Aalborg Universitet, Juridisk Institut, Aarhus Retshjælp og Aarhus Universitet, Juridisk Institut.

10. Sammenfattende skema		
	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen.	Forslaget vurderes at medføre begrænsede offentlige udgifter på højst 0,1 mio. kr. årligt som følge af en mindre stigning i sagstilgangen ved domstolene. Eventuelle merudgifter kan afholdes inden for Justitsministeriets eksisterende ramme.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen.	Kravet om offentliggørelse af domme afsagt af landsretterne og Højesteret i henhold til lovforslaget på medfører visse implementeringskonsekvenser for det offentlige. Udgifterne til systemtilpasninger af Domsdatabasen forventes at kunne afholdes inden for domstolenes eksisterende ramme.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen.	Udvidelsen af kredsen af ansvarlige erhvervsdrivende med produktansvar styrker skadelidtes mulighed for at opnå erstatning, hvilket vil medføre økonomiske konsekvenser for de ansvarlige erhvervsdrivende. For de ansvarlige erhvervsdrivende, der har en ansvarsforsikring, forventes lovforslaget i den forbindelse at medføre en mindre stigning i den årlige forsikringspræmie. De ansvarlige erhvervsdrivende, der ikke har en ansvarsforsikring, vil selvstændigt skulle betale erstatning til skadelidte. Endelig vil en øgning af antallet af retssager og de omkostninger, der er herved,

UDKAST

		medføre økonomiske konsekvenser for erhvervslivet. Det er ikke Justitsministeriets umiddelbare forventning, at de øvrige efterlevelsesefterskænkninger vil overstige bagatelgrænsen på 10 mio. kr. De øvrige efterlevelsesefterskænkninger vil dog blive nærmere kvantificeret parallelt med den offentlige høring. Lovforslaget vurderes ikke at medføre yderligere efterlevelsesefterskænkninger.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen.	Der vurderes ikke at være direkte administrative konsekvenser forbundet med lovforslaget. Virksomheder må dog forventes at indhente og opbevare større mængder af data og oplysninger om deres produkter med henblik på at reducere risikoen for fremtidige erstatningskrav, hvilket er udtryk for adfærdsskiftninger forbundet med lovforslaget.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen.	Ingen.
Klimamæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten	<p>Lovforslaget implementerer Europa-Parlamentets og rådets direktiv (EU) 2024/2853 af 23. oktober 2024 om produktansvar og om ophævelse af Rådets direktiv 85/374/EØF, EU-tidende 2024, L af 18. november 2024. Direktivet skal være gennemført i national lovgivning senest den 9. december 2026.</p> <p>Direktivet medfører totalharmonisering, medmindre andet konkret fremgår af direktivets enkelte bestemmelser. Det indebærer, at medlemsstaterne alene på enkelte områder har valgfrihed i forbindelse med implementeringen heraf.</p>	

UDKAST

	Lovforslaget er som udgangspunkt udtryk for en direktivnær implementering af direktivet, og de regulatoriske valgmuligheder i direktivet udnyttes ikke.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	Ja	Nej
	X	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Det fremgår af produktansvarslovens § 1, at loven gælder for det ansvar, der påhviler en erhvervsdrivende for skade forårsaget af en defekt ved et produkt, der er produceret eller leveret af denne (produktskade).

Efter produktansvarslovens § 15 gælder loven ikke for skader, der er omfattet af lov nr. 332 af 19. juni 1974 om erstatning for atomskader (nukleare skader).

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 1, stk. 1, at loven finder anvendelse på erhvervsdrivendes ansvar for skade forårsaget af defekte produkter, der er bragt i omsætning eller taget i brug, og for erstatning for sådan skade, jf. dog stk. 2 og 3.

Den foreslåede bestemmelse fastslår lovens anvendelsesområde. Bestemmelsen vil medføre, at erhvervsdrivende kan gøres ansvarlige for skader, der skyldes et defekt produkt, som er bragt i omsætning eller taget i brug, hvis lovens øvrige betingelser er opfyldt.

Ansvarsgrundlaget vil efter loven være objektivt, medmindre andet fremgår, hvilket indebærer, at en erhvervsdrivende vil kunne drages til ansvar, uanset om den erhvervsdrivende har handlet uagtsomt eller ej. Hermed vil loven sikre en rimelig fordeling af ansvaret for de risici, som moderne teknisk produktion indebærer.

Begrebet »erhvervsdrivende« vil omfatte en fabrikant af et produkt eller en komponent, en udbyder af en relateret tjeneste, en bemyndiget repræsentant, en importør, en udbyder af distributionstjenester eller en distributør, jf. nærmere definitionen heraf i lovforslagets § 3, nr. 15, og bemærkningerne hertil.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være en betingelse for lovens anvendelse, at der foreligger en defekt ved produktet, og at denne defekt har forårsaget skade, jf. definitionen af »defekt« i lovforslagets § 6 og bemærkningerne hertil. Forslaget vil derudover indebære, at begrebet »skade« præciseres i forhold til den gældende produktansvarslov til også at omfatte psykisk skade, ligesom begrebet også vil omfatte visse former for data. Derudover vil skade på ejendele, der både benyttes privat og i erhvervsmæssig

sammenhæng være omfattet. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 5 og bemærkningerne hertil.

Begrebet »produkt« vil omfatte enhver løsøregenstand, uanset om genstanden er integreret i eller forbundet med en anden løsøregenstand eller en fast ejendom, herunder elektricitet, digitale råmaterialer og software. Med forslaget vil anvendelsesområdet for produktansvar dermed også omfatte produkter i form af digitale produktionsfiler, software og softwarekomponenter, herunder AI. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være en betingelse for lovens anvendelse, at det pågældende produkt er bragt i omsætning eller taget i brug.

Et produkt vil anses for at være bragt i omsætning ved dets første tilgængeliggørelse på EU-markedet, hvilket omfatter enhver levering af et produkt med henblik på distribution, forbrug eller anvendelse på EU-markedet som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

Et produkt vil anses for at være taget i brug ved den første anvendelse af et produkt i Unionen som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag, eller under omstændigheder, hvor dette produkt ikke er blevet bragt i omsætning inden dets første anvendelse. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 9, og bemærkningerne hertil.

Det foreslåede § 1, stk. 1, gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 1 og artikel 2, stk. 1.

Det foreslås i § 1, stk. 2, at loven ikke finder anvendelse på gratis open source-software, der er udviklet eller leveret uden for rammerne af kommerciel aktivitet.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at sikre, at innovation og forskning, som ofte drives af open source-miljøer, ikke hæmmes af produktansvarsregler, jf. præambelbetragtning 14 til produktansvarsdirektivet.

Ved »gratis open source-software« forstås software, hvor kildekoden deles åbent, og hvor brugere frit kan tilgå, bruge, ændre og omfordele softwaren eller ændrede versioner heraf. Sådant software er derudover underlagt licenser, der gør det muligt for alle at køre, kopiere, distribuere, studere, ændre og forbedre softwaren, jf. direktivets præambelbetragtning 14.

Loven vil efter den foreslåede bestemmelse ikke finde anvendelse på gratis open source-software, der er udviklet eller leveret uden for rammerne af en kommerciel aktivitet, eftersom produkter, der er udviklet eller leveret på en sådan måde, per definition ikke bringes i omsætning, jf. præambelbetragtning 14 til direktivet. Det følger videre af præambelbetragtningen, at non-profitorganisationers levering af gratis open source-software eksempelvis ikke anses for at finde sted i en erhvervsmæssig sammenhæng, medmindre en sådan levering finder sted som led i en kommerciel aktivitet.

Bestemmelsen vil i overensstemmelse hermed medføre, at udvikling af eller bidrag til sådan software ikke anses for at være gjort tilgængelig på markedet, medmindre dette sker som led i en kommerciel aktivitet.

Loven vil i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 14 derimod finde anvendelse i tilfælde, hvor gratis open source-software leveres mod betaling eller for personoplysninger, der ikke udelukkende anvendes til at forbedre softwarens sikkerhed, kompatibilitet eller interoperabilitet, idet sådan levering sker som led i en kommerciel aktivitet.

Det foreslåede § 1, stk. 2 gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 2, stk. 2.

Det foreslås i § 1, stk. 3, at loven ikke finder anvendelse på skader som følge af nukleare ulykker, hvis ansvaret for sådanne skader er omfattet af lov om erstatning for atomskader (nukleare skader).

Den foreslåede bestemmelse vil sikre, at der undgås overlap mellem produktansvarsloven og regler om ansvar for atomskader, som indeholder en særskilt og udtømmende regulering af ansvaret på dette område. Ansvarsspørgsmål ved nukleare ulykker vil således skulle afgøres efter de relevante konventioner og den nationale lovgivning, der gennemfører disse. I dansk ret er erstatningsansvaret for atomskader reguleret i lov om erstatning for atomskader, jf. lovbekendtgørelse nr. 993 af 9. september 2014, der bl.a. gennemfører og ratificerer Pariskonventionen om ansvar over for tredje-
mand på den nukleare energis område, Tillægskonventionen og senere ændringsprotokoller. Begge konventioner er OECD-konventioner.

Det foreslåede § 1, stk. 3, gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 2, stk. 3.

Til § 2

Det fremgår af produktansvarslovens § 12, at loven ikke ved forudgående aftale kan fraviges til skade for skadelidte eller den, som indtræder i skadelidtes krav. For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.2.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 2, at en erhvervsdrivendes ansvar i henhold til denne lov ikke ved aftale eller lov kan begrænses eller fraviges til skade for skadelidte.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at sikre, at skadelidte altid er omfattet af det beskyttelsesniveau, som følger af lovforslaget.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at ansvarsfraskrivelser og begrænsninger af det ansvar, der følger af loven, ikke vil have retsvirkning. Der vil således ikke gyldigt kunne aftales vilkår, som stiller skadelidte ringere end efter lovens regler. Som eksempler kan nævnes en erhvervsdrivendes almindelige salgs- og leveringsbetingelser, hvori det anføres, at køberen bærer risikoen for skader forårsaget af produktet, eller at sælgerens ansvar er begrænset til en vis beløbsgrænse.

Begrebet »skadelidte« skal efter den foreslåede bestemmelse forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 4, stk. 1, hvorefter begrebet omfatter enhver fysisk person, der lider skade forårsaget af et defekt produkt. Enhver aftale, der stiller skadelidte ringere, end hvad der følger af loven, vil således være omfattet af bestemmelsen. Den foreslåede bestemmelse vil derimod ikke omfatte erhvervsdrivendes ret til at indgå eksempelvis aftaler om ansvarsbegrænsninger og regresaftaler erhvervsdrivende imellem, hvis sådanne aftaler ikke er til skade for skadelidte.

Derudover vil det efter forslaget være muligt for en erhvervsdrivende at indgå aftaler med den, der indtræder i skadelidtes krav, hvis aftalen ikke begrænser den erhvervsdrivendes ansvar overfor skadelidte. Forslaget vil i den henseende udvide erhvervsdrivendes mulighed for at indgå aftaler med tredjemand i forhold til den gældende retsstilling.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 15.

Til § 3

Et produkt defineres i produktansvarslovens § 3, 1. pkt., som enhver løsøregenstand, hvad enten denne er forarbejdet eller er et naturprodukt, og uanset om genstanden er indføjjet som en bestanddel af en anden løsøregenstand eller en fast ejendom. Det fremgår videre af § 3, 2. pkt., at reglerne om produkter også omfatter elektricitet.

Det fremgår af produktansvarslovens § 4, stk. 1, at som producent anses den, der fremstiller et færdigt produkt, et delprodukt eller en råvare, den, der frembringer eller indsamler et naturprodukt, samt den, der ved at anbringe sit navn, mærke eller andet kendetegn på produktet udgiver sig for at være dets producent.

Efter produktansvarslovens § 4, stk. 2, anses som producent endvidere den, der som led i sin erhvervsvirksomhed indfører et produkt i EF med henblik på videresalg, udlejning, leasing eller anden form for omsætning. Bestemmelsen fastsætter, hvem der i lovens forstand anses som importør.

Det fremgår af produktansvarslovens § 4, stk. 3, at som mellemhandler anses den, som erhvervsmæssigt bringer et produkt i omsætning uden at anses som producent.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.3.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 3, *nr. 1*, at der ved »produkt« forstår enhver løsøregenstand, uanset om genstanden er integreret i eller forbundet med en anden løsøregenstand eller en fast ejendom, herunder elektricitet, digitale produktionsfiler, råmaterialer og software.

Begrebet skal efter den foreslåede bestemmelse fortolkes bredt og vil omfatte alle produkter, herunder f.eks. havestole, kræftmedicin, landbrugsprodukter og avancerede maskiner. Også uforarbejdede produkter som jordbrugsprodukter, husdyrprodukter, fiskeriprodukter mv. vil være omfattet af produktbegrebet. Det vil i den forbindelse ikke have nogen betydning, om produktet er fremstillet industrielt, håndværksmæssigt eller kunstnerisk. Derudover vil begrebet både omfatte såvel materielle som immaterielle produkter, jf. præambelbetragtning 13 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at komponenter, der er integreret i eller forbundet med en anden løsøregenstand, anses som produkter. En producent af en komponent vil dermed kunne blive ansvarlig for skade, forår-

saget af et defekt produkt, hvis skaden skyldes en defekt ved delproduktet. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 3, og bemærkningerne hertil, hvor begrebet komponent defineres.

En »løsøregenstand« vil efter den foreslåede bestemmelse omfatte ethvert produkt, hvad enten produktet er forarbejdet eller et naturprodukt. Med forslaget vil begrebet fortolkes bredere end, hvad der almindeligvis forstås ved en løsøregenstand, idet bl.a. løsøregenstande, der er indføjet som en bestanddel af en fast ejendom, også vil være omfattet. Skader på forbipasserende, der sker som følge af defekte byggematerialer, vil dermed være omfattet af produktansvaret efter lovforslaget.

Fast ejendom vil dog ikke anses som et produkt. Hvis en fast ejendom styrter sammen af andre årsager end defekt ved de materialer, der er anvendt ved byggeriet, og i den forbindelse volder skade, vil produktansvar efter loven dermed ikke kunne gøres gældende. Det vil eksempelvis være tilfældet, hvis skaden skyldes særlige forhold ved den grund, som ejendommen er opført på, en uheldig konstruktion eller et uheldigt valg af byggematerialer.

»Digitale produktionsfiler« er efter det foreslåede omfattet af produktbegrebet. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 2, og bemærkningerne hertil, hvor begrebet er defineret.

Det fremgår derudover af den foreslåede bestemmelse, at »software« er omfattet af produktbegrebet. Det foreslåede vil medføre, at operativsystemer, firmware, computerprogrammer, applikationer eller AI-systemer vil anses som produkter i lovens forstand. Software vil i den forbindelse både kunne bringes i omsætning som et selvstændigt produkt eller efterfølgende integreres i andre produkter som en komponent. Eksempelvis kan AI-systemer både være indbygget i en rengøringsrobot eller bringes i omsætning som et digitalt produkt i sig selv, som f.eks. en medicinsk sundhedsapp til en smartphone.

Software vil efter forslaget anses som et produkt, uanset leverings- eller brugs måde, og derfor uanset om softwaren lagres på en enhed, tilgås via et kommunikationsnetværk eller cloudteknologier eller leveres som led i en Software-as-a-Service-model, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 13.

Mange produkter indeholder digitale tjenester, som integreres eller forbindes med produktet på en måde, hvor fraværet af tjenesten vil forhindre produktet i at udføre en af sine funktioner, jf. produktansvarsdirektivets præam-

belbetragtning 17. Med forslaget vil det objektive ansvar efter lovforslaget også omfatte sådanne integrerede eller sammenkoblede digitale tjenester, som vil betragtes som komponenter i det produkt, som de er integreret i eller forbundet med, hvis de er under fabrikantens kontrol. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 3, og bemærkningerne hertil, hvor begrebet »relateret tjeneste« nærmere er defineret.

Produktbegrebet vil efter det foreslåede også omfatte elektricitet. Ansvar for en defekt ved elektricitet vil eksempelvis kunne blive aktuelt, hvis den elektricitet, der kommer ud af forsyningsnettet, har en for høj spænding.

Forslaget indebærer derudover, at produktbegrebet omfatter råmaterialer, hvilket bl.a. omfatter gas og vand, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 16.

Hvis et produkt ændres væsentligt, og herefter gøres tilgængeligt på markedet eller tages i brug, vil det anses for at være et nyt produkt. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 18, og bemærkningerne hertil, hvor begrebet »væsentlig ændring« defineres.

Tjenesteydelser vil efter det foreslåede ikke være omfattet af produktbegrebet. Afgrænsningen mellem tjenesteydelser og produkter vil dog ikke altid være skarp, idet tjenesteydelser i visse tilfælde vil udgøre en del af et produkts fremstillingsproces. Rene tjenesteydelser, hvor en erhvervsdrivendes ydelse alene består i f.eks. rådgivning eller bistand i form af eftersyn af et produkt, vil som helhed falde uden for produktbegrebets anvendelsesområde. Har en erhvervsdrivende imidlertid udført reparation af et produkt, hvor ydelsen består dels af en tjenesteydelse og dels af brug af nye reservedele, vil producenten af en reservedel, der volder skade på grund af en defekt, være ansvarlig efter lovforslaget. Skyldes skaden ikke en defekt ved de anvendte reservedele, men at reparatøren har begået fejl i forbindelse med udførelsen af arbejdet, vil dennes ansvar skulle bedømmes efter de almindelige erstatningsregler om professionsansvar.

Den foreslåede bestemmelse vil svare til den gældende retstilstand, dog således at det præciseres, at produktbegrebet også omfatter software, immaterielle produkter og råmaterialer. Derudover også digitale produktionsfiler være omfattet.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 1.

Det foreslås i § 3, *nr. 2*, at der ved en »digital produktionsfil« forstås en digital version af eller en digital skabelon for en løsøregenstand, der indeholder de funktionelle oplysninger, der er nødvendige for at fremstille en fysisk genstand ved at muliggøre automatiseret styring af maskiner eller værktøjer.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget til § 3, *nr. 1*, hvorefter produktbegrebet bl.a. omfatter digitale produktionsfiler.

Digitale produktionsfiler vil kunne bestå af digitale filer, der indeholder de funktionelle oplysninger, der er nødvendige for at fremstille en fysisk genstand ved at muliggøre automatiseret styring af maskiner eller værktøjer såsom boremaskiner, drejebænke, møller og 3D-printere, jf. præambelbetragtning 16 til produktansvarsdirektivet.

Forslaget vil sikre, at der kan statueres et produktansvar i tilfælde, hvor digitale produktionsfiler forårsager skade på grund af en defekt. F.eks. vil en defekt computerassisteret designfil, der anvendes til at skabe et 3D-printet produkt, der forårsager skade, medføre ansvar i henhold til lovforslaget, hvis filen udvikles eller leveres som led i en kommerciel aktivitet, jf. direktivets præambelbetragtning 16.

Digitale filer i almindelighed vil derimod ikke som udgangspunkt anses som produkter, idet sådanne filer ofte vil bestå af oplysninger, som ikke er omfattet af produktbegrebet. Produktansvarsreglerne vil derfor ikke finde anvendelse på indholdet af digitale filer såsom mediefiler eller e-bøger eller blot kildekoden for software, jf. direktivets præambelbetragtning 13.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, *nr. 2*.

Det foreslås i § 3, *nr. 3*, at der ved »relateret tjeneste« forstås en digital tjeneste, som er integreret i eller forbundet med et produkt på en sådan måde, at fraværet af denne tjeneste ville forhindre produktet i at udføre en eller flere af sine funktioner.

En tilsvarende definition af begrebet følger af artikel 2, *nr. 6* i dataforordningen.

Forslaget skal ses i sammenhæng med produktbegrebet samt komponentbegrebet, idet relaterede tjenester med lovforslaget vil anses som komponenter i det produkt, som de er integreret i eller forbundet med, hvis de er under

kontrol af fabrikanten af det pågældende produkt, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 17. Hermed vil en erhvervsdrivende kunne ifalde erstatningsansvar, hvis en defekt ved en relateret tjeneste forårsager skade.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at komponentbegrebet ikke alene omfatter fysiske genstande, men at også de digitale tjenester, der udgør en nødvendig forudsætning for, at produktet kan fungere efter hensigten, efter omstændighederne omfattes.

Ifølge produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 17 omfatter eksempler på relaterede tjenester kontinuerlig levering af trafikdata i et navigations-system, en sundhedsovervågningstjeneste, der er baseret på et fysisk produkts sensorer til sporing af brugerens fysiske aktivitet eller sundhedsparametre, en temperaturkontrolltjeneste, der overvåger og regulerer temperaturen i et intelligent køleskab, eller en stemmeassistenttjeneste, der gør det muligt at kontrollere et eller flere produkter ved hjælp af stemmekommandoer.

Internetadgangstjenester vil ikke være at anse for relaterede tjenester efter lovforslaget, da de ikke kan betragtes som en del af et produkt, som en fabrikant har kontrol over. Dog vil et produkt, der er baseret på internetadgangstjenester og ikke opretholder sikkerheden i tilfælde af tab af konnektivitet, anses for at være defekt, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 17.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 3.

Det foreslås i § 3, *nr. 4*, at der ved komponent forstås enhver materiel eller immateriel genstand, ethvert råmateriale eller enhver relateret tjeneste, som er integreret i eller forbundet med et produkt.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets produktbegreb, hvorefter genstande, der er integreret eller forbundet med en anden løsøregenstand eller en fast ejendom, herunder elektricitet, digitale produktionsfiler, råmaterialer og software, skal betragtes som produkter.

Begrebet »komponent« skal efter den foreslåede bestemmelse fortolkes bredt. Således vil eksempelvis både materielle genstande såsom mekaniske dele, råmaterialer og løsøregenstande og immaterielle komponenter såsom software og relaterede tjenester efter omstændighederne anses som komponenter. Det afgørende vil være, om genstanden er integreret eller forbundet

med et produkt. Komponentbegrebet vil således bl.a. omfatte alt fra en tromle i en vaskemaskine til en relateret tjeneste, såsom et navigationssystem i en selvkørende bil.

Efter lovforslaget vil en erhvervsdrivende, f.eks. en fabrikant af en komponent, kunne ifalde erstatningsansvar for en skade, som et produkt forvolder, hvis skaden skyldes en defekt ved den komponent, som fabrikanten har produceret.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 4.

Det foreslås i § 3, nr. 5, *litra a*, at der ved »fabrikantens kontrol« forstås, at fabrikanten af et produkt udfører eller, for så vidt angår tredjemands tiltag, tillader eller giver sit samtykke til i) integration, forbindelse eller levering af en komponent, herunder softwareopdateringer eller -opgraderinger, eller ii) ændring af produktet, herunder væsentlige ændringer.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en fabrikant efter lovforslaget anses for at have kontrol over et produkt, når fabrikanten selv foretager ændringer eller integrationer, forbindelse eller levering, eller hvor fabrikanten, når der er tale om tredjemands tiltag, tillader eller giver sit samtykke hertil.

En fabrikant vil ikke anses for at have givet samtykke til integration eller forbindelse alene ved at give teknisk mulighed for integration eller forbindelse, ved at anbefale visse mærker eller ved ikke at forbyde potentielle relaterede tjenester eller komponenter, jf. præambelbetragtning 18 til produktansvarsdirektivet.

Det foreslås videre i § 3, nr. 5, *litra b*, at der ved »fabrikantens kontrol« derudover forstås, at fabrikanten af et produkt har mulighed for at levere softwareopdateringer eller opgraderinger selv eller via en tredjepart.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at relaterede tjenester og andre komponenter, herunder softwareopdateringer og -opgraderinger, vil anses for at være inden for fabrikantens kontrol, hvis de er integreret i eller forbundet med et produkt eller leveres af fabrikanten, eller hvis fabrikanten tillader eller giver samtykke til, at de integreres, forbindes eller leveres af en tredjepart, f.eks. hvis fabrikanten af et intelligent husholdningsapparat giver samtykke til, at en tredjepart stiller softwareopdateringer til rådighed for fabrikantens apparat, eller hvis en fabrikant præsenterer en relateret tje-

neste eller komponent som en del af produktet, selv om den leveres af en tredjepart, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 18.

Den foreslåede definition i § 4, nr. 5, vil bl.a. have betydning for vurderingen af, hvorvidt et produkt anses for defekt, idet det med lovforslagets § 6, stk. 2, nr. 5, foreslås, at der i vurderingen heraf bl.a. skal lægges vægt på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug, eller, hvis fabrikanten bevarer kontrollen over produktet efter dette tidspunkt, det tidspunkt, hvor produktet har forladt fabrikantens kontrol.

Den foreslåede definition vil derudover bl.a. have betydning for, om en erhvervsdrivende kan ifalde ansvar for produktskader forårsaget af defekte komponenter, idet det efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1, vil være en betingelse herfor, at komponenten er integreret i eller forbundet med et produkt, som fabrikanten har kontrol over.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 5.

Det foreslås i § 3, nr. 6, at der ved »data« forstår enhver digital repræsentation af handlinger, kendsgerninger eller oplysninger og enhver samling af sådanne handlinger, kendsgerninger eller oplysninger, herunder i form af lyd- eller videooptagelser eller audiovisuelle optagelser.

Den foreslåede definition er enslydende med definitionen af data i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/868 af 30. maj 2022 om europæisk datastyring og om ændring af forordning (EU) 2018/1724 (forordning om datastyring).

Data vil efter den foreslåede bestemmelse fortolkes bredt, og vil bl.a. omfatte digitale filer, herunder digitale dokumenter, lydoptagelser eller musikfiler, sensor- og aktivitetsdata, såsom skridt- og pulsmålere, browserdata, metadata og regneark.

Det bemærkes, at data efter Justitsministeriets opfattelse ikke i sig selv vil udgøre et produkt i lovforslagets forstand. Data vil dog efter omstændighederne kunne udgøre en integreret del af et produkt eller en tjeneste og vil i sådanne tilfælde kunne have betydning for et produkts sikkerhed.

Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. have betydning i forhold til lovforslagets skadesbegreb, idet ødelæggelse og beskadigelse af data, der ikke anvendes til erhvervsmæssige formål, vil være omfattet af de skadestyper, der-

efter lovforslaget kan kræves erstattet, jf. lovforslagets § 5, stk. 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 6.

Det foreslås i § 3, *nr. 7*, at der ved udtrykket »gøre tilgængelig på markedet« forstås enhver levering af et produkt med henblik på distribution, forbrug eller anvendelse på EU-markedet som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag.

Den foreslåede definition i § 3, *nr. 7*, er almindeligt anvendt i EU-regulering, der omhandler produkter. Den samme definition følger f.eks. af artikel 3, nr. 6 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/988 af 10. maj 2023 om produktsikkerhed i almindelighed, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1025/2012 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/1828 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/95/EF og Rådets direktiv 87/357/EØF.

Efter forslaget vil enhver levering af et produkt med henblik på distribution, forbrug eller anvendelse på EU-markedet, uanset om dette sker med eller uden vederlag, anses for at være gjort tilgængelig på markedet, hvis leveringen sker som led i en kommerciel aktivitet.

Udtrykket »som led i en kommerciel aktivitet« vil indebære, at leveringen skal være af økonomisk eller erhvervsmæssig karakter. Leveringen kan i den forbindelse både ske med eller uden vederlag. Eksempelvis vil reklameartikler, sponsoreringskampagner eller produkter, der er fremstillet med henblik på levering af en tjeneste finansieret med offentlige midler, være omfattet af bestemmelsen, da denne leveringsmåde er af økonomisk eller erhvervsmæssig karakter, jf. præambelbetragtning 26 til produktansvarsdirektivet.

Gratis og open source-software, hvor kildekoden deles åbent, og som udvikles eller leveres uden for en kommerciel sammenhæng, f.eks. i forskningsmiljøer eller af nonprofitorganisationer, vil ikke anses for at være gjort tilgængelig på markedet, idet leveringen ikke er erhvervsmæssig, jf. direktivets præambelbetragtning 14. Loven vil ikke finde anvendelse på sådan software, jf. lovforslagets § 1, stk. 2. Software, der leveres som led i en kommerciel aktivitet, herunder mod betaling eller mod personoplysninger, der ikke udelukkende anvendes til at forbedre softwarens sikkerhed, kompati-

tet eller interoperabilitet, vil derimod anses for at være gjort tilgængelige på markedet, jf. direktivets præambelbetragtning 14.

Produkter kan udformes, således at det er muligt at foretage efterfølgende ændringer af produktet gennem softwareopdateringer og opgraderinger. Hvis en væsentlig ændring foretages gennem en softwareopdatering eller -opgradering eller som følge af et AI-systems kontinuerlige læring, vil det væsentligt ændrede produkt anses for at være gjort tilgængeligt på markedet på det tidspunkt, hvor ændringen faktisk foretages, jf. direktivets præambelbetragtning 40.

Den foreslåede bestemmelse skal fortolkes i overensstemmelse med EU-retten. Det følger i den forbindelse af præambelbetragtning 21 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/988 af 10. maj 2023 om produktsikkerhed i almindelighed, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1025/2012 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/1828 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/95/EF og Rådets direktiv 87/357/EØF, som i artikel 3, nr. 6, indeholder en tilsvarende definition, at hvis der er tale om et produkt, der udbydes til salg online eller gennem andre former for fjernsalg, vil produktet anses for at være gjort tilgængeligt på markedet, hvis tilbuddet er målrettet slutbrugere i Unionen. Vurderingen vil bl.a. omfatte en undersøgelse af de geografiske områder, hvortil forsendelse er mulig, de tilgængelige sprog anvendt til tilbuddet eller bestillingen, betalingsmidler, brug af medlemsstatens valuta eller et domænenavn, der er registreret i en af medlemsstaterne. Det forhold, at den erhvervsdrivendes eller formidlernes websted kan tilgås i den medlemsstat, hvor slutbrugeren er etableret eller har hjemsted, vil dog ikke i sig selv være tilstrækkeligt til, at produktet anses for at være gjort tilgængeligt på det pågældende marked.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 7.

Det foreslås i § 3, nr. 8, at der ved udtrykket »bringe i omsætning« forstår den første tilgængeliggørelse af et produkt på EU-markedet.

Den foreslåede definition i § 3, nr. 8, er almindeligt anvendt i EU-regulering, der omhandler produkter. Den samme definition følger f.eks. af artikel 3, nr. 7, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/988 af 10. maj 2023 om produktsikkerhed i almindelighed, om ændring af Europa-Parla-

mentets og Rådets forordning (EU) nr. 1025/2012 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/1828 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/95/EF og Rådets direktiv 87/357/EØF.

Den foreslåede definition vil bl.a. have betydning for, hvilke produkter der er omfattet af lovforslagets anvendelsesområde, idet det fremgår af forslaget til § 1, stk. 1, at loven bl.a. finder anvendelse for defekte produkter, der er bragt i omsætning eller taget i brug. Hvad angår definitionen af, hvornår et produkt er taget i brug, henvises der til lovforslagets § 3, nr. 9, og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede bestemmelse skal derudover bl.a. ses i sammenhæng med lovforslagets definition af udtrykket »gøre tilgængelig på markedet«, som omfatter enhver levering af et produkt med henblik på distribution, forbrug eller anvendelse på EU-markedet som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

Med den foreslåede bestemmelse fastslås det, at alene den første tilgængiggørelse af et produkt på EU-markedet vil være omfattet af definitionen. Dette medfører, at efterfølgende overdragelser af produktet mellem eksempelvis distributører ikke medfører, at produktet på ny anses for at være bragt i omsætning.

Tidspunktet for, hvornår et produkt er bragt i omsætning, vil normalt være det tidspunkt, hvor produktet forlader fabrikantens kontrol, jf. præambelbetragtning 50 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 8.

Det foreslås i § 3, nr. 9, at der ved »ibrugtagning« forstår den første anvendelse af et produkt i Den Europæiske Union som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag, under omstændigheder, hvor dette produkt ikke er blevet bragt i omsætning inden dets første anvendelse.

Den foreslåede definition vil bl.a. have betydning for, hvilke produkter der er omfattet af lovforslagets anvendelsesområde, idet det fremgår af forslaget til § 1, stk. 1, at loven finder anvendelse for defekte produkter, der er bragt i omsætning eller taget i brug. Datoen for den første ibrugtagning er

derudover bl.a. vigtig, idet den har betydning for lovforslagets forældelsesfrister. Hvad angår definitionen af, hvornår et produkt er bragt i omsætning, henvises der til lovforslagets § 3, nr. 8, og bemærkningerne hertil.

Efter den foreslåede bestemmelse vil det være en betingelse for, at et produkt anses for at være taget i brug, at det er blevet anvendt som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker med eller uden vederlag. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

Begrebet ibrugtagning vil særligt være relevant for produkter, der ikke er bragt i omsætning inden deres første anvendelse, som det kan være tilfældet for elevatorer, maskiner eller medicinsk udstyr, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 26. Disse produkter vil efter omstændighederne kunne fremstilles eller installeres specifikt til en bestemt bruger eller et bestemt anvendelsessted, hvorfor de ikke bringes i omsætning i traditionel forstand. Ibrugtagning har for disse produkter fundet sted i det øjeblik, den første anvendelse i EU har været mulig.

Tidspunktet for et produkts ibrugtagning vil normalt være det tidspunkt, hvor produktet forlader fabrikantens kontrol, hvilket defineres i lovforslagets § 3, nr. 5.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 9.

Det foreslås i § 3, *nr. 10*, at der ved en »fabrikant« forstår enhver fysisk eller juridisk person, som a) udvikler, fremstiller eller producerer et produkt, b) får et produkt udformet eller fremstillet, eller som ved at anbringe sit navn, varemærke eller andre kendetegn på produktet præsenterer sig som dets fabrikant, eller c) udvikler, fremstiller eller producerer et produkt til eget brug.

Den foreslåede bestemmelse inddeler fabrikanter i tre undergrupper.

Definitionen vil efter § 4, nr. 10, litra a, for det første omfatte enhver fysisk eller juridisk person, som udvikler, fremstiller eller producerer et produkt. Forslaget vil omfatte enhver fabrikant, der direkte har deltaget i produktets fremstillingsproces, uanset om der er tale om en industriel eller håndværksmæssig produktion.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med definitionen af et produkt i § 3, nr. 1, som indebærer, at produktbegrebet skal fortolkes bredt. Således vil en udvikler eller en producent af software, herunder udbydere af AI-systemer

efter forslaget anses som en fabrikant, jf. præambelbetragtning 13 til produktansvarsdirektivet.

Definitionen vil efter § 4, nr. 10, litra b, derudover omfatte enhver fysisk eller juridisk person, som får et produkt fremstillet, eller som ved at anbringe sit navn, varemærke eller andre kendetegn på produktet præsenterer sig som dets fabrikant.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at fysiske og juridiske personer, der ikke selv udvikler, fremstiller eller producerer et produkt, men i stedet får dette fremstillet af en anden, vil anses som fabrikant.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være tilstrækkeligt til, at en fysisk eller juridisk person anses som fabrikant, at et produkt fremstår, som om det er produceret af vedkommende. Det afgørende vil være, om anbringelsen af navn, varemærke eller andre kendetegn på produktet generelt vil være egnet til at skabe indtryk af, at den pågældende er ansvarlig for produktet, jf. præambelbetragtning 36 til produktansvarsdirektivet. Dette vil gælde, uanset om skadelidte i det konkrete tilfælde måtte vide, at produktet faktisk er produceret af en anden. Som modstykke hertil kan nævnes tilfælde, hvor en virksomhed eksempelvis i reklameøjemed alene anfører sit navn og adresse på et produkt uden at give indtryk af at være fabrikant. I sådanne tilfælde vil virksomheden ikke anses som fabrikant.

Definitionen vil derudover efter § 4, nr. 10, litra c, omfatte enhver fysisk eller juridisk person, der udvikler, fremstiller eller producerer et produkt til eget brug. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at eksempelvis virksomheder, der producerer maskiner til intern anvendelse, vil anses som fabrikant heraf.

Det bemærkes, at enhver fysisk eller juridisk person, der ændrer et produkt væsentligt uden for fabrikantens kontrol og derefter gør det tilgængeligt på markedet eller tager det i brug, vil betragtes som fabrikant af dette produkt, jf. lovforslagets § 7, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

Det vil være en betingelse for alle kategorier af fabrikanter, at de handler som led i erhvervsvirksomhed.

Fabrikanter er efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1, objektivt ansvarlige for skader forårsaget af defekte produkter.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 10.

Det foreslås i § 3, *nr. 11*, at der ved »bemyndiget repræsentant« forstås enhver i Den Europæiske Union etableret fysisk eller juridisk person, som har modtaget en skriftlig fuldmagt fra en fabrikant til at handle på den pågældende fabrikants vegne i forbindelse med varetagelsen af specificerede opgaver.

Definitionen er almindeligt anvendt i EU-regulering, der omhandler produkter. En lignende definition følger f.eks. af artikel 3, nr. 12, i Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 2019/1020 af 20. juni 2019 om markedsovervågning og produktoverensstemmelse og om ændring af direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011 (markedsovervågningsforordningen).

En bemyndiget repræsentant vil efter det foreslåede omfatte enhver fysisk eller juridisk person, som er udpeget af fabrikanten til at handle på dennes vegne. Det afgørende vil være, at den bemyndigede repræsentant er etableret i EU, mens fabrikanten kan være etableret såvel i som uden for EU.

Den bemyndigede repræsentant vil handle på vegne af fabrikanten ud fra den fuldmagt, som den pågældende har modtaget fra fabrikanten.

Handelsrepræsentanter for fabrikanten, f.eks. autoriserede distributører eller agenter, vil ikke anses for at være bemyndigede repræsentanter.

Fabrikantens bemyndigede repræsentant vil efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 3, litra b, kunne ifalde produktansvar, hvis fabrikanten er etableret uden for EU.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 11.

Det foreslås i § 3, *nr. 12*, at der ved »importør« forstås enhver fysisk eller juridisk person, som bringer et produkt fra et tredjeland i omsætning på EU-markedet.

Den foreslåede definition i § 3, nr. 12, er almindeligt anvendt i EU-regulering, der omhandler produkter. Den samme definition følger f.eks. af artikel 3, nr. 9, i Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 2019/1020 af 20. juni 2019 om markedsovervågning og produktoverensstemmelse og om æn-

dring af direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011 (markedsovervågningsforordningen).

Den foreslåede definition skal ses i sammenhæng med definitionen af »bringe i omsætning«, idet det vil være en betingelse for at blive anset som importør, at vedkommende har bragt et produkt i omsætning. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 8, og bemærkningerne hertil. Det vil i den forbindelse være en betingelse, at den pågældende indførsel af et produkt er sket med henblik på salg eller som led i en anden kommerciel aktivitet.

Det bemærkes, at definitionen alene vil omfatte fysiske og juridiske personer, der indfører produkter fra tredjelande og gør disse tilgængelige på EU-markedet. Fysiske og juridiske personer, der indfører produkter fra en anden EU-medlemsstat, vil dermed ikke være omfattet af definition og vil efter lovforslaget i stedet betragtes som distributører, jf. definitionen heraf i lovforslagets § 3, nr. 14.

Importører vil efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 3, litra a, kunne ifalde produktansvar, hvis fabrikanten er etableret uden for EU.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 12.

Det foreslås i § 3, nr. 13, at der ved »udbyder af distributionstjenester« forstår enhver fysisk eller juridisk person, der som led i en kommerciel aktivitet udbyder mindst to af følgende tjenester: oplagring, emballering, adressering og forsendelse af et produkt uden at have ejerskab over dette produkt, undtagen de tjenester, der opregnes i litra a, b og c.

Det foreslås i § 3, nr. 13, litra a, at posttjenester, hvorved forstås tjenester, der består i indsamling, sortering, transport og omdeling af postforsendelser, er undtaget fra de tjenesteydelser, der oplistes i forslaget til § 3, nr. 13.

Den foreslåede definition af »posttjenester« er enslydende med definitionen heraf i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF af 15. december 1997 om fælles regler for udvikling af Fællesskabets indre marked for posttjenester og forbedring af disse tjenesters kvalitet.

Det foreslås videre i § 3, nr. 13, litra a, at pakkeleveringstjenester, hvorved forstås tjenester, der består i indsamling, sortering, transport og omdeling af

pakker, er undtaget fra de tjenesteydelser, der oplistes i forslaget til § 3, nr. 13.

Den foreslåede definition af »pakkeleveringstjenester« er enslydende med den tilsvarende definition i artikel 2, nr. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/644 af 18. april 2018 om grænseoverskridende pakkeleveringstjenester.

Endelig foreslås det i § 3, nr. 13, *litra c*, at alle andre posttjenester eller godstransporttjenester, er undtaget fra de tjenesteydelser, der oplistes i forslaget til § 3, nr. 13.

Den foreslåede definition i § 3, nr. 13, er almindeligt anvendt i EU-regulering, der omhandler produkter. Den samme definition følger f.eks. af artikel 3, nr. 11, i Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 2019/1020 af 20. juni 2019 om markedsovervågning og produktoverensstemmelse og om ændring af direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011 (markedsovervågningsforordningen).

Udbydere af distributionstjenester vil ofte muliggøre og lette adgangen til EU-markedet for produkter fra tredjelande. Udbydere af distributionstjenester vil i den forbindelse normalt oplagre produkter i EU, så de hurtigt kan leveres til EU's forbrugere eller andre slutbrugere, så snart de er bestilt online. Når udbydere af distributionstjenester modtager en ordre vil de eksempelvis emballere produktet, anbringe leveringsadressen og afsende det enten ved at overdrage det til en post-, pakke- eller transporttjeneste eller selv levere det. Undertiden vil de også behandle returforsendelser. Udbydere af distributionstjenester vil således udføre mange af de samme funktioner som importører, men vil ikke altid være omfattet af importørbegrebet i EU-retten, jf. præambelbetragtning 37 til produktansvarsdirektivet. Udbydere af distributionstjenester vil efter den foreslåede definition eksempelvis ikke have ejerskab over de produkter, de bringer i omsætning.

Udbydere af distributionstjenester vil efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 3, *litra c*, kunne ifalde produktansvar, hvis fabrikanten er etableret uden for EU, og ingen importør eller bemyndiget repræsentant er etableret i EU, jf. også direktivets præambelbetragtning 37.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 13.

Det foreslås i § 3, nr. 14, at der ved en »distributør« forstås enhver fysisk eller juridisk person i forsyningskæden, som gør et produkt tilgængeligt på markedet, bortset fra fabrikanten eller importøren af dette produkt.

Definitionen er almindeligt anvendt i EU-regulering, der omhandler produkter. Den samme definition følger f.eks. af artikel 3, nr. 10, i Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 2019/1020 af 20. juni 2019 om markedsovervågning og produktoverensstemmelse og om ændring af direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011 (markedsovervågningsforordningen).

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at enhver, der gør et produkt tilgængeligt på markedet, og som ikke omfattes af definitionerne »fabrikant«, jf. lovforslagets § 3, nr. 10, eller »importør«, jf. lovforslagets § 3, nr. 12, anses som distributør.

Det følger af præambelbetragtning 23 i Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 768/2008/EF af 9. juli 2008 om fælles rammer for markedsføring af produkter og om ophævelse af Rådets afgørelse 93/465/EØF, at en distributør gør et produkt tilgængeligt på markedet, efter at det er bragt i omsætning af fabrikanten eller importøren. Det følger heraf, at distributøren erhverver sig produkter til videredistribution fra en fabrikant, importør eller en anden distributør.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være en betingelse, at en fysisk eller juridisk person har gjort et produkt tilgængeligt på markedet. Udtrykket »gøre tilgængelig på markedet« skal efter det foreslåede forstås i overensstemmelse med definitionen heraf i § 3, nr. 8, hvorved der forstås enhver levering af et produkt med henblik på distribution, forbrug eller anvendelse på EU-markedet som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag.

Enhver form for omsætning vil være omfattet, herunder videresalg, leasing og udlejning. Det afgørende vil efter bestemmelsen være, om produktet er leveret som led i en kommerciel aktivitet.

Distributørbegrebet vil bl.a. omfatte engros-, grossist- og detailhandlere, uanset om leveringen sker gennem fysiske butikker, via onlinehandel eller på anden vis. Enhver, der handler som led i erhvervsvirksomhed, vil dog

kunne anses som distributører, hvis de gør produkter tilgængelige på markedet.

Den foreslåede definition vil svare til den gældende definition af mellemhandlere efter produktansvarslovens § 4, stk. 3. Den foreslåede definition vil således ikke medføre materielle ændringer af den gældende retstilstand.

Distributører vil efter lovforslagets § 7, stk. 3, være objektivt ansvarlige for skader forårsaget af defekte produkter, hvis der ikke kan identificeres en ansvarlig erhvervsdrivende efter § 7, stk. 1, og hvis distributøren ikke efter anmodning identificerer en anden ansvarlig. Derudover foreslås det i lovforslagets § 8, at distributører pålægges et præsumptionsansvar, og det foreslås i lovforslagets § 9, at distributører pålægges et hæftelsesansvar.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 14.

Det foreslås i § 3, *nr. 15*, at der ved »erhvervsdrivende« forstår en fabrikant af et produkt eller en komponent, en udbyder af en relateret tjeneste, en bemyndiget repræsentant, en importør, en udbyder af distributionstjenester eller en distributør.

Med den foreslåede bestemmelse vil begrebet »erhvervsdrivende« udgøre en samlebetegnelse for de aktører, der efter loven kan ifalde erstatningsansvar. Begrebet vil omfatte fabrikanter af produkter og komponenter, jf. forslaget til § 3, nr. 10, udbydere af relaterede tjenester, jf. forslaget til § 3, nr. 3, bemyndigede repræsentanter, jf. forslaget til § 3, nr. 11, importører, jf. forslaget til § 3, nr. 12, udbydere af distributionstjenester, jf. forslaget til § 3, nr. 13, og distributører, jf. forslaget til § 3, nr. 14.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 15.

Det foreslås i § 3, *nr. 16*, at der ved »onlineplatform« forstår en hostingtjeneste, som på anmodning af en tjenestemodtager lagrer og udbreder information til offentligheden, medmindre denne aktivitet udgør en mindre og rent accessorisk funktion, der er knyttet til en anden tjeneste, eller udgør en mindre funktionalitet ved den primære tjeneste, og som af objektive og tekniske grunde ikke kan anvendes uden denne anden tjeneste, og hvis integration i den anden tjeneste af denne funktion eller funktionalitet ikke er et

middel til at omgå anvendeligheden af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester.

Den foreslåede definition er enslydende med definitionen af onlineplatform i artikel 3, litra i, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordningen om digitale tjenester).

Onlineplatforme vil efter præambelbetragtning 13 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordningen om digitale tjenester) bl.a. omfatte sociale netværk og onlinemarkedspladser, der giver forbrugere mulighed for at indgå aftaler om fjernsalg med erhvervsdrivende.

Den foreslåede definition vil have relevans i situationer, hvor en erstatningsansvarlig erhvervsdrivende, som er etableret i EU, ikke kan identificeres. I sådanne tilfælde vil enhver udbyder af en onlineplatform, der giver forbrugere mulighed for at indgå fjernsalgsaftaler med erhvervsdrivende, og som ikke er en erhvervsdrivende, kunne ifalde erstatningsansvar, hvis onlineplatformen præsenterer produktet eller selve transaktionen på en måde, der kan få en gennemsnitsforbruger til at tro, at produktet leveres af platformen selv eller af en erhvervsdrivende under platformens kontrol, jf. lovforslagets § 7, stk. 4. Disse onlineplatforme vil efter lovforslagets § 7, stk. 4, på samme måde som distributører efter lovforslagets § 7, stk. 3, være ansvarlige for skader forårsaget af defekte produkter.

En onlineplatform kan i øvrigt efter lovforslaget både fungere som fabrikant, importør, bemyndiget repræsentant, udbyder af distributionstjenester eller distributør i forbindelse med et defekt produkt. Hvis en onlineplatform f.eks. håndterer distribution af et produkt, vil den med hensyn til det distribuerede produkt blive betragtet som distributør, jf. præambelbetragtning 38 til produktansvarsdirektivet. Tilsvarende vil en onlineplatform, hvis den sælger sine egne mærkevarer, anses som fabrikant, jf. definitionen heraf i lovforslagets § 3, nr. 10.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 16.

Det foreslås i § 3, *nr. 17*, at der ved »forretningshemmelighed« forstås oplysninger, som opfylder de krav, der opstilles i bestemmelsens litra a-c.

Oplysningerne skal efter forslaget § 3, *nr. 17, litra a*, være hemmelige i den forstand, at de ikke i deres helhed eller i den præcise konfiguration eller sammensætning af deres komponenter er almindeligt kendt blandt eller umiddelbart tilgængelige for personer i de kredse, der normalt beskæftiger sig med den pågældende type oplysninger.

Oplysningerne skal derudover efter forslaget § 3, *nr. 17, litra b*, have handelsværdi, fordi de er hemmelige.

Endelig skal oplysningerne efter forslaget § 3, *nr. 17, litra c*, af den person, som lovligt kontrollerer oplysningerne, under de givne omstændigheder være blevet underkastet rimelige foranstaltninger til hemmeligholdelse.

Den foreslåede definition er enslydende med definitionen i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/943 af 8. juni 2016 om beskyttelse af fortrolig knowhow og fortrolige forretningsoplysninger (forretningshemmeligheder) mod ulovlig erhvervelse, brug og videregivelse.

Forretningshemmeligheder vil efter præambelbetragtning 14 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/943 af 8. juni 2016 om beskyttelse af fortrolig knowhow og fortrolige forretningsoplysninger (forretningshemmeligheder) mod ulovlig erhvervelse, brug og videregivelse eksempelvis omfatte knowhow, forretningsoplysninger og teknologiske oplysninger i tilfælde, hvor der både foreligger en legitim interesse i hemmeligholdelse af dem og en berettiget forventning om, at de forbliver hemmeligholdt. Det følger videre af præambelbetragtningen, at det derudover er et krav, at sådan knowhow eller sådanne oplysninger har faktisk eller potentiel handelsværdi. Dette vil være tilfældet, f.eks. hvor uautoriseret erhvervelse, brug eller videregivelse heraf vil kunne skade interesserne hos den person, som lovligt kontrollerer dem, på en måde, der undergraver den pågældende persons videnskabelige og tekniske potentiale, forretningsmæssige eller finansielle interesser, strategiske placering eller evne til at konkurrere. Endelig fremgår det af præambelbetragtningen, at definitionen på en forretningshemmelighed vil udelukke ubetydelige oplysninger og de erfaringer og kompetencer, som arbejdstagere normalt erhverver i løbet af deres ansættelse, samt oplysninger, som er almindeligt kendte blandt eller er lettilgængelige for personer

i de kredse, som sædvanligvis beskæftiger sig med den pågældende type oplysninger.

Den foreslåede definition vil have relevans i sager, hvor sagsøger anmoder sagsøgte om at fremlægge bevismateriale. Det følger af forslaget til § 10, stk. 3, 2. pkt., at sagsøgtes interesser i den forbindelse skal varetages, navnlig med hensyn til fortrolige oplysninger og forretningshemmeligheder.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 17.

Det foreslås i § 3, nr. 18, *litra a*, at der ved en »væsentlig ændring« forstås en ændring af et produkt, efter at det er blevet bragt i omsætning eller taget i brug, som anses for væsentlig i henhold til relevante love og andre retsakter eller EU-retsakter om produktsikkerhed.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at vurderingen af, om et produkt er blevet ændret væsentligt, vil tage udgangspunkt i, om ændringen efter gældende EU-regler eller nationale regler om produktsikkerhed anses som væsentlig.

Der findes flere EU-retsakter, der indeholder regler om, hvilke ændringer der skal betegnes som væsentlige for specifikke produktgrupper og generelt for alle produkter.

Som eksempel kan der henvises til artikel 3, nr. 16, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/1230 af 14. juni 2023 om maskiner og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/42/EF og af Rådets direktiv 73/361/EØF, der i relation til maskiner definerer en væsentlig ændring som en fysisk eller digital ændring af en maskine eller et relateret produkt, efter at den pågældende maskine eller det relaterede produkt er blevet bragt i omsætning eller taget i brug, som ikke er forudset eller planlagt af fabrikanten, og som påvirker maskinens eller det relaterede produkts sikkerhed ved at skabe en ny fare eller ved at øge en eksisterende risiko, og som kræver tilføjelse af afskærmninger eller beskyttelsesudstyr til den pågældende maskine eller det relaterede produkt, hvis tilføjelsen nødvendig gør ændring af det eksisterende sikkerhedskontrolsystem (artikel 3, nr. 16, *litra a*), eller indførelse af yderligere beskyttelsesforanstaltninger for at sikre den pågældende maskines eller det relaterede produkts stabilitet eller mekaniske styrke (artikel 3, nr. 16, *litra b*).

Derudover fastsætter artikel 13, nr. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/988 af 10. maj 2023 om produktsikkerhed i almindelighed, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1025/2012 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/1828 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/95/EF og Rådets direktiv 87/357/EØF generelle retningslinjer for, hvornår en ændring af et produkt anses for at være væsentlig. Det fremgår i den forbindelse af forordningens artikel 13, nr. 3, at en fysisk eller digital ændring af et produkt anses for at være væsentlig, hvis den har indvirkning på produktets sikkerhed, og ændringen ændrer produktet på en måde, der ikke var forudset i den oprindelige risikovurdering af produktet (artikel 13, nr. 3, litra a), farens art har ændret sig, en ny fare er blevet skabt, eller risikoniveauet er forøget som følge af ændringen (artikel 13, nr. 3, litra b), og ændringerne ikke er foretaget af forbrugeren selv eller på dennes vegne til eget brug (artikel 13, nr. 3, litra c).

Det foreslås videre i § 3, nr. 18, litra b, at hvis relevante love og andre retsfor skrifter eller EU-retsakter om produktsikkerhed ikke fastsætter nogen tærskel for, hvad der skal betragtes som en væsentlig ændring, forstås ved »væsentlig ændring« en ændring efter produktet er bragt i omsætning eller taget i brug som i) ændrer produktets oprindelige ydeevne, formål eller type, uden at denne ændring var forudset i fabrikantens oprindelige risikovurdering, og ii) ændrer farens art, skaber en ny fare eller øger risikoniveauet.

Den foreslåede bestemmelse fastlægger de omstændigheder, der skal indgå i vurderingen af, om en ændring anses som væsentlig, i tilfælde hvor der ikke findes relevante regler herom.

En ændring vil i sådanne tilfælde for det første anses som væsentlig, hvis ændringen ændrer produktets oprindelige ydeevne, formål eller type, uden at denne ændring var forudset i fabrikantens oprindelige risikovurdering.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse ikke være ændringens omfang, der er afgørende for, om ændringen anses som væsentlig, ligesom den metode, der er benyttet til at ændre produktet, ikke skal tillægges selvstændig betydning. Vurderingen vil derimod tage udgangspunkt i, om den pågældende ændring ændrer ved produktets grundlæggende funktioner, og om disse ændringer var forudset i fabrikantens oprindelige risikovurdering.

En ændring vil for det andet anses som væsentlig, hvis ændringen ændrer farens art, skaber en ny fare eller øger risikoniveauet.

Dette vil medføre, at produkter, som undergår ændringer, der har betydning for produktets sikkerhed, skal anses for at være væsentligt ændrede. Det afgørende vil ikke være selve ændringen, men dens afledte konsekvenser for produktets sikkerhed.

Eksempelvis vil en ændring af et produkts software, der indebærer nye sikkerhedsrisici, betragtes som væsentlige. Det samme vil være tilfældet, hvis batteritypen i et produkt udskiftes, og ændringen medfører en ny risiko for brand, som ikke forelå i den oprindelige risikovurdering.

Det foreslåede § 3, nr. 18, vil have betydning for produktbegrebet, idet et produkt, der er ændret væsentligt og derefter gøres tilgængeligt på markedet eller tages i brug, efter lovforslaget anses for at være et nyt produkt, jf. præambelbetragtning 39 til produktansvarsdirektivet.

Er ændringen foretaget uden for den oprindelige fabrikants kontrol, vil det være muligt at holde den person, der har foretaget den væsentlige ændring, ansvarlig som fabrikant af det ændrede produkt, da vedkommende i disse tilfælde er ansvarlig for, at produktet overholder sikkerhedskravene, jf. lovforslagets § 7, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 4, nr. 18.

Til § 4

Produktansvarsloven indeholder ikke regler, der fastlægger, hvem der er erstatningsberettiget eller kan rejse et erstatningskrav. Det kan imidlertid udledes, at loven omfatter enhver fysisk person, der lider skade som følge af et defekt produkt, herunder indehavere af de genstande, som omfattes af lovens skadesbegreb.

Erstatningskrav kan derudover rejses af fysiske og juridiske personer, der er indtrådt i skadelidtes ret eller handler på vegne af en eller flere skadelidte. Endelig kan indirekte skadelidte under visse omstændigheder tilken- des erstatning.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.4.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 4, stk. 1, at enhver fysisk person, der lider skade forårsaget af et defekt produkt, har ret til erstatning i overensstemmelse med denne lov.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at enhver fysisk person, der lider skade som følge af et defekt produkt (skadelidte), er erstatningsberettiget i overensstemmelse med loven.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte enhver fysisk person, uanset om vedkommende eksempelvis er forbruger eller en tilfældig forbipasserende, der direkte rammes af en produktskade. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 5, der fastlægger, hvilke produktskader der er omfattet af loven. Der henvises til lovforslagets § 5 og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede bestemmelse vil derudover omfatte indirekte skadelidte. Begrebet »indirekte skadelidte« vil omfatte enhver fysisk person, der lider skade som følge af den direkte skadelidtes skade, jf. præambelbetragtning 27 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke medføre ændringer af den gældende retstilstand.

Det foreslås i § 4, stk. 2, nr. 1, at erstatningskrav i henhold til stk. 1 også kan fremsættes af en fysisk eller juridisk person, der i medfør af love og andre retsfor skrifter eller EU-retsakter eller ved aftale har overtaget eller er indtrådt i skadelidtes rettigheder.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at retten til at fremsætte erstatningskrav efter stk. 1, ikke kun tilkommer skadelidte selv, men også personer, der i medfør af EU-retten, national ret eller aftale har overtaget eller er indtrådt i den skadelidtes rettigheder.

Forslaget vil eksempelvis omfatte forsikringsselskaber, der subrogerer i skadelidtes krav mod en ansvarlig erhvervsdrivende, samt erhvervsdrivende, der indtræder i skadelidtes krav mod tidligere led i forsyningskæden. Bestemmelsen vil derudover omfatte enhver anden, der ved aftale er indtrådt i skadelidtes ret.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke medføre ændringer i den gældende retstilstand.

Det foreslås videre i § 4, stk. 2, nr. 2, at erstatningskrav i henhold til stk. 1 også kan fremsættes af en fysisk eller juridisk person, der i medfør af love og andre retsfor skrifter eller EU-retsakter handler på vegne af en eller flere skadelidte.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at erstatningskrav efter stk. 1 kan fremsættes af personer, der i medfør af EU-retten eller national ret har kompetence til at handle på vegne af en eller flere skadelidte. Forslaget vil omfatte bl.a. advokater og værger efter reglerne i retsplejelovens § 260.

Som eksempel på regulering, der giver personer adgang til at handle på vegne af flere skadelidte, kan nævnes retsplejelovens kapitel 23 a om anlæggelse af gruppesøgsmål, som indeholder generelle regler herom samt lov nr. 406 af 25. april 2023 om adgang til anlæggelse af gruppesøgsmål til beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/1828 af 25. november 2020 om adgang til anlæggelse af gruppesøgsmål til beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser og om ophævelse af direktiv 2009/22/EF. Erhvervsministeren kan efter lovens § 3 efter forhandling med den relevante minister godkende myndigheder og organisationer, der har anmodet om at blive godkendt til at anlægge grænseoverskridende gruppesøgsmål i andre medlemsstater og nationale gruppesøgsmål her i landet for overtrædelser, der er nævnt i bilag 1 til det førnævnte direktiv. I direktivets bilag 1, nr. 1, oplistes 1985-direktivet. Det følger i den forbindelse af produktansvarsdirektivets artikel 21, 3. pkt., at henvisninger til 1985-direktivet gælder som henvisninger til produktansvarsdirektivet. Sager om produktansvar efter lovforslaget vil dermed på samme måde som sager efter den gældende produktansvarslov være omfattet af lov nr. 406 af 25. april 2023 om adgang til anlæggelse af gruppesøgsmål til beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser.

Det bemærkes, at produktansvarsdirektivet ikke berører ikke de forskellige nationale klagemuligheder, det være sig gennem retssager, udenretslige løsninger, alternativ tvistbilæggelse eller gruppesøgsmål eller i henhold til nationale kollektive klageordninger, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 29.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke medføre ændringer i den gældende retstilstand.

Den foreslåede bestemmelse i § 4 gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 5.

Til § 5

Det fremgår af produktansvarslovens § 2, stk. 1, 1. pkt., at loven omfatter erstatning og godtgørelse for personskade og erstatning for tab af forsørger. Endvidere omfatter loven erstatning for skade på ting i de tilfælde, der er nævnt i stk. 2, jf. § 2, stk. 1, 2. pkt.

Det fremgår videre af produktansvarslovens § 2, stk. 2, 1. pkt., at skade på ting er omfattet af loven, hvis den pågældende genstand efter sin art sædvanligvis er beregnet til ikke-erhvervsmæssig benyttelse og hovedsagelig er anvendt af skadelidte i overensstemmelse hermed. Loven omfatter derimod ikke skade på selve det defekte produkt, jf. § 2, stk. 2, 2. pkt.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.5.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 5, *stk. 1*, at erstatning i henhold til § 4 alene omfatter de typer af skader, der oplistes i den foreslåede bestemmelses nr. 1-3.

Efter den foreslåede bestemmelse vil det således udtrykkeligt fremgå af produktansvarsloven, hvilke skadestyper, der efter loven kan kræves erstattet.

Det foreslås i § 5, *stk. 1, nr. 1*, at retten til erstatning i henhold til § 4 finder anvendelse i forbindelse med død eller personskade, herunder psykisk skade.

Begrebet »personskade« vil ligesom efter gældende ret omfatte en skade i form af helbredsforringelse eller dødsfald. Med lovforslaget præciseres det derudover, at personskade omfatter psykisk skade. Psykisk skade vil omfatte lægeligt anerkendt og lægeligt attesteret skade på den psykiske sundhed, der påvirker skadelidtes generelle sundhedstilstand, og som kan kræve terapi eller lægebehandling, under hensyntagen til bl.a. Verdenssundhedsorganisationens Internationale Sygdomsklassifikation, jf. præambelbetragtning 21 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke udvide adgangen til erstatning for psykisk skade i forhold til den gældende retstilstand.

Det foreslås i § 5, stk. 1, nr. 2, at retten til erstatning i henhold til § 4 finder anvendelse i forbindelse med skade på eller ødelæggelse af enhver ejendel, undtagen de ejendele, der oplistes i bestemmelsens litra a-c.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at retten til erstatning finder anvendelse på enhver ejendel, medmindre andet fremgår af bestemmelsen.

Forslaget vil omfatte enhver tingskade, herunder skade på fast ejendom.

Den foreslåede bestemmelse viderefører den gældende retstilstand.

Det foreslås i § 5, stk. 1, nr. 2, litra a, at retten til erstatning i henhold til § 4 finder anvendelse i forbindelse med skade på eller ødelæggelse af enhver ejendel, undtagen selve det defekte produkt.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at reglerne om produktansvar efter lovforslaget alene vil finde anvendelse i tilfælde, hvor et produkt volder skade på andre genstande end selve det defekte produkt. Det vil eksempelvis være tilfældet, hvor en vaskemaskine som følge af en defekt lækker og forårsager vandskade på gulv, møbler eller elektronik. Forårsager produktet derimod alene skade på sig selv, vil der være tale om et selvbeskadigelses-tilfælde, og et produktansvar vil ikke kunne gøres gældende.

Erstatning for skader på selve det defekte produkt vil i stedet skulle afgøres efter købelovens regler om mangler og ansvar.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke medføre en ændring af den gældende retstilstand.

Det foreslås i § 5, stk. 1, nr. 2, litra b, at retten til erstatning i henhold til § 4 finder anvendelse i forbindelse med skade på eller ødelæggelse af enhver ejendel, undtagen et produkt, der beskadiges af en defekt komponent, som er integreret i eller forbundet med det pågældende produkt af fabrikanten af det pågældende produkt, eller som er under den pågældende fabrikants kontrol.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at retten til erstatning efter lovforslaget ikke omfatter skade på selve produktet, når skaden skyldes en komponent, som fabrikanten af produktet enten selv har integreret eller forbundet med produktet, eller som i øvrigt er under fabrikantens kontrol. Forslaget udgør en præcisering af udgangspunktet efter lovforslagets § 5, stk. 1, nr. 2, litra a, hvorefter lovforslaget ikke omfatter selvbeskadigelsestilfælde.

Den foreslåede bestemmelse vil for det første omfatte tilfælde, hvor en defekt komponent er integreret eller forbundet med slutproduktet af fabrikanten heraf, og komponenten efterfølgende forårsager en skade på dette produkt. Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvor fabrikanten selv monterer eller sammensætter komponenter, som fabrikanten enten selv har produceret, eller som vedkommende har fået leveret af en anden fabrikant, og disse indgår i et slutprodukt. Hvis en defekt komponent efterfølgende forårsager en skade på slutproduktet, vil der være tale om et selvbeskadigelsestilfælde, hvorefter erstatningsspørgsmålet skal afgøres efter købelovens regler om mangler og ansvar.

Undtagelsen fra lovforslagets skadesbegreb vil derudover omfatte situationer, hvor en skade på et produkt skyldes en defekt komponent, som er under fabrikanten af slutproduktets kontrol.

Begrebet »fabrikantens kontrol« vil i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 5, omfatte tilfælde, hvor fabrikanten af et produkt udfører eller, for så vidt angår tredjemands tiltag, tillader eller giver sit samtykke til integration, forbindelse eller levering af en komponent, herunder softwareopdateringer eller -opgraderinger, eller ændring af produktet, herunder væsentlige ændringer samt tilfælde, hvor fabrikanten af et produkt har mulighed for at levere softwareopdateringer eller opgraderinger selv eller via en tredjepart.

Den foreslåede bestemmelse vil særligt finde anvendelse i tilfælde, hvor en defekt komponent integreres eller forbindes med et produkt af tredjemand, eller hvor dette sker, efter at produktet er bragt i omsætning.

Som eksempel på en den førstnævnte situation kan nævnes en bilfabrikant, som får monteret airbags af en underleverandør. Hvis disse airbags efterfølgende er defekte og forårsager skade på bilen, er der tale om et selvbeskadigelsestilfælde, fordi integrationen er sket under kontrol af fabrikanten af slutproduktet. Som eksempel på den sidstnævnte situation kan nævnes en producent af smartphones, der udsender en softwareopdatering, som øde-

lægger telefonen. Da fabrikanten selv har udsendt softwareopdateringen, er denne komponent under fabrikantens kontrol. Det samme vil i øvrigt være tilfældet, hvis softwareopdateringen med fabrikantens samtykke udstedes af tredjemand. De nævnte situationer vil ikke være omfattet af lovforslagets skadesbegreb, idet der er tale om selvbeskadigelsestilfælde, hvorefter erstatningsspørgsmålet i stedet skal afgøres efter købelovens regler om mangler og ansvar.

Modsætningsvist vil den foreslåede bestemmelse ikke omfatte de tilfælde, hvor en komponent, der selv er et produkt i lovforslagets forstand, integreres uden for kontrollen af fabrikanten af et slutprodukt, og komponenten herefter forårsager skade på produktet. I de tilfælde vil komponenten, hvis den er omfattet af produktbegrebet, betragtes som et selvstændigt produkt, der har forvoldt skade på andet end produktet selv, hvilket vil være omfattet af lovforslagets skadesbegreb. Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvis en bilmekaniker installerer defekte bremses i en bil fra en bilfabrikant, uden at fabrikanten har tilladt eller givet sit samtykke hertil. Hvis de defekte bremses herefter forårsager skade på selve bilen, vil dette være omfattet af lovforslagets skadesbegreb, og fabrikanten er efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1, erstatningsansvarlig herfor.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand. Efter gældende ret er det afgørende i vurderingen af, om en defekt komponent har forårsaget en skade på selve det defekte produkt eller på andet end produktet selv, om den defekte komponent er en del af et produkt, der er blevet solgt som en enhed. Er dette tilfældet, er der tale om et selvbeskadigelsestilfælde. Efter den foreslåede bestemmelse vil det afgørende i stedet være, om fabrikanten af slutproduktet enten selv har integreret eller forbundet komponenten med slutproduktet, eller om komponenten på tidspunktet for produktskaden er under den pågældende fabrikants kontrol. I disse situationer vil der være tale om selvbeskadigelsestilfælde.

Det foreslås i § 5, stk. 1, nr. 2, *litra c*, at retten til erstatning i henhold til § 4 finder anvendelse i forbindelse med skade på eller ødelæggelse af enhver ejendel, med undtagelse af ejendele, der udelukkende anvendes til erhvervsmæssige formål.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 4, stk. 1, hvorefter retten til erstatning alene tilkommer fysiske personer. For at beskytte fysiske personer bør der i den forbindelse ydes erstatning for

skade på ejendele, der ejes af en fysisk person, jf. præambelbetragtning 25 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at skade på ejendele, der udelukkende anvendes til erhvervsmæssige formål, ikke er omfattet af skadesbegrebet efter lovforslaget.

Den foreslåede bestemmelse vil alene undtage ejendele, der udelukkende anvendes erhvervsmæssigt. Ejendele med blandet anvendelse, det vil sige ejendele, der både anvendes til private og erhvervsmæssige formål, vil derimod være omfattet af lovforslagets skadesbegreb, jf. direktivets præambelbetragtning 25. Den foreslåede bestemmelse vil dermed medføre en udvidelse af, hvilke typer af skade der er omfattet, idet den gældende produktansvarslov alene omfatter skade på ting, der sædvanligvis er beregnet til ikke-erhvervsmæssig benyttelse og hovedsageligt er anvendt i overensstemmelse hermed (forbrugertingsskader).

Den foreslåede bestemmelse vil ændre den gældende retstilstand, idet det ikke længere vil være den beskadigede genstands beskaffenhed, men i stedet den beskadigede genstands faktiske anvendelse, der vil være afgørende for, om genstanden er omfattet af lovforslagets skadesbegreb.

Det foreslås i § 5, stk. 1, nr. 3, at retten til erstatning i henhold til § 4 finder anvendelse i forbindelse med ødelæggelse eller beskadigelse af data, der ikke anvendes til erhvervsmæssige formål.

Begrebet »data« skal forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 6, og vil således bl.a. omfatte digitale filer samt enhver anden digital repræsentation af handlinger, kendsgerninger eller oplysninger, herunder lyd- og videooptagelser eller audiovisuelle samlinger. Den foreslåede bestemmelse vil omfatte både permanent ødelæggelse og midlertidig utilgængelighed af data, i det omfang dette kan sidestilles med beskadigelse, jf. præambelbetragtning 20 til produktansvarsdirektivet. Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvis data slettes fra en computer, uden at selve computeren beskadiges.

Efter den foreslåede bestemmelse vil beskadiget data som udgangspunkt være omfattet af lovens skadesbegreb, medmindre der er tale om data, der anvendes til erhvervsmæssige formål. I modsætning til forslaget til § 5, stk. 1, nr. 2, litra c, vil enhver erhvervsmæssig anvendelse af data medføre, at det pågældende data ikke er omfattet af skadesbegrebet, uanset at det ikke

udelukkende anvendes hertil, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 22.

Det økonomiske tab for ødelagt eller beskadiget data og omkostningerne ved at gendanne eller genoprette disse data vil kunne kræves erstattet, jf. direktivets præambelbetragtning 20.

Det følger videre af præambelbetragtning 20 til direktivet, at ødelæggelse eller beskadigelse af data ikke automatisk vil medføre et materielt tab, hvis skadelidte kan genfinde dataene uden omkostninger, f.eks. via backup, gendownload eller hvis en erhvervsdrivende gendanner eller genskaber midlertidigt utilgængelige data, f.eks. i et virtuelt miljø. Endvidere vil ødelæggelse eller beskadigelse af data adskille sig fra datalækager eller brud på databeskyttelsesregler, og erstatning for overtrædelser af eksempelvis Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (e-beskyttelsesdirektivet) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger (retshåndhævelsesdirektivet).

Det foreslås i § 5, stk. 2, at retten til erstatning i henhold til § 4 dækker alle materielle tab som følge af den skade, der er omhandlet i stk. 1. Retten til erstatning omfatter også immaterielle tab som følge af den skade, der er omhandlet i stk. 1, idet omfang sådanne tab kan erstattes.

Den foreslåede bestemmelse fastslår, at retten til erstatning i henhold til lovforslagets § 4 vil dække både materielle og immaterielle tab, der følger af de skader, som er omfattet af lovforslagets § 5, stk. 1.

Det fremgår af produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 23, at reglerne for beregning af erstatning fastsættes af medlemsstaterne, samt at der bør der ydes erstatning for immaterielle tab som følge af skader, der er omfattet af direktivet, såsom smerte og lidelse, i det omfang der kan ydes erstatning for sådanne tab i henhold til national ret

Begrebet materielle tab vil omfatte økonomiske konsekvenser af en skade. Der vil i forbindelse med en personskaade kunne kræves erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, helbredsudgifter og andet tab, tab eller forringelse af erhvervsevnen samt tab af forsørger. I forbindelse med tab af forsørger vil begravelsesudgifter og erstatning for tab af forsørger kunne kræves erstattet. I forbindelse med tingsskade vil skadelidte have ret til fuld erstatning for det individuelle økonomiske tab, der er en følge af produktskaden.

Ved immaterielle tab forstås ikke-økonomisk skade, herunder svie og smerte samt varigt mén. Skadelidte vil efter den foreslåede bestemmelse kunne kræve godtgørelse for disse skader.

Erstatningsudmålingen for personskader vil skulle foretages i overensstemmelse med erstatningsansvarsloven, som indeholder detaljerede regler om beregning af erstatning for personskader. Erstatningsudmålingen for tingskade vil som udgangspunkt skulle afgøres efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Herefter vil skadelidte kunne kræve fuld erstatning for det individuelle økonomiske tab, der er en følge af produktskaden.

Andre former for skade end dem, der er oplistet i forslaget til § 5, stk. 1, såsom rent økonomiske tab, krænkelse af privatlivets fred eller forskelsbehandling vil ikke i sig selv udløse erstatningsansvar efter lovforslaget. Forslaget vil dog ikke berøre retten til erstatning for nogen som helst skade, herunder immateriel skade, i henhold til andre ansvarsordninger, jf. præambelbetragtning 24 til produktansvarsdirektivet.

Det bemærkes, at reglen i den gældende produktansvarslovs § 8, stk. 1, hvorefter der ved fastsættelse af erstatning i henhold til lovens § 6, stk. 1, for skade på ting fradrages et beløb på 4.000 kr., ikke foreslås videreført. Skadelidte vil dermed kunne kræve erstatning for alle produktskader og vil kunne opnå erstatning for det fulde lidte tab.

Den foreslåede bestemmelse i § 5 gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 6.

Til § 6

Det fremgår af produktansvarslovens § 5, stk. 1, at et produkt anses for at lide af en defekt, når det ikke frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes. Ved bedømmelsen heraf tages efter bestemmelsen hensyn til alle

omstændigheder, navnlig 1) produktets markedsføring, 2) den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes, og 3) tidspunktet, da produktet er bragt i omsætning.

Efter produktansvarslovens § 5, stk. 2, anses et produkt ikke for at være defekt, alene fordi der senere er bragt et bedre produkt i omsætning. For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.6.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 6, *stk. 1*, at et produkt anses for at lide af en defekt, hvis det ikke frembyder den sikkerhed, som en person med rette kan forvente, eller som er påkrævet i henhold til andre love og andre retsforskrifter eller EU-retsakter.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand i forhold til, hvornår et produkt kan anses for at lide af en defekt, dog således, at det præciseres, at regler om produkters sikkerhed, der er påkrævet i henhold til danske love og andre retsforskrifter eller EU-retsakter, tillige skal indgå i vurderingen heraf.

Ved fastlæggelsen af, om et produkt lider af en defekt, skal der efter den foreslåede bestemmelse ikke lægges vægt på produktets brugsegnethed, men derimod på, at det ikke frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes.

Efter den foreslåede bestemmelse vil begrebet »sikkerhed« skulle fortolkes bredt og ikke alene indeholde en henvisning til begrebet »fare«. Produktets manglende brugsegnethed til det forudsatte formål vil således også kunne medføre, at produktet er defekt.

Den sikkerhed, som den brede offentlighed med rette kan forvente, vil skulle vurderes under hensyntagen til bl.a. produktets tilsigtede formål, den anvendelse, der med rimelighed kan forudses, præsentationen, det pågældende produkts objektive karakteristika og egenskaber, herunder dets forventede levetid, samt de specifikke krav hos den gruppe af brugere, som produktet er beregnet til, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 30. Manglende eller forsinket leverance af et produkt vil derimod ikke anses for at være en defekt, der kan medføre produktansvar.

En defekt vil både kunne bero på en egenskab, som produktet ikke har, men som det med rette forventes at have, eller en egenskab, produktet har, men som det med rette forventes ikke at have.

Af eksempler på egenskaber, som et produkt ikke har, men som det med rette kan forventes at have, kan nævnes en brandalarm, der ikke aktiveres ved brandudvikling, og dermed volder skade som følge af brand eller røgforgiftning, eller en airbag, der på grund af en defekt ikke udløses ved kollision, og herved volder personskeade. Omvendt vil uforudsete skadelige bivirkninger ved et hudplejeprodukt eller et kosttilskud efter omstændighederne udgøre eksempler på egenskaber, som et produkt har, men som det med rette forventes ikke at have.

Derudover vil produkter, hvor der ved brug indtræder en forkert hovedeffekt i stedet for den tilsigtede effekt kunne anses for defekte.

Vurderingen af, om et produkt anses for at lide af en defekt, vil omfatte en objektiv analyse af den sikkerhed, som den brede offentlighed med rette kan forvente, og ikke henvise til den sikkerhed, som en bestemt person med rette kan forvente, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 30. Bedømmelsen vil således være uafhængig af den konkrete skadelidtes opfattelse af produktets anvendelsesmuligheder.

Nogle produkter såsom livsnødvendigt medicinsk udstyr indebærer en særlig høj risiko for at forårsage skader på mennesker og giver derfor anledning til særligt høje sikkerhedsforventninger. For at tage hensyn til sådanne forventninger, vil et produkt efter den foreslåede bestemmelse kunne anses for at lide af en defekt, når produktet tilhører den samme produktionsserie som et produkt, der allerede er bevist at være defekt, jf. præambelbetragtning 30 til produktansvarsdirektivet.

Efter den foreslåede bestemmelse vil et produkt derudover anses for at lide af en defekt, hvis det ikke frembyder den sikkerhed, som er påkrævet i henhold til andre love og andre retsforskrifter eller EU-retsakter.

Der findes efter EU-retten og national ret en række retsforskrifter, der stiller krav til specifikke produkters sikkerhed. Et produkt, der ikke opfylder forskrifter af betydning for produktets sikkerhed, vil i udgangspunktet anses for defekt, idet offentligheden vil have en berettiget forventning om, at produktet lever op til den grad af sikkerhed, som følger af de pågældende bestemmelser. Opfyldelse af sådanne forskrifter vil dog ikke i sig selv udelukke, at et produkt efter en konkret vurdering kan anses for defekt.

Som eksempler på retsforskrifter, der fastsætter sikkerhedskrav for bestemte produktkategorier kan nævnes bekendtgørelse nr. 815 af 7. juni 2022 om legetøj, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv

2009/48/EF af 18. juni 2009 om sikkerhedskrav til legetøj, bekendtgørelse nr. 1540 af 10. december 2015 om indretning mv. af elevatorer og sikkerhedskomponenter til elevatorer, som indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/33/EU af 26. februar 2014 om harmonisering af medlemsstaternes love om elevatorer og sikkerhedskomponenter til elevatorer, og bekendtgørelse nr. 1094 af 1. juni 2021 om maskiner, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/42/EF af 17. maj 2006 om maskiner og om ændring af direktiv 95/16/EF. Derudover fastsætter eksempelvis lov om produkter og markedsovervågning, jf. lov nr. 799 af 9. juni 2020, regler om erhvervsdrivendes forpligtelser i forbindelse med omsætning og tilgængeliggørelse af produkter.

Af øvrig relevant EU-retlig regulering kan der eksempelvis henvises til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/988 af 10. maj 2023 om produktsikkerhed i almindelighed, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1025/2012 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/1828 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/95/EF og Rådets direktiv 87/357/EØF, der bl.a. fastsætter en række krav til de omfattede produkters sikkerhed, samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/2847 af 23. oktober 2024 om horisontale cybersikkerhedskrav til produkter med digitale elementer og om ændring af forordning (EU) nr. 168/2013 og (EU) 2019/1020 og direktiv (EU) 2020/1828 (forordningen om cyberrobusthed), som fastsætter cybersikkerhedskrav på tværs af produktområder.

For de produkters vedkommende, hvor der ikke er udstedt offentlige sikkerhedsforskrifter eller godkendelseskrav, vil der ved bedømmelsen af defektspørgsmålet skulle tages stilling til, om skadesrisikoen for det pågældende produkt går ud over det, der normalt må kunne forventes af den pågældende produkttype.

Foruden de tilfælde, hvor sikkerhedskrav følger af dansk ret eller EU-retten, kan der for visse produkter tillige findes branchenormer og nationale og internationale standarder mv., som et produkt skal opfylde for at leve op til den sikkerhed, der med rette kan forventes.

Det bemærkes, at en defekt efter den foreslåede bestemmelse er forskelligt fra købelovens mangelsbegreb. Det vil derfor ikke være en betingelse for at pålægge ansvar for en produktskade, at produktet lider af en mangel i købelovens forstand.

Det foreslås i § 6, stk. 2, nr. 1, at der ved vurderingen af, hvorvidt et produkt lider af en defekt, skal tages hensyn til alle omstændigheder, herunder navnlig produktets præsentation og karakteristika, herunder dets mærkning, udformning, tekniske kendetegn, sammensætning og emballagesamt monterings-, installations-, brugs- og vedligeholdelsesanvisninger.

Begrebet »præsentation« vil dække alle oplysninger om produktet uanset disses art og form. Som typiske eksempler kan nævnes de brugsanvisninger, advarsler og lignende, som følger med produktet.

Advarsler eller andre oplysninger, der gives sammen med et produkt, vil imidlertid ikke anses for tilstrækkelige til at gøre et ellers defekt produkt sikkert, da defekten skal fastlægges ud fra den sikkerhed, som den brede offentlighed med rette kan forvente. Derfor vil erstatningsansvar ikke kunne undgås ved blot at opregne alle mulige bivirkninger ved et produkt, jf. direktivets præambelbetragtning 31.

Omvendt vil en skadesrisiko i forbindelse med almindelig brug af et produkt, som den brede offentlighed kender, og derfor kan tage i betragtning ved anvendelsen af produktet, ikke gøre produktet defekt. Som eksempler kan nævnes en skarp køkkenkniv, som kan forvolde snitsår, eller en tændstik, som ved brug kan forvolde forbrænding. Vurderingen vil afhænge af den personkreds, produktet retter sig mod. Kan en skadesrisiko uden væsentlige vanskeligheder og fordyrelse af produktet imødegås ved en konstruktionsmæssig forbedring, vil en advarsel eller instruktion endvidere normalt heller ikke kunne fritage en erhvervsdrivende for ansvar.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand i forhold til det gældende hensyn til produktets markedsføring, dog således, at begrebet markedsføring ændres til produktansvarsdirektivets udtryk »præsentation«, samtidig med at det fastsættes, hvilke specifikke elementer i produktets præsentation og karakteristika, der særligt skal indgå i vurderingen.

Det foreslås i § 6, stk. 2, nr. 2, at der ved vurderingen af, hvorvidt et produkt lider af en defekt, navnlig skal tages hensyn til den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at producentens ansvar ikke alene skal vurderes i forhold til den foreskrevne anvendelse af produktet, men også i forhold til den anvendelse, som en forbruger med rimelighed kan forventes at ville gøre sig af produktet. En anvendelse af produktet til andre

formål end det, som produktet er fremstillet til, vil således efter omstændighederne kunne pege i retning af ansvarsfrihed for producenten.

I visse tilfælde må producenten imidlertid forvente en vis atypisk brug af produktet. Det afgørende vil være, om en sådan anvendelse er forudsigelig, og om produktet under denne anvendelse frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes. Vurderingen vil dermed også omfatte forkert anvendelse, der ikke er urimelig under omstændighederne, såsom en maskinbrugers forventelige adfærd som følge af manglende koncentration eller den forventelige adfærd hos visse brugergrupper såsom børn, jf. direktivets præambelbetragtning 31.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, dog således begrebet »påregnelige brug« ændres til produktansvarsdirektivets ordlyd »den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes«.

Det foreslås i § 6, stk. 2, nr. 3, at der ved vurderingen af, hvorvidt et produkt lider af en defekt, navnlig skal tages hensyn til virkningen på produktet af enhver evne til fortsat at lære eller erhverve nye funktioner, efter at det er bragt i omsætning eller taget i brug.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at indvirkningen på et produkts sikkerhed af enhver evne til at lære eller erhverve nye funktioner, efter at det er bragt i omsætning eller taget i brug, skal tages i betragtning for at afspejle den berettigede forventning om, at et produkts software og underliggende algoritmer er udformet på en sådan måde, at farlig produktadfærd forhindres, jf. præambelbetragtning 32 til produktansvarsdirektivet.

En fabrikant, der udformer et produkt, der er i stand til at udvikle uventet adfærd, vil derfor efter den foreslåede bestemmelse være ansvarlig for adfærd, der forårsager skade, jf. direktivets præambelbetragtning 32.

Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse efter gældende ret. Det fremgår dog af produktansvarslovens § 5, stk. 1, at der i vurderingen af, om et produkt lider af en defekt, skal tages hensyn til alle omstændigheder. Hensynet vil dermed kunne indgå i vurderingen efter gældende ret.

Det foreslås i § 6, stk. 2, nr. 4, at der ved vurderingen af, hvorvidt et produkt lider af en defekt, navnlig skal tages hensyn til den rimeligt forudsigelige indvirkning på produktet af andre produkter, der kan forventes anvendt sammen med produktet, herunder ved forbindelse.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at afspejle, at der er flere og flere forbundne produkter, hvorfor vurderingen af et produkts sikkerhed bør tage hensyn til andre produkters rimeligt forudsigelige indvirkning på det pågældende produkt, for eksempel inden for et »Smart Home system«, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 32.

Den foreslåede bestemmelse vil særligt finde anvendelse for produkter, der er en del af et teknologisk system, hvor produktet forbindes med andre enheder eller komponenter. Bestemmelsen vil medføre, at et produkt, der isoleret set lever op til den sikkerhed, der med rimelighed kan forventes, vil kunne anses for defekt, hvis produktet anvendes sammen med andre produkter på en måde, der skaber sikkerhedsrisici, og at en sådan brug af produktet med rimelighed må kunne forventes.

Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse efter gældende ret. Det fremgår dog af § 5, stk. 1, i den gældende produktansvarslov, at der i vurderingen af, om et produkt lider af en defekt, skal tages hensyn til alle omstændigheder. Hensynet vil dermed kunne indgå i vurderingen efter gældende ret.

Det foreslås i § 6, stk. 2, nr. 5, at der ved vurderingen af, hvorvidt et produkt lider af en defekt, navnlig skal tages hensyn til det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug, eller, hvis fabrikanten bevarer kontrollen over produktet efter dette tidspunkt, det tidspunkt, hvor produktet har forladt fabrikantens kontrol.

Efter den foreslåede bestemmelse vil vurderingen af, om et produkt er defekt, bl.a. skulle foretages ud fra de forventninger, der med rette kan stilles til produktet på tidspunktet, hvor produktet bringes i omsætning eller tages i brug, eller hvor fabrikantens kontrol med produktet ophører.

Sådanne forventninger vil eksempelvis kunne bestå i sikkerhedsforskrifter, godkendelseskrav, brancheaftaler eller sædvaner udviklet i retspraksis eller anden praksis. Disse krav og forventninger kan i tiden mellem produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug være blevet skærpet, ligesom der i den mellemliggende periode vil kunne komme mere sikre produkter på markedet eller nye produktionsmetoder, der mindsker risikoen for defekter ved et bestemt produkt. Ved vurderingen af, om et produkt er defekt, vil der efter den foreslåede bestemmelse lægges vægt på den sikkerhedsstandard og viden, der var gældende på tidspunktet, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug.

Idet mange produkter i den digitale tidsalder forbliver under fabrikantens kontrol efter, at de er bragt i omsætning, vil det tidspunkt, hvor et produkt forlader fabrikantens kontrol, også skulle tages i betragtning ved vurderingen af et produkts sikkerhed, jf. præambelbetragtning 32 til produktansvarsdirektivet. Dette vil eksempelvis være tilfældet for produkter, der løbende opdateres med ny software.

En erhvervsdrivende vil derudover efter lovforslagets § 12, stk. 1, nr. 5, ikke være ansvarlig for skader forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at den objektive videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug eller i den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol, ikke var af en sådan art, at defekten kunne opdages.

Den foreslåede bestemmelse udvider den gældende retstilstand, idet der efter produktansvarslovens § 5, stk. 1, nr. 3, alene skal tages hensyn til tidspunktet, da produktet blev bragt i omsætning. Den gældende bestemmelse omfatter dermed efter sin ordlyd ikke de tilfælde, hvor fabrikanten bevarer kontrollen over et produkt, efter det er bragt i omsætning eller taget i brug. Derudover udvides produktansvarsdirektivets anvendelsesområde til både at omfatte produkter, der er bragt i omsætning, og produkter, der er taget i brug. Dette afspejles ligeledes i den foreslåede bestemmelse.

Det foreslås i § 6, stk. 2, nr. 6, at der ved vurderingen af, hvorvidt et produkt lider af en defekt, navnlig skal tages hensyn til relevante produktsikkerhedskrav, herunder sikkerhedsrelevante cybersikkerhedskrav.

Bestemmelsen formål er at afspejle relevansen af lovgivningen om produktsikkerhed og markedsovervågning med henblik på at fastlægge det sikkerhedsniveau, som en person med rette kan forvente, jf. præambelbetragtning 34 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at de produktsikkerhedskrav og de cybersikkerhedskrav, der er relevante for det pågældende produkt, skal indgå i vurderingen af, om produktet er defekt.

Bestemmelsen vil omfatte alle produktsikkerhedskrav, herunder krav, der følger af love og andre retsforskrifter samt EU-retlig regulering, sikkerhedsforskrifter, godkendelseskrav, internationale standarder, brancheaftaler eller sædvaner udviklet i retspraksis eller anden praksis.

Et produkt vil i den forbindelse også kunne anses for at være defekt på grund af dets cybersikkerhedsmæssige sårbarhed, f.eks. hvis produktet ikke opfylder sikkerhedsrelevante cybersikkerhedskrav, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 32.

Sikkerhedsrelevante cybersikkerhedskrav og produktsikkerhedskrav vil ikke i sig selv skabe en formodning om defekt, men skal indgå som et element i en helhedsbedømmelse af produktets sikkerhed, set i forhold til de forventninger, den brede offentlighed med rette kan have, jf. direktivets præambelbetragtning 34.

Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse efter gældende ret. Det fremgår dog af produktansvarslovens § 5, stk. 1, at der i vurderingen af, om et produkt lider af en defekt, skal tages hensyn til alle omstændigheder. Hensynet vil dermed efter gældende ret kunne indgå i vurderingen.

Det foreslås i § 6, stk. 2, nr. 7, at der i vurderingen af, hvorvidt et produkt lider af en defekt, navnlig skal tages hensyn til enhver tilbagekaldelse af produktet eller ethvert andet relevant indgreb vedrørende produktsikkerhed fra en kompetent myndighed eller en erhvervsdrivende, jf. lovforslagets § 7.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at relevante oplysninger om produktsikkerhedsproblemer, der er identificeret, efter at produktet er blevet bragt i omsætning eller taget i brug, vil indgå i vurderingen af, om produktet kan anses for defekt. Den foreslåede bestemmelse omfatter både indgreb iværksat af myndighederne, f.eks. påbud om tilbagekaldelser, og tiltag fra producentens eller distributørens side, herunder frivillige tilbagekaldelser.

Sådanne indgreb vil dog ikke i sig selv skabe en formodning om, at produktet er defekt, men udgør et element i helhedsbedømmelsen af produktets sikkerhed, jf. præambelbetragtning 34 til produktansvarsdirektivet. Tilbagekaldelser og andre relevante sikkerhedsindgreb vil derfor skulle vurderes sammen med andre faktorer, som f.eks. produktets præsentation, anvendelse og gældende sikkerhedskrav.

Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse efter gældende ret. Det fremgår dog af produktansvarslovens § 5, stk. 1, at der i vurderingen af, om et produkt lider af en defekt, skal tages hensyn til alle omstændigheder. Hensynet vil dermed kunne indgå i vurderingen efter den gældende § 5, stk. 1.

Det foreslås i § 6, stk. 2, nr. 8, at der ved vurderingen af, hvorvidt et produkt lider af en defekt, navnlig skal tages hensyn til de specifikke behov hos den gruppe af brugere, som produktet er beregnet til.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at der i defektvurderingen for produkter, der er udviklet eller markedsført med henblik på udbredelse til bestemte brugergrupper, særligt skal tages hensyn til den pågældende gruppes behov.

Bestemmelsen vil omfatte alle brugergrupper. Som eksempler kan nævnes atleter og fagpersoner samt sårbare brugergrupper som børn, ældre og personer med handicap.

Bestemmelsen vil bl.a. medføre, at defektvurderingen inden for samme produktkategori kan afhænge af, hvilken gruppe et givent produkt henvender sig til.

Defektvurderingen vil efter den foreslåede bestemmelse, således ikke alene bero på den brede offentligheds forventninger til et produkt, men også skal tage udgangspunkt i den brugergruppe, som produktet er udviklet til og markedsføres over for.

Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse efter gældende ret. Det fremgår dog af produktansvarslovens § 5, stk. 1, at der i vurderingen af, om et produkt lider af en defekt, skal tages hensyn til alle omstændigheder. Hensynet vil dermed kunne indgå i vurderingen efter gældende ret.

Det foreslås i § 6, stk. 2, nr. 9, at der ved vurderingen af, hvorvidt et produkt lider af en defekt, i tilfælde, hvor der er tale om et produkt, der har til formål at forebygge skader, navnlig skal tages hensyn til produktets manglende opfyldelse af dette formål.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse på alle produkter, hvis primære funktion er at reducere eller forebygge skader, herunder eksempelvis en advarselsmekanisme som en røgalarm, jf. præambelbetragtning 33 til produktansvarsdirektivet.

Ved vurderingen af, om et sådant produkt lider af en defekt, skal det tillægges vægt, om produktet faktisk forebygger skader. Er dette ikke tilfældet, vil produktet efter omstændighederne kunne anses for at være defekt.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke medføre, at et produkt anses for defekt i ethvert tilfælde, hvor en skade indtræffer, og hvor produktet, ikke har levet op til sit formål om at forebygge skade. Defektvurderingen vil i stedet bero på en samlet vurdering af samtlige relevante omstændigheder. Det afgørende vil være, om produktets manglende funktionalitet i forhold til dets skadeforebyggende formål afviger fra, hvad den brede offentlighed med rette kan forvente.

Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse efter gældende ret. Det fremgår dog af produktansvarslovens § 5, stk. 1, at der i vurderingen af, om et produkt lider af en defekt, skal tages hensyn til alle omstændigheder. Hensynet vil dermed kunne indgå i vurderingen efter gældende ret.

Det foreslås i § 6, stk. 3, at et produkt ikke anses for at være defekt alene af den grund, at et bedre produkt, herunder opdateringer eller opgraderinger af et produkt, allerede er bragt eller efterfølgende bringes i omsætning eller tages i brug.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at den omstændighed, at der allerede findes eller senere bringes bedre og dermed mere sikre produkter i omsætning eller tages i brug, ikke alene vil medføre, at et produkt, der tidligere er bragt i omsætning eller taget i brug, lider af en defekt. Dette vil dog ikke udelukke, at andre omstændigheder medfører, at produktet er defekt.

Den foreslåede bestemmelse vil sikre, at forbrugernes valgmuligheder, innovation og let adgang til nye teknologier fremmes, jf. præambelbetragtning 35 til produktansvarsdirektivet.

Det foreslåede svarer i det væsentligste til den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 5, stk. 2, idet den foreslåede ordlyd dog er udvidet til udtrykkeligt at omfatte produkter, der løbende kan opdateres eller opgraderes.

Til § 7

Det fremgår af produktansvarslovens § 6, stk. 1, at en producent skal erstatte skade, der er forårsaget af en defekt ved et produkt, som er produceret eller leveret af denne.

Produktansvarslovens § 4 fastlægger kredsen af de personer, der efter loven anses som producenter og kan gøres erstatningsansvarlige for skader forårsaget af et defekt produkt.

Efter produktansvarslovens § 4, stk. 1, anses som producent den, der fremstiller et færdigt produkt, den, der frembringer eller indsamler et naturprodukt, samt den, der ved at anbringe sit navn, mærke eller andet kendetegn på produktet udgiver sig for at være dets producent.

Det fremgår af produktansvarslovens § 4, stk. 2, at som producent anses endvidere den, der som led i sin erhvervsvirksomhed indfører et produkt i EU med henblik på videresalg, udlejning, leasing eller anden form for omsætning.

Videre fremgår det af produktansvarslovens § 4, stk. 4, at kan skadelidte ved et produkt, der er produceret i EF, ikke konstatere, hvem der har produceret dette, eller kan skadelidte ved et produkt, der er produceret uden for EF, ikke konstatere, hvem der har indført dette i EF, anses enhver mellemhandler af produktet som producent.

Endelig fremgår det af produktansvarslovens § 4, stk. 5, 1. pkt., at bestemmelsen i § 4, stk. 4 ikke gælder, hvis mellemhandleren inden rimelig tid giver skadelidte oplysninger om producentens eller importørens navn og adresse eller navnet og adressen på den, der har leveret produktet til mellemhandleren. Mellemhandleren kan ikke henvise skadelidte til en ansvarlig, der har hjemting uden for EF, jf. § 4, stk. 5, 2. pkt.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.7.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 7, *stk. 1*, at indføre en bestemmelse, der opregner de erhvervsdrivende, der er ansvarlige for skader i overensstemmelse med lovforslaget.

Erhvervsdrivende vil efter forslaget være objektivt ansvarlige for produkt-skader. Ansvarsgrundlaget vil således svare til den gældende retstilstand.

Efter det foreslåede § 7, *stk. 1, nr. 1*, er fabrikanten af et defekt produkt ansvarlig for skader, herunder også for enhver skade forårsaget af en defekt komponent, hvis den er integreret i eller forbundet med et produkt, som denne fabrikant har kontrol over.

Begrebet »fabrikant« skal efter den foreslåede bestemmelse forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 10. Begrebet »komponent« skal forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 4. Vurderingen af, om et produkt lider af en defekt, skal efter forslaget foretages i overensstemmelse med lovforslagets § 6.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at enhver fabrikant, der har andel i produktionsprocessen, pålægges objektivt ansvar for produktskader, der kan tilskrives et defekt produkt. Forslaget vil herunder omfatte personer, som præsenterer sig som fabrikant ved at anbringe eller bemyndige en tredjemand til at anbringe sit navn, varemærke eller andet kendetegn på et produkt, idet denne person derved giver indtryk af at være involveret i produktionsprocessen eller at påtage sig ansvaret herfor, jf. præambelbetragtning 36 til produktansvarsdirektivet.

Fabrikantens ansvar vil ikke kun omfatte det endelige produkt, men også enhver skade, der stammer fra en defekt komponent, forudsat at komponenten er integreret i eller forbundet med et produkt, som fabrikanten har kontrol over.

En skadelidt vil dermed kunne kræve erstatning fra produktets fabrikant, uanset om skaden er forårsaget af en komponent, der er fremstillet af tredjemand.

Det afgørende vil efter den foreslåede bestemmelse være, om det pågældende produkt er inden for fabrikantens kontrol, hvilket i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 5, indebærer, at fabrikanten af produktet enten har udført eller for så vidt angår tredjemands tiltag, tilladt eller givet sit samtykke til enten integration, forbindelse eller levering af en komponent, herunder softwareopdateringer eller -opgraderinger samt ændringer af produktet, herunder væsentlige ændringer.

Eksempelvis vil en fabrikant af elbiler, der via en tredjepart får installeret softwareopdateringer til en bil, ifalde ansvar for produktskader forårsaget af en defekt ved bilen. Ansvar vil både omfatte defekter ved de dele, som fabrikanten selv har produceret og de softwareopdateringer, som tredjemand har leveret, idet installationen heraf er sket under fabrikantens kontrol. Skadelidte vil derudover kunne kræve erstatning fra leverandøren af softwareopdateringen efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 2.

Hvis en komponent derimod integreres i eller forbindes med et produkt uden for kontrollen af fabrikanten af det pågældende produkt, vil en skadelidt

alene kunne kræve erstatning fra komponentfabrikanten, hvis komponenten selv er et produkt, jf. direktivets præambelbetragtning 36.

Produktbegrebet omfatter efter lovforslagets § 3, nr. 1, genstande, der er integreret eller forbundet med en anden løsøregenstand eller en fast ejendom, herunder elektricitet, digitale produktionsfiler, råmaterialer og software. Produktbegrebet skal fortolkes bredt og vil således omfatte langt de fleste komponenter, herunder eksempelvis batterier, software, små mekaniske dele, råvarer og mikrochips.

Relaterede tjenester, som defineres i lovforslagets § 3, nr. 3, vil udgøre komponenter i det produkt, som de integreret eller forbundet med, hvor de er under kontrol af fabrikanten af det pågældende produkt, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 17. Relaterede tjenester og andre komponenter, herunder softwareopdateringer og -opgraderinger, vil anses for at være inden for fabrikantens kontrol, hvis de er integreret i eller forbundet med et produkt eller leveres af fabrikanten, eller hvis fabrikanten tillader eller giver samtykke til, at de integreres, forbindes eller leveres af en tredjepart, f.eks. hvis fabrikanten af et intelligent husholdningsapparat giver samtykke til, at en tredjepart stiller softwareopdateringer til rådighed for fabrikantens apparat, eller hvis en fabrikant præsenterer en relateret tjeneste eller komponent som en del af produktet, selv om den leveres af en tredjepart, jf. præambelbetragtning 18 til produktansvarsdirektivet. Det fremgår videre af præambelbetragtning 18, at en fabrikant ikke vil anses for at have givet samtykke til integration eller forbindelse alene ved at give teknisk mulighed for integration eller forbindelse eller ved at anbefale visse mærker eller ved ikke at forbyde potentielle relaterede tjenester eller komponenter.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, hvorefter producenter er objektivt ansvarlige for skader, der er forårsaget af et defekt produkt, herunder for produktskader, der skyldes en defekt komponent i slutproduktet, uanset om den pågældende producent har fremstillet komponenten. Efter den foreslåede bestemmelse vil det dog være afgørende for fabrikantens komponentansvar, at integrationen eller forbindelsen af komponenten til det endelige produkt er sket under fabrikantens kontrol.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 1, litra a og direktivets artikel 8, stk. 1, sidste afsnit.

Det foreslås i § 7, *stk. 1, nr. 2*, at ansvaret for skader i overensstemmelse med lovforslaget ligeledes pålægges fabrikanten af en defekt komponent,

hvis komponenten er integreret i eller forbundet med et produkt, som er under fabrikantens kontrol, og som har medført, at produktet er defekt, uden at dette berører ansvaret for den i nr. 1 omhandlede fabrikant.

Begrebet »komponent« skal efter den foreslåede bestemmelse forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 4. Vurderingen af, om en komponent lider af en defekt, skal foretages i overensstemmelse med lovforslagets § 6.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at hvis en fabrikant integrerer en defekt komponent fra en anden fabrikant i et produkt, vil en skadelidt kunne kræve erstatning for en og samme skade både fra fabrikanten af produktet og fra fabrikanten af komponenten, jf. præambelbetragtning 36 til produktansvarsdirektivet. Fabrikanten af den defekte komponent vil i disse tilfælde være ansvarlig efter den foreslåede bestemmelse, mens fabrikanten af det defekte produkt vil være ansvarlig efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1.

Eksempelvis vil en komponentfabrikant, der leverer bremses til en cykelfabrikant, efter den foreslåede bestemmelse ifalde ansvar på samme måde som cykelfabrikanten, hvis bremsene er defekte, og cyklen som følge heraf forårsager en produktskade.

Hvis en komponent integreres i et produkt uden for kontrollen af fabrikanten af det pågældende produkt, vil en skadelidt alene kunne kræve erstatning fra komponentfabrikanten, hvis komponenten selv er et produkt, jf. præambelbetragtning 36 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse vil i disse tilfælde medføre, at komponentfabrikanten af defekte cykelbremses, der først monteres på en cykel, efter at cyklen har forladt cykelfabrikantens kontrol, er ansvarlig for produktskader forårsaget af de defekte bremses efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1, idet de defekte bremses udgør produkter i lovforslagets forstand. Cykelfabrikanten vil i disse tilfælde ikke kunne ifalde ansvar, idet monteringen af de defekte bremses er sket uden for dennes kontrol.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med forslaget til lovforslagets § 5, stk. 1, nr. 2, litra b, hvorefter loven ikke omfatter skade på et produkt, der beskadiges af en defekt komponent, som er integreret i eller forbundet med det pågældende produkt af fabrikanten af det pågældende produkt, eller som er under den pågældende fabrikants kontrol. Det følger efter Justitsministeriets opfattelse modsætningsvist heraf, at skader forårsaget af en defekt komponent, som er integreret i eller forbundet med et produkt, som er under fabrikantens kontrol, og som har medført, at produktet er defekt, uden at dette berører ansvaret for den i nr. 1 omhandlede fabrikant, vil være omfattet af lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1.

get af en defekt komponent, der er integreret i eller forbundet med et produkt uden for fabrikantens kontrol, er omfattet af lovforslaget. Forvolder sidstnævnte kategori af komponenter skade på det produkt, de er forbundet med eller integreret i, vil dette anses som skade på en anden ejendel end selve det defekte produkt. Komponentfabrikantens ansvar for sådanne skader vil være omfattet af lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1, hvis komponenten, der har forårsaget skaden, selv er et produkt.

Den foreslåede bestemmelse viderefører den gældende retstilstand, idet delproducenter efter gældende ret er objektivt ansvarlige for skader forårsaget en defekt ved en komponent, der er levereret af den pågældende.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 1, litra b.

Det foreslås i § 7, stk. 1, nr. 3, litra a, at ansvaret for skader i overensstemmelse med lovforslaget for så vidt angår en fabrikant af et produkt eller en komponent, der er etableret uden for Den Europæiske Union, og uden at dette berører denne fabrikants ansvar, pålægges importøren af det defekte produkt eller den defekte komponent.

Begrebet »importør« defineres som enhver fysisk eller juridisk person, som bringer et produkt fra et tredjeland i omsætning på EU-markedet. For en nærmere beskrivelse af begrebet henvises der til lovforslagets § 3, nr. 12, og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at importører er objektivt ansvarlige for produktskader, der er forårsaget af et produkt, som importøren har bragt på markedet i EU.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke berøre skadelidtes adgang til at rette et erstatningskrav mod en fabrikant, der er etableret uden for EU. Et sådant erstatningskrav kan dog i praksis være vanskeligt at forfølge. Forslaget vil i den forbindelse sikre, at en skadelidt kan gøre et erstatningskrav gældende, hvis en fabrikant er etableret uden for EU, jf. præambelbetragtning 37 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse viderefører den gældende retstilstand.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 1, litra c, nr. i.

Det foreslås i § 7, *stk. 1, nr. 3, litra b*, at ansvaret for skader i overensstemmelse med lovforslaget for så vidt angår en fabrikant af et produkt eller en komponent, der er etableret uden for Den Europæiske Union, og uden at dette berører denne fabrikants ansvar, pålægges fabrikantens bemyndigede repræsentant.

Begrebet »bemyndiget repræsentant« defineres i lovforslaget som enhver i Den Europæiske Union etableret fysisk eller juridisk person, som har modtaget en skriftlig fuldmagt fra en fabrikant til at handle på den pågældende fabrikants vegne i forbindelse med varetagelsen af specificerede opgaver. For en nærmere gennemgang af begrebet henvises der til lovforslagets § 3, nr. 11, og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at fabrikantens bemyndigede repræsentant, der er udpeget i forbindelse med specificerede opgaver i henhold til EU-lovgivningen, f.eks. i henhold til lovgivningen om produktsikkerhed og markedsovervågning, er objektivt ansvarlig for produktskader, forårsaget af produkter, der er produceret af den fabrikant, som den bemyndigede repræsentant handler på vegne af, jf. præambelbetragtning 37 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse vil sikre, at skadelidte har et erstatningskrav, der kan fuldbyrdes, hvis en fabrikant af et produkt er etableret uden for EU, jf. præambelbetragtning 37. Forslaget vil imidlertid ikke berøre skadelidtes adgang til at rette et produktansvar direkte mod fabrikanten.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet bemyndigede repræsentanter ikke er omfattet af de erhvervsdrivende, der efter gældende ret kan ifalde produktansvar. Det bemærkes i den forbindelse, at mellemhandlerbegrebet omfatter den, der erhvervsmæssigt bringer et produkt i omsætning, uden af være producent. Da bemyndigede repræsentanter alene varetager specificerede opgaver på vegne af en fabrikant, der er etableret uden for EU, uden selvstændigt at bringe produkter i omsætning, er de ikke omfattet af den gældende produktansvarslovs mellemhandlerbegreb.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 1, litra c, nr. ii.

Det foreslås i § 7, stk. 1, nr. 3, litra c, at ansvaret for skader i overensstemmelse med lovforslaget for så vidt angår en fabrikant af et produkt eller en komponent, der er etableret uden for Den Europæiske Union, og uden at dette berører denne fabrikants ansvar, pålægges udbyderen af distributions-tjenester, hvis der ikke er nogen importør, der er etableret i EU, eller en bemyndiget repræsentant.

Ved »udbyder af distributionstjenester« forstår enhver fysisk eller juridisk person, der som led i en kommerciel aktivitet udbyder mindst to af følgende tjenester: oplagring, emballering, adressering og forsendelse af et produkt uden at have ejerskab over dette produkt. Undtaget er posttjenester, som defineret i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF af 15. december 1997 om fælles regler for udvikling af Fællesskabets indre marked for posttjenester og forbedring af disse tjenesters kvalitet, pakkeleveringstjenester, som defineret i artikel 2, nr. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/644 af 18. april 2018 om grænseoverskridende pakkeleveringstjenester og alle andre pakketjenester og godtransportstjenester. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 13, og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en udbyder af distributionstjenester er objektivt ansvarlig for produktskader, forårsaget af produkter, i tilfælde hvor den pågældende har leveret ydelser i forbindelse med produktets distribution. Den foreslåede bestemmelse er subsidier i forhold til lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 3, litra a og b, idet den alene vil finde anvendelse, hvis der hverken er en importør eller bemyndiget repræsentant etableret i EU, jf. præambelbetragtning 37 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse vil sikre, at skadelidtes erstatningskrav kan fuldbyrdes, hvis en fabrikant af et produkt er etableret uden for EU, jf. præambelbetragtning 37. Forslaget vil imidlertid ikke berøre skadelidtes adgang til at rette et produktansvar direkte mod fabrikanten.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet udbydere af distributionstjenester ikke er omfattet af de erhvervsdrivende, der efter produktansvarsloven kan ifalde produktansvar. Det fremgår i den forbindelse af bemærkningerne til produktansvarslovens § 4, stk. 3, som definerer mellemhandlerbegrebet, at begrebet ikke omfatter den, der alene har foretaget transport af produktet eller f.eks. som handelsagent har formidlet handlen. Udbydere af distributionstjenesters virksomhed rækker ud over

post- og pakkeleveringstjenester, men vil dog ofte være mindre omfattende end handelsagenters rolle, idet de ikke selvstændigt formidler salg eller køb af varer, jf. § 2 i lov om handelsagenter og handelsrejsende. Udbydere af distributionstjenester er således ikke omfattet af den gældende produktansvarslovs mellemhandlerbegreb.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 1, litra c, nr. iii.

Det foreslås i § 7, *stk. 2*, at enhver fysisk eller juridisk person, der ændrer et produkt væsentligt uden for fabrikantens kontrol og derefter gør det tilgængeligt på markedet eller tager det i brug, betragtes som fabrikant af dette produkt for så vidt angår stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil afspejle overgangen til en cirkulær økonomi, hvor produkter er udformet til at være mere holdbare og kunne genbruges, repareres og opgraderes, jf. præambelbetragtning 39 til produktansvarsdirektivet.

Forslaget vil i overensstemmelse med præambelbetragtning 39 derudover medføre, at hvis et produkt ændres væsentligt og derefter gøres tilgængeligt på markedet eller tages i brug, uden for den oprindelige fabrikants kontrol, anses det for at være et nyt produkt, og den person, der har foretaget den væsentlige ændring, vil være objektivt ansvarlig som fabrikant af det ændrede produkt, idet vedkommende vil være ansvarlig for, at produktet overholder relevante sikkerhedskrav.

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at hvis en væsentlig ændring foretages af den oprindelige fabrikant eller under dennes kontrol, og hvis en sådan væsentlig ændring gør produktet defekt, vil denne fabrikant ikke kunne unddrage sig ansvar ved at hævde, at defekten opstod, efter at produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug, jf. direktivets præambelbetragtning 39.

Det følger modsætningsvist af den foreslåede bestemmelse, at den oprindelige fabrikant ikke kan gøres ansvarlig for defekter, der hidrører fra væsentlige ændringer, hvis de er foretaget uden for dennes kontrol.

Vurderingen af, hvorvidt et produkt er væsentligt ændret skal foretages i overensstemmelse med definitionen af »væsentlig ændring« efter lovforslagets § 3, nr. 18.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet produktansvarsloven ikke indeholder regler om ansvar for produkter, der er ændret væsentligt.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 2.

Det foreslås i § 7, stk. 3, nr. 1 og 2, at hvis en erhvervsdrivende blandt dem, der er omhandlet i stk. 1, og som er etableret i Den Europæiske Union, ikke kan identificeres, er hver distributør af det defekte produkt ansvarlig, hvis den skadelidte anmoder den pågældende distributør om at identificere en erhvervsdrivende blandt dem, der er omhandlet i stk. 1, og som er etableret i EU, eller dennes egen distributør, der har leveret produktet til vedkommende (§ 7, stk. 3, nr. 1), og den pågældende distributør ikke identificerer en erhvervsdrivende eller dennes egen distributør, som omhandlet i stk. 3, nr. 1, senest en måned efter at have modtaget den i nr. 1 omhandlede anmodning (§ 7, stk. 3, nr. 2).

Den foreslåede bestemmelse fastlægger distributørers objektive erstatningsansvar.

Begrebet »distributør« vil i overensstemmelse med definitionen i § 3, nr. 14, omfatte enhver fysisk eller juridisk person i forsyningskæden, som gør et produkt tilgængeligt på markedet, bortset fra fabrikanten eller importøren af dette produkt.

Distributørers objektive ansvar vil efter den foreslåede bestemmelse være subsidiært i forhold til ansvaret for de erhvervsdrivende, der oplistes i lovforslagets § 7, stk. 1, idet distributører efter den foreslåede bestemmelse alene kan ifalde objektivt ansvar, hvis hverken en fabrikant, en komponentfabrikant, en importør, fabrikantens bemyndigede repræsentant eller udbyderen af distributionstjenester er etableret i EU og kan identificeres.

Distributører vil dog ikke ifalde objektivt ansvar, hvis den skadelidte anmoder den pågældende distributør om at identificere en ansvarlig erhvervsdrivende, som er etableret i EU, eller distributørens egen distributør, og distributøren opfylder denne anmodning senest en måned efter at have modtaget den. Forslaget vil hermed sikre, at ansvaret i videst muligt omfang kanaliseres over på fabrikanter, importører, bemyndigede repræsentanter og udbydere af distributionstjenester, jf. præambelbetragtning 37 til produktansvarsdirektivet.

De oplysninger om den ansvarliges identitet, som distributøren efter forslagens § 7, stk. 3, nr. 2, skal fremkomme med, skal være så præcise, at skadelidte på grundlag heraf vil kunne retsforfølge den pågældende. Oplysningerne vil således i overensstemmelse med retsplejelovens § 348, stk. 1, nr. 1, omfatte den pågældendes fulde navn og adresse, herunder angivelse af en postadresse i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, hvortil meddelelser til sagsøgeren vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske.

Hvis en distributør frigør sig for det objektive ansvar, der følger af den foreslåede bestemmelse, vil det ikke medføre, at distributøren herved bliver ansvarsfri. I stedet vil distributøren omfattes af et præsumptionsansvar efter lovforslagets § 8 og et hæftelsesansvar efter lovforslagets § 9.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre det ansvar, der gælder for mellemhandlere efter den gældende produktansvarslov. I overensstemmelse med direktivet ændres betegnelsen »mellemhandler« dog til »distributør«. Endvidere indebærer forslaget, at distributøren for at blive ansvarsfri skal give skadelidte oplysninger om den ansvarliges identitet inden for en måned. Der vil således ikke længere skulle foretages en konkret vurdering af, om oplysningerne er givet inden for rimelig tid.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 3.

Det foreslås i § 7, *stk. 4*, at stk. 3 også finder anvendelse på enhver udbyder af en onlineplatform, der giver forbrugere mulighed for at indgå fjernsalgsaftaler med erhvervsdrivende, og som ikke er en erhvervsdrivende. Dette gælder kun, hvis onlineplatformen præsenterer den specifikke information eller på anden måde muliggør den pågældende specifikke transaktion på en måde, der ville få en gennemsnitsforbruger til at tro, at den information eller det produkt eller den tjeneste, der er genstand for transaktionen, enten leveres af onlineplatformen selv eller af en tjenestemodtager, der handler under platformens myndighed eller kontrol.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det subsidiære objektive ansvar, der gælder for distributører efter lovforslagets § 7, stk. 3, også vil gælde for disse onlineplatforme.

Begrebet »onlineplatform« skal forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 16. Dog vil kun de onlineplatforme, der giver forbrugere mu-

lighed for at indgå fjernsalgsaftaler med erhvervsdrivende, og som ikke er erhvervsdrivende, ifalde objektivt ansvar efter den foreslåede bestemmelse, hvis de opfylder en række ansvarsbetingelser.

De foreslåede ansvarsbetingelser vil svare til de ansvarsbetingelser, der fremgår af artikel 6, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordningen om digitale tjenester, jf. produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 4.

Det følger af artikel 6, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordningen om digitale tjenester, at hvis onlineplatforme blot spiller en formidlende rolle i forbindelse med salg af produkter mellem erhvervsdrivende og forbrugere, er de omfattet af en betinget ansvarsfritagelse. Forordningen fastsætter imidlertid i artikel 6, stk. 3, at onlineplatforme, der giver forbrugere mulighed for at indgå fjernsalgsaftaler med erhvervsdrivende, ikke er fritaget for ansvar i henhold til forbrugerbeskyttelseslovgivningen, hvis de præsenterer produktet eller på anden måde muliggør den specifikke transaktion på en måde, der ville få en gennemsnitsforbruger til at tro, at produktet leveres enten af onlineplatformen selv eller af en erhvervsdrivende, der handler under platformens myndighed eller kontrol.

Det følger af præambelbetragtning 24 til forordningen om digitale tjenester, at eksempler på adfærd, der kan medføre ansvar for onlineplatforme omfatter tilfælde, hvor en onlineplatform ikke tydeligt viser den erhvervsdrivendes identitet, hvor en onlineplatform tilbageholder den erhvervsdrivendes identitets- eller kontaktoplysninger indtil efter indgåelse af aftalen mellem den erhvervsdrivende og forbrugeren, eller hvor en onlineplatform markedsfører et produkt i eget navn i stedet for at bruge navnet på den erhvervsdrivende, der vil levere produktet. Omvendt vil en onlineplatform, der tydeligt angiver, at de alene formidler kontakt mellem forbrugere og en klart identificeret erhvervsdrivende, og som ikke i øvrigt påvirker forbrugerens opfattelse af, hvem der leverer produktet, ikke være omfattet af bestemmelsen.

Vurderingen af, om en præsentation af et produkt kan få en gennemsnitsforbruger til at tro, at den pågældende oplysning blev givet af enten onlineplatformen selv eller af en erhvervsdrivende, der handler under dennes myndighed eller kontrol vil objektivt skulle foretages på baggrund af alle relevante

omstændigheder, jf. præambelbetragtning 24 til forordningen om digitale tjenester.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at onlineplatforme, der lever op til betingelserne, er objektivt ansvarlige for produktskader, hvis en skadelidt anmoder den pågældende onlineplatform om at identificere en ansvarlig erhvervsdrivende, som er etableret i EU, eller onlineplatformens egen distributør, og onlineplatformen ikke opfylder denne anmodning senest en måned efter at have modtaget den.

Den foreslåede bestemmelse vil sikre, at alle aktører, der præsenterer produkter eller på anden måde muliggør distribution af produkter kan ifalde ansvar, jf. præambelbetragtning 38 til produktansvarsdirektivet.

Det bemærkes, at udbydere af onlineplatforme, der fungerer som fabrikanter, importører, bemyndiget repræsentant, udbydere af distributionstjenester eller distributører i forbindelse med et defekt produkt, vil kunne pålægges samme ansvar som sådanne erhvervsdrivende, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 38. Fungerer en udbyder af en onlineplatform eksempelvis som fabrikant af et defekt skadevoldende produkt, vil denne således kunne pålægges ansvar efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1.

Forslaget indebærer en ændring af den gældende retstilstand, idet de omfattede onlineplatforme ikke er omfattet af kredsen af ansvarlige erhvervsdrivende efter den produktansvarslovs § 4 og derfor ikke kan ifalde ansvar. Det skyldes, at de onlineplatforme, der omfattes af den foreslåede bestemmelse, ikke selv er erhvervsdrivende i relation til en konkret transaktion, men i stedet fungerer som formidlere mellem en erhvervsdrivende sælger og forbrugeren. De omfattede onlineplatforme vil derfor som udgangspunkt ikke have direkte kontrol over produktet, men vil dog have præsenteret produktet eller muliggjort transaktionen på en måde, der kan få en gennemsnitsforbruger til at tro, at produktet leveres af platformen selv eller af en erhvervsdrivende under platformens kontrol.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 8, stk. 4.

Til § 8

Det fremgår af produktansvarslovens § 10, at en mellemhandler skal erstatte produktskader omfattet af § 2, medmindre mellemhandleren kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises der til pkt. 2.8.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 8, at en distributør skal erstatte produktskader omfattet af § 5, medmindre distributøren kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse.

Den foreslåede bestemmelse fastlægger distributørens selvstændige ansvar for produktskader, det vil sige død eller personskade, skade på ting, der ikke udelukkende anvendes erhvervsmæssigt samt ødelæggelse og beskadigelse af data, der ikke anvendes til erhvervsmæssige formål, jf. således lovforslagets § 5, stk. 1. Distributørens ansvar vil derudover dække alle materielle tab og immaterielle tab, som følge af den lidte skade, jf. lovforslagets § 5, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at distributøren skal erstatte produktskader, medmindre denne kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl og forsømmelse. Det bemærkes i den forbindelse, at distributøren som professionel erhvervsdrivende vil være underlagt en skærpet culpabedømmelse.

Distributøren vil være selvstændigt ansvarlig for produktskader i de situationer, hvor denne ved sin håndtering af produktet har gjort dette farligt, eller hvor vedkommende ved en fejl ikke har opdaget en defekt ved produktet. Håndteringsfejl vil dels kunne forekomme som fejl ved udlevering og forvekslingsfejl, dels ved en ændring af produktet, som gør dette farligt, eksempelvis på grund af en uhensigtsmæssig opbevaring af produktet. Omfanget af distributørens undersøgelsespligt vil afhænge af, hvilken sagkundskab man med rette kan forvente, at den pågældende distributør besidder, og hvilke muligheder den pågældende har haft for at opdage defekten ved en undersøgelse af produktet.

Det vil ikke efter den foreslåede bestemmelse skulle påvises, at en bestemt person har begået en fejl eller en forsømmelse. Distributøren vil efter dansk rets almindelige erstatningsretlige principper være ansvarlig for både anonyme fejl og kumulerede fejl, det vil sige fejl, hvor mindre og hver for sig

betydningsløse fejl hos flere af distributørens ansatte tilsammen resulterer i en ansvarspådragende fejl.

Den foreslåede bestemmelse pålægger distributøren en omvendt bevisbyrde. Det vil således pålægge distributøren at påvise, dels at denne ikke ved sin håndtering af produktet har gjort dette farligt, dels at skaden ikke skyldes en defekt, som vedkommende burde have opdaget.

Det foreslåede ansvarsgrundlag skal ses i sammenhæng med lovforslagets bevisbyrderegler i § 11. Udgangspunktet vil herefter være, at det vil påhvile skadelidte at føre bevis for skaden, defekten og årsagssammenhængen mellem skaden og defekten, jf. lovforslagets § 11, stk. 1. Skadelidte vil derudover være omfattet af de foreslåede formodningsregler i lovforslagets § 11, stk. 2-4.

Præsumptionsansvaret vil efter den foreslåede bestemmelse således fastlægge det materielle udgangspunkt for distributørens ansvar, mens bevisbyrdereglerne vil efter lovforslagets § 11, stk. 2-4, vil regulere skadelidtes adgang til at føre bevis for, at visse af de grundbetingelser, der skal være opfyldt, for at der foreligger et erstatningsansvar, er opfyldt.

Uanset om erstatningsbetingelserne er opfyldt, det vil sige, at skadelidte kan bevise, at der er tale om en skade, der er forårsaget af et defekt produkt, herunder at der er årsagssammenhæng mellem produktets defekt og den indtrådte skade, vil distributøren ikke være erstatningsansvarlig efter den foreslåede bestemmelse, hvis vedkommende kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse.

Den foreslåede bestemmelse vil eksempelvis indebære, at en forbruger, der køber et defekt produkt, som forårsager en skade, i en forretning, vil kunne rette et krav mod denne distributør efter den foreslåede bestemmelse. Kan skadelidte i den forbindelse påvise, at produktet ikke opfylder de obligatoriske produkt-sikkerhedskrav, der er fastsat i EU-retten eller national ret, og som har til formål at beskytte mod risikoen for den skade, som den skadelidte har lidt, vil det formodes, at produktet lider af en defekt efter lovforslagets § 11, stk. 1, nr. 2. Kan skadelidte i øvrigt bevise, at den lidte skade skyldes den pågældende defekt, samt at der er årsagssammenhæng mellem skaden og defekten, vil distributøren være ansvarlig, medmindre vedkommende kan godtgøre, at fejlen ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse. Vurderingen af, om distributøren har iagttaget sin undersøgelsespligt vil

bero på, hvilken faglig indsigt og teknisk sagkundskab, der med rimelighed kan forventes af den pågældende distributør, samt på de faktiske muligheder distributøren har haft for at konstatere en eventuel defekt ved en undersøgelse af produktet.

Skadelidte vil ikke alene kunne gøre den foreslåede § 8 gældende over for sælgeren af produktet, men vil også kunne gøre et sådant krav gældende over for enhver distributør i forsyningskæden, der er omfattet af definitionen heraf i lovforslagets § 3, nr. 14.

Det bemærkes i den sammenhæng, at det følger af lovforslagets § 15, at hvis mere end én erhvervsdrivende er ansvarlig for en og samme skade, har en erhvervsdrivende, der har ydet erstatning til skadelidte, ret til at tage retsmidler i anvendelse mod andre erhvervsdrivende, som er ansvarlige i henhold til § 7.

En distributør, f.eks. en sælger, der har udbetalt erstatning efter den foreslåede bestemmelse, vil således kunne søge regres hos en tidligere distributør, eksempelvis en grossist, og vil i den sammenhæng bl.a. kunne påberåbe sig reglen i den foreslåede § 8. Distributøren, der har udbetalt erstatning vil også kunne vælge at rette sit regreskrav mod fabrikanten, og i den situation vil distributøren kunne påberåbe sig det objektive ansvar for fabrikanten, der gælder efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1.

I det omfang en tidligere distributør eller en anden erhvervsdrivende med erstatningsansvar kan påvise, at skaden både skyldes, at produktet lider af en defekt og af fejl udvist af den distributør, der udbetalte erstatningen, vil den erhvervsdrivendes ansvar kunne reduceres eller bortfalde i medfør af lovforslagets § 14, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, idet begrebet »mellemand« dog ændres til »distributør« i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets terminologi, dog således, at skadelidtes bevisbyrde i visse tilfælde lettes som følge af de foreslåede formodningsregler i lovforslagets § 11, stk. 2-4.

Produktansvarsdirektivet indeholder ikke nogen lignende bestemmelse.

Det fremgår af produktansvarslovens § 10 a, at en mellemhandler hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden for ansvar for produktskader omfattet af § 2, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af producenten eller tidligere mellemhandlere i omsætningskæden.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises der til pkt. 2.8.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 9, at en distributør hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere distributører i forsyningskæden for ansvar for produktskader omfattet af § 5, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af fabrikanten eller tidligere distributører i forsyningskæden.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at distributører hæfter umiddelbart for produktskader, det vil sige død eller personskade, skade på ting, der ikke udelukkende anvendes erhvervsmæssigt samt ødelæggelse og beskadigelse af data, der ikke anvendes til erhvervsmæssige formål, jf. lovforslagets § 5, stk. 1, hvis skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af fabrikanten eller tidligere distributører i forsyningskæden.

Det producentansvar, som distributøren efter den foreslåede bestemmelse vil hæfte for, omfatter fabrikantens konstruktions-, instruktions- og fabrikationsfejl, hvorimod fabrikanten ikke vil være ansvarlig for udviklingsskader, jf. lovforslagets § 12, stk. 1, nr. 5.

Det vil ikke skulle påvises, at en bestemt person har begået en fejl eller en forsømmelse. Den ansvarlige erhvervsdrivende vil ligesom distributøren efter dansk rets almindelige erstatningsretlige principper være ansvarlig for både anonyme fejl og kumulerede fejl, det vil sige fejl, hvor mindre og hver for sig betydningsløse fejl hos flere ansatte tilsammen resulterer i en ansvarspådragende fejl.

Distributøren vil efter forslaget hæfte på objektivet grundlag for en ansvarlig erhvervsdrivendes culpaansvar. Den ansvarlige erhvervsdrivende vil i den forbindelse som professionel være underlagt en skærpet culpabedømmelse, ligesom bedømmelsen vil tage udgangspunkt i det retspraksisbaserede produktansvar. Det retspraksisbaserede ansvar for distributører vil dog ikke reelt være lige så strengt som det objektive ansvar efter direktivet.

Ligesom det vil gælde for distributørers selvstændige ansvar for produkt-skader, jf. forslaget til § 8, vil det påhvile skadelidte at påvise, at der i det hele taget foreligger en produktskade. Den skadelidte vil således som udgangspunkt skulle føre bevis for skaden, defekten og årsagssammenhængen mellem defekten og skaden, jf. lovforslagets § 11, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse skal derudover ses i sammenhæng med de foreslåede formodningsregler i § 11, stk. 2-4. De foreslåede formodningsregler vil lette kravene til skadelidtes bevisbyrde for, om et produkt lider af en defekt og for årsagssammenhængen mellem produktet og defekten, hvis visse betingelser er opfyldt.

Hvor ansvarlige erhvervsdrivende efter lovforslagets § 7 vil være objektivt ansvarlige for produktskader, hvis skadelidte har løftet bevisbyrden for, at en indtrådt skade er forårsaget af et defekt produkt, samt at der er årsagssammenhæng mellem defekten og skaden, vil den skadelidte for så vidt angår det objektive hæftelsesansvar efter den foreslåede bestemmelse, derudover skulle påvise, at skaden skyldes en ansvarlig erhvervsdrivendes fejl eller forsømmelse. Der vil imidlertid i praksis forekomme sager, hvor dansk rets almindelige bevisregler leder til, at beviskravene er lempelige. Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvor defekten består i en fabrikationsfejl.

I de situationer, hvor det følger af lovforslagets § 7, at flere erhvervsdrivende er ansvarlige, vil distributøren hæfte for alle de ansvarlige erhvervsdrivende. Dette vil eksempelvis være tilfældet i en situation, hvor den, der har fremstillet et produkt, befinder sig uden for EU. I denne situation vil skadelidte kunne rette et produktansvar mod bl.a. importøren af det defekte produkt efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 3, litra a. I det omfang skadelidte kan påvise, at enten fabrikanten uden for EU eller EU-importøren har handlet culpøst, vil distributøren hæfte for produktansvaret. Distributøren vil herefter kunne søge regres hos den eller de øvrige ansvarlige erhvervsdrivende, jf. lovforslagets § 13, stk. 3, 1. pkt.

For så vidt angår ansvarsgrundlaget for tidligere distributører i forsyningskæden, som distributøren ligeledes hæfter for, henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 8.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, idet begrebet »melleghandler« dog ændres til »distributør« i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets terminologi. Skadelidtes bevisbyrde for, om

der foreligger en produktskade, vil dog i visse tilfælde lettes som følge af de foreslåede formodningsregler i lovforslagets § 11, stk. 2-4. Derudover vil distributøren i medfør af lovforslagets § 7 hæfte for en videre kreds af ansvarlige erhvervsdrivende, end hvad der følger af den gældende produktansvarslov.

Produktansvarsdirektivet indeholder ikke nogen lignende bestemmelse.

Til § 10

Produktansvarsloven indeholder ikke regler om fremlæggelse af bevismateriale. Fremlæggelse af bevismateriale skal således ske i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom.

Retsplejelovens kapitel 28 indeholder regler om parternes og tredjemands forpligtelse til at fremlægge synbare bevismaterialer.

Retsplejelovens § 298 fastsætter de overordnede rammer for modpartens editionspligt i civile retssager. Det fremgår af retsplejelovens § 298, stk. 1, at retten efter begæring af en part kan pålægge modparten at fremlægge dokumenter, der er undergivet dennes rådighed, og som parten vil påberåbe sig under sagen, medmindre der derved vil fremkomme oplysning om forhold, som vedkommende ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jf. §§ 169-172.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises der til pkt. 2.9.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 10, stk. 1, 1. pkt., at retten efter anmodning fra en person, der kræver erstatning i en sag ved domstolene for skade forårsaget af et defekt produkt, og som har fremlagt kendsgerninger og bevismateriale, der er tilstrækkelige til at underbygge erstatningskravets berettigelse, pålægger sagsøgte at fremlægge relevant bevismateriale, som sagsøgte råder over, på de betingelser, der er fastsat i stk. 3-5.

Forslaget vil medføre, at sagsøgte kan pålægges at fremlægge relevant bevismateriale, som denne råder over, når sagsøger har godtgjort, at erstatningskravet er berettiget.

Den foreslåede bestemmelse vil i vidt omfang skulle fortolkes i overensstemmelse med retsplejelovens regler om parternes og tredjemands forpligtelse til at fremlægge synbare bevismidler. Den foreslåede bestemmelse vil imidlertid indebære en tydelig lovfæstelse af sagsøgtes pligt til at fremlægge bevismateriale i sager om produktansvar, når sagsøger har løftet sin indledende bevisbyrde.

Der vil ikke stilles særlige formkrav til sagsøgers editionsbegæring. Det vil dog efter retsplejelovens § 300, stk. 1, være et krav, at sagsøger angiver de kendsgerninger, der skal bevises ved dokumenterne. Retten vil i den forbindelse af egen drift kunne opfordre sagsøgte til at fremlægge dokumenter, jf. retsplejelovens § 339, stk. 3.

Bevismaterialet, som sagsøgte kan pålægges at fremlægge, vil omfatte dokumenter, digitalt opbevarede oplysninger samt andre relevante genstande og oplysninger, der kan underbygge erstatningskravets berettigelse.

Efter den foreslåede bestemmelse vil det være en forudsætning, at sagsøger har fremlagt kendsgerninger og bevismateriale, der er tilstrækkelige til at underbygge erstatningskravets berettigelse. Dette vil indebære, at sagsøger har underbygget, at der foreligger en skade, som er omfattet af lovforslagets § 5, at denne skade er forvoldt af et produkt, som defineret i lovforslagets § 3, nr. 1, og at det skadevoldende produkt lider af en defekt, jf. lovforslagets § 6. Der ligger heri ikke et krav om, at bevisbyrden er løftet, idet den foreslåede bestemmelse netop vil kunne anvendes i sager, hvor sagsøger kan have behov for yderligere bevismateriale.

Det bemærkes, at pålægget om at fremlægge relevant bevismateriale ikke kan gennemtvinges. Fremlægger sagsøgte ikke materiale i overensstemmelse med forslaget, kan undladelsen imidlertid sanktioneres gennem processuel skadevirkning, jf. retsplejelovens § 344, stk. 2. En sagsøgts undladelse af at fremlægge relevant bevismateriale kan derudover medføre, at et skadevoldende produkt antages at lide af en defekt, jf. lovforslagets § 11, stk. 2, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil svare til retsplejelovens § 298, stk. 1.

Det foreslås videre i § 10, stk. 1, 2. pkt., at sådant bevismateriale kan omfatte dokumenter, som sagsøgte skal nyfremstille ved at samle eller klassificere det foreliggende bevismateriale.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det bevismateriale, som retten kan pålægge sagsøgte at fremlægge, også vil omfatte dokumenter, som sagsøgte skal nyfremstille ved at samle eller klassificere det foreliggende bevismateriale, jf. præambelbetragtning 42 til produktansvarsdirektivet.

Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse i retsplejeloven. Forslaget vil således udvide adgangen til bevisfremlæggelse i forhold til gældende ret, idet der efter forslaget ikke alene kan kræves udlevering af eksisterende dokumenter, men også udarbejdelse af nye dokumenter.

Det foreslås i § 10, stk. 2, at retten i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom efter anmodning fra en sagsøgt, der har fremlagt kendsgerninger og bevismateriale, der er tilstrækkelige til at påvise sagsøgtes behov for bevismateriale med henblik på at gøre indsigelse mod et erstatningskrav, kan pålægge sagsøgeren at fremlægge relevant bevismateriale, som sagsøger råder over.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at sagsøgte kan få adgang til bevismateriale, som sagsøger råder over med henblik på at gøre indsigelse mod et erstatningskrav, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 44.

Bestemmelsen vil skulle fortolkes i overensstemmelse med retsplejelovens regler om parternes og tredjemands forpligtelse til at fremlægge synbare bevismidler. Dette vil bl.a. indebære, at der ikke stilles særlige formkrav til sagsøgtes begæring om at få fremlagt relevant bevismateriale. Det bevismateriale, som sagsøger kan pålægges at fremlægge vil herunder omfatte dokumenter, digitalt opbevarede oplysninger samt andre relevante genstande og oplysninger, der kan underbygge erstatningskravets berettigelse. Pligten vil dog, modsat forslaget til § 10, stk. 1, begrænses til det bevismateriale, som sagsøgeren reelt råder over, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1.

Efter den foreslåede bestemmelse vil det være en forudsætning, at sagsøgte har fremlagt kendsgerninger og bevismateriale, der er tilstrækkelige til at påvise sagsøgtes behov for bevismateriale. Dette vil indebære, at sagsøgtes skal underbygge, at de oplysninger, som sagsøger råder over, er nødvendige for at kunne gøre indsigelse mod erstatningskravet. Der ligger heri ikke et krav om, at bevisbyrden er løftet, idet den foreslåede bestemmelse netop vil

kunne anvendes i sager, hvor sagsøgte kan have behov for yderligere bevismateriale.

Det bemærkes, at pålægget om at fremlægge relevant bevismateriale ikke kan gennemtvinges. Fremlægger sagsøger ikke materiale i overensstemmelse med forslaget, kan undladelsen imidlertid sanktioneres gennem processuel skadevirkning, jf. retsplejelovens § 344, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retsstilling, der følger af retsplejelovens § 298, stk. 1.

Det foreslås i § 10, stk. 3, 1. pkt., at rettens pålæg efter stk. 1 og 2 skal begrænses til, hvad der er nødvendigt og forholdsmæssigt.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at fremlæggelse af bevismateriale, som sagsøger og sagsøgte i henhold til stk. 1 og 2 er blevet pålagt at fremlægge, skal begrænses til det, der er nødvendigt og forholdsmæssigt. Hensynet til nødvendighed vil indebære, at der kun kan kræves fremlagt bevismateriale, som har direkte betydning for bedømmelsen af de spørgsmål, der er centrale for sagen. Formålet hermed er at undgå ikkесpecifik søgning af oplysninger, der ikke er relevante for sagen, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 42. Forholdsmæssighedskravet vil indebære en afvejning mellem behovet for at oplyse sagen tilstrækkeligt og den byrde, et editionspålæg vil påføre den part, der råder over materialet. Der vil i vurderingen bl.a. skulle tages hensyn til bevismaterialets omfang, karakter og følsomhed, herunder om det indeholder oplysninger af fortrolig karakter, jf. også forslaget til § 10, stk. 4.

Det vil i overensstemmelse med retsplejelovens § 300, stk. 1, påhvile den part, der anmoder om at få fremlagt bevismidler, at angive de kendsgerninger, der skal bevises herved samt de grunde, hvorpå det støttes, at modparten eller den opgivne tredjemand er i besiddelse af dokumenterne. Bevisførelse, der skønnes at være uden betydning for sagen, vil ikke kunne finde sted, jf. retsplejelovens § 341. Dette vil indebære, at en part ikke kan kræve bevismateriale fremlagt, der angår omstændigheder, som modparten enten har erkendt eller erklæret ikke at ville bestride.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke ændre den gældende retstilstand, idet retsplejelovens regler fortsat vil finde anvendelse i sager om produktansvar. Forslaget præciserer således alene, at pålæg om fremlæggelse af relevant

bevismateriale skal begrænses til, hvad der er nødvendigt og forholdsmæssigt.

Det foreslås i § 10, stk. 3, 2. pkt., at retten herved skal tage hensyn til alle berørte parter, herunder tredjeparters, legitime interesser, navnlig i forbindelse med beskyttelse af fortrolige oplysninger og forretningshemmeligheder.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at adgangen til fremlæggelse af relevant bevismateriale vil begrænses, således at fortrolige oplysninger, herunder oplysninger, der er omfattet af retten til fortrolighed mellem advokat og klient, og forretningshemmeligheder, vil være undtaget fra adgangen til bevismateriale, jf. præambelbetragtning 42 til produktansvarsdirektivet.

Forslaget vil bl.a. omfatte advokaters tavshedspligt. Det følger i den forbindelse af retsplejelovens § 129, jf. straffelovens § 152, at advokater er pålagt tavshedspligt. Derudover er advokater undtaget fra at vidne efter retsplejelovens § 170, stk. 1, om det, der er kommet til deres kundskab ved udøvelsen af deres virksomhed. Advokater kan dog i medfør af retsplejelovens § 170, stk. 2, af retten pålægges at afgive vidneforklaring, når forklaringen anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettige til, at forklaring afkræves. Sådant pålæg kan i borgerlige sager dog ikke udstrækkes til, hvad en advokat har erfaret i en retssag, som har været betroet denne til udførelse, eller hvori dennes råd har været søgt.

Rettens pålæg vil derudover ikke kunne omfatte oplysninger om forhold, som en part i medfør af retsplejelovens §§ 169-172 ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne.

Forslaget skal i den forbindelse bl.a. fortolkes i overensstemmelse med retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 3, hvorefter der ikke foreligger en pligt til at afgive forklaring, hvis forklaringen antages at ville påføre vidnet selv eller dennes nærmeste anden væsentlig skade. Det vil i overensstemmelse hermed ikke fritage en part fra at fremlægge relevant bevismateriale, at dette vil medføre, at vedkommende eventuelt vil tabe sagen.

Retten vil efter forslaget og i overensstemmelse med retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 3, skulle foretage en afvejning af betydningen af hemmeligholdel-

sen af eksempelvis forretningshemmeligheder over for hensynet til at oplyse sagen.

Begrebet »forretningshemmeligheder« skal fortolkes i overensstemmelse med definitionen i lovforslagets § 3, nr. 17. Det bemærkes, at definitionen svarer til definitionen efter § 2, nr. 1, i lov om forretningshemmeligheder og således er i overensstemmelse med dansk ret.

Det foreslås i § 10, stk. 4, at retten på eget initiativ eller efter en behørigt begrundet anmodning fra en part kan træffe de specifikke foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre fortroligheden af oplysninger om en forretningshemmelighed eller en påstået forretningshemmelighed, som en sagsøgt er pålagt at fremlægge efter stk. 1, når de anvendes, eller der henvises til dem under eller efter retssagen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at retten kan træffe konkrete foranstaltninger for at sikre fortroligheden af oplysninger, der udgør en forretningshemmelighed eller en påstået forretningshemmelighed. Forslagets formål er at beskytte forretningshemmeligheder mod uberettiget offentliggørelse, samtidig med at det skadelidtes interesser sikres, således at oplysningerne efter omstændighederne kan anvendes som bevismateriale under sagens behandling.

Retten vil herunder kunne træffe foranstaltninger til at begrænse adgangen til dokumenter, der indeholder forretningshemmeligheder eller påståede forretningshemmeligheder, begrænse adgangen til høringer for et begrænset antal personer eller kun at give adgang til redigerede dokumenter eller udskrifter af høringer, jf. præambelbetragtning 45 til produktansvarsdirektivet. Det følger videre af præambelbetragtningen, at når retten træffer afgørelse om sådanne foranstaltninger, skal der lægges vægt på behovet for at sikre adgang til effektive retsmidler og til en retfærdig rettergang, parternes og, hvor det er relevant, tredjeparters legitime interesser og eventuel skade for en af en tvists parter og, hvor det er relevant, for tredjeparter som følge af, at sådanne foranstaltninger efterkommes eller afvises.

Forslaget vil derudover skulle fortolkes i overensstemmelse med retsplejeloven. Det følger i den forbindelse af retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 3, at retten kan bestemme, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre, bl.a. når sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, herunder når der skal afgives forklaring om erhvervshem-

meligheder. Det bemærkes, at begrebet »erhvervshemmeligheder« svarer til begrebet »forretningshemmeligheder« efter lovforslagets § 3, nr. 17.

Det foreslås i § 10, stk. 5, at retten på eget initiativ eller efter en behørigt begrundet anmodning fra en part kan pålægge modparten at fremlægge bevismateriale, som modparten er pålagt at fremlægge efter denne bestemmelse, på en lettilgængelig og letforståelig måde, hvis retten anser en sådan fremlæggelse for at være forholdsmæssig med hensyn til den forpligtede parts omkostninger og indsats.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at retten kan stille krav til den form, hvori bevismaterialet efter bestemmelsen fremlægges. Dette vil indebære, at retten, når en sagsøgt er forpligtet til at fremlægge bevismateriale, efter en behørigt begrundet anmodning fra sagsøger eller på rettens eget initiativ, kan pålægge sagsøgte at præsentere bevismaterialet på en lettilgængelig og letforståelig måde. Retten vil i vurderingen heraf skulle foretage en konkret vurdering af, om forberedelse og fremlæggelse af letforståeligt og lettilgængeligt bevismateriale vil være uforholdsmæssigt omkostningsfuldt og byrdefuldt for sagsøgte.

Forslaget vil bl.a. finde anvendelse i sager, hvor kompleksiteten af bevismaterialet, herunder bevismateriale vedrørende digitale produkter, medfører, at det vil være vanskeligt for skadelidte og retten at overskue materialet uden en struktureret præsentation, jf. præambelbetragtning 42 til produktansvarsdirektivet.

Der vil ikke stilles særlige formkrav til sagsøgers anmodning om at få præsenteret bevismateriale, som sagsøgte er i besiddelse af, på en lettilgængelig og letforståelig måde. Anmodningen kan således både fremsættes skriftligt og mundtligt under sagens forberedelse, forudsat at den er tilstrækkelig præcis til, at retten og sagsøgte kan identificere det materiale, som anmodningen vedrører.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet retsplejeloven ikke direkte giver retten mulighed for at pålægge en part at fremlægge bevismateriale på en lettilgængelig og letforståelig måde.

Den foreslåede bestemmelse i § 10 gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 9.

Til § 11

Det fremgår af produktansvarslovens § 6, stk. 2, at det påhviler skadelidte at føre bevis for skaden, defekten og årsagsforbindelsen mellem skaden og defekten. Der er således ligefrem bevisbyrde i produktansvarssager, hvor den, der påberåber sig en skade, en defekt, og at der er årsagssammenhæng mellem skaden og defekten, skal føre bevis herfor.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret, henvises der til pkt. 2.10.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 11, stk. 1, at det påhviler sagsøger at føre bevis for, at et produkt lider af en defekt, den lidte skade samt årsagssammenhængen mellem defekten og skaden.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at udgangspunktet i sager om produktansvar fortsat vil være, at der er ligefrem bevisbyrde, hvilket vil sige, at den, der påstår at have et krav, skal godtgøre, at kravet består. Det vil således påhvile sagsøgeren at godtgøre, at produktet lider af en defekt, at der er indtrådt en skade, og at der foreligger en årsagssammenhæng mellem defekten og skaden. Sagsøgte bevisbyrde vil dog i visse tilfælde lempes som følge af forslagene til formodningsreglerne i § 11, stk. 2-4.

Det foreslås i § 11, stk. 2, at det antages, at produktet lider af en defekt, hvis en af de betingelser, der oplistes i bestemmelsens nr. 1-3, er opfyldt.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det udtømmende vil fremgå af § 11, stk. 2, hvilke forhold der kan danne grundlag for en formodning om, at et produkt lider af en defekt.

Det foreslås i § 11, stk. 2, nr. 1, at det antages, at et produkt lider af en defekt, hvis sagsøgte ikke efterkommer et pålæg efter § 10, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse er en formodningsregel, der vil lette sagsøgers bevisbyrde i sager, hvor fabrikanten eller en anden ansvarlig erhvervsdrivende ikke fremlægger relevant bevismateriale efter anmodning fra sagsøgeren. Har den ansvarlige erhvervsdrivende ikke efterkommet en sådan anmodning, vil det formodes, at produktet lider af en defekt. Det vil herefter være op til sagsøgte at afkræfte formodningen ved at godtgøre, at produktet ikke lider af en defekt, jf. lovforslagets § 11, stk. 5.

Forslaget vil tilskynde sagsøgte til at overholde forpligtelsen til at fremlægge oplysninger ved at tillægge det processuel skadevirkning, hvis sagsøgte ikke efterkommer sagsøgers anmodning om at fremlægge bevismateriale. Det vil påligge domstolene at vurdere, om en anmodning er efterkommet eller ej.

Domstolene kan i dag tillægge det processuel skadevirkning, hvis en part ikke efterkommer modpartens opfordringer, jf. retsplejelovens § 344, stk. 2. Den foreslåede bestemmelse ændrer dog den gældende retstilstand, idet der med forslaget indføres en lovfæstet formodningsregel til fordel for sagsøger i situationer, hvor sagsøgte ikke efterkommer en anmodning om fremlæggelse af relevant bevismateriale.

Det foreslås i § 11, stk. 2, nr. 2, at det antages, at et produkt lider af en defekt, hvis sagsøgeren påviser, at produktet ikke opfylder de obligatoriske produktsikkerhedskrav, der fremgår af love og andre retsforskrifter eller EU-retsakter, og som har til formål at beskytte mod risikoen for den skade, som den skadelidte har lidt.

Den foreslåede bestemmelse er en formodningsregel, der vil lette sagsøgers bevisbyrde i sager, hvor et produkt afviger fra de gældende sikkerhedskrav, som har til formål at beskytte mod netop den skade, der er lidt. Er betingelsen opfyldt, vil produktet formodes at lide af en defekt. Det vil herefter være op til sagsøgte at afkræfte formodningen ved at godtgøre, at produktet ikke lider af en defekt, jf. lovforslagets § 11, stk. 5.

Der findes en række vedtagne obligatoriske sikkerhedskrav, hvis formål er at beskytte forbrugerne og andre fysiske personer mod risikoen for skade. Af relevante obligatoriske produktsikkerhedskrav kan bl.a. nævnes Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/988 af 10. maj 2023 om produktsikkerhed i almindelighed, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1025/2012 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/1828 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/95/EF og Rådets direktiv 87/357/EØF, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 46.

Den foreslåede bestemmelse vil eksempelvis omfatte tilfælde, hvor et produkt ikke er udstyret med midler til at logge oplysninger om produktets

funktion som krævet i henhold til EU-retten eller national ret, jf. præambelbetragtning 46 til produktansvarsdirektivet.

Det vil påhvile sagsøgte at bevise, at de forhold, der danner grundlag for formodningen, foreligger.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet der ikke findes en lignende formodningsregel i produktansvarsloven. Domstolene kan dog efter gældende ret fastsætte kravene til bevisets styrke på baggrund af en samlet vurdering af partens muligheder for at føre bevis.

Det foreslås i § 11, stk. 2, nr. 3, at det antages, at et produkt lider af en defekt, hvis sagsøgeren påviser, at skaden er forårsaget af en åbenbar fejl ved produktet under anvendelse, som med rimelighed kan forventes, eller under normale omstændigheder.

Den foreslåede bestemmelse er en formodningsregel, der vil lette sagsøgers bevisbyrde i sager, hvor en produktskade skyldes en åbenbar fejl ved et produkt, som er blevet anvendt under normale omstændigheder eller på en måde, som med rimelighed kan forventes. Er dette tilfældet, vil det formodes, at produktet lider af en defekt, og det vil herefter påhvile sagsøgte at afkræfte formodningen ved at godtgøre, at produktet ikke lider af en defekt, jf. lovforslagets § 11, stk. 5.

Det følger af præambelbetragtning 46 til produktansvarsdirektivet, at anvendelse, der med rimelighed kan forventes, vil omfatte den anvendelse, som et produkt er beregnet til i overensstemmelse med oplysningerne fra fabrikanten eller den erhvervsdrivende, der bringer produktet i omsætning. Det følger videre af præambelbetragtningen, at dette også vil omfatte sædvanlig anvendelse som fastlagt ud fra produktets udformning og konstruktion samt anvendelse, som med rimelighed kan forudses, hvor sådan anvendelse kan forekomme i forbindelse med lovlig og let forudsigelig menneskelig adfærd.

Den foreslåede bestemmelse vil eksempelvis finde anvendelse i tilfælde af åbenlyse funktionsfejl såsom en glasflaske, der eksploderer ved anvendelse, der med rimelighed kan forudses, samt i lignende tilfælde, hvor det vurderes unødvendigt byrdefuldt at kræve, at en sagsøger skal bevise, at et produkt er defekt, når omstændighederne er af en sådan art, at defektens eksistens er uomtvistelig, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 46.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet der ikke findes en lignende formodningsregel i produktansvarsloven. Domstolene kan dog efter gældende ret fastsætte kravene til bevisets styrke på baggrund af en samlet vurdering af partens muligheder for at føre bevis.

Det foreslås i § 11, stk. 3, at der antages at være årsagssammenhæng mellem produktets defekt og skaden, hvis det er godtgjort, at produktet lider af en defekt, og at den forvoldte skade er af en art, der typisk stemmer overens med den pågældende defekt.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det i sager om produktansvar under visse betingelser vil formodes, at der foreligger en årsagssammenhæng mellem en defekt og den lidte skade, hvis skaden er af en type, der typisk udspringer af den pågældende defekt.

Det vil være en betingelse for den foreslåede bestemmelses anvendelse, at sagsøger har bevist, at der foreligger en skade, og at skaden skyldes en defekt ved det pågældende produkt, jf. dog lovforslagets § 11, stk. 2, som indeholder regler om, at det under visse betingelser kan formodes, at et produkt lider af en defekt. Når det er fastslået, at et produkt er defekt, og at den form for skade, der er indtrådt, primært baseret på lignende tilfælde, typisk skyldes den pågældende defekt, vil sagsøgeren ikke være forpligtet til at bevise årsagsforbindelsen, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 47. Den foreslåede bestemmelse vil eksempelvis finde anvendelse ved skader, der skyldes defekte produkter fra samme produktionsserie.

Det vil påhvile skadelidte at bevise, at de omstændigheder, der begrundet formodningen, foreligger. Som udgangspunkt vil det kræves, at skadelidte beviser, at skaden er typisk for en dokumenteret defekt ved produktet. Det vil derudover kræves, at skadelidte løfter bevisbyrden for, at skaden er opstået som følge af brugen af det pågældende produkt. Det vil eksempelvis ikke være tilstrækkeligt alene at føre bevis for, at man har pådraget sig en brandskade på hånden, og at et bestemt produkt har en defekt, som skaden typisk udspringer af. Skadelidte vil således skulle sandsynliggøre, at skaden opstod ved brug af netop det pågældende defekte produkt.

Vurderingen af, om en skade er af en art, der typisk stemmer overens med den pågældende defekt, vil først og fremmest skulle foretages ud fra en undersøgelse af, om defekten har forårsaget lignende skader. Eksempelvis vil en fødevareforgiftning, der har ramt flere personer, der har indtaget det

samme fødevareprodukt, som er konstateret at lide af en defekt, betragtes som en skade, der typisk stemmer overens med defekten. Det bør i vurderingen særligt tages i betragtning, om den pågældende defekt fremgår af EU's varslingsystem for farlige nonfoodprodukter (RAPEX).

Vurderes det, at der er en formodning for årsagssammenhængen mellem en skade og en defekt, vil det påhvile sagsøgte at afkræfte formodningen ved at godtgøre, at det pågældende produkt ikke lider af en defekt, jf. lovforslagets § 11, stk. 5.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet der ikke findes en lignende formodningsregel i produktansvarsloven. Domstolene kan dog efter gældende ret fastsætte kravene til bevisets styrke på baggrund af en samlet vurdering af partens muligheder for at føre bevis.

Det foreslås i § 11, stk. 4, at det antages, at produktet lider af en defekt, eller at der er årsagssammenhæng mellem dets defekt og skaden eller begge dele, hvis, trods fremlæggelsen af bevismateriale i overensstemmelse med et pålæg efter § 10 og under hensyntagen til alle relevante omstændigheder i sagen, at to betingelser er opfyldt.

Den første betingelse vil være opfyldt efter forslaget til § 11, stk. 4, nr. 1, hvis sagsøgeren står over for uforholdsmæssigt store vanskeligheder, navnlig på grund af teknisk eller videnskabelig kompleksitet, med hensyn til at bevise, at produktet lider af en defekt, eller at der er årsagssammenhæng mellem dets defekt og skaden eller begge dele.

Den foreslåede bestemmelse indeholder en formodningsregel, der vil lette sagsøgers bevisbyrde i sager, hvor der foreligger særlige bevisvanskeligheder. Efter den foreslåede bestemmelse vil det både kunne formodes, at et produkt lider af en defekt, at der er årsagssammenhæng mellem defekten og skaden, eller at begge dele er tilfældet, hvis skadelidte på grund af sagens tekniske eller videnskabelige karakter står overfor uforholdsmæssigt store bevisvanskeligheder.

Det vil være en betingelse for bestemmelsens anvendelse, at skadelidte står overfor uforholdsmæssigt store bevisvanskeligheder. Vurderingen af, om betingelsen er opfyldt, vil skulle foretages af domstolene fra sag til sag under hensyntagen til forskellige faktorer, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 48.

Disse faktorer vil omfatte produktets komplekse karakter, såsom innovativt medicinsk udstyr, den anvendte teknologiske komplekse karakter såsom maskinlæring, den anvendte teknologiske komplekse karakter såsom maskinlæring, den komplekse karakter af de oplysninger og data, som sagsøgeren skal analysere, og den komplekse karakter af årsagssammenhængen såsom en forbindelse mellem et farmaceutisk produkt eller et fødevareprodukt og fremkomsten af en lidelse eller en forbindelse, der for at blive påvist vil kræve, at sagsøgeren forklarer et AI-systems indre funktion, jf. præambelbetragtning 48 til produktansvarsdirektivet.

Det følger videre af præambelbetragtningen, at selv om en sagsøger bør fremlægge argumenter for at påvise uforholdsmæssigt store vanskeligheder, vil der ikke kræves bevis for sådanne vanskeligheder. I forbindelse med et krav vedrørende et AI-system vil sagsøgeren f.eks., for at retten kan afgøre, at der foreligger uforholdsmæssigt store vanskeligheder, hverken være forpligtet til at forklare AI-systemets særlige karakteristika, eller hvordan disse karakteristika gør det vanskeligere at påvise årsagssammenhængen.

Det vil derudover skulle tages i betragtning, om sagsøgeren har anmodet sagsøgte om at fremkomme med relevant bevismateriale, som sagsøgte råder over, og om sagsøgte har efterkommet denne anmodning i overensstemmelse med lovforslagets § 10. Er dette tilfældet, og har skadelidte fortsat uforholdsmæssigt store bevisvanskeligheder, vil den foreslåede bestemmelse finde anvendelse.

Den anden betingelse vil efter forslaget til § 11, stk. 4, nr. 2, være opfyldt, hvis sagsøgeren påviser, at det er sandsynligt, at produktet lider af en defekt, eller at der er en årsagssammenhæng mellem produktets defekt og skaden, eller begge dele.

Den foreslåede bestemmelse fastlægger den anden betingelse for anvendelsen af formodningsreglen i forslaget til § 11, stk. 4. Det vil efter betingelsen være et krav, at skadelidte kan sandsynliggøre, at produktet lider af en defekt, årsagssammenhængen mellem denne defekt og skaden eller begge dele.

Forslaget vil medføre, at skadelidte ikke kan påkræves at fremlægge fuld dokumentation for, at et produkt lider af en defekt, eller at der er årsagssammenhæng mellem defekten og den lidte skade. Beviskravet vil således være

lempet, og det vil være tilstrækkeligt, at det ud fra en samlet vurdering er sandsynligt, at de nævnte betingelser er opfyldt.

Den foreslåede bestemmelse ændrer den gældende retstilstand, idet der ikke findes en lignende formodningsregel i produktansvarsloven. Domstolene kan dog efter gældende ret fastsætte kravene til bevisets styrke på baggrund af en samlet vurdering af partens muligheder for at føre bevis.

Med de foreslåede formodningsregler § 11, stk. 2-4, gribes der ikke ind i princippet om den frie bevisbedømmelse.

Det foreslås i § 11, stk. 5, at sagsøgte kan afkræfte enhver af de antagelser, der er omhandlet i stk. 2-4.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at sagsøgte har mulighed for at påvise, at produktet ikke lider af en defekt, at en skade ikke kan henføres til defekten, eller at årsagen til skaden med større sandsynlighed beror på andre forhold end den givne defekt.

Ved vurderingen af, om sagsøgte har løftet bevisbyrden, vil det kunne kræves, at det fremstår som mere sandsynligt, at skaden ikke har den formodede årsagssammenhæng til defekten, at produktet ikke lider af en formodet defekt eller begge dele, hvilket skal ses i lyset af, at sagsøgte har bedre adgang til tekniske og sikkerhedsmæssige oplysninger end forbrugeren.

Efter gældende ret har sagsøgte som led i princippet om den frie bevisførelse adgang til at føre bevis med henblik på at afkræfte formodningerne i stk. 2-4. Der findes ingen udtrykkelig regel om, at sagsøgte har ret til at afkræfte eventuelle formodninger, som domstolene på baggrund af en vurdering af kravene til bevisets styrke måtte komme frem til. Det følger dog af retsplejelovens § 344, stk. 1, at retten ved afgørelsen af, om en påstand er bevist, skal forholde sig til det, der er passeret under forhandlingerne og bevisførelsen. Den foreslåede bestemmelse vil således videreføre den gældende retstilstand.

Med forslaget til § 11, stk. 5, gribes der ikke ind i princippet om den frie bevisbedømmelse, idet det dog vil fremgå direkte af loven, at sagsøgte har ret til at afkræfte enhver af de formodninger, der foreslås indført med lovforslagets § 11, stk. 2-4.

Den foreslåede bestemmelse i § 11 gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 10.

Til § 12

Produktansvarsloven indeholder i § 7 en bestemmelse, der opregner de situationer, hvor producenten ikke pålægges objektivt ansvar for produktskade.

Efter produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 1, er producenten ikke ansvarlig, hvis denne beviser, at denne ikke har bragt produktet i omsætning. Producenten er videre efter produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 2, ikke ansvarlig, hvis denne beviser, at produktet af denne hverken er fremstillet, frembragt, indsamlet eller bragt i omsætning som led i erhvervsvirksomhed. Efter produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 3, er producenten derudover ikke ansvarlig, hvis denne beviser, at defekten skyldes, at produktet skal være i overensstemmelse med ufravigelige forskrifter udstedt af offentlig myndighed.

Produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 4, vedrører ansvarsfrihed for udviklingsskader. Det følger af bestemmelsen, at producenten ikke er ansvarlig, hvis denne beviser, at det på grundlag af den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, da produktet blev bragt i omsætning, ikke var muligt at opdage defekten. Det følger af produktansvarslovens § 7, stk. 2, at producenten endvidere ikke er ansvarlig, hvis det må antages, at den defekt, der har forvoldt skaden, ikke var til stede på det tidspunkt, da denne bragte produktet i omsætning. Endelig fremgår det af produktansvarslovens § 7, stk. 3, at producenten af et delprodukt ikke er ansvarlig, hvis denne beviser, at defekten ved produktet skyldes udformningen af det produkt, i hvilket delproduktet indgår, eller anvisninger, som er givet af den, der har fremstillet det færdige produkt.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret, henvises der til pkt. 2.11.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 12, *stk. 1*, at en erhvervsdrivende som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den erhvervsdrivende beviser et eller flere af de forhold, der opregnes i bestemmelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at de ansvarsfrihedsgrunde, som en erhvervsdrivende, der er omfattet af lovforslagets §§ 7-8 kan påberåbe sig, vil fremgå udtømmende af bestemmelsen. Det vil påhvile den ansvarlige

erhvervsdrivende at løfte bevisbyrden for, at vedkommende er omfattet af en af de foreslåede ansvarsfrihedsgrunde.

Det foreslås i § 12, stk. 1, nr. 1, at en fabrikant eller en importør som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at vedkommende ikke har bragt produktet i omsætning eller taget det i brug.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at importører og fabrikanter fritages for ansvar, hvis de kan bevise, at en anden person end dem selv har foranlediget, at produktet forlader fremstillingsprocessen mod deres vilje, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 49.

Den foreslåede bestemmelse vil særligt finde anvendelse i tilfælde, hvor et produkt er blevet bragt i omsætning eller taget i brug uden fabrikantens eller importørens samtykke. Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvis et produkt, der endnu befinder sig i produktionsfasen, stjæles fra fabrikantens lager og efterfølgende bringes i omsætning eller tages i brug. Stjæles et produkt, der er bragt i omsætning af fabrikanten, fra importørens lager, vil skadelidte efter den foreslåede bestemmelse alene kunne rette et krav mod fabrikanten.

Tidspunktet for omsætning eller ibrugtagning vil normalt være det tidspunkt, hvor et produkt forlader fabrikantens kontrol, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 50. Begrebet »bringe i omsætning« defineres i lovforslagets § 3, nr. 8, mens begrebet »ibrugtagning« defineres i lovforslagets § 3, nr. 9.

Den foreslåede bestemmelse viderefører den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Det foreslås i § 12, stk. 1, nr. 2, at en distributør som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at vedkommende ikke har gjort produktet tilgængeligt på markedet.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en distributør fritages for ansvar, hvis denne kan bevise, at denne ikke har gjort produktet tilgængeligt på markedet, det vil sige at produktet ikke er leveret med henblik på distribution, forbrug eller anvendelse på EU-markedet som led i en kommerciel aktivitet, hvad enten det sker mod eller uden vederlag, jf. forslaget til § 3,

nr. 14. Bestemmelsen vil eksempelvis finde anvendelse i tilfælde, hvor et produkt er blevet stjålet fra distributørens lager, uden at distributøren har gjort dette produkt tilgængeligt på markedet.

Den foreslåede bestemmelse viderefører den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 7, nr. 1.

Det foreslås i § 12, stk. 1, nr. 3, at en erhvervsdrivende som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at det er sandsynligt, at den defekt, der forårsagede skaden, ikke forelå på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning, taget i brug eller, for så vidt angår en distributør, gjort tilgængeligt på markedet, eller at denne defekt opstod efter dette tidspunkt, jf. dog stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en ansvarlig erhvervsdrivende er ansvarsfri, hvis vedkommende kan bevise, at det er sandsynligt, at defekten først er opstået, efter at produktet er bragt i omsætning, taget i brug eller gjort tilgængeligt på markedet.

Tidspunktet for omsætning eller ibrugtagning vil normalt være det tidspunkt, hvor et produkt forlader fabrikantens kontrol, mens det for distributørens vedkommende er det tidspunkt, hvor de gør produktet tilgængeligt på markedet, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 50.

Den foreslåede bestemmelse vil derudover finde anvendelse i tilfælde, hvor det er sandsynligt, at et produkt som følge af slitage, senere reparationer eller u hensigtsmæssig opbevaring har pådraget sig en defekt, som ikke var tilstede på tidspunktet, hvor produktet var inden for fabrikantens kontrol eller ikke var gjort tilgængeligt på markedet.

Det bemærkes, at erhvervsdrivende imidlertid vil være ansvarlige for defekter, der opstår, efter at et produkt er bragt i omsætning eller taget i brug som følge af software eller relaterede tjenester, hvis disse er foretaget under fabrikantens kontrol, herunder i form af opdateringer eller opgraderinger eller maskinlæringsalgoritmer, jf. forslaget til § 12, stk. 2, nr. 1-3, og produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 50.

Det vil påhvile den erhvervsdrivende at bevise, at det er sandsynligt, at defekten ikke forelå på tidspunktet for produktets omsætning, ibrugtagning el-

ler tilgængeliggørelse på markedet. Dokumentation herfor vil eksempelvis kunne bestå i kontrol og sammenligning af andre produkter fra samme parti, kvalitetskontrolrapporter eller andre tekniske oplysninger.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 7, stk. 2, dog således at kredsen af ansvarlige erhvervsdrivende udvides i overensstemmelse med produktansvarsdirektivet.

Det foreslås i § 12, stk. 1, nr. 4, at en erhvervsdrivende som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den erhvervsdrivende beviser, at den defekt, der forårsagede skaden, skyldes produktets overholdelse af retlige krav.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en ansvarlig erhvervsdrivende fritages for ansvar, hvis denne kan bevise, at overholdelse af retlige krav netop var årsagen til produktets defekt, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 49.

Overholdelse af retlige krav vil eksempelvis omfatte sikkerhedsforskrifter, herunder kravene i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/988 af 10. maj 2023 om produktsikkerhed i almindelighed, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1025/2012 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/1828 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/95/EF og Rådets direktiv 87/357/EØF samt lovpligtige krav til et produkts sammensætning og materialer. Den foreslåede bestemmelse vil derimod ikke omfatte frivillige standarder, branchevejledninger og andre ikke-retlige krav.

Det vil være en betingelse, at den ansvarlige erhvervsdrivende kan bevise, at der foreligger en direkte sammenhæng mellem produktets overholdelse af retlige krav og den pågældende defekt.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 3.

Det foreslås i § 12, stk. 1, nr. 5, at en erhvervsdrivende som omhandlet i §§ 7-9 ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den erhvervsdrivende beviser, at den objektive videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug

eller i den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol, ikke var af en sådan art, at defekten kunne opdages.

Den foreslåede bestemmelse vedrører ansvarsfrihed for udviklingsskader og vil medføre, at en erhvervsdrivende fritages for ansvar, hvis denne kan bevise, at den videnskabelige og tekniske viden, der er fastlagt på grundlag af det mest avancerede niveau af tilgængelig objektiv viden og ikke den pågældende erhvervsdrivendes faktiske viden i den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol, var af en sådan art, at det ikke var muligt at opdage defekten, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 52.

Det afgørende vil efter den foreslåede bestemmelse være den videnskabelige og tekniske viden, der forelå på tidspunktet, hvor produktet blev bragt i omsætning, taget i brug, eller den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol. Tidspunktet for omsætning eller ibrugtagning er normalt det tidspunkt, hvor et produkt forlader fabrikantens kontrol, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 50.

Den foreslåede bestemmelse vil eksempelvis finde anvendelse i tilfælde, hvor en bestanddel i et produkt viser sig at have uforudsete egenskaber, som ikke kunne konstateres ud fra de undersøgelser og den videnskabelige og tekniske viden, der fandtes på tidspunktet for produktets omsætning, ibrugtagning eller i perioden, hvor produktet var under fabrikantens kontrol.

Der findes en række produkter, hvor bl.a. digitale teknologier gør det muligt for fabrikanterne at udøve kontrol efter det tidspunkt, hvor produktet bringes i omsætning eller tages i brug, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 50. Ansvarsfritagelsen efter den foreslåede bestemmelse vil for disse produkter alene finde anvendelse, hvis defekten ikke kunne opdages i den periode, hvor produktet var under fabrikantens kontrol. Ændres den videnskabelige og tekniske viden, efter at produktet er bragt i omsætning eller taget i brug, således at det er muligt at opdage en defekt i et produkt, vil fabrikanten ikke fritages for ansvar, hvis vedkommende har haft mulighed for at forebygge defekten ved at ændre, opdatere eller opgradere produktet, jf. også forslaget til § 12, stk. 2.

Den erhvervsdrivende vil bære bevisbyrden for, at en defekt ikke kunne opdages inden for rammerne af det mest avancerede niveau af tilgængelig objektiv viden.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand efter produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 4, dog således, at den tekniske og videnskabelige viden også skal fastlægges ud fra den periode, hvor et produkt var under fabrikantens kontrol.

Det foreslås i § 12, stk. 1, nr. 6, at en fabrikant af en defekt komponent som omhandlet i § 7, stk. 1, nr. 2, ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at defekten ved det produkt, hvori den pågældende komponent er integreret, kan tilskrives udformningen af produktet eller de anvisninger, som fabrikanten af produktet har givet fabrikanten af den pågældende komponent.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en fabrikant af en defekt komponent fritages for ansvar, hvis vedkommende beviser, at defekten ved det endelige produkt kan henføres til produktets udformning eller den vejledning og anvisninger, som fabrikanten af det endelige produkt har givet til komponentfabrikanten.

Ansvarsfritagelsen vil medføre, at en komponentfabrikant ikke vil være ansvarlig for fejlagtig brug af komponenten, som vedkommende ikke har haft mulighed for at kontrollere. Dette vil eksempelvis være tilfældet i situationer, hvor en defekt i et produkt skyldes fabrikanten af det endelige produkts specifikke krav eller tekniske specifikationer til komponenten, som komponentfabrikanten har fulgt, samt i situationer, hvor en komponent i sig selv er fejlfri, og hvor defekten opstår som følge af den måde, hvorpå komponenten er integreret i produktet.

Det vil være en betingelse, at komponentfabrikanten kan bevise, at defekten enten ikke stammer fra selve komponenten, men fra udformningen af det endelige produkt, eller at defekten skyldes de anvisninger, som den endelige fabrikant har udstedt.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 7, stk. 3.

Det foreslås i § 12, stk. 1, nr. 7, at en person, der ændrer et produkt som omhandlet i § 7, stk. 2, ikke er ansvarlig for skade forårsaget af et defekt produkt, hvis den pågældende erhvervsdrivende beviser, at den defekt, der forårsagede skaden, vedrører en del af produktet, som ikke er berørt af ændringen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en ansvarlig erhvervsdrivende, der væsentligt har ændret et produkt, og dermed anses som fabrikant af det ændrede produkt, jf. lovforslagets § 7, stk. 2, fritages for ansvar, hvis vedkommende beviser, at en defekt ved det pågældende produkt ikke kan henføres til den eller de dele af produktet, der er blevet ændret. Kan den pågældende defekt henføres til en del af produktet, der er blevet ændret, vil fabrikanten af det ændrede produkt være ansvarlig herfor, medmindre en af de øvrige ansvarsfritagelser finder anvendelse.

Begrebet »væsentlig ændring« skal forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 18, og vil bl.a. omfatte ændringer, der anses for væsentlige i henhold til EU-retten eller nationale regler om produktsikkerhed, samt ændringer af et produkts oprindelige ydeevne, formål eller type, uden at denne ændring var forudset i fabrikantens oprindelige risikovurdering.

Den foreslåede bestemmelse vil eksempelvis indebære, at en ansvarlig erhvervsdrivende, der væsentligt ændrer en bils software, ikke vil være ansvarlig, hvis det kan bevises, at defekten eksempelvis skyldes en konstruktionsfejl i bilens bremses, og at bremserne ikke har været påvirket af softwareopdateringen.

Det vil være en betingelse, at den ansvarlige erhvervsdrivende kan bevise, at defekten ikke kan henføres til den foretagne ændring, men til en uændret del af produktet.

Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

Det foreslås i § 12, stk. 2, at uanset stk. 1, nr. 3, fritages en erhvervsdrivende ikke for ansvar, hvis defekten ved et produkt skyldes et eller flere af de forhold, der oplystes i forslaget's stk. 2, nr. 1-4, forudsat at det er inden for fabrikantens kontrol.

Den foreslåede bestemmelse indeholder en undtagelse til reglen om ansvarsfrihed efter lovforslagets § 12, stk. 1, nr. 3, hvorefter en erhvervsdrivende fritages for ansvar for produktskader, der skyldes en defekt, som er opstået efter produktet er bragt i omsætning, taget i brug eller gjort tilgængeligt på markedet.

Det foreslås i § 12, stk. 2, nr. 1, at en erhvervsdrivende ikke fritages for ansvar efter § 12, stk. 1, nr. 3, hvis defekten skyldes en relateret tjeneste.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en fabrikant vil være ansvarlig for defekter, der skyldes en relateret tjeneste, selvom defekten er opstået efter produktet er bragt i omsætning, taget i brug eller gjort tilgængeligt på markedet. Dette vil dog alene være tilfældet, hvis den relaterede tjeneste er inden for fabrikantens kontrol, jf. definitionen heraf i lovforslagets § 3, nr. 5.

Den foreslåede bestemmelse vil herefter finde anvendelse, hvor fabrikanten eller tredjemand med fabrikantens samtykke har mulighed for at ændre produktet, levere softwareopdateringer eller opgraderinger og således bevarer kontrollen over produktet, efter at det pågældende produkt er bragt i omsætning eller taget i brug.

Eksempelvis vil fabrikanten af et smart-tv, som ifølge produktbeskrivelsen leveres med en videoapplikation, som brugeren er forpligtet til at downloade fra tredjemands websted efter købet af fjernsynet, sammen med fabrikanten af videoapplikationen være ansvarlig for skader forårsaget af en defekt i appen, selv om defekten først opstod, efter at fjernsynet var bragt i omsætning, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 50.

Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse i produktansvarsloven.

En erhvervsdrivende vil efter forslaget til § 12, stk. 2, nr. 2, ikke fritages for ansvar efter § 12, stk. 1, nr. 3, hvis defekten, forudsat at det er inden for fabrikantens kontrol, skyldes software, herunder softwareopdateringer eller -opgraderinger.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at fabrikanten vil være ansvarlig for softwareopdateringer- og opgraderinger, som er foretaget efter, at produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug. Det vil være en betingelse, at softwareopdateringerne- og opgraderingerne er foretaget inden for fabrikantens kontrol.

Eksempelvis vil en fabrikant af en smartphone, der selv eller via tredjemand udsender en sikkerhedsopdatering, som lider af en defekt, være ansvarlig herfor, selvom defekten først viser sig, efter at telefonen er bragt i omsætning.

Produktansvarsloven indeholder ikke en lignende bestemmelse.

Det foreslås i § 12, stk. 2, nr. 3, at en erhvervsdrivende ikke fritages for ansvar efter § 12, stk. 1, nr. 3, hvis defekten, forudsat at det er inden for fabrikantens kontrol, skyldes manglende softwareopdateringer eller -opgraderinger, der er nødvendige for at opretholde sikkerheden.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at erhvervsdrivende vil være ansvarlige for skader, der skyldes manglende opdateringer eller opgraderinger af et produkts software, som er nødvendige for at opretholde sikkerheden, uanset at defekten er opstået, efter produktet er bragt i omsætning eller taget i brug. Det vil være en betingelse, at defekten er opstået, mens produktet har været under fabrikantens kontrol, det vil sige mens fabrikanten eller tredje-mand med fabrikantens samtykke har haft mulighed for at stille opdateringer eller opgraderinger til rådighed.

Erhvervsdrivende vil eksempelvis være ansvarlige for defekter, som skyldes manglende softwareopdateringer eller opgraderinger, der er nødvendige for at afhjælpe cybersikkerhedssårbarheder og opretholde produktets sikkerhed, idet sådanne sårbarheder kan påvirke produktet på en sådan måde, at det forårsager en produktskade, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 51.

Erhvervsdrivende vil dog ikke være ansvarlige efter den foreslåede bestemmelse, hvis leveringen eller installationen af en sådan software ligger uden for fabrikantens kontrol, f.eks. hvis ejeren af produktet ikke installerer en opdatering eller opgradering, der leveres med henblik på at sikre eller opretholde produktets sikkerhedsniveau, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 51. Eksempelvis vil en fabrikant af smartphones ikke være ansvarlig for skader, der skyldes manglende installation af en udsendt opdatering, der lukker kendte sårbarheder.

Det bemærkes, at produktansvarsdirektivet ikke indeholder nogen forpligtelse til at levere opdateringer eller opgraderinger af et produkt. Fabrikanter har imidlertid ansvar for produkters sikkerhed i hele deres livscyklus i henhold til bl.a. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/745 af 5. april 2017 om medicinsk udstyr, om ændring af direktiv 2001/83/EF, forordning (EF) nr. 178/2002 og forordning (EF) nr. 1223/2009 og om ophæ-

velse af Rådets direktiv 90/385/EØF og 93/42/EØF, jf. også produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 51.

Produktansvarsloven indeholder ikke en lignende bestemmelse.

Det foreslås i § 12, stk. 2, nr. 4, at en erhvervsdrivende ikke fritages for ansvar efter § 12, stk. 1, nr. 3, hvis defekten, forudsat at det er inden for fabrikantens kontrol, skyldes en væsentlig ændring af produktet.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en erhvervsdrivende er ansvarlig for defekter ved et produkt, hvis denne selv eller via tredjemand foretager en væsentlig ændring af produktet, uanset om disse er foretaget efter produktet blev bragt i omsætning eller taget i brug. Det vil være en betingelse, at ændringen er sket under fabrikantens kontrol.

Den foreslåede bestemmelse vil alene finde anvendelse ved en væsentlig ændring. Erhvervsdrivende vil imidlertid både være ansvarlige for væsentlige og ikke-væsentlige ændringer. Ved ikke-væsentlige ændringer vil fabrikanten dog ikke være ansvarlig, hvis det kan bevises, at defekten opstod, efter produktet blev bragt i omsætning, taget i brug eller blev gjort tilgængeligt på markedet.

Produktansvarsloven indeholder ikke en lignende bestemmelse.

Den foreslåede bestemmelse i § 12 gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 11.

Til § 13

Det fremgår af produktansvarslovens § 11, stk. 1, at er to eller flere ansvarlige efter loven for samme skade, hæfter de solidarisk.

Af produktansvarslovens § 11, stk. 2, fremgår det, at hvis flere er ansvarlige som producenter i henhold til lovens § 4, stk. 1, fordeles ansvaret mellem disse i mangel af aftale herom under hensyn til årsagen til defekten, den enkelte producents anledning til og mulighed for at føre kontrol med produktet, foreliggende ansvarsforsikringer og omstændighederne i øvrigt.

Efter produktansvarslovens § 11, stk. 3, indtræder den, der som mellemhandler eller som producent i henhold til lovens § 4, stk. 2 eller 4, har betalt erstatning til skadelidte eller en senere mellemhandler, i skadelidtes krav

mod tidligere led i produktions- og omsætningskæden. Regreskravet kan bortfalde eller nedsættes, hvis den regressøgende forsætligt eller uagtsomt har medvirket til skadens indtræden eller forøget dens omfang.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.12.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 13, stk. 1, at hvis to eller flere erhvervsdrivende er ansvarlige for en skade i henhold til denne lov, hæfter de solidarisk.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at flere ansvarlige erhvervsdrivende hæfter solidarisk over for skadelidte. Dette vil indebære, at den skadelidte kan kræve hele erstatningsbeløbet udbetalt af en eller flere af de ansvarlige erhvervsdrivende, uanset den enkeltes andel i ansvaret. Den, der har betalt erstatningen, vil herefter have mulighed for at søge regres hos de øvrige ansvarlige, jf. lovforslagets § 13, stk. 3.

Den foreslåede bestemmelse vil f.eks. finde anvendelse i situationer, hvor en defekt komponent er integreret i et produkt, der forårsager skade. I et sådant tilfælde vil skadelidte kunne kræve erstatning både fra den fabrikant, der har integreret den defekte komponent i sit produkt, og fra fabrikanten af selve den defekte komponent, jf. lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1 og 2. I disse situationer vil alle parter vil hæfte solidarisk, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 53.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 11, stk. 1.

Det foreslås i § 13, stk. 2, at ansvaret mellem de ansvarlige erhvervsdrivende i mangel af aftale herom fordeles under hensyn til årsagen til defekten, den enkelte erhvervsdrivendes anledning til og mulighed for at føre kontrol med produktet, foreliggende ansvarsforsikringer og omstændighederne i øvrigt.

Den foreslåede bestemmelse vil regulere, hvordan ansvaret mellem flere erhvervsdrivende, der er ansvarlige for samme skade, skal fordeles, hvis der ikke foreligger en aftale herom. Fordelingen af ansvaret vil skulle ske under hensyn til flere forskellige faktorer, herunder den enkelte erhvervsdrivendes mulighed for at føre kontrol med produktet, samt om den pågældende har en ansvarsforsikring. Disse faktorer vil imidlertid ikke være udtømmende, ligesom det ikke er muligt at fastlægge de enkelte mometers vægtning i forhold til hinanden. Derudover vil der i vurderingen ligeledes skulle lægges vægt på de øvrige omstændigheder, der kan have betydning for ansvars

omfang. Det vil i den forbindelse skulle tillægges betydning, at hver ansvarlig erhvervsdrivende skal pålægges et ansvar, der står i rimeligt forhold til dennes bidrag til og mulighed for at forebygge produktskaden.

Det følger af lovforslagets § 2, at en erhvervsdrivendes ansvar i henhold til lovforslaget ikke ved aftale kan begrænses eller fraviges til skade for skadelidte. Den foreslåede § 2 er imidlertid ikke til hinder for, at erhvervsdrivende i disses indbyrdes forhold kan indgå aftaler om ansvarsfordelingen, herunder om ansvarsbegrænsninger, ansvarsfraskrivelser og sædvanlige branchevilkår, forudsat at disse ikke begrænser skadelidtes ret til erstatning. Sådanne aftaler vil skulle fortolkes i henhold til gældende ret.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 11, stk. 2.

Det foreslås i § 13, stk. 3, at hvis flere erhvervsdrivende er ansvarlige for en og samme skade, har den erhvervsdrivende, der har ydet erstatning til skadelidte, ret til at tage retsmidler i anvendelse mod andre erhvervsdrivende, som er ansvarlige i henhold til §§ 7-9, jf. dog stk. 4.

Den foreslåede bestemmelse vil regulere det indbyrdes forhold mellem flere ansvarlige erhvervsdrivende i situationer, hvor de hæfter solidarisk. Efter den foreslåede bestemmelse vil den eller de ansvarlige erhvervsdrivende, som helt eller delvist har dækket skadelidtes erstatningskrav, kunne søge regres hos andre ansvarlige erhvervsdrivende.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 11, stk. 3, 1. pkt., dog således at enhver ansvarlig erhvervsdrivende har ret til at gøre et regreskrav gældende. Ordlyden er derudover ændret i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 14.

Det foreslås i § 13, stk. 4, at en fabrikant, der integrerer software som en komponent i et produkt, ikke har ret til regres over for fabrikanten af en defekt softwarekomponent, der forårsager skade, hvis betingelserne i stk. 4, nr. 1 og 2, er opfyldt.

Den foreslåede bestemmelse vil udgøre en lovfæstet undtagelse til hovedreglen om solidarisk hæftelse efter stk. 1 og adgangen til at gøre regreskrav gældende efter stk. 3, 1. pkt. Efter bestemmelsen vil en fabrikant, der har integreret software som en komponent i et produkt, ikke ret til regres over

for fabrikanten af en defekt softwarekomponent, der har forårsaget skade, hvis to nærmere angivne betingelser er opfyldt.

Det vil efter forslaget til § 13, stk. 4, nr. 1, for det første være en betingelse, at fabrikanten af den defekte softwarekomponent på det tidspunkt, hvor den pågældende softwarekomponent blev bragt i omsætning, var enten en mikrovirksomhed, hvorved forstås en virksomhed, der, når den vurderes sammen med alle dens partnervirksomheder, beskæftiger under 10 personer, og som har en årlig omsætning eller en samlet årlig balance på ikke over 2 mio. EUR, eller en lille virksomhed, hvorved forstås en virksomhed, der, når den vurderes sammen med alle dens partnervirksomheder, beskæftiger under 50 personer, og har en årlig omsætning eller en samlet årlig balance på ikke over 10 mio. EUR.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en fabrikant, der har integreret en softwarekomponent i et produkt, ikke har ret til regres mod fabrikanten af den defekte softwarekomponent, hvis softwarekomponentens virksomhed på komponentens omsætningstidspunkt var en mikrovirksomhed eller en lille virksomhed.

Begrebet »mikrovirksomhed« skal forstås i overensstemmelse med bilaget til Kommissionens henstilling 2003/361/EF af 6. maj 2003 om definitionen af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder, hvorefter mikrovirksomheder i overensstemmelse med bilagets artikel 2, stk. 3, defineres som virksomheder, som beskæftiger under 10 personer, og som har en årlig omsætning eller en samlet årlig balance på ikke over 2 mio. EUR. Det vil være en betingelse, at virksomheden udgør en mikrovirksomhed, når den vurderes sammen med dens partnervirksomheder. Ved »partnervirksomhed« forstås efter bilagets artikel 3, stk. 2, alle virksomheder, der ikke betegnes som tilknyttede virksomheder, og mellem hvilke der består en forbindelse, idet den overordnede virksomhed alene eller i fællesskab med en eller flere tilknyttede virksomheder besidder 25 % eller derover af kapitalen eller stemmerettighederne i den underordnede virksomhed.

Begrebet »lille virksomhed« skal forstås i overensstemmelse med bilagets artikel 2, stk. 2, virksomheder som beskæftiger under 50 personer, og som har en årlig omsætning eller en samlet årlig balance på ikke over 10 mio. EUR. Ligesom for mikrovirksomheder vil det være en betingelse, at virksomheden anses som en lille virksomhed, når den vurderes sammen med sine partnervirksomheder.

Den foreslåede bestemmelse vil støtte innovationskapaciteten i mikrovirksomheder og små virksomheder, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 54. Dette sker ved at reducere økonomiske risici forbundet med regreskrav fra større fabrikanter. Det følger videre af præambelbetragtningen, at fabrikanten af produktet som helhed er ansvarlig for enhver defekt ved produktet, herunder komponenter, jf. også lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 1.

Efter forslaget til § 13, stk. 4, nr. 2, vil det for det andet være en betingelse, at den fabrikant, der integrerede den defekte softwarekomponent i produktet, har indgået aftale med fabrikanten af den defekte softwarekomponent om at give afkald på denne ret.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at mikrovirksomheder og små virksomheders beskyttelse mod regreskrav fra fabrikanter vil afhænge af, at der mellem parterne er indgået en aftale herom. Regresbegrænsningen vil således ikke alene afhænge af virksomhedens størrelse, men forudsætter, at fabrikanten aktivt har accepteret at give afkald på retten til at gøre regreskrav gældende mod softwarekomponentfabrikanten.

Produktansvarsloven indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse.

Den foreslåede bestemmelse i § 13, stk. 1 og 4 gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 12, mens forslaget til § 13, stk. 3, 1. pkt., gennemfører direktivets artikel 14.

Til § 14

Efter produktansvarslovens § 9, stk. 1, kan erstatningen nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte har medvirket til skaden ved forsæt eller uagtsomhed. Ved skade på ting skal nedsættelse som følge af egen skyld ske i det beløb, der fremkommer efter fradrag af det i § 8 nævnte beløb, jf. produktansvarslovens § 9, stk. 2.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.13.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 14, stk. 1, at en erhvervsdrivendes ansvar ikke reduceres eller bortfalder, hvis skaden skyldes, at et produkt lider af en defekt og en tredjeparts handling eller undladelse.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en erhvervsdrivendes ansvar hverken kan bortfalde eller reduceres i situationer, hvor et produkt lider af en defekt, og hvor handlinger og undladelser, der skyldes en anden person end den erhvervsdrivende, bidrager til at forårsage en skade. Eksempelvis vil en erhvervsdrivende ikke fritages fra ansvar, hvis denne har bragt et produkt med cybersikkerhedsmæssige sårbarheder i omsætning, og disse sårbarheder udnyttes af en tredjepart på en måde, der medfører en produkt-skade, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 55.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den gældende retstilstand, hvorefter flere skadevoldere hæfter solidarisk over for skadelidte, og hvor der ikke sondres mellem tilfælde, hvor flere erhvervsdrivende er ansvarlige for en produktskade og tilfælde, hvor en skade skyldes en erhvervsdrivendes adfærd i forening med tredjemand. Den foreslåede bestemmelse vil ikke i øvrigt begrænse muligheden for at gøre et regreskrav gældende efter gældende ret. Det indbyrdes ansvar mellem en ansvarlig erhvervsdrivende og tredjemand vil således skulle vurderes i overensstemmelse med gældende ret.

Det foreslås i § 14, stk. 2, at en erhvervsdrivendes ansvar kan reduceres eller bortfalde, hvis skaden er forårsaget både af, at produktet lider af en defekt og af fejl udvist af skadelidte eller af en person, for hvem skadelidte er ansvarlig.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en erhvervsdrivendes ansvar kan reduceres eller bortfalde, når skaden skyldes både produktets defekt og fejl begået af skadelidte eller af en person, for hvem skadelidte er ansvarlig.

Forslaget vil både omfatte fejl udvist og af skadelidte selv og af en person, som skadelidte er ansvarlig for. Vurderingen af, hvilke personer, udover skadelidte, der vil være omfattet af bestemmelsen, vil tage udgangspunkt i gældende ret om passiv identifikation. Som eksempel herpå kan nævnes arbejdsgiveres ansvar for arbejdstagere.

Det vil være en betingelse, at skadelidte eller en person, som skadelidte er ansvarlig for, har begået en fejl, der har bidraget til, at et defekt produkt har forårsaget en skade. Dette vil indebære, at der er udøvet en adfærd, der har haft en faktisk og relevant indflydelse på skadesforløbet. Både handlinger og undladelser vil være omfattet af forslaget. Eksempelvis vil den erhvervsdrivendes ansvar kunne reduceres eller bortfalde, hvis en skadelidt uagtsomt

har bidraget til at forårsage skaden, f.eks. når skadelidte uagtsomt har undladt at installere opdateringer eller opgraderinger fra den erhvervsdrivende, som ville have afbødet eller hindret skaden, jf. præambelbetragtning 55 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 9, stk. 1, og gældende ret om passiv identifikation. Det bemærkes, at produktansvarslovens § 8 ikke foreslås videreført, og at der således ikke vil fradrages et beløb på 4.000 kr. inden erstatningen i medfør af den foreslåede bestemmelse nedsættes på grund af egen skyld.

Den foreslåede bestemmelse i § 14 gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 13.

Til § 15

Det fremgår af produktansvarslovens § 14, stk. 1, at erstatningskrav for produktskade efter loven eller efter almindelige regler om erstatning i eller uden for kontrakt, jf. § 13, forældes efter reglerne i forældelsesloven, jf. dog stk. 2 og 3.

Efter produktansvarsdirektivets § 14, stk. 2, indtræder forældelse af krav mod producenten i henhold til lovens § 6, stk. 1, senest 10 år efter den dag, da producenten bragte det skadevoldende produkt i omsætning.

Det fremgår af produktansvarslovens § 14, stk. 3, at forældelseslovens § 12, stk. 2, og kapitel 6 kun gælder for erstatningskrav for produktskade efter loven, i det omfang forældelse ikke forinden indtræder eller er indtrådt efter stk. 2.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.14.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 15, stk. 1, 1. pkt., at der gælder en forældelsesfrist på 3 år for anlæggelse af søgsmål med krav om erstatning for skader omfattet af denne lov.

Den foreslåede forældelsesfrist for produktskader, der er omfattet af lovforslaget, vil svare til den almindelige forældelsesfrist efter forældelseslovens § 3, stk. 1.

Det foreslås i § 15, stk. 1, 2. pkt., at forældelsesfristen regnes fra den dag, hvor skadelidte fik eller med rimelighed burde have fået kendskab til skaden, defekten og identiteten af den relevante erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig for skaden i henhold til §§ 7-9.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at forældelsesfristen efter 1. pkt. først løber, når skadelidte har fået kendskab til samtlige af de omstændigheder, der fremgår af bestemmelsen. Disse omfatter kendskab til skaden, defekten og identiteten af den relevante erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig for skaden i henhold til §§ 7-9.

For så vidt angår skaden, vil det være uden betydning, hvornår skaden er indtruffet, jf. dog lovforslagets § 16. Hvis skaden først viser sig efter et stykke tid, løber forældelsesfristen dermed først fra det tidspunkt, hvor skaden kan konstateres. I tilfælde, hvor det først er muligt at beregne erstatningskravets størrelse senere end det tidspunkt, hvor skaden er indtrådt, herunder i tilfælde, hvor skadelidte skal have erstatning for varigt mén eller nedsat erhvervsevne, vil forældelsesfristen i udgangspunktet regnes fra det tidspunkt, hvor skadelidte fik kendskab til skaden. Kan det ikke fastslås, om der vil opstå en personskade, vil forældelsesfristen suspenderes efter forældelseslovens § 3, stk. 2, jf. forslaget til § 15, stk. 2.

Hvad angår kendskabet til defekten, vil forslaget indebære, at forældelsesfristen først løber, når skadelidte er klar over, eller med rimelighed burde være klar over, at en indtruffen skade kan henføres til en defekt ved det skadevoldende produkt. Det vil være tilstrækkeligt, at skadelidte har en velbegrundet formodning om, at skaden skyldes en defekt ved produktet.

Endelig vil det være en betingelse, for at forældelsesfristen begynder at løbe, at skadelidte har eller med rimelighed burde have fået kendskab til identiteten af den relevante erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig for skaden i henhold til §§ 7-9. De oplysninger, der er relevante for at fastslå den ansvarlige erhvervsdrivendes identitet, skal være så præcise, at det vil være muligt for skadelidte at kunne retsforfølge den pågældende.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 14, stk. 1.

Det foreslås i § 15, stk. 2, at forældelsesfristen efter stk. 1 suspenderes eller afbrydes efter reglerne i forældelsesloven.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at forældelsesfristen efter stk. 1 skal forstås i overensstemmelse med forældelseslovens regler om afbrydelse og suspension, medmindre andet fremgår af lovforslaget.

Forslaget vil bl.a. indebære, at forældelsen afbrydes i overensstemmelse med reglerne i forældelseslovens kapitel 5 og 6. Forældelsesfristen vil herefter afbrydes, når skyldneren over for fordringshaveren udtrykkeligt eller ved sin handlemåde erkender sin forpligtelse, jf. forældelseslovens § 15, samt når fordringshaveren foretager retslige skridt mod skyldneren med henblik på at erhverve dom, betalingspåkrav påtegnet af fogedretten, voldgiftskendelse eller anden bindende afgørelse, der fastslår fordringens eksistens og størrelse, og forfølger disse skridt inden for rimelig tid, jf. forældelseslovens § 16, stk. 1.

For så vidt angår suspension vil forslaget medføre, at den 3-årige forældelsesfrist i tilfælde, hvor fordringshaveren var ubekendt med fordringen eller skyldnere, først regnes fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab hertil, jf. forældelseslovens § 3, stk. 2. Forslaget vil således have betydning i tilfælde, hvor skadelidte endnu ikke har kendskab til, at der er indtruffet en skade, den ansvarlige erhvervsdrivendes identitet eller defektens eksistens.

Den foreslåede bestemmelse vil derudover få betydning i forhold til lovforslagets § 9 om distributørers hæftelsesansvar, idet distributører efter denne bestemmelse hæfter for skadelidtes krav mod andre ansvarlige erhvervsdrivende. Er dette krav forældet, vil der ikke være noget krav at hæfte for. Har en distributør efter lovforslagets § 9 betalt erstatning til skadelidte, vil distributøren herefter indtræde i skadelidtes krav, jf. lovforslagets § 13, stk. 3. I denne situation, hvor distributøren gør kravet gældende over for en anden ansvarlig erhvervsdrivende, vil forældelsesreglerne i forholdet mellem denne erhvervsdrivende og skadelidte være afgørende.

En ansvarlig erhvervsdrivendes undladelse af at gøre en forældelsesindsigelse gældende vil ikke være bindende for distributøren. Distributøren vil således ikke afskæres fra at gøre en forældelsesindsigelse gældende, fordi en anden ansvarlig erhvervsdrivende har givet afkald på denne indsigelse.

Den foreslåede bestemmelse viderefører den retsstilling, der følger af produktansvarslovens § 14, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse i § 15 gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 16.

Til § 16

Det fremgår af produktansvarslovens § 14, stk. 2, at forældelse af krav mod producenten i henhold til lovens § 6, stk. 1, indtræder senest 10 år efter den dag, da producenten bragte det skadevoldende produkt i omsætning.

Efter produktansvarslovens § 14, stk. 3, gælder forældelseslovens § 12, stk. 2, og kapitel 6 kun for erstatningskrav for produktskade efter loven, i det omfang forældelse ikke forinden indtræder eller er indtrådt efter stk. 2.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.14.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås i § 16, stk. 1, 1. pkt., at en skadelidt ikke længere har ret til erstatning i henhold til denne lov ved udløbet af en periode på 10 år, medmindre den skadelidte i mellemtiden har anlagt sag mod en erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig i henhold til §§ 7-9, jf. dog stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at der indføres en tidsmæssig begrænsning af erhvervsdrivendes produktansvar efter lovforslaget på 10 år, efter hvis udløb skadelidte ikke længere vil kunne gøre et erstatningskrav gældende, medmindre der forinden er anlagt en sag mod en ansvarlig erhvervsdrivende. Forslaget vil således ikke berøre krav, der behandles i verserende sager, jf. præambelbetragtning 57 til produktansvarsdirektivet.

Den 10-årige udløbsfrist vil gælde, uanset det tidspunkt, hvor skadelidte i henhold til lovforslagets § 15, stk. 1, 2. pkt., fik eller med rimelighed burde have fået kendskab til skaden, defekten og identiteten af den relevante erhvervsdrivende. Fristen vil således ikke kunne suspenderes eller afbrydes på anden måde end ved anlæggelse af søgsmål inden periodens udløb, jf. dog forslaget til § 16, stk. 2.

Forslaget skal ses i lyset af, at produkter ældes over tid, og at der udvikles højere sikkerhedsstandarder, efterhånden som det videnskabelige og teknologiske niveau forbedres, hvorfor det ikke vil være rimeligt at pålægge fabrikanter ansvar for defekter ved deres produkter i en ubegrænset periode, jf. præambelbetragtning 57 til produktansvarsdirektivet.

Det foreslås i § 16, stk. 1, 2. pkt., at den 10-årige periode løber fra den dato, hvor det defekte produkt, der forårsagede skaden, blev bragt i omsætning eller taget i brug, eller for så vidt angår et væsentligt ændret produkt, den dato, hvor dette produkt blev gjort tilgængeligt på markedet eller taget i brug efter dets væsentlige ændring.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at 10-årsfristen regnes fra enten den dag, hvor et produkt eller et væsentligt ændret produkt efter dets ændring blev gjort tilgængeligt på markedet eller taget i brug.

Tidspunktet for, hvornår et produkt er gjort tilgængeligt på markedet, vil skulle forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 7, mens tidspunktet for, hvornår et produkt er taget i brug, vil skulle forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 9.

For så vidt angår væsentligt ændrede produkter, som i det væsentlige er nye produkter, vil udløbsfristen begynde at løbe, efter at et produkt er blevet væsentligt ændret og efterfølgende er blevet gjort tilgængeligt på markedet eller taget i brug, f.eks. som følge af nyfremstilling. Opdateringer eller opgraderinger, der ikke udgør en væsentlig ændring af produktet, vil ikke påvirke den udløbsfrist, der gælder for det oprindelige produkt, jf. præambelbetragtning 58 til produktansvarsdirektivet.

Den foreslåede bestemmelse vil videreføre den retstilstand, der følger af produktansvarslovens § 14, stk. 2, 1. pkt., dog således at forslaget vil omfatte væsentligt ændrede produkter, og at krav ikke alene vil bortfalde 10 år efter at et produkt eller et væsentligt ændret produkt bringes i omsætning, men også når disse produkter tages i brug.

Det foreslås i § 16, stk. 2, at hvis en skadelidt ikke har kunnet anlægge sag inden for 10 år efter de datoer, der er omhandlet i stk. 1, på grund af en persons kades latenstid, har skadelidte ikke længere ret til erstatning i henhold til denne lov efter udløbet af en periode på 25 år, medmindre skadelidte i mellemtiden har anlagt sag mod en erhvervsdrivende, der kan holdes ansvarlig i henhold til §§ 7-9.

Den foreslåede bestemmelse vil fastsætte en udvidet absolut frist for erhvervsdrivendes produktansvar efter lovforslaget på 25 år i de tilfælde, hvor skadelidte på grund af en persons kades latensperiode ikke har haft mulighed

for at anlægge en sag inden for den almindelige 10-årige frist efter forslaget til § 16, stk. 1. Forslaget har til formål at undgå urimelig begrænsning af muligheden for erstatning for skader, hvor symptomerne på en personskaade ifølge lægelig dokumentation er lang tid om at vise sig, jf. præambelbetragtning 57 til produktansvarsdirektivet.

Den udvidede udløbsfrist på 25 år vil udgøre en absolut og ufravigelig frist, der vil løbe uafhængigt af skadelidtes kendskab til skaden, defekten og identiteten af den relevante ansvarlige erhvervsdrivende.

Den foreslåede bestemmelse vil udvide den gældende absolutte forældelsesfrist på 10 år efter produktansvarslovens § 14, stk. 2, til 25 år i tilfælde af personskader, der først viser sig efter en længere periode.

Til § 17

Produktansvarsloven indeholder ikke regler om offentliggørelse af domme afsagt i henhold til loven.

Det foreslås i § 17, at endelige domme afsagt i henhold til denne lov af landsretterne eller Højesteret offentliggøres på Domsdatabasen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at endelige domme afsagt i henhold til lovforslaget af henholdsvis Østre Landsret, Vestre Landsret og Højesteret vil blive offentliggjort på hjemmesiden www.domsdatabasen.dk. Bestemmelsen vil alene omfatte endelige domme, det vil sige domme, der ikke, eller ikke længere kan appelleres, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 60. Domsstolsstyrelsen vil varetage offentliggørelsen af de relevante domme.

Offentliggørelse af disse domme vil lette domstolenes harmoniserede fortolkning af loven og direktivet, jf. produktansvarsdirektivets præambelbetragtning 60.

Offentliggørelsen vil ske i overensstemmelse med national ret, jf. direktivets artikel 19, stk. 1, sidste pkt. Det indebærer, at dommene vil pseudonymiseres i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (databeskyttelsesforord-

ningen), databaseskyttelsesloven og i overensstemmelse med Datatilsynets generelle vilkår for offentliggørelse af myndigheders afgørelser i retsinformationssystemer. Endvidere vil forvaltningslovens § 27 om tavshedspligt iagttages, herunder i forhold til oplysninger omfattet af reglerne for dørlukning eller erhvervshemmeligheder mv.

Kommissionen vil oprette og vedligeholde en let tilgængelig og offentligt tilgængelig database med de relevante domme samt henvisninger til relevante domme afsagt af EU-Domstolen, jf. produktansvarsdirektivets artikel 19, stk. 2 og direktivets præambelbetragtning 61. Formålet hermed er at øge forståelsen af, hvordan direktivet anvendes på nationalt plan, bl.a. til gavn for offentligheden, retsvæsenets aktører, akademikere og medlemsstaterne, jf. direktivets præambelbetragtning 60.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 19, stk. 1.

Til § 18

Det foreslås i § 18, stk. 1, at loven træder i kraft den 9. december 2026.

Lovforslaget indeholder erhvervsrettet regulering med direkte konsekvenser for erhvervslivet, hvorfor udgangspunktet er, at loven skal træde i kraft senest muligt og under hensyn til de fælles ikrafttrædelsesdatoer, som foreligger henholdsvis den 1. januar eller den 1. juli.

Fravigelsen herfra begrundes med, at lovforslaget indeholder regulering, hvor det følger af Danmarks EU-retlige eller internationale forpligtelser, at de nationale regler skal have virkning fra et bestemt tidspunkt.

Forslaget vil i den forbindelse bringe lovforslagets ikrafttræden i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 22, stk. 1, 1. pkt., hvorefter medlemsstaterne skal sætte de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme direktivet senest den 9. december 2026. Forslaget skal derudover ses i sammenhæng med lovforslagets § 18, stk. 2, hvorefter den nugældende produktansvarslov i overensstemmelse med produktansvarsdirektivets artikel 21 ophæves fra samme dato.

Det foreslås i § 18, stk. 2, at lov om produktansvar, jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 26. marts 2007, ophæves.

Den foreslåede ophævelse skal ses i lyset af, at lovforslaget gennemfører produktansvarsdirektivet og dermed erstatter den hidtidige regulering på området. Den gældende produktansvarslov har siden sin ikrafttræden i 1989 udgjort gennemførelsen af 1985-direktivet. Da 1985-direktivet ophæves med virkning fra den 9. december 2026, jf. produktansvarsdirektivets artikel 21, 1. pkt., er der behov for at ophæve den eksisterende nationale lovgivning.

Det foreslås i § 18, stk. 3, at loven ikke finder anvendelse på produkter, der er bragt i omsætning eller taget i brug før lovens ikrafttræden. For sådanne produkter finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 21, 2. pkt., hvorefter 1985-direktivet fortsat finder anvendelse på produkter, der er bragt i omsætning eller taget i brug inden den 9. december 2026.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at de regler, som indføres med lovforslaget, alene vil gælde for produkter, der er bragt i omsætning eller taget i brug efter lovforslagets ikrafttræden. Skader forårsaget af defekte produkter, der er bragt i omsætning eller taget i brug inden denne dato, vil være omfattet af de hidtil gældende regler i lov om produktansvar, jf. lov-bekendtgørelse nr. 261 af 26. marts 2007, og 1985-direktivet.

Vurderingen af, om et produkt er bragt i omsætning eller taget i brug, vil skulle foretages i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 8 og 9.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 21 og artikel 22, stk. 1.

Til § 19

Til nr. 1

Det følger af § 53, stk. 1, i lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet, at i det omfang staten yder erstatning efter lovens kapitel 4, indtræder Indenrigs- og Sundhedsministeriet i patientens krav mod lægemiddelproducenter og mellemhandlere i henhold til lov om produktansvar.

Det fremgår videre af lovens § 53, stk. 2, at staten kan afholde udgifter til advokat, sagsanlæg m.v. til inddrivelse af erstatning fra lægemiddelprodu-

center og mellemhandlere efter lov om produktansvar, jf. stk. 1. Inddrevne erstatningsbeløb i forbindelse hermed tilgår staten.

Det foreslås i § 53, *stk. 1* og *stk. 2, 1. pkt.*, at »lægemiddelproducenter« ændres til »lægemiddelfabrikanter«, og »mellemhandlere« ændres til »distributører«.

De foreslåede ændringer skal ses i sammenhæng med, at begrebet »producent« med lovforslaget ændres til »fabrikant«, og at begrebet »mellemhandler« ændres til »distributør«.

Begrebet »fabrikant« vil skulle forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 10, mens begrebet »distributør« vil skulle forstås i overensstemmelse med lovforslagets § 3, nr. 14. Det bemærkes, at de nye begreber omfatter de samme persongrupper, som begreberne »producent« og »mellemhandler«.

De foreslåede ændringer er alene af sproglig karakter og vil således ikke medføre materielle retsvirkninger.

Til § 20

Det foreslås i § 20, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Den foreslåede bestemmelse angiver lovens territoriale anvendelsesområde.

Efter forslaget vil loven ikke gælde for Grønland, men lovforslaget vil ved kongelig anordning kunne sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget vil hverken gælde eller ved kongelig anordning kunne sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne. Det skyldes, at Færøerne den 1. januar 2010 har overtaget formueretten for Færøerne.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p style="text-align: center;">§ 20</p> <p>I lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet, jf. lovbekendtgørelse nr. 1250 af 28. oktober 2025, foretages følgende ændring:</p>
<p>§ 53. I det omfang staten yder erstatning efter dette kapitel, indtræder Indenrigs- og Sundhedsministeriet i patientens krav mod lægemiddelproducenter og mellemhandlere i henhold til lov om produktansvar.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Staten kan afholde udgifter til advokat, sagsanlæg m.v. til indrivelse af erstatning fra lægemiddelproducenter og mellemhandlere efter lov om produktansvar, jf. stk. 1. Inddrevne erstatningsbeløb i forbindelse hermed tilgår staten.</p>	<p>1. I § 53, <i>stk. 1</i> og <i>stk. 2, 1. pkt.</i>, ændres »lægemiddelproducenter« til: »lægemiddelfabrikanter«, og »mellemhandlere« ændres til: »distributører«.</p>